

mettelatu inen
302

INVENTOIDUT KOHTEET:

Osoite:	Kohde (nyk./alkup.)	Rak.aika:	Omistaja:
1. Meritie 8	Vilja-aitta + varasto	1800-1. jälkip.	P. Laustio
2. Tuusantie 2	Kahvila/sauna+asunto	1949-1950	P. Laustio
3. Vihdintie 1	Päiväk./ratavart. mökki	vs.vaihde	Vihdin Hall.kiint.
4. Kuoppanummentie 4	As.rak.+ent. pyöräkorj.	1920- 1930-1.	Rak. liike
5. Kuoppanummentie 16	As.rak.	1955	T. Wehman
(Kuoppanummentie + Myntintie ks. liite)			
6. Vihdintie 19	As.rak.+ maalaamo (tyhjä)	1956-1958	myynnissä
7. Vihdintie	As.rak	1950-1. loppu	E. Sievinen
8. Mäntytie 2	As.rak.	1952	E. Salenius
9. Vihdintie 7	As.rak.	1946	Rosenqvist
	Paja	1958-1959	
10. Jäähykuja 3	As. rak.	1941-1945	V. Helle
(Vihdintiellä lisäksi muutamia 1950-1./1960-1. rak. ok-taloja)			
11. Vihdintie 1	As.rak.	1920-1.(?)	Vihdin Hall.kiint.
Pilkkukuja 1	Liikehuon.	1928-1929	Kalle Vihtkari Oy.
13. Keskikuja 2 A-B	Liikeh.+as.rak/matk.koti n.	1939	A. ja V. Jokisuu
Pisteenkaari	As.rak.	1907	A. Miilumies
Pisteenkaari	Kahvila/As.rak.	1949	Vihdin srk.
16. Pisteenkaari 3	Työväentalo	1908	Työväenyhdistys
17. Aatteenpolku	As.rak. (tyhjä)	1923-1924	Osuuspankki
18. Vihdintie 14	kirpput/ent.verstas	1940-1.loppu	Vihdin kunta
(tietoja myös Vihdintien varren 1960-1. talosta)			
19. Vihdintie 16	As.rak.	1940-1. jälkip.	Osuuspankki(?)
20. Lohjantie 2	As.rak.	1950-1. loppu	Manströmin perik.
21. Lohjantie	As.rak. (tyhjä)	1958	Merita/Rak.liike?
22. Lohjantie	As.rak (tyhjä)	1957	Merita/rak.liike?
23. Kappelitie 7	As.rak.	1949	Vihdin srk.
24. Sentraalipolku 2	As.rak.	1953	Vihdin srk.
25. Karhumäenpolku	gall. Pictor/VPK/autok.	1922, laaj.	1950-1. kunta
26. Karhumäenpolku 8	As.rak.	1939	Rakennusliike
27. Karhumäenpolku 8 c	As.rak.	1956	Rakennusliike
28. Karhumäenpolku	As.rak./ent.	1939-1940	Långström (?)
Väinämöisentie 9	kuvataidekoulu/"kivikoulu"	1930	Vihdin kunta
30. Hannankatu 14	As.rak.	1957	Laihon perikunta
(tietoja myös naapuritontista, Hannankatu)			
Ainonkatu	Vapaa-ajan as./As.rak.	1900-1. alku	Tuovi Juslin
32. Väinämöisentie 22	As. rak.	1946-1947	E. Luoto
33. Lohjantie 24	As.rak.	1936	Jaskari
34. Lohjantie	As.rak.	1900-1. alku+laaj.	A. Helle
35. Lohjantie 50	As.rak.	1960	Tiilikainen
36. Lohjantie 56	As.rak.	1949	A. Miilumies
37. Tuomaantie 4	As. rak	1930-1. (?)	R. Eränkö
Tuomaantien varrella lisäksi muutama 1940-1. talo			
38. Juhanintie 14	As.rak.	1900-1. alkup.	P. Tamlander
Juhanintiellä joitakin ennen 1960 rakennettuja (ks. liite)			
39. Veljestentie 11	As.rak.	1948	E. Nuortila
40. Ilmarisentie	As.rak.	(1935)/ 1950	Jalonen
41. Ilmarisentie 29	As.rak.	1920-1.	E. Hausalo
42. Ilmarisentie 33	As.rak.	1938	T. Färm

43.	Albertinkatu 26	As.rak./ent. harjatehdas	1912	R. Metsola
44.	Albertinkatu 28	As.rak.	1950	R. Metsola
45.	Albertinkatu 17	As. rak.	n. 1910	R. Vainio
46.	Albertinkatu 15	As. rak.	1900-1. alku	L. Lindfors
47.	Albertinkatu	As. rak.	1910-1920-1.	R. Salenius
48.	Albertinkatu 20	As.rak.	vuosis. alku	M. Seuranen
49.	Albertinkatu 16	As.rak.	1908	R. Talonen
50.	Albertinkatu 1	As.rak+studio/kauppa	vs.vaihde;laaj.	M. Yli-Rotu
51.	Asemantie 17	As. ja liikeh./harmoni- tehdas+as.rak.	1900-1. alku laaj. 1920-1?	O. Nurmisto
52.	Asemantie 6	ent. rautatieasema	1917	Ratahallintokeskus
53.	Asemantie 11	As.rak/ent.as.pääll.talo	vuosis. vaihde	Tolonen
54.	Asemantie 5	Viljankuivaamo	1934	N. Ahlqvist
55.	Asemantie 1	Liikehuon/ ent. Ol. Aura	1938	Merita

INVENTOINTIKERTOMUS:

Loka-marraskuussa 1998 Nummelan alueella tehdyn rakennuskannan inventoinnin tavoitteena on ollut kokonaiskuvan saaminen Nummelan keskusta-alueen vanhemmasta rakennuskannasta ja niihin liittyvistä paikallis- tai rakennushistoriallisista arvoista. Erikseen on käyty lävitse 55 kohdetta. Kohteet ovat ennen vuotta 1960 rakennettuja yksityisiä tai julkisia rakennuksia, joten joukossa on niin liike- ja asuinrakennuksia kuin erilaisia yhteisöllisiä toimitiloja. Suurimpana kohderyhmänä on omakotitalo-asutus. Inventoinnin ulkopuolelle on jäänyt joukko ennen 1960-lukua rakennettuja rakennuksia, joita ei ole ajanpuutteen vuoksi ehditty erikseen käydä läpi.

Inventointialue on muodostunut kunnan kaavoitusosastolta saatujen viitteellisten ohjeiden perusteella. Maantieteellisesti inventointi on kohdistunut Nummelan keskusta- ja ns. vanhan Nummelan alueelle. Erityistä painoa on pantu ydinkeskustan vanhaan rakennuskantaan ja Albertinkadun alueeseen.

Tiedot kohteista on koottu haastatteleamalla kiinteistöjen omistajia tai muita aluetta hyvin tuntevia henkilöitä. Heidän apunsa on ollut korvaamatonta varsinkin sellaisten tietojen saamiseksi, joita ei ole missään kirjallisissa lähteissä. Vanhemmat nummelalaiset myös tuntevat erityisen hyvin alueen muutosvaiheet. Inventoinnin tuloksena on kertynyt myös paljon vanhaa kuva-aineistoa yksityisistä arkistoista.

Tietoja on täydennetty asiakirja-aineistolla ja valokuvaamalla kohteet. Asiakirja-aineistoa on etsitty seuraavista arkistoista: kansallisarkiston paloasiakirjat, maanmittaushallituksen Uudenmaan kiinteistörekisteristä, Vihdin kunnanarkistosta, Rautatiehallituksen arkistosta ja Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran perinnearkistosta. Tietoja on kysytty myös Elinkeinoelämän arkistosta (ELKA) ja Työväen arkistosta sekä yritysten omista arkistoista (mm. SOK, Merita). Ongelmana ovat monet omistajamuutokset ja suuryrityksissä tapahtuneet fuusioitumiset, joiden seurauksena asiakirjat ja piirustukset ovat voineet hävitä. Siksi joidenkin kohteiden kohdalla tarkat ajoitukset ovat olleet mahdollottomia, mutta se ei ole haitannut pääpiirteiden hahmottamista.

Lisätietoja on saatu myös 1900-luvun alkupuolen sanomalehdistöstä ja lähdekirjallisuudesta. E. Ketolan Vihdin historiasta on löytynyt apu moniin ongelmiin.

Ajallisesti inventoinnin pääpaino on ollut 1900-luvun alkupuolen rakennuskannan selvittämisessä ja niihin liittyvien erityispiirteiden etsimisessä. Nummelan vanhin rakennuskanta on peräisin 1800-luvun jälkipuolelta ja sitä on vähän (Tuusan tilan vanhat aitat). Aivan 1900-luvun alusta on jäljellä vain joitakin rakennuksia, sen sijaan paremmin edustettuna on 1920- ja 1930-lukujen rakentaminen. Tuolloin tehty rakennuskanta heijastaa paitsi eri vuosikymmenille ominaisia rakennuspiirteitä, myös asumistapaa, jota erilaisiin maaseudun sosiaalisiin ryhmiin kuuluneet ihmiset ovat omassa asuinympäristössään toteuttaneet. Tyypillistä ovat ilmeikkäät ikkunat, erilaiset kattomuodot ja vaihteleva puuvuoraus. Ensimmäiset kivirakennukset ovat 1920-luvun ja 1930-luvun lopulta, jolloin tehtyjä tasakattoisia ja rapattuja funktionalistiseen suuntaukseen viittaavia taloja on myös jäljellä.

1940-luvulla alkanut omakotitalorakentaminen voimistui 1950-luvulla ja Nummelassakin se noudatti suuressa määrin tuolle ajalle ominaista rakentamista. Suuren osan 1950-luvun taloista on suunnitellut paikallinen rakennusmestari Erkki Salenius. Tuolloin rakennetut talot näyttävät olevan tämän hetken keskeinen purkamiskohde, kun keskustaan pyritään tekemään tiiviimpää ja kaupunkimaisempaa ilmettä.

Inventoinnin on teettänyt Vihdin Rakennuskulttuurisäätiö. Inventointikortit ja muut tiedot säilytetään Vihdin museon tiloissa, joissa niihin kuten muuhunkin Vihdissä tehtyyn inventointimateriaaliin voi tutustua ja jonka välityksellä tulevaisuudessa voidaan suunnitella jo olemassaolevan rakennuskannan, ympäröivän maiseman ja kulttuurihistorian huomioivaa rakentamista.

Mervi Piipponen

NUMMELAN TAAJAMAN YLEISPIIRTEITÄ

Nummelan taajama syntyi pääosin Härköilän kylään kuuluville maille (Hemmilä, Nissola, Tuusa). Keskiajalta periytyvän kylän rakennukset ja varsinainen asutus sijaitsevat edelleen parin kilometrin päässä Nummelasta, paitsi Tuusan kantatilan pihapiiri siirtyi Nummelan keskusta 1800-luvulla (sen jälkipuolella). Tontteja ja palstoja on erotettu myös Ridalin, Hännisen ja Pajulan tiloista.

Merkittävänä tekijänä Nummelan syntymisessä mainitaan eri lähteissä sijainti Helsinkiin johtavan tien varrella ja rautatien tulo v. 1873. Rautatieaseman nimi, Nummela, antoi nimen koko paikalle.

Jo vuosisadan vaihteessa nykyisen Nummelan alue oli muuta maaseutua tiheämmin asuttu yhdyskunta, joka tuotti ympäristön maataloutta harjoittavalle väestölle palveluja. Nummelan väestö oli yhtäältä tilattomia mäkitupalaisia ja tilojen työväkeä ja toisaalta "se oli puuseppien, kirvesmiesten, seppien, muurareiden, räätäleiden ja suutareiden, sähkö- ja puhelinmonttöörien, pikku kauppiaiden ja rautatieläisten kylä, jossa opettajat, tehtailijat ja muutamat toimitusjohtajat olivat jo paikkakunnan mahtimiehiä". (Ketola 1975, 57; 1997, 274)

Asutus sijoittui alkuvaiheessa maastollisesti Nummelan reunamuodostuman liepeille, sen hiekka- ja hietamaalle tai hyvien peltoalueiden laitamille, josta maatilojen omistajat myivät tai vuokrasivat maapalstoja omille työntekijöilleen tai muille tarvitseville. Mutta 1960- ja 1970-luvulta lähtien tontteja erotettiin myös vanhimmille niityille ja reunamuodostuman lakialueille. Nummelan reunamuodostuma on seudullisesti arvokas harjualue. (Forsius-Nummela 1994, 146)

Nummelan jatkuvasti nouseva väkimäärä loi tarpeen lisärakentamiselle erityisesti 1960-luvulta lähtien. Rakentaminen oli ollut varsin vapaata ja vasta sodan jälkeen se sai ohjatun suunnan. Nummelan rakennussuunnitelma-alueen (Nummelan asemaseudun asemakaavasunnitelma) määräykset saivat vahvistuksen 19.6.1945 ja niitä uusittiin 1952. Rakennuskaavaa tehtiin vuonna 1963 ja 1964 ja 1965, jonka jälkeen annettiin koko kuntaa koskeva rakennuskielto, että yleiskaava saataisiin tehdyksi. Nummelan kaavoituksen ongelmana oli yleissuunnitelman puuttuminen ja jo toteutetun uudisrakentamisen tuomat vaikeudet (Ketola II, 1997, 242-250). Nykyinen rakennuskaava on vuodelta 1987. Asutustoimikunnan ja KYMRO:n myöntämiä rakennuslupia on vuodesta 1946 lähtien. (Kaikkia lupia ei kuitenkaan löydy).

Edellisistä lähtökohdista tarkasteltuna Nummelan keskustan rakennuskanta kuvastaa tapahtunutta kehitystä; 1950-luvulla alkanut voimakas muutos kiihtyi ja ydinkeskusta on lähes kokonaan uudistunut ja sen ilme tulee lähivuosina edelleen muuttumaan urbaanimmaksi, koska suuri osa Vihdintien ja osittain Lohjantien varren 1940-1950-lukujen omakotitaloista ovat purku-uhan alaisia. Vuosisadan alun rakentamistapaa on jäljellä enää pistettäin ja ainoan yhtenäisemmän raken-

nushistoriallisen alueen muodostaa Albertinkadun keskiosa ja asemanpuoleinen pää.

Myös muut ns. Vanhan Nummelan omakotitaloalueet ovat voimakkaasti muuttuneet ja siellä aiemmin olleet, vähintään 2500 neliömetrin tontit ovat täyttyneet eri-ikäisestä ja -näköisestä uudisrakentamisesta alkuperäisten talojen joko hävitessä tai jäädessä isompien talojen joukkoon.

Historiallisen kerroksellisuuden tai Nummelan keskustan paikallishistoriallisten arvojen näkökulmasta mielenkiintoisimpia rakennuksia ovat rautatien toimintoihin liittyneet rakennukset; asema ja entinen asemapäällikön talo, jotka ovat kaavassa s/-merkinnällä varustettuja, ja rata-vartijan entinen talo (nyk. päiväkotii).

Keskustassa ja Pisteellä olevat liikerakennukset (Vihtkarin ja Jokisuun kiinteistö) ovat esimerkkejä 1920- ja 1930-l. liikerakentamisesta ja arkkitehtuurista. Arkkitehti Erkki Huttusen suunnittelema liiketalo (entinen Ol. Aura) on rakennussuojelulailalla suojeltu osuuskauppafunkiksen edustaja. Luonnollisesti Työväentalo on keskeinen maisemallinen ja historiallinen maamerkki.

Paikallishistoriallista arvoa on myös vanhalla VPK:n palo- asemalla/galleria Pictor ja kivikoululla. Albertinkadulla olevat rakennukset heijastavat alueen teollisuus- ja liikerakennusperinnettä ja ajan eri sosiaaliryhmien asumistapaa. Albertinkatu tunnetaan ja ylpeydellä mainitaan myös Nummelan ensimmäisenä katuna, joka oli olemassa jo 1900-luvun alussa. Tuusan tilan vanhat aitat ja viljankuivaamo ovat keskusta-alueen vihtiläiseen maatalouselinkeinon liittyvät rakennukset. Aittojen arvoa lisää se, että ne ovat ilmeisesti ainoat kansanomaista rakentamistapaa edustavat rakennukset Nummelassa.

Omakotitalorakentamisen esimerkkejä on usealta eri vuosikymmeniltä. Ne ovat rakentamistavaltaan, kunnoltaan ja asumistasoltaan vaihtelevia. Niistä voi mainita ajalle tyypillisinä esimerkkeinä mm. liikekorttelissa sijaitsevan ja kunnostetun Wimanin pienen talo. Se on harvoja jäljellä olevia rakennuksia, joka kuvastaa vuosisadan alun vähävaraisemman väen asumistapaa. 1920- ja 1930-luvun taloja on enää jäljellä melko vähän. Sellaisia ovat esim. Hausalon ja Färmin talot, 1940-l. on rakennettu mm. ministeri Veikko Helteen, E. Luodon ja A. Miilumiehen talot. 1950-luku oli voimakasta omakotitalorakentamisen aikaa. Niistä useimmat on suunnitellut paikallinen rakennusmestari Erkki Salenius (esim. Lohjantie, Hannankatu, Vihdintie).

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

1. Lääni	UUSIMAA	3. Kohde
2. Kunta	VIHTI	
4. Kylä/Rekisterinumero 3: 365	5. Kaup.osa/Kortteli/Talo Mäkituusa	6. Kohdetyyppi Entiset maatilan talousrakennukset
7. Peruskartta/Koordin.	8. Osoite Meritie 8 C	9. Omistaja ja omistajan osoite Pekka Laustio Meritie 8

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o

I

II

Nyk. käyttö	Näyttelytila	Varasto
Alkup. käyttö	Vilja-aitta	Aitta+ajokalugarasto
Rak. aika	1870	1800-l. alkupuoli
Suunnittelija	?	
Kerrosuku	2	2
Perusta	Luonnonkivi	Luonnonkivi+laasti
Runko	Hirsi	Alaosa hirsi; yläosa lauta
Kattomuoto	Harja	Harja
Kate	Tiili (aik. ollut päre)	Tiili
Vuoraus	-	yläosa peiterimoitus
Ulkovärit	Punamulta	Punamulta + valkea
Kunto	Hyvä	Hyvä
Erityispiirteet	Kaksin kertaist selvät Aik. yläkertaan ollut silta Näyttelytilaan tehty ovi	Ristikkoikkunat Tuettu följäreillä

11. RAKENNUSHISTORIA

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Sijaitsevat mäennyppylän kahden puolen, rinteessä. Ympäristössä uutta rakentamista (1970-80-l.). Rakennus II näkyy erityisesti Meritien ja Tuusantien risteyksellä.

13. SÄILYMISEDELITYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)

Omistaja pyrkii säilyttämään.
Kaavassa sisältyvät AO-2-merkinnän alueelle

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Nummelan inventointi

15. Rakennus-
historiallinen
16. Historiallinen
17. Maisemallinen

KOHTEN NUMERO

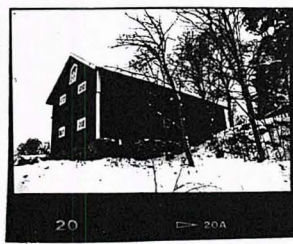
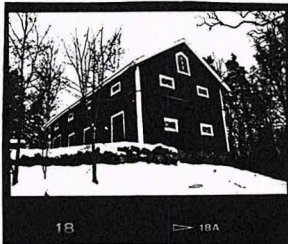
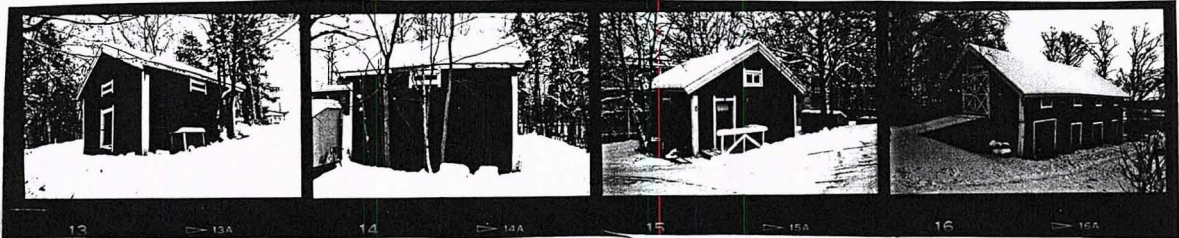
KOHDE

KUNTA

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

Filmi 1.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Vuodenmaan künsteistörehlisten

22. LIITTEET

24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

M. Piipponen

lokakuu 1998

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Pecca Laustio, s. 1935

TUUSAN TILAN VANHAT RAKENNUKSET

Nummelan keskustan ainoat maatilain pihapiiriin kuuluneet rakennukset ovat Tuusain tilain vanha aitta ja ajokaluvarasto sekä Tuusain tupana toimiva entinen sauna. Aitat sijaitsevat Meritien varressa pienen mäen päällä, mutta jääden puiden katveeseen. Komeat punamullatut aittarakennukset ovat viimeisiä kansanomaisen rakentamisen esimerkkejä kaupungistuvassa Nummelassa.

Aitat ovat peräisin 1800-luvulta. Vilja-aitta on rakennettu 1870-luvulla ja sen rakennetta omistaja pitää "nerokkaana", sillä siinä on kaksinkertaiset seinät ja rakennus on edelleen täysin kunnossa. Viljasäkit vietiin aitan yläosaan puusiltaa pitkin. Vilja säilytettiin laareissa ja sitä pidettiin siellä vielä 1960-luvulla varastopalkkioiden takia. Viljaa aittaan mahtui n. 30 000 kg. Ensimmäinen leikkuupuimuri hankittiin v. 1956, jonka jälkeen aitan käyttö vähentyi. Puimala oli mäen toisella puolella. Nykyisin aitta toimii näyttelytilana ja kesäisin siellä on esillä rouva Laustion nukkekokoelmat.

Isossa piharakennuksessa oli erilaisten varastoaittojen lisäksi tilat ajokaluille, mm. kieseille ja kärreille. Alunperin rakennus on ollut matalampi ja sen lautarakenteinen korotus on tehty n. vuonna 1920. Rakennuksen päädyssä on ajosilta. Kerran silta sortui Pekka Laustion viedessä sinne traktorilla viljaa kuivumaan. Aittarakennukseen tuo ilmeikkyyttä ristikkoikkunat ja ovesa toistuva sama kuvio.

Aittojen välissä oleva talo rakennettiin 1962.

Tuusain tila oli yksi Härköilän kylän kantataloista (n:o 3) ja sen talouskeskus sijaitsi Härköiläntien varressa. Tuusain rakennukset siirrettiin nykyisen Nummelan alueella 1800-l. (??tarkka aika ei ole selvinnyt). Talouskeskuksen siirtämiseen saattoi olla syynä se, että isoisän isä oli kauppias ja leipuri. Vuosisadan vaihteen tienoilla otetuissa valokuvissa näkyvät Tuusain päärakennus ja muu pihapiiri. Vanha kaksikerroksinen päärakennus sijaitsi nykyisen Jipii-liikehuoneiston (valm. 1960) tuntumassa lähellä tietä. Se purettiin 1960-1961, kun liike- ja asuinrakennus valmistui.

1952 purettiin vanha kivinavetta ja sen tilalle tehtiin linja-autoaseman kohdalle tiili-puurakenteinen navetta, joka oli suunniteltu osittain itse. Navetassa oli tilat lehmillä, maidon jäädytys ja karjakeittiö sekä sikala nykyisen Meritien puolella. Tilalla harjoitettiin porsastuotantoa ja sikoja saattoi olla jopa satakin. Karjatalous oli allergian takia lopetettu jo aiemmin (1964?) ja rakennus oli teollisuuskäytössä (Esa Liitin) 1969 lähtien. Tila oli siirtynyt peltoviljelyyn. Joulukuussa 1974 rakennus paloi ja koska linja-autoasema oli jo suunnitteilla siitä purettiin loputkin.

Pihapiiriin kuuluneita rakennuksia olivat mm. "Majatupa", jossa oli kaupan varasto ja tupa yösijaa tarvitseville. Se oli tehty vuosisadan vaihteessa ja se sijaitsi nykyisen parkkipaikan kohdalla. Se luona ollut pihlaja kasvaa vieläkin. Tuusain syytinkitalo sijaitsi nykyisten kerrostalojen kohdalla mäen koillispuolella. ? Pihapiirin ulkopuolella mäen toisella puolella (Porintien puoli) on 1960-l. rakennettu viljakuivuri, jota juuri puretaan.

Nykyinen Tuusantie on vanha karjakuja.

Aarne August ja Vuokko Laustio (o.s. Sammalkari) ostivat tilan v. 1950 Kalle Fredrik Sammalkarilta. Äidinisä oli Kalle Sammalkari (Papuli). Hän oli synt. v. 1878 ja kuoli v. 1960.

Mv. Karl Fredrik Sjelfman (myöh. Sammalkari) oli saanut omakseen Tuusan perintötilan (n:o 3) siten että hänen isävainajansa Anton Kristian Sjelfmanin jälkeen oli perimyt 2/5 sekä kauppakirjalla 5.11.1904 ostanut loppuosat äidiltään Fredrika Sjelfmanilta tämän omasta puolesta sekä hänen alaikäisen tyttärensä Lempi M. Sjelfmanin holhoojana ynnä sisaruksiltaan Kustaa Aleksander, Olga Fredrika, Rauha Suoma Sjelfmanilta.
(Maanmitauskontt. asiakirjat 6.108)

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO
KOHDEINVENTOINTILOMAKE		
1. Lääni	UUSIMAA	3. Kohde
2. Kunta	VIHTI	
4. Kylä/Rekisterinumero	5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	6. Kohdetyyppi
20: 22	Tuusa	Kahvila (ent. maatilan saunarak.)
7. Peruskartta/Koordin.	8. Osoite	9. Omistaja ja omistajan osoite
	Tuusantie 2	Pekka Laustio Meritie 8
10. RAKENNUKSEN KUVAUS		
Rakennus n:o		
Nyk. käyttö	Kahvila	Kellari
Alkup. käyttö	Sauna+karjakeittiö+as. huone	Maituhuone + kellari
Rak. aika	1949-1950	1910
Suunnittelija	Rakennusmestari	ilm. Sammalkari
Kerrosluke	1	1
Perusta	Betoni	Betoni
Runko	Lauta	Betoni
Kattomuoto	Harja	Kaareva; maakerros peittää
Kate	Tiili	-
Vuoraus	Pystyp.rima	-
Ulkovärit	Punainen + valkea	-
Kunto	Hyvä	Hyvä
Erytispiirteet	Kattolappesta jatkuva lippa oven päällä Jhkunaluukut	Etuosa oli jäällä jäähdylle maito- huone; takaosa juureskellarina Etuseinässä: Sammalkari 1910
11. RAKENNUSHISTORIA		
<p>Tuusan tupana tunnettu rakennus on tehty 1949-1950. Siinä oli talon sauna ja pukuhuone sekä pyykkihuone. Mahdollisesti myös karjako käytti sitä välillä. Rakennuksen piirsi ilmeisesti rakennusmestari. Kun karjatalous loppui, rakennus muutettiin vuokrattaviksi asuintiloksi ja siitä tuli teollisuusyrityksen työnjohtajan asunto. 1980-luvun lopulla siitä tehtiin kahvila, jota pitää nykyisin Seija Lilja. Kahvilan vieressä on Tuusan valettu maakellari, joka oli alunperin tehty juureskellariksi ja maituhuoneeksi. Siellä maito pidettiin jäiden avulla viileänä. Kellariin betoniseen etuseinään on kirjoitettu isännän K. Sammalkarin nimi ja vuosiluku.</p>		
12. LÄHIYMPÄRISTÖ		
Mäen juurella, Tuusan tilan vanha pihapiiriä; vieressä Tuusan vanha aitta. Toisella puolella Tuusantie ja Linjala.		
13. SÄILYSEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)		
Omistaja pyrkii säilyttämään. Kaavassa alue rakennuksineen AK-5 merkinnällä		
14. LUETTELOINTIPERUSTE		15. Rakennus- historiallinen ☐
Nummelan inventointi		16. Historiallinen ☐
		17. Maisemallinen ☒

KOHTIEN NUMERO

KOHDE

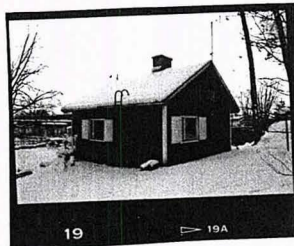
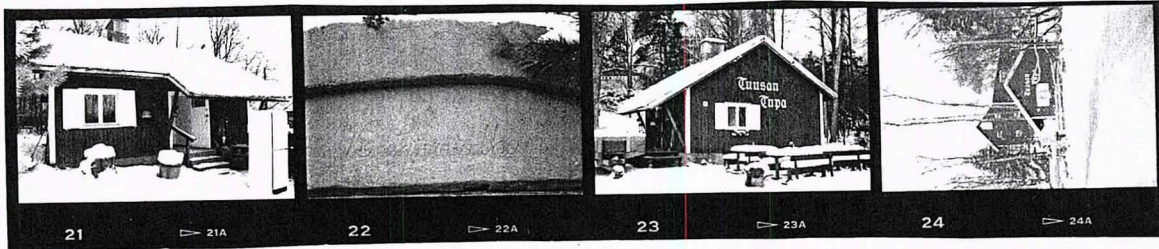
KUNTA

2.

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

Filmi 1.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

(Rak. luvat (WA))

22. LIITTEET

24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Mervi Piipponen
lokakuu 1998

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Pekka Laustio, s. 1935

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO
KOHDEINVENTOINTILOMAKE		
1. Lääni	UUSIMAA	3. Kohde
2. Kunta	VIHTI	
4. Kylä/Rekisterinumero	5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	6. Kohdetyyppi
3: 22		As. rak. / päiväkot
7. Peruskartta/Koordin.	8. Osoite	9. Omistaja ja omistajan osoite
	VIHDINTIE 1 03100 NUMMELA	VIHDIN HALLINTOKIINTEISTÖT
10. RAKENNUKSEN KUVAUS		
Rakennus n:o		
Nyk. käyttö	Päiväkoti	Lasten leikki-tila
Alkup. käyttö	Asuinrakennus	Aitta + karjasuoja
Rak. aika	1800-l. loppu tai vs. vaihde	
Suunnittelija	1 kaaj. 1900-l. alkup.	
Kerros-luku	1	2
Perusta	Lohkokivi	Ositt. lohkokivi
Runko	Hirsi	Hirsi
Kattomuoto	Harja	Harja
Kate	Kones. pelti	
Vuoraus	Pystyp. rima	Ositt. pystyperiterimointus
Ulkovärit	Punainen + valkea	Punainen
Kunto	Hyvä	Hyvä
Erityispiirteet		
11. RAKENNUSHISTORIA		
12. LÄHIYMPÄRISTÖ		
Rautatie kallioleikkauksineen. Liiketaloja, parkkialue		
13. SÄILYSEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)		
Kaavassa merkintä sa: 1; suojelun alue, ei saa purkaa		
14. LUETTELOINTIPERUSTE		15. Rakennus-historiallinen ☐
Nummelan rakennusinventointi		16. Historiallinen ☒
		17. Maisemallinen ☒

KOHTEN NUMERO

KOHDE

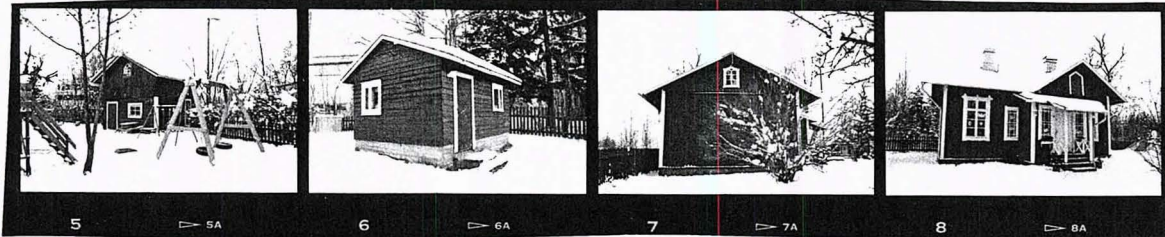
KUNTA

3.

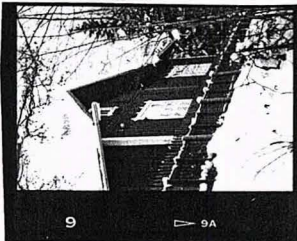
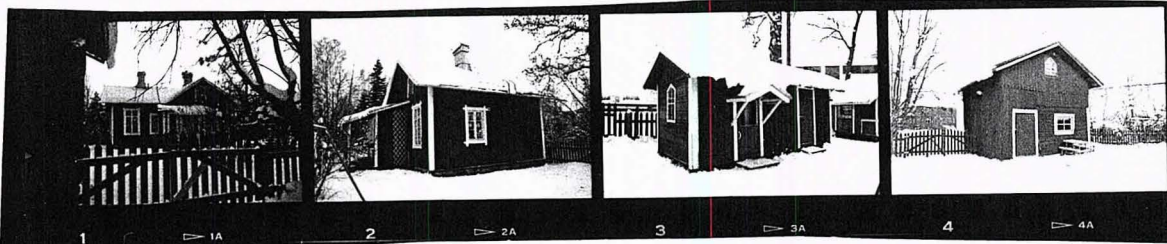
18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

F 1.

F 2.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

VR:n arkisto / piirustukset
Rautatierakennusten korjausohjeet
Lehtileikkeet
Vihdin museon arkisto
Uudenmaan Winteistöröleisteri

22. LIITTEET

24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

M. Piipponen
marraskuu 1998

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Piirjo Huvila (VR:n arkkitehti), Reimo Väisänen (ent. as. pääll.)
Piirjo Noukkala
H. Katava

Päiväkoti Pilvilinna/entinen radanvartijan talo sijaitsee Nummelan keskustassa, mutta toisin kuin ennen, jolloin se oli näkyvästi rautatien varressa, se on jäänyt kerrostalojen taakse näkymättömiin. Se muodostaa moderniksi taajamaksi muuttuneessa Nummelassa viehättävän vanhan pihamiljööön. Vuonna 1994 annetussa Museoviraston lausunnossa rakennuksella katsotaan olevan paikallisen liikennehistorian ja rautatieläisten asumistavan edustajana. Kaavassa rakennus on merkitty s-merkinnällä.

Päiväkoti Pilvilinna on toiminut vuodesta 1996 talossa, joka alunperin oli tehty ratavartijan mökiksi. Se sijaitsee kauempana muista rautatierakennuksista, kuitenkin radan läheisyydessä, mikä oli luontevaa ratavartijan tehtäviä ajatellen. Hän huolehti siitä, että rata oli toimintakunnossa niin talvella kuin kesälläkin. 1960-l. tehtyjen maaleikkausten jälkeen, jossa rata siirtyi alemmaksi, mökki on jäänyt jyrkän kallioreunan laidalle.

Rakennuksen tarkka rakennusaika ei ole selvillä. Ilmeisesti talo on tehty jo 1800-luvun lopulla, jolloin se on ollut nykyistä pienempi käsittäen vain nykyisen keittiön ja sen takana olevan huoneen. Kuten radanvartijan mökit yleensä tämäkin mökki kävi liian pieneksi ja siihen tehtiin lisäosa. Laajennuspiirustukset ovat vuodelta 1920 ja ne on laatinut K.W. Soininen ja ne on hyväksynyt rautatiehallituksen arkkitehti Thure Hellström. Tuusan tilan maista erotettu Ratavartija/Rautatiealue on rekisteröity maarekisteriin 16.03.1880. Ratavartijan mökkiä ympäröivää tonttia on laajennettu v. 1921.

Talon laajennuksessa rakennukseen tehtiin kaksi lisähuonetta ja siitä tuli nykyisen kokoinen. Radanvartijan asuntona talo oli ilmeisesti 1960-1970-luvulle saakka. Liikenteen viime vuosina radanvartija asui muualla. Yksi radanvartija oli nimeltään Koivunen. Rakennus ja tontti myytiin Vihdin Sähkölle v. 1985, jolloin ne tulivat osaksi suurta Sähkötalo-tonttia, joka myytiin v. 1988 KOP:lle. Nykyiselle omistajalle talo siirtyi Merita-pankilta v. 1997.

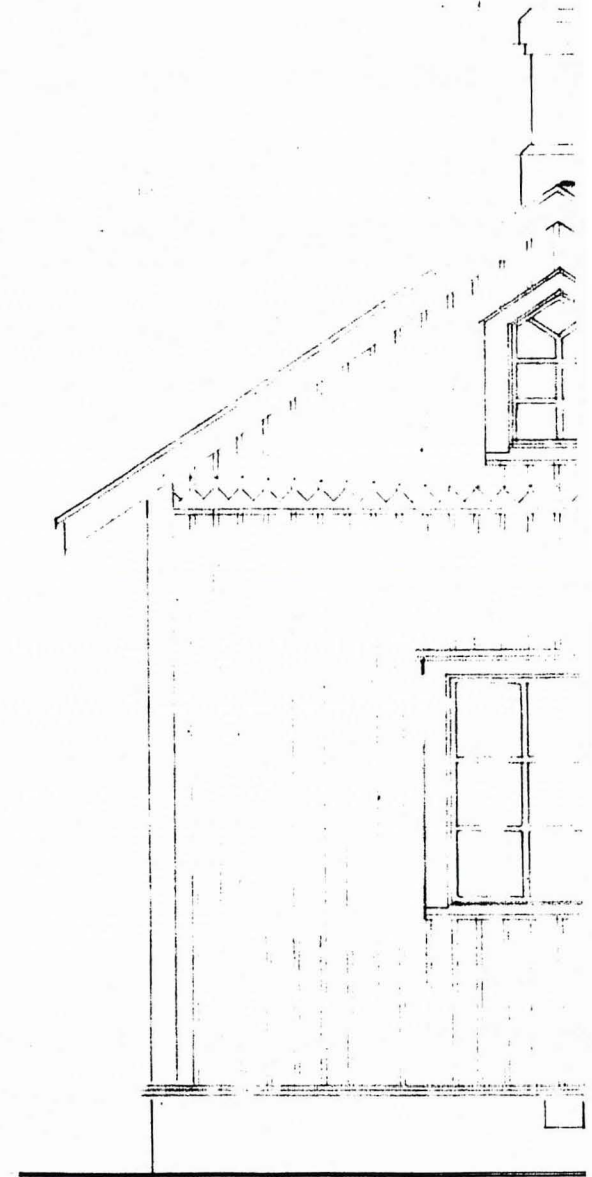
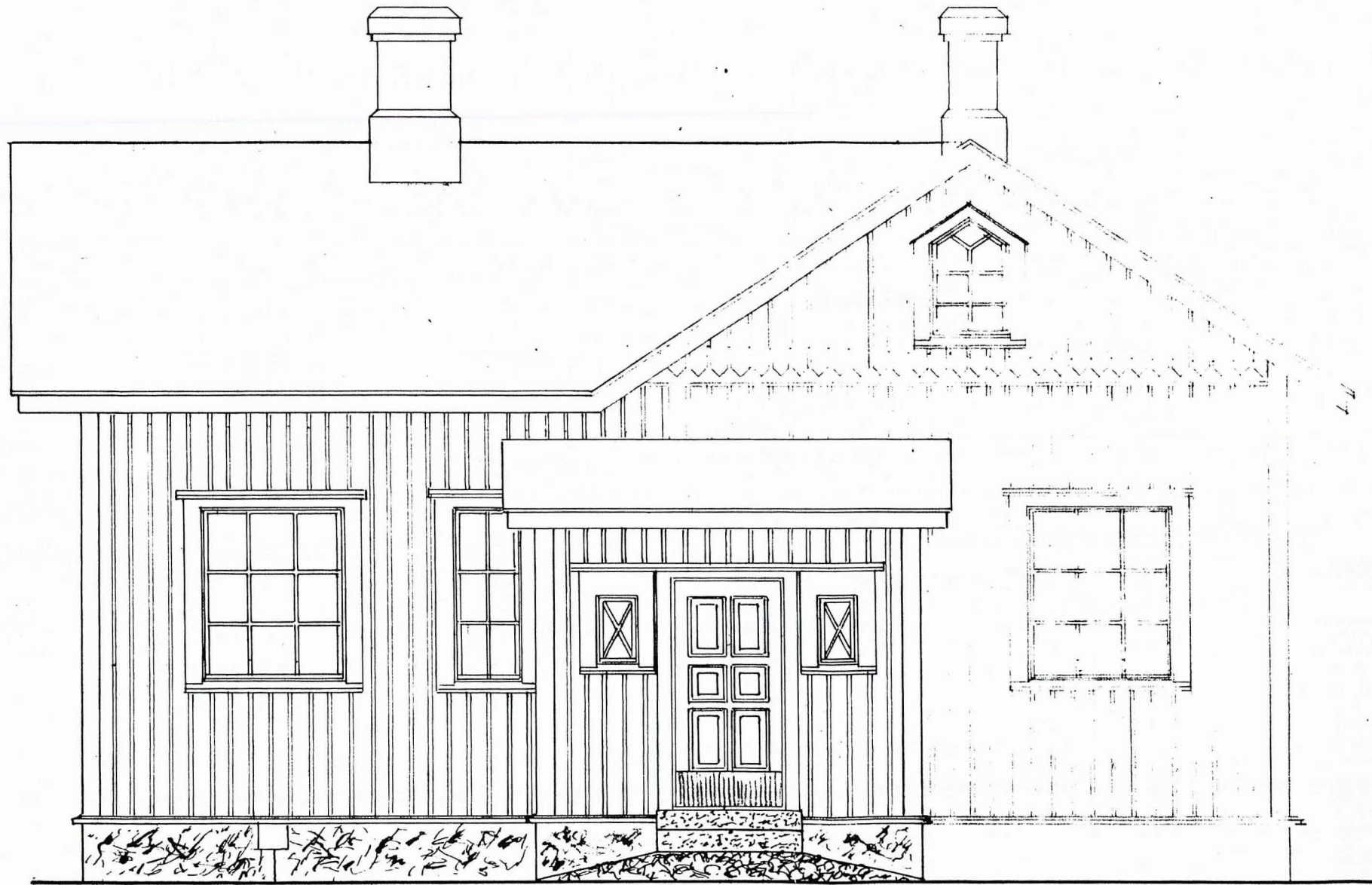
Vuonna 1990-l. tyhjillään olleelle talolle ryhdyttiin suunnittelemaan uutta käyttöä ja monenlaisten suunnitelmien jälkeen vuonna 1996 rakennus kunnostettiin päiväkotiksi Pilvilinnan käyttöön. Tällöin rakennukseen tehtiin sisä- ja ulkopintojen remontti, laitettiin vesijohdot ja viemärit ja muutettiin joidenkin ovi-aukkojen paikkoja. Peltikuoriset uunit samoin kuin puuhella säilytettiin ja ne ovat käyttökuntoiset. Talon ulkoasu säilytettiin ennallaan ja siinä on nähtävillä Vihdissä tavanomaisia piirteitä; rakennuksessa on suuret 6-ruutuiset ikkunat (myös 8- ja 9-ruutuiset ikkunat), pitkät vuorilaudat ja riippupaneelit.

Lasten käyttöön on kunnostettu myös vanha kaksikerroksinen navetta-tallirakennus, joka edustaa kansanomaisista rakennustapaa, mikä käy ilmi mm. hirsityötekniikasta ja muotoilluista konsoleista. Rakennuksessa on maalaus- ja leikkitiloja. Vanha pihavarasto on tehty lasten leikkimökiksi. Toinen leikkimökki on uudempi. Vanha maakellari on kunnostettu ja käytössä. 1950-l (?) rakennettu sauna on nykyisin varastona. Sen ulkomuoto poikkeaa muista pihapiirin rakennuksista, joissa on säilynyt 1900-luvun alun henki.

Veikko Helteen antamia tietoja:

Ratavartijan talo ja asemapäällikön talo ovat ilmeisesti samoihin samoihin aikoihin 1800-luvun loppupuolella valmistuneita. Ratavartijan tehtävänä oli mm. radankunnosta huolehtiminen, mutta esimerkiksi vaihteiden hoito ei kuulunut hänelle. Siihen oli eri henkilö. Puomeja ei vielä V. H:n lapsuudessa ollut. Ratavartijalla oli kuitenkin moniin muihin verrattuna yhteiskunnallinen asema, sillä hän oli valtion virkamies ja hän oli oikeutettu nauttimaan valtion pitkää ja kapeaa leipää. Siten hänellä oli tietty varmuus elämässä, toisin kuin monilla muilla esimerkiksi Nummelassa, jossa ei juuri ollut muita valtion virkamiehiä kuin rautatieläiset ja poliisi. Poliisia ei kuitenkaan arvostettu, hän liittyi ikäviin asioihin.

Ratamestarin asuinrakennuksen
Kummela

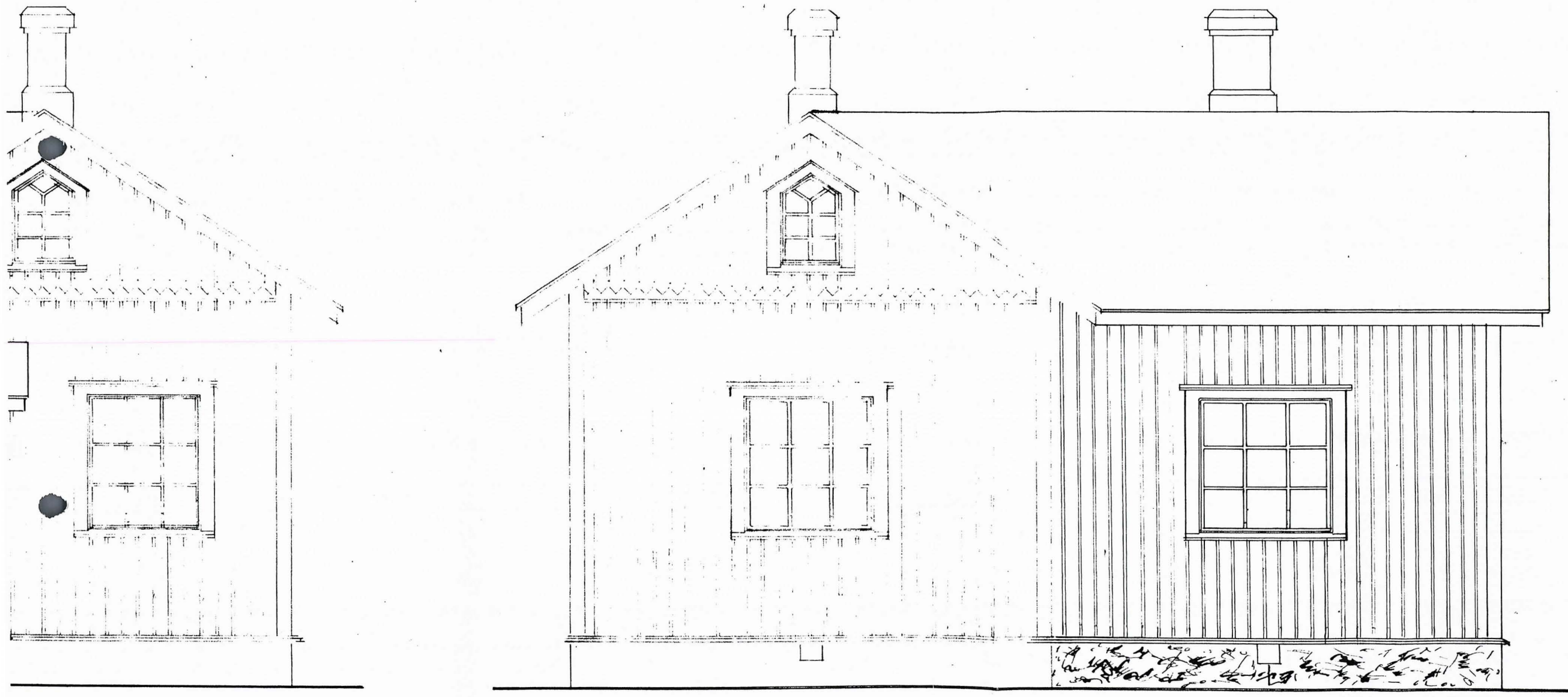

Sisärakennus tehdään pystykirsi seinillä

Sisärakennus — Vankkarakennus

Seik.

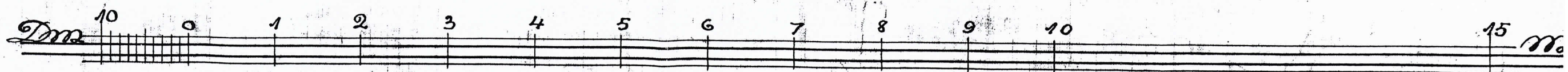
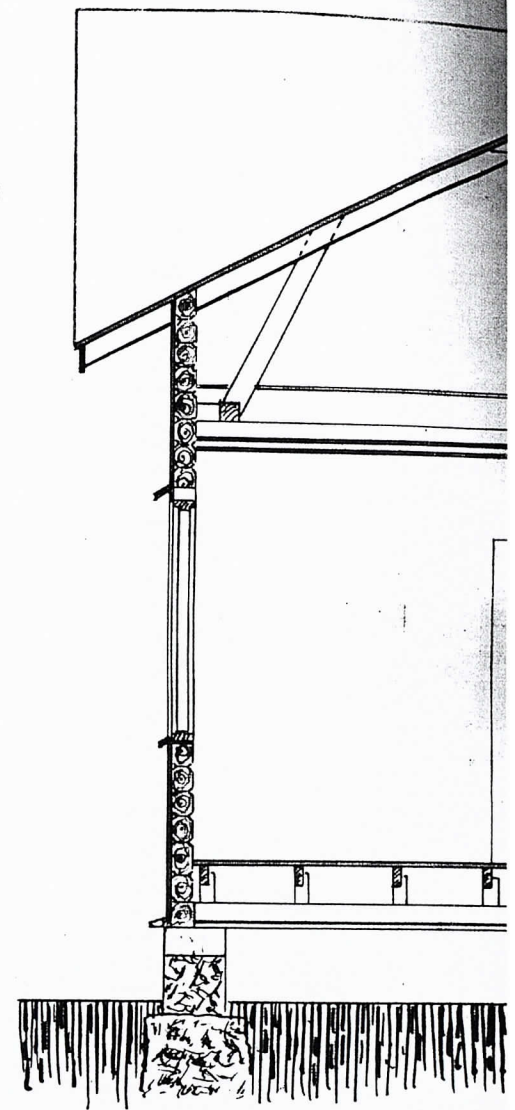
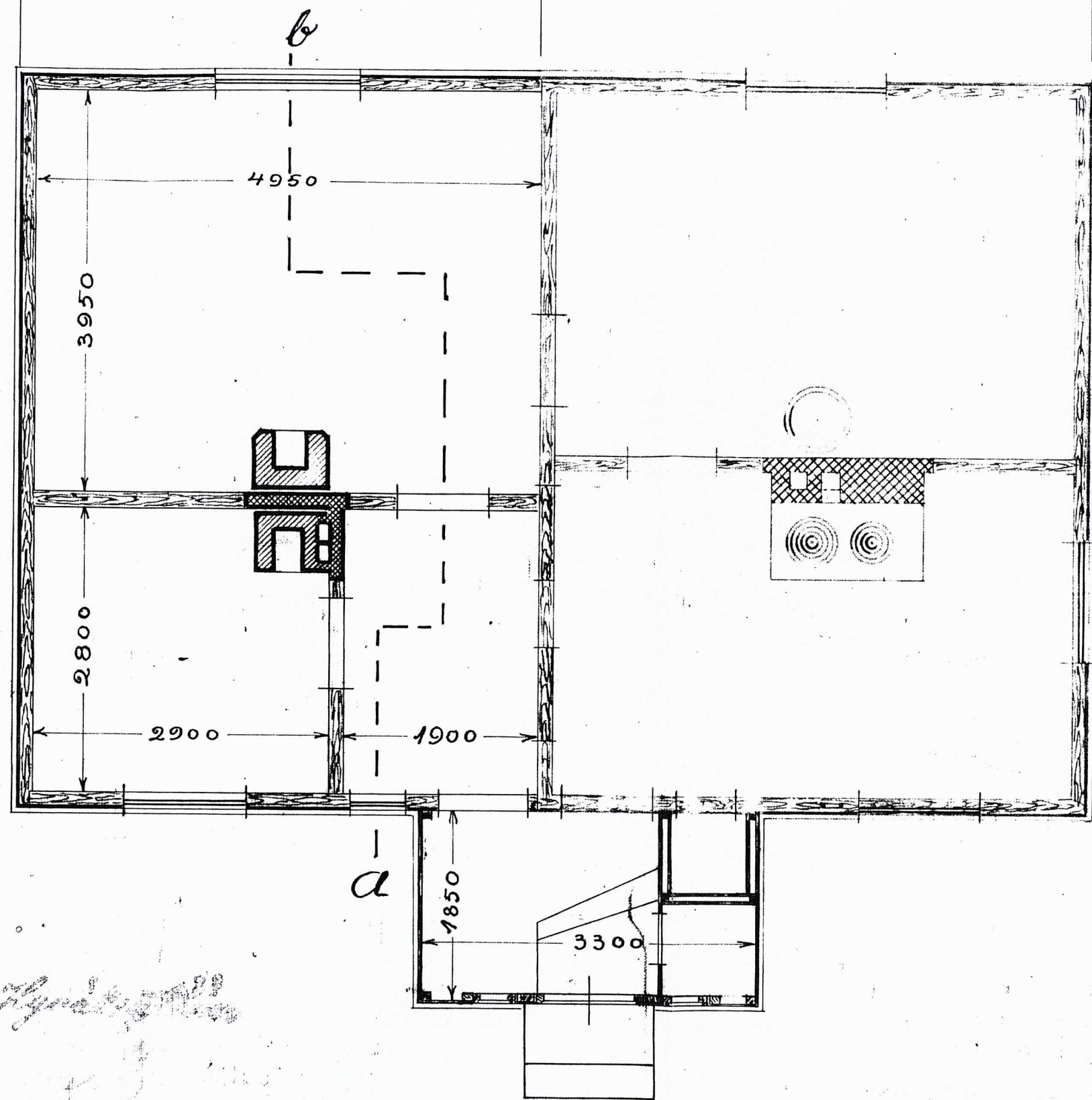
useinrakennuksen piirustus
— Kummela —

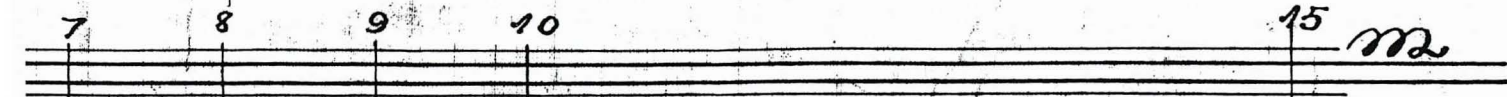
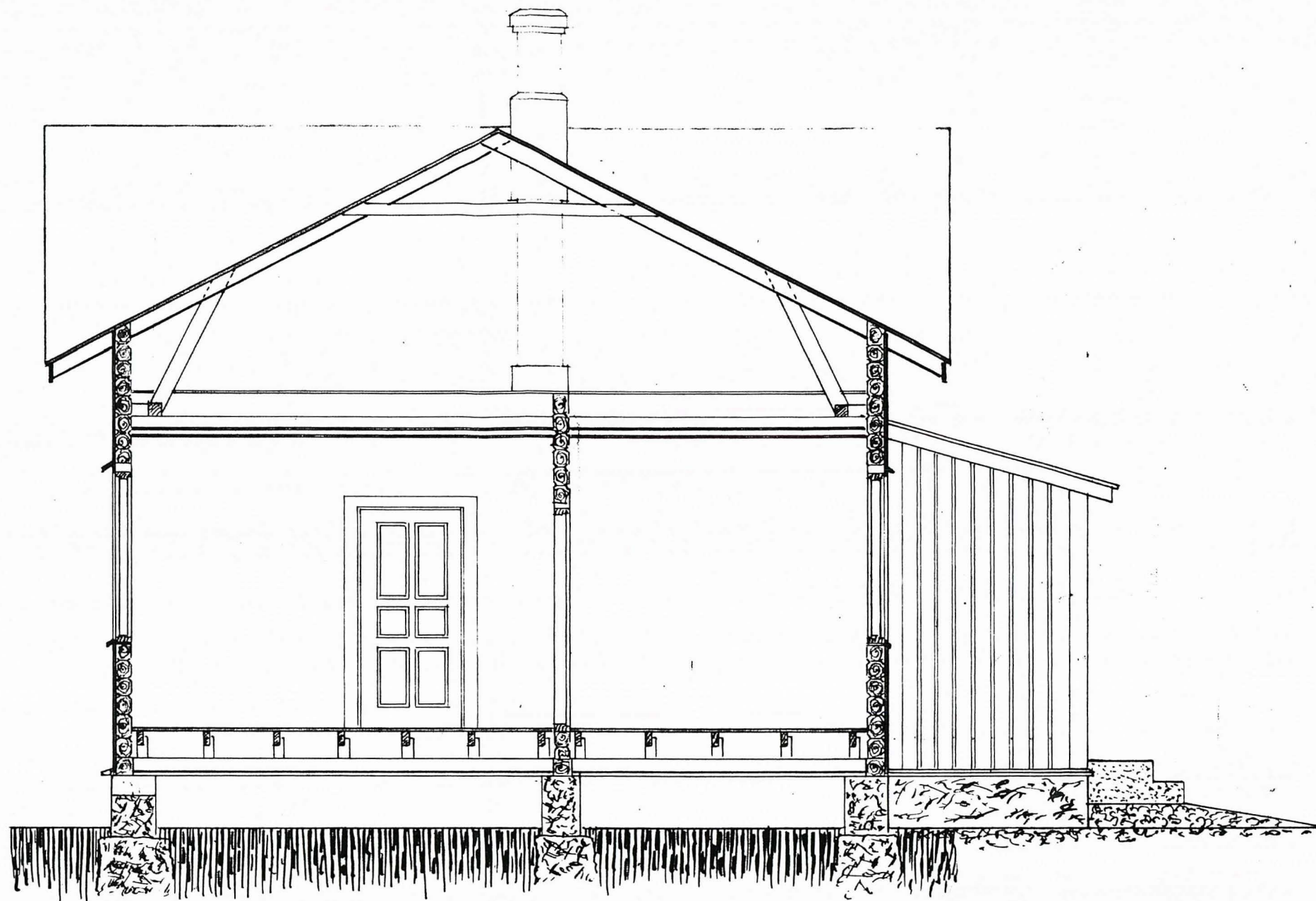
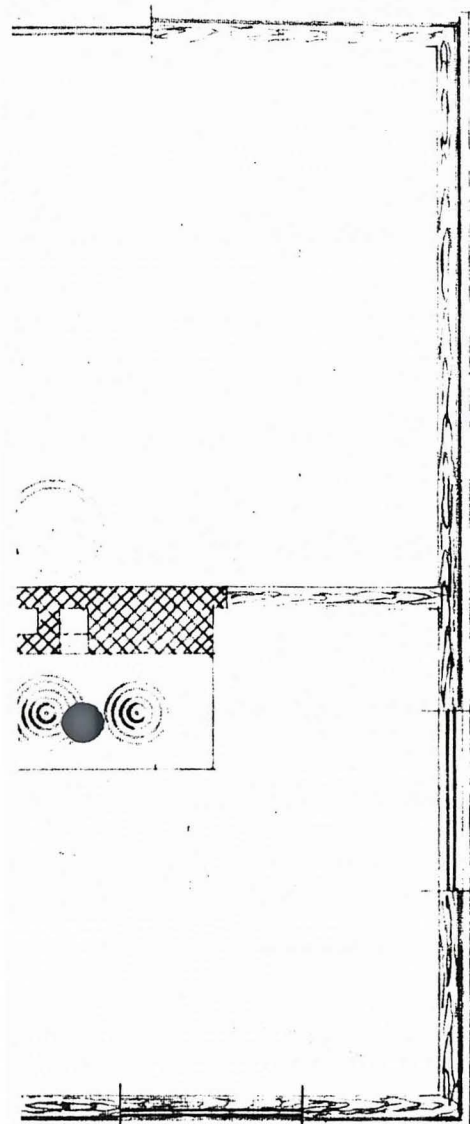
nsi seinillä

arakennus

leikkaus a-b.

NUMMELA: Banmästare bostad 1920. Tillbyggnad från enkel vattstuga

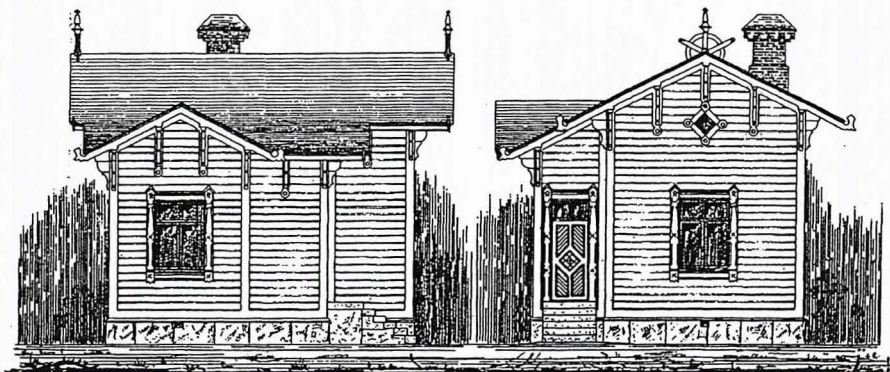
PIIKTÄN RITÄÄ	27/V	20	H. W. Spinninen
TARKASTANUT		19	
KONTROLLERAT	<i>Antti Heikkinen</i>		

N° 567 L 86

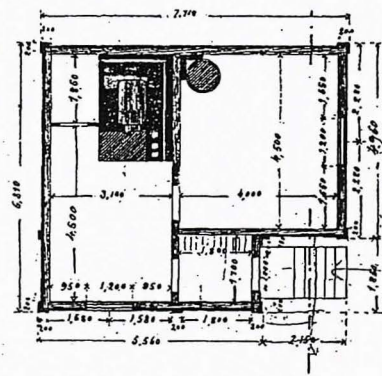
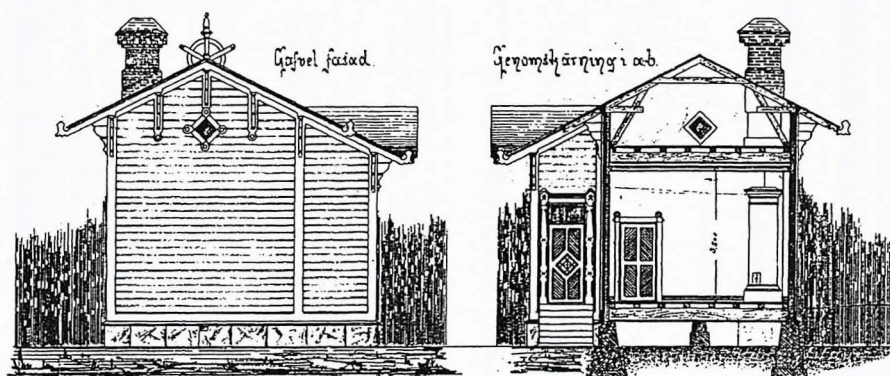
RAUTATIERAKENNUKSET

Rautatierakennusten korjausohjeet 5

Yksinkertainen vahtitupa

Vahtitupa vuodelta 1896

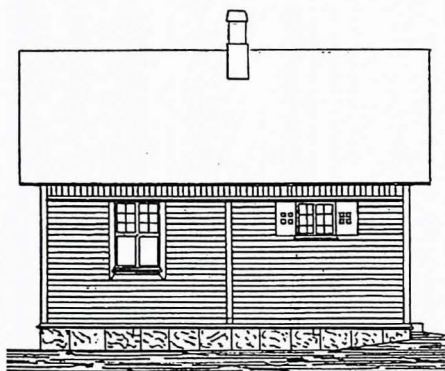
Vahtituvat rakennettiin radan varsilla ja asemilla asuvien ratavartijoiden käyttöön. Alunperin ratavahdin mökkejä rakennettiin 2 - 2,5 km:n välein, myöhemmin noin 5 km:n välein. Vuonna 1920 niitä oli koko maassa yli 850.

Ratavartijan tehtävänä oli huolehtia siitä, että rata säilyi kulkukelpoisena ympäri vuoden. Kesällä varmistettiin, että eläimet eivät päässeet radalle ja tarkkailtiin kiskojen pituusvaihteluita lämpimällä säällä, talvisin lumi ja pakkaset aiheuttivat työtä.

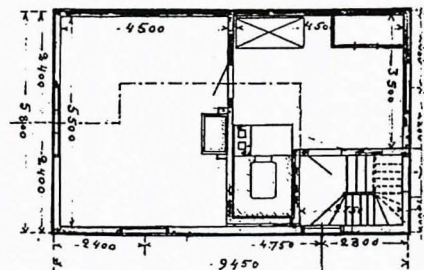
Ratavartijoiden käyttöön tarkoitettut mökit olivat kooltaan varsin vaatimattomia, mutta ne pyrittiin rakentamaan yhtä

huolellisesti ja hyvillä rakennuspaikoille kuin muutkin rautatierakennukset.

Vanhimmat tyypit ovat suuruudeltaan vain noin 25 m². Niissä on vain yksi huone leivinuuneineen ja lisäksi pieni kuisti. Vähitellen mökit rakennettiin hiukan tilavammiksi ja niihin tehtiin huoneen lisäksi erillinen keittiö ja eteinen. Rakennukseen tai sen läheisyyteen rakennettiin ruokakellari tiilestä. Vahtitupaan tehtiin ulkorakennus, jossa oli kahden lehmän navetta, käymälä, halkovaja ja ruoka-aitta. Myöhemmin rakennettiin ratavartijoille myös sauna-leivintupia.

Vahtitupa vuodelta 1909

Lukuvuosi, Museovirasto

MUSEOVIRASTON KIRJASTO

106 100 8994

TILAJÄSENTELY

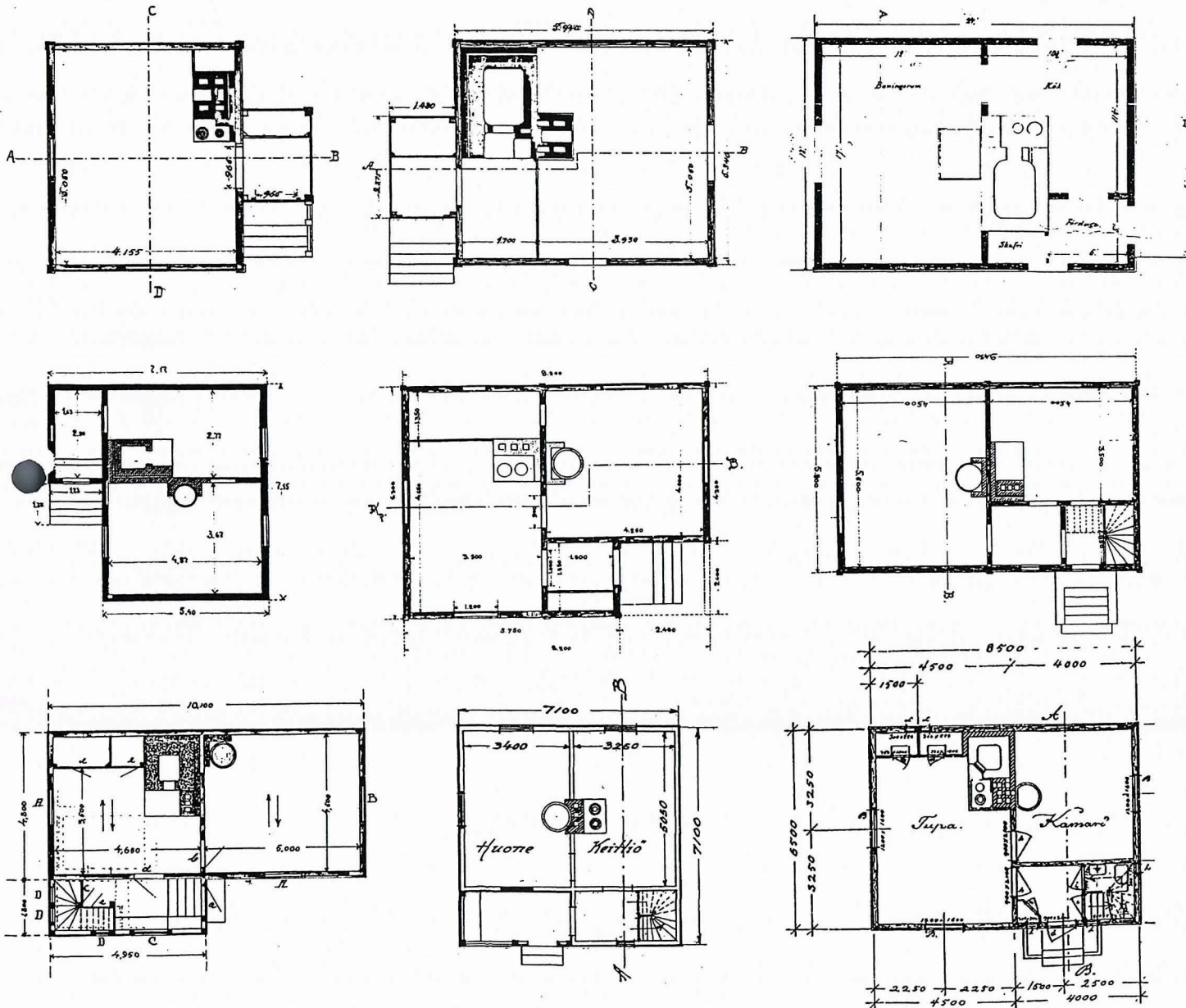
Vanhimmat vahtituvat olivat kooltaan varsin pieniä, vain noin 4,5x5 m. Vanhimmissa tyypeissä oli vain yksi huone ja erillinen kuisti. Hyvin pian vahtitupaa parannettiin siten, että huoneesta erotettiin erillinen pieni tila, jossa leivinuuni sijaitsi. Ulkoasultaan nämä vanhimmat tyypit olivat varsin yksinkertaisia harjakattoisia rakennuksia, joihin kuisti oli yhdistetty joko poikkiharjalla tai pulpettikattoisena. Käynti ulkolle oli yleensä ulkokautta.

Vähitellen etutila suureni keittiöksi, kuisti eteistilaksi ja rakennuksen pinta-ala kasvoi 40 m²:stä yli 50 m²:iin. Muoto vaihteli selkeästä suorakaiteesta monimuotoiseen, poikkipäädyyllä elävöitettyyn rakennustyyppiin. Vuosisadan vaihteeseen tultaessa vahtituvasta oli tullut koristeellinen, poikkipäätysten ja yksityiskohtien rikastama rakennus.

Tämän vuosisadan alussa vahtitupien rakentamisessa kuten muussakin rautatierakentamisessa tapahtui murros: vahtituvat muuttuivat ulkoasultaan yksinkertaisemmiksi ja koristelu sai jugendvaikutteita, vaikka pohjamuoto säilyikin ennallaan. Ullakon korkeus kasvoi, rakennuksiin alettiin tehdä sisäpuolisia ullakon portaita ja yläikkunoita. Kattomuoto muuttui satulakatoa aumatuksi korkeaharjaiseksi katoksi. Keittiötila suureni ollen jo tilavampi kuin varsinainen asuinhuone.

Rakennuksen pohjamuoto yksinkertaistui uudelleen 1920-luvulle tultaessa suorakaiteeksi. Molemmat huonetilat olivat lähes samankokoiset, katto oli harjakatto ja kuisti vakiintui avokuistiksi. Kookkaat leivinuunit hävisivät, ja ne korvattiin pienikokoisemmilla puuliesillä ja peltikuorisilla uuneilla.

Vahtitupien pohjamuodon muuttuminen (ei mittakaavassa)

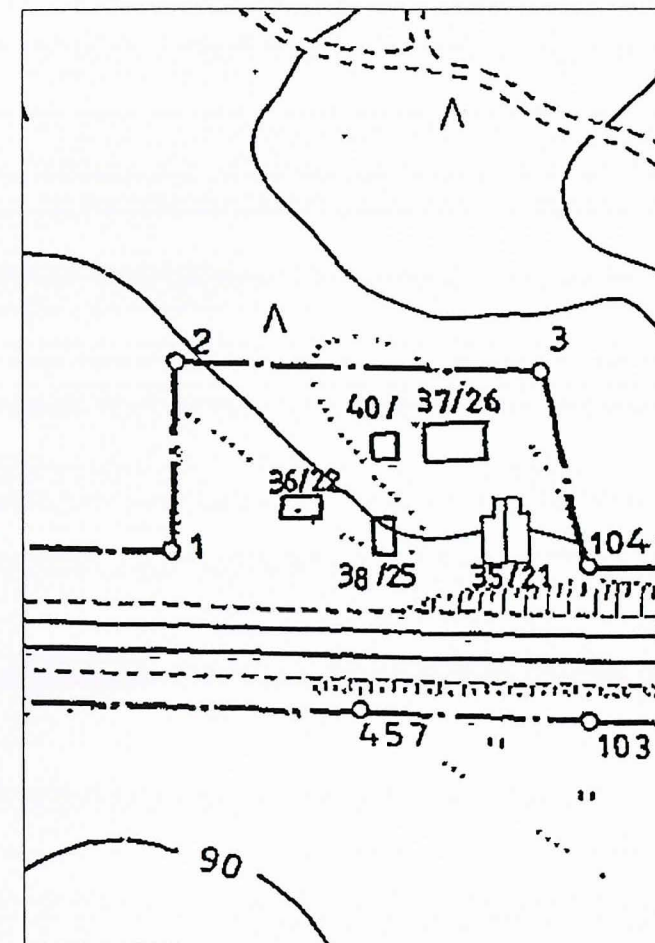
NYKYTILANNE

Liikenteen teknistyessä on koko ratavartijoiden ammattikunta hävinnyt rautateiltä. Niinpä tiheä vahtitupien verkosto on jäänyt käyttöä vaille. Suurin osa on purettu. Maassamme on säilynyt tuskin kymmenesosa kaikista alkuperäisistä vahtituvista. Suurin osa vielä säilyneistä ratavartijan taloista on joko vakituksessa tai loma-asutokäytössä. Niiden kunto on yhtä kirjava.

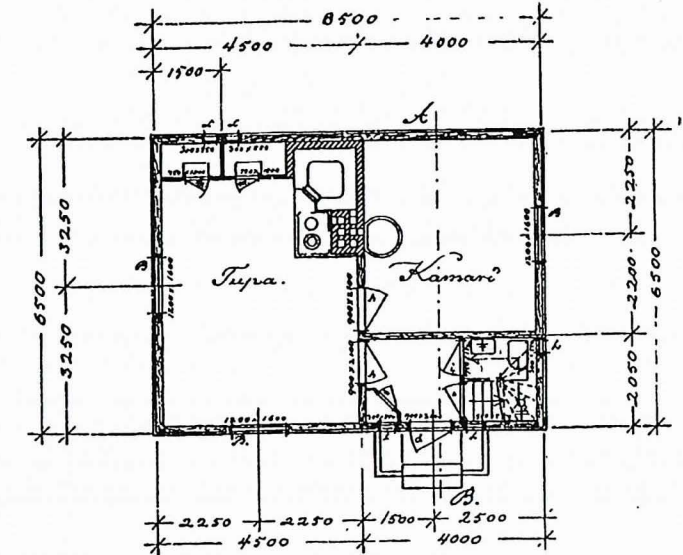
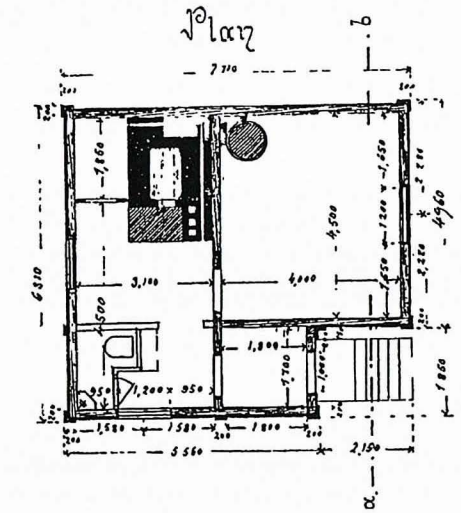
KOSTEAT TILAT

Peseytymistilat puuttuvat vahtituvista kokonaan eikä sinne kovin suuria tiloja mahdukaan. Luontevin paikka kosteiden tilojen sijoitukselle ovat eteistilat tai portaiden alusta, jonne voidaan rakentaa pieni suihku/wc. Ullakkoa voidaan käyttää aputilana, esimerkiksi lämminvesivaraajalle jne. Isompien kosteiden tilojen paikka on ulkorakennuksessa, jonne voidaan tehdä sauna- ja pesutilat ja mahdollisesti apukeittiö.

Museoviraston korjauskortti Kosteiden tilojen rakentaminen, KK 11.

Vahtitupa (35/21) Riihimäki-Pietari-rataosan varrella

Märkätilojen sijoitusvaihtoehtoja vahtituvissa

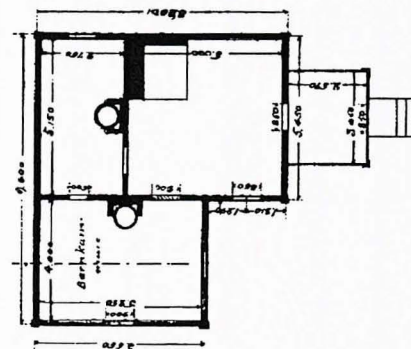
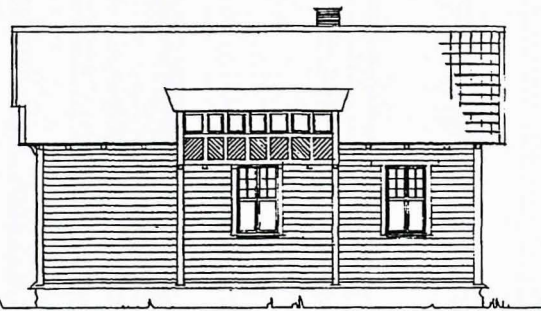
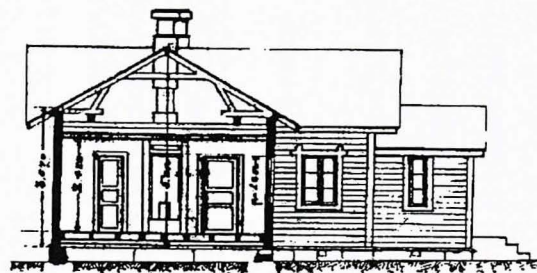
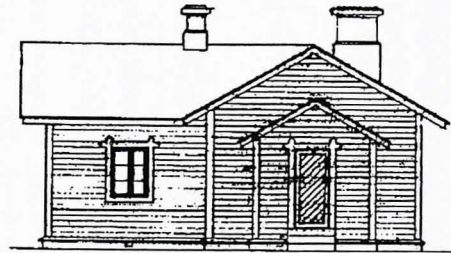
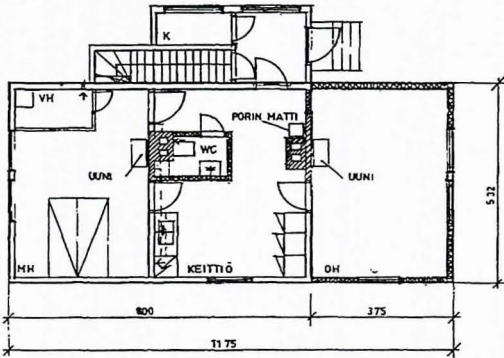
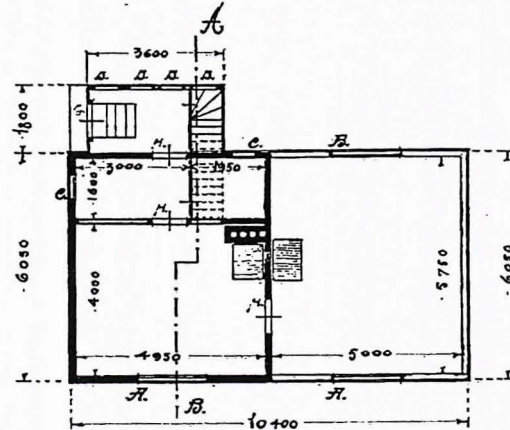
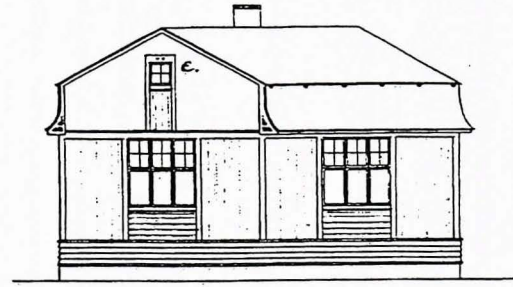
MUUTOKSET

Vahtituvat ovat ulkorakennusten ohella säilyttämisen kannalta ongelmallinen rakennusryhmä. Vahtituvat on rakennettu tyyppipiirustusten mukaan ja niitä on ollut lukumääräisesti paljon. Kuitenkin piittaamaton hoito on hävittänyt niistä useimmat, joten alkuperäisinä säilyneitä kokonaisuuksia on enää vähän jäljellä. Rakennuksille luonteenomaiset yksityiskohdat ovat aikojen kuluessa myös hävinneet.

Juuri vahtitupien kohdalla on erityisen tärkeää ympäristöstä huolehtiminen. Vahtitupia on rakennettu hyvinkin erilaisille rakennuspaikoille: jotkut sijaitsevat syrjäisillä paikoilla radan varressa, jotkut lähellä taajamien keskustoja. Vahtitupien säilymisen kannalta olisikin suotavaa, että niiden ympärille jätettäisiin riittävä maa-alue, tontti aidattaisiin tai rajattaisiin kasvillisuudella. Tilaa tulisi jättää myös hyötynuorhalle. Vahtitupa ulkorakennuksineen muodostaa rakennuskokouksen, jonka kaikkiin osiin tulisi suhtautua yhtä kunnioitavasti.

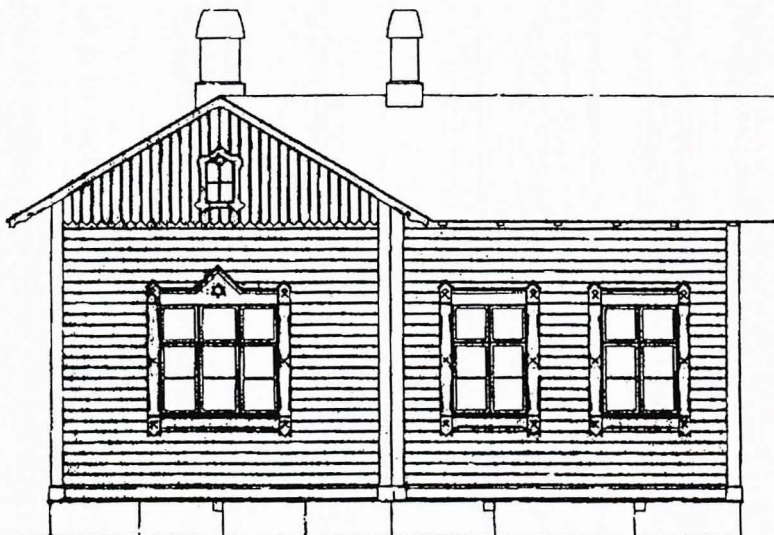
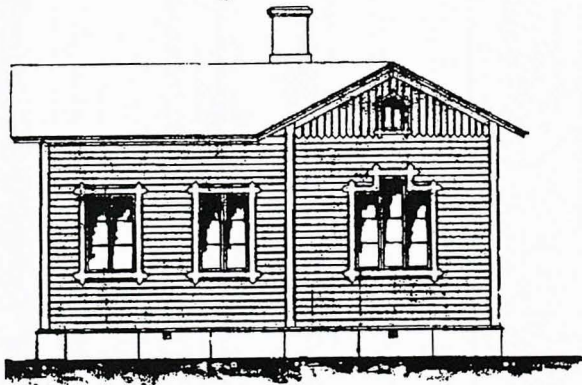
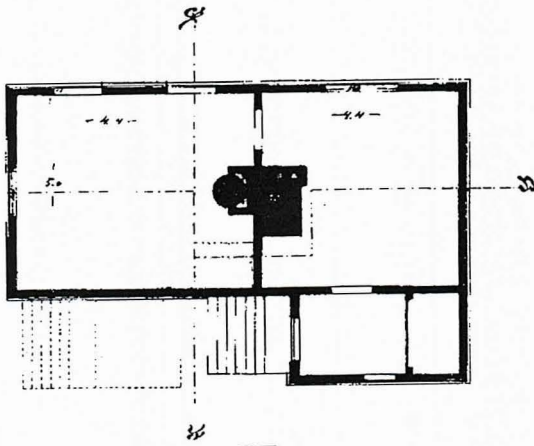
LAAJENNUKSET

Vaikka yksinkertaiset vahtituvat oli suunniteltu kelvollisiksi asumuksiksi ratavartijoille, ne kävivät nopeasti liian pieniksi varsinkin lapsiperheille. Niinpä varsin pian rakentamisen jälkeen niitä jouduttiin laajentamaan useimmiten yhden huoneen verran. Mitä nopeammin rakentamisen jälkeen laajennukset tehtiin, sen varmemmin ne tehtiin alkuperäistä rakennustapaa noudattaen. Useimmiten vahtitupia laajennettiin rungon pituussuunnassa. Laajennukset olivat hirsirakenteisia kuten alkuperäinenkin rakennus. Uusi osa yhdistettiin vanhaan rakennukseen tavallisesti poikkipäädyillä ja koristettiin vanhaa rakennusta rikkaammin, esimerkiksi kolmiikkunaryhmällä. Suurin osa laajennuksista on tehty vanhaa rakennusta kunnioittaen, jopa sitä täydentäen. Erilaisia kuisteja on yksinkertaisiin vahtitupiin rakennettu useissa vaiheissa. Tässä suhteessa miltei jokainen vahtitupa on tyyppiirustuksista poikkeava oma yksilönsä.

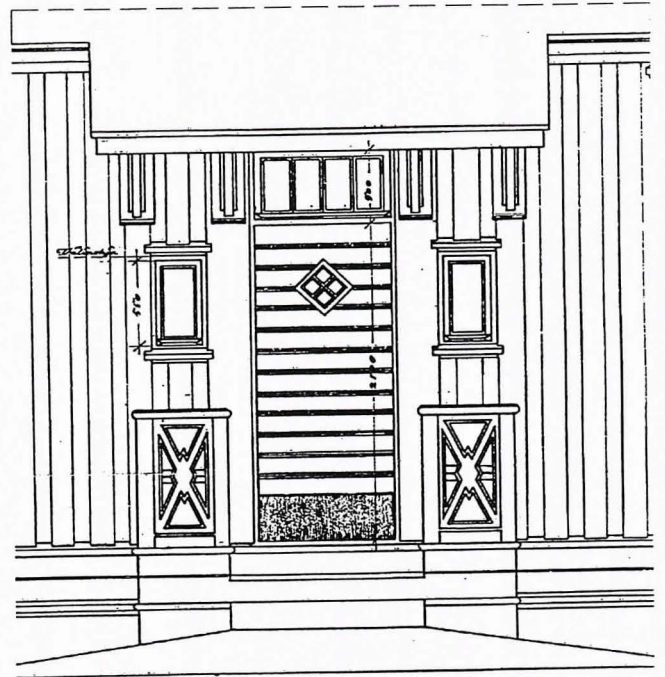

Vahtitupien erilaisia laajennustapoja

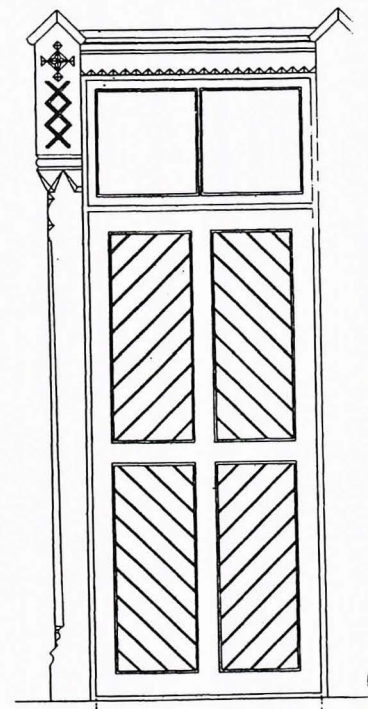
Vahtitupien nykyinen laajentaminen on ongelmallista: toisaalta tilat ovat niin pieniä, että niiden laajentaminen on usein rakennuksen käytön kannalta välttämätöntä, toisaalta taas laajentaminen helposti hävittää rakennukselle ominaiset mittasuhteet ja luonteen. Kuistien ja katostenkin lisääminen saattaa hävittää rakennukselle luonteenomaisia yksityiskohtia, konsolleja, ikkunoita, kaiteita jne. Tässä tilanteessa tulisi laajennusten kokonaistarpeet harkita tarkoin ja mieluiten käyttää ulkorakennuksia hyödyksi. Uusia ulkorakennuksia voidaan myös rakentaa vanhaa rakennuskantaa täydentämään, kunhan ne sopeutetaan olemassaoleviin rakennuksiin.

Vahtituvan laajennus v:ltä 1908

Kuistin malli v:n 1913 vahtituvassa

Vahtituvan ulko-ovi 1890-luvulta

13.12.1994

347/603/1994

Vihdin MielenVIRE
Nina Hakkarainen
Peltoniementie 1C 18
03100 Nummela

LITE REFERENS

LITÄ REFERENS

Ratavartijan mökin kulttuurihistoriallinen arvo, Nummela, Vihti

Museovirasto toteaa Vihdin Nummelassa sijaitsevan Valtionrautateiden rakennuttaman ratavartijan mökin kulttuurihistoriallisesta arvosta seuraavan.

Nummelan ratavartijan mökki on osa Hanko-Hyvinkään 1873 valmistuneen radan rakennuskantaa. Sen täsmällistä rakennusaikaa ei ole toistaiseksi selvitetty, mutta se on vuosisadan molemmin puolin useiden vuosikymmenien ajan käytössä olleiden tyyppiirustusten mukainen. Hanko-Hyvinkää -radan vanhimmat vahtituvat ovat piirustusten mukaan olleet yksinkertaisempia.

Nummelan vahtitupa on yksi harvoja oman kautensa edustajia tällä rataosalla ja sillä on sen vuoksi kulttuurihistoriallista arvoa liikennehistorian ja rautatieläisten asumistavan edustajana. Rakennus pihapiireineen on vuonna 1989 hyväksytyssä kaavassa merkitty suojeltaviksi, joten niiden säilyminen on rakennussuojelun näkökulmasta turvattu. Huolestumista herättää rakennusten kunnossapidon laiminlyönti (rakennuksen omistaa KOP) ja siksi on hyvä että rakennukset otetaan käyttöön.

Yli-intendentti

Mikko Härö

Tutkija

Sinikka Joutsalmi

Tiedoksi: ✓
Vihdin museo
Vihdin kunta
KOP/kiinteistötoisto S420

SJ/BS

Kuvassa osa matoista luovuttajien ja vastaanottajien kanssa. Vasemmalta päiväkodin johtaja Mari Noukkala, rehtori Seija Ylitalo, opiskelija Riitta Erlamo sekä lionsladyt Terttu Huuhka, Liisa Hirvelä ja Sonja Eskola. Kuva Pertinkuva

Lions ladyt ratavartijan mökkiä kunnostamassa

■ Lions-Club VihtiHiidenveden ladyt osallistuivat Nummelassa sijaitsevan ja suoje-lukohteena olevan ratavartijan mökin entisöimiseen kudottamalla vuosisadanaluntyyliset räsymatot mökin jokaiseen huoneeseen.

Kudonnan suorittivat Vihdin käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksen eli Kätsän tytöt opettajansa, rehtori Seija Ylitalon johdolla.

– Työ tehtiin opetusprojektina, jollaisia oppilaitoksessa tehdään vuosittain ja joiden tarkoituksena on lähentää opiskelua ja tulevaa työelämää niin, että opiskelu tuntuu todelliselta, ja toisaalta työelämään siirtyminen ei ole niin dramaattista, toteaa rehtori Seija Ylitalo.

Tekijät tutustuivat mökkiin, sen tilojen kokoihin ja

väreihin. Vihdin museossa he tutkivat entisajan matoille. Näin saatiin selville mattojen pohjavärit sekä raitojen etäisyydet ja lukumäärä. Kudotuista mallitil-kuista sai asiakas valita mieleisensä.

Työn kuluessa mökin käyttötarkoitus muuttui, mutta matot sopivat erinomaisesti myös nykykäyttöön. Monen lapsen jalka tallaa mattoon, jonka kutomisessa on kiinnitetty erityistä huomiota reunojen siisteyteen.

Matot on kudottu kolmella sukukulalla, joista kahdella oli juuttikude ja yhdellä trikookude. Juuttien ansioita matoista tuli kevyitä ja helppohoitaisia, hyvin paikoillaan pysyviä. Mattokankaan sidoksena on käytetty perinteistä ja käytännöllistä

palttinaa.

– Koko mattojenvalmistusprosessi ideasta valmiiksi tuotteeksi oli mielenkiintoinen, antoisa ja opettavainen. Se perehdytti hyvin luokamme opiskelijat käsityöalan vaatimuksiin ja tavoitteisiin, joissa tärkeintä on laatu ja huolellisesti tehty työ. Hyvästä lopputuloksesta suuri kiitos kuuluu opettajallemme Seija Ylitalolle, totesi opiskelija Riitta Erlamo, yksi projektiin toteuttajista.

LC Vihti/Hiidenveden ladyt ovat mielissään siitä, että vanha ratavartijan mökki on entisöity ja että he osalla Naistenmessujen tuotosta voivat osallistua merkittävästi kulttuuritekoon.

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO	4.
KOHDEINVENTOINTILOMAKE			
1. Lääni	VUOSIMAA	3. Kohde	
2. Kunta	VIHTI		
4. Kylä/Rekisterinumero	5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	6. Kohdetyyppi	
3: 309	Omapohja 2	Asuinrakennus	
7. Peruskartta/Koordin.	8. Osoite	9. Omistaja ja omistajan osoite	
	Kuoppanummentie 4 03100 NUMMELA	(Jatkon voima / ?) Rak. yhtiö	
10. RAKENNUKSEN KUVAUS			
Rakennus n:o			
Nyk. käyttö	Tyhjillään	Tyhjillään	
Alkup. käyttö	Asuinrak. + pyöräkojamo	Liitteeni + savetta(?) + käymälä varasto	
Rak. aika	1920-30-l?		
Suunnittelija	1	1	
Kerros-luku	Kellari + 2	1	
Perusta	Betoni	betonitolpat	
Runko	Lauta	Lauta	
Kattomuoto	Mansardi	Satula	
Kate	Kones. pelti	Pelti	
Vuoraus	Pystryrima	Pystryrima	
Ulkovärit	Keltainen, valkeat vuoril.	Punainen	
Kunto	Kohtalainen	Huono?	
Erityispiirteet			
11. RAKENNUSHISTORIA			
12. LÄHIYMPÄRISTÖ			
Sijaitsee rinteessä. Toisella puolella mäki, toisella puolella tie ja myös rautatie on lähellä. Kerrostaloasutusta			
13. SÄILYMISEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)			
Tullaan purkemaan kerrostalon alta talvella 1999. Kaavassa merkintä AK-4			
14. LUETTELOINTIPERUSTE			15. Rakennus-historiallinen ☒
Nummelan rakennusinventointi			16. Historiallinen ☐
			17. Maisemallinen ☒

KOHTEN NUMERO

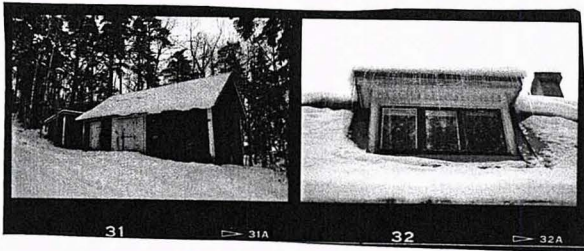
KOHDE

KUNTA

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

Filmi 2

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Ketola E: Viivain sälekö

Uudenmaan... keton...
...

22. LIITTEET

24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

M. Piipponen
marraskuu -98

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Jouko Sismäläinen, ollut vuokralla 25 v.
Veikko Hele
Eino Salenius

Sijainniltaan hieman erikoisesti mäen kyljessä oleva talo on harvoja jäljelläolevia 1920-1930-luvun taloja. Isossa mansardikatteisessa talossa on toisella puolella poikkipääty. Talon ikkunoista on ollut näkymät suurille peltoaukeille. Rakennuksen viime hetket ovat käsillä, sillä talo on jo tyhjennetty asukkaista ja se tullaan purkamaan. Talon tilalle rakennetaan Nummelan kruunu-niminen kerrostalo.

Omapohja II-niminen tontti on merkitty kiinteistörekisteriin 31.10.1922 ja tontin omistajaksi on merkitty K.F. Bergman. Itse talon on kuitenkin rakennuttanut "Tolppa-Kallena" tunnettu henkilö. "Tolppa-Kalle" oli K.A. Laine, joka oli puhelinyhdistyksen puhelinasentaja. Työnsä vuoksi hän kiipesi tolppiin johtoja asentamaan ja sai siitä lisänimen. Itse hän korosti asemaansa puhelinasentajana kirjoittamalla aina nimensä "Mont. K.A. Laine".

K.A. Laine muutti Nummelaan Kaukoilasta. Rakennus oli varsin isokokoinen poikamiehen käyttöön ja talossa olikin tiloja vuokralaisille. Emännöitsijänä toimi Toini Kykkänen. Lisäksi rakennuksessa oli pyöräkorjaamon tilat. Jo entisessä asuinpaikassa hänellä oli ollut korjaamotoimintaa ja uudessa talossa yksi huone oli varattu korjaamotiloiksi, jossa myös myytiin osia ja pyöriäkin. Sieltä mm. Eino Salenius osti itselleen pyörän vuonna 1936. Kirvesmies E. Saleniuksen mukaan talo on erikoisen hyvin tehty. Se on rakennettu ilmeisesti 1930-luvun alkupuolella, mihin viittaavat talon taitekatto (mansardi) ja ikkunat.

Vuonna 1972 kiinteistö siirtyi Vihdin Sähkön omistukseen ja se liitettiin Sähkötalo-tonttiin. Myyjänä oli J. Laakson perikunta. Sähkö vuokrasi talossa ollutta neljää pientä huoneistoa, joista kaksi oli alakerrassa ja kaksi yläkerrassa. Talon kellarissa oli sauna. Talon viimeiset vuokralaiset olivat Sysmäläiset, jotka ehtivät asua talossa 25 vuotta. 1970-l. saunaan tuli kylmä vesi ja sitä lämmitettiin vesipadassa (?). 1970-l. talo oli väriltään valkoinen. Myöhemmin taloon on laitettu WC (WC ilmeisesti pyöräkorjaamon paikalla) ja vesijohdot. Kolme vuotta sitten tehdyssä remontissa on kunnostettu sisätiloja. Asukkailla on ollut käytössään kolmen huoneen ja keittiön valoisa asunto, jossa huoneet olivat perätysten. Yläkerta on ollut viime ajat tyhjillään.

Sähkö möi tontin kiinteistöineen v. 1988 KOP:lle. Mahdollisesti rakennuksen on viime vuosina omistanut Imatran Voima.

Pihalla olevassa talousrakennuksessa on ollut navetta, liiteri ja käymälä. Rakennus on osittain purettu.

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

1. Lääni	UUSIMAA	3. Kohde
2. Kunta	VIHTI	
4. Kylä/Rekisterinumero	3:125	5. Kaup.osa/Kortteli/Talo
		Honkala
6. Kohdetyyppi		
7. Peruskartta/Koordin.	8. Osoite	9. Omistaja ja omistajan osoite
	Kuoppanummentie 16	Toivo Vehman Kuoppanummentie 16, 03310 r:la

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o

Nyk. käyttö	Asuinkäyttö	Sauna + liiteri
Aikup. käyttö	Asuinkäyttö	Sauna + navetta + liit+käym.
Rak. aika	1955	1950-l. loppu
Suunnittelija	Rkm. Erkki Salenius	Erkki Salenius
Kerrosluku	Kellari + 1,5	1
Perusta	Betoni	Betoni
Runko	Lauta	Lauta
Kattomuoto	Satula	Satula
Kate	Pelti	Tiili
Vuoraus	Pystypeiterima	Pystypeiterima
Ulkovärit	Vaalea (hvitettukelt.); ruskeat vuoril.	Vaalea
Kunto	Kohtalainen	Kohtalainen
Erityispiirteet		

11. RAKENNUSHISTORIA

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Ympäristö lähinnä 1960- ja 1970-l. omakotitaloasutusta ja ala-aste. Naapuritalo on ollut Auran myyjäri Virosen talo. Tehty vähän omen tätä.
(Kuoppanummentie 10)

13. SÄILYSEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)

Y-1. Yleisten rakennusten korttelialueella.
Rakennusten myynnistä kunnalle sovittu.

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Nummellan rak.inventointi

15. Rakennus-historiallinen
16. Historiallinen
17. Maisemallinen

KOHTEEN NUMERO

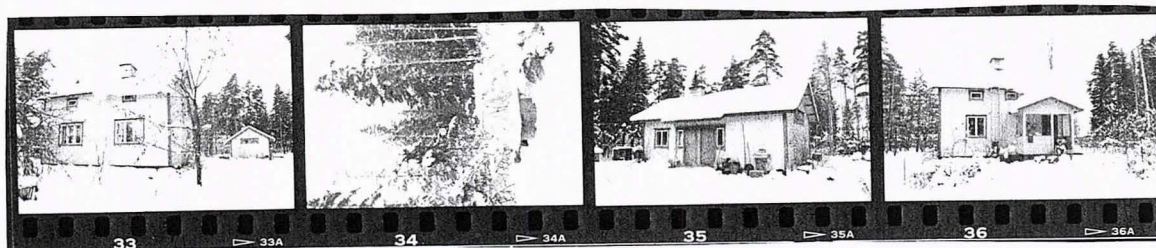
KOHDE

KUNTA

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

Filmi 7.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Suomen omakotiasutus (1971)
KA/Rak.luvat 131/1953 ; 93/1956

22. LIITTEET

24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Mervi Piipponen
marraskuu-98

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Toivo ja Toini Vehman (s. 1918, 1926)

VEHMAN:

Rakennus on tehty Tuusan mailta erotetulle tontille vuonna 1955. Toivo Vehmanin isä Otto Jokinen oli ollut Tuusalla työmiehenä ja Tuusan isäntä Kalle Sammalkari, "Papuli", lahjoitti tontin, jolle Toivo Vehman sai rakentaa talon vanhempien asunnoksi. Honkala-niminen tontti raivattiin käsin ja "kaikki kannot kuokittiin itse". Tontti oli kooltaan 2500 neliötä.

Talon on piirtänyt rkm. Erkki Salenius, joka on suunnitellut suuren osan 1950-luvulla tehdyistä Nummelan omakotitaloista. Hän oli paikkakunnalla harvoja, joka pystyi taloja piirtämään. Lautarakenteinen talo tehtiin sukulaismiehen kehotuksesta vähän korkeammaksi kuin mitä oli suunniteltu. Talo tehtiin pitkälti talkootyönä ja sitä oli rakentamassa mm. sukulaiset (Eino Vehman Otalammelta). Puutavara saatiin tontilta ja se sahattiin Härköilän sahalla. Ikkunat tilattiin Ojakkalasta "Nyyperiltä". Rouva Vehman oli töissä Lohjan vaneritehtaalla ja sieltä saatiin eristeeksi höyläämöpölyä, jota tuotiin säkeillä Nummelaan. Keittiö tehtiin asuttavaksi myöhemmin. Aluksi peltikuorisia uuneja lämmitettiin puulla, välillä käytettiin öljyä ja nykyisin käytössä ovat sähköpatterit. Yläkerta tehtiin asuttavaksi myöhemmin ja siellä oli toinen asunto, joka oli myös vuokralla. Siellä asui mm. nuohooja Helminen.

Rakennukset maalattiin vasta talourakennuksen rakentamisen jälkeen, sillä "rahapussi ei antanut myöten" maalata aiemmin. Talossa ei myöskään ole tehty peruskorjausta, sillä Toivo Vehman on rahasta tarkka, eikä halunnut pitkittää lainaa, joten aina oli jostain "pihistettävä".

Talon jälkeen rakennettiin sauna ja navettarakennus. Myös se oli Erkki Saleniuksen suunnittelema. Talourakennukseen tehtiin saunan ja navetan lisäksi puuliiteri ja huussi. Navetassa pidettiin lampaita, sikoja ja joskus mulliakin. Eläimet hävitettiin, kun koulu 1970-1. alkupuolella valmistui naapuriin.

Omistajat voivat asua talossa vielä vuoden ja sen jälkeen he muuttavat muualle, sillä kunnan kanssa on tehty sopimus, että kiinteistö tontteineen siirtyy kunnan omistukseen.

Myös Toivo Vehman oli Tuusalla jonkin aikaa työssä. Pääosan työelämästään hän oli kuitenkin Ol. Auralla, sen "autohanttina" ja myllyn varasto esimiehenä. Edellisenä mylläri Armas Virosella ~~oli~~ hänellä "ryypyn välit oli lyhkäisiä", joten hän tarvitsi apua myllyllä. Virosen talo sijaitsee naapurissa ja se oli rakennettu ennen tätä. Myös rouva Vehman työskenteli Tuusan tilalla. Hän oli siellä karjakkona.

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO
KOHDEINVENTOINTILOMAKE		6.
1. Lääni	UUSIMAA	3. Kohde
2. Kunta	VIHTI	
4. Kylä/Rekisterinumero	3:142	5. Kaup.osa/Kortteli/Talo
		Vauriola ?
		6. Kohdetyyppi
		Asuinrakennus + verstaas
7. Peruskartta/Koordin.	8. Osoite	9. Omistaja ja omistajan osoite
	Vihdintie 19 03100 NUMMELA	Laki-toimisto Luukkainen/HK&L
10. RAKENNUKSEN KUVAUS		
Rakennus n:o		
Nyk. käyttö	Tyhjiillään	
Alkup. käyttö	Asuinrak. + sauna + AT-varasto/verstaas	
Rak. aika	1956-1957	
Suunnittelija		
Kerrosluku	1,5 + kellari	
Perusta	Betoni	
Runko	alaosa (rapattu) tiili+lauta	
Kattomuoto	Satula	
Kate	Pelti (vihreä)	
Vuoraus	Rapattu	
Ulkovärit	Harmaa	
Kunto	Huono/kohtalainen	
Erityispiirteet		
11. RAKENNUSHISTORIA		
<p>Yksi Vihdintien varren 1950-l. taloista. Talon on rakennuttanut peltiseppä Tuomo Wikman 1950-l. loppupuolella. Rakennuslupa on myönnetty v. 1957. Tuusan maista erotetulle tontille, joka ulottuu nykyiselle Loiskaajantielle asti, annettiin nimeksi Vauriola.</p> <p>Talon alakerta on rapattua tiiltä, yläkerta on mahdollisesti lauttaa. Välipohjat ovat betonia. Kellarissa toimi aiemmin automaalaamo, joka siirtyi pulpettikattoiseen piharakennukseen 1970-luvulla (?). Siellä toimi myös autokorjaamo. Kellarissa on sauna ja pannuhuone (vuodesta 1970?). Pinta-alaa on 125 neliömetriä.</p> <p>Vuodesta 1991 lähtien rakennus on ollut vuokralla ja se on vaihtanut omistajia useita kertoja (Creme Invest, Arsenal, lakiasiantomisto). 6.11.1998 lähtien talo on tyhjiillään, eikä siellä ole myöskään lämmitystä. Marraskuussa 1998 rakennus tulee jälleen myyntiin.</p>		
12. LÄHIYMPÄRISTÖ		
1940-50-l. omakotitaloja, liike- ja kerrastaloja Vihdintie kulkee vieressä Pitkänkatu tunki		
13. SÄILYSEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)		
Kaavoitetaan kerrastaloluokaksi Ak-2		
14. LUETTELOINTIPERUSTE		15. Rakennus-historiallinen ☐
Nummelan rakennusinventointi		16. Historiallinen ☐
		17. Maisemallinen ☒

KOHTIEN NUMERO

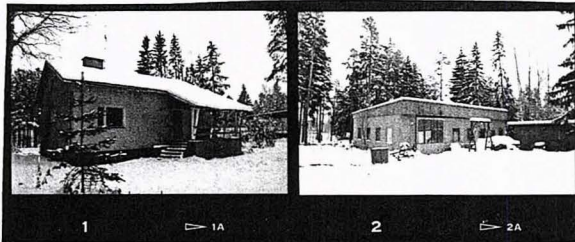
KOHDE

KUNTA

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

Filmi 2.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

KA/Rak-lupa 3/57

22. LIITTEET

24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

M. Piipponen
marraskuu 1998

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Kauko Mäkinen, viimeinen vuokralainen
Eino Saleulus

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO
KOHDEINVENTOINTILOMAKE		
1. Lääni	UUSIMAA	3. Kohde
2. Kunta	VIHTI	
4. Kylä/Rekisterinumero	5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	6. Kohdetyyppi
3:122	Esala	Asuinrakennus
7. Peruskartta/Koordin.	8. Osoite	9. Omistaja ja omistajan osoite
	Vihdintie 00310 N:LA	Sievinen Vihdintie
10. RAKENNUKSEN KUVAUS		
Rakennus n:o		
Nyk. käyttö	Asuinrakennus	
Aikup. käyttö	Asuinrakennus	
Rak. aika	1960	
Suunnittelija	Rkm. Erkki Salenius	
Kerrosluke	1,5 + kellari	
Perusta	Betoni	
Runko	Siporex-täpli	
Kattomuoto	Satula	
Kate	Pelti	
Vuoraus	Rapattu	
Ulkovärit	Harmahtava	
Kunto	Kohteilainen	
Erytyspiirteet	Perustaan maanlaton keiviläätinjätelmä	
11. RAKENNUSHISTORIA		
12. LÄHIYMPÄRISTÖ Omakotitaloja ja kerrostaloja		
13. SÄILYMISEDELITYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset) Alue on kaavoitettu kerrostaloalueeksi (AK)		
14. LUETTELOINTIPERUSTE Nummelan rakennusinventointi		15. Rakennus-historiallinen ☐ 16. Historiallinen ☐ 17. Maisemallinen ☒

KOHTEN NUMERO

KOHDE

KUNTA

7.

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

F-2

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Omakotiasutus / Uusimaa (1971)
KA / Rak.-luvat 7/1955 (Kuusela j.m 3:107c)

22. LIITTEET

Piirustukset

24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

M. Piipponen
marraskuu 1998

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Eino Salenius

Rakennus kuuluu Vihdintien varrelle 1950-luvulla tehtyjen talojen ryhmään.

Talon suunnitteli rkm. Erkki Salenius ja sen rakennutti puuseppä Alpo Sievinen ja sitä aloitettiin rakentaa v. 1956. Taloa oli rakentamassa mm. Eino Salenius naapurista. Ilmeisesti talo valmistui vasta vuonna 1960. Se on siporex-runkoinen ja se on päällystetty rappauksella. Yläkerta tehtiin erilliseksi asunnoksi. Talo on tyypillinen ajan rakennustavan edustaja. Piirustukset liitteenä. Talon päädyssä on avokuisti. Betoniperustaan on maalattu laattakivijäljitelmä.

Alkuperäinen tontti oli kooltaan 2500 neliömetriä ja se oli erotettu Tuusan maista. Nykyinen tontti sijaitsee kahden tien välissä. Tontilla kasvaa puustoa. Tontille annettiin pojan nimen mukaan nimeksi Esala.

Rakennuslupahakemus on jätetty v. 1955 ja siinä mainitaan paikan kuuluvan Nummelan seudun rakennussuunnitelman takaiseen alueeseen.

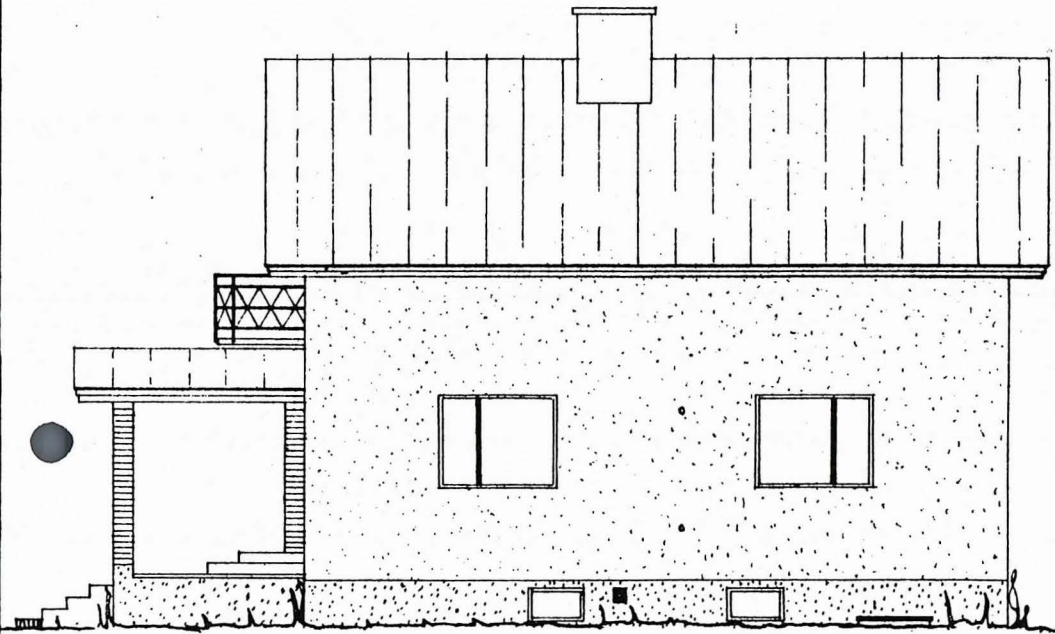
Talo on uimari Jani Sievisen lapsuudenkoti.

171po Sielinen

Summela

HK 1:100

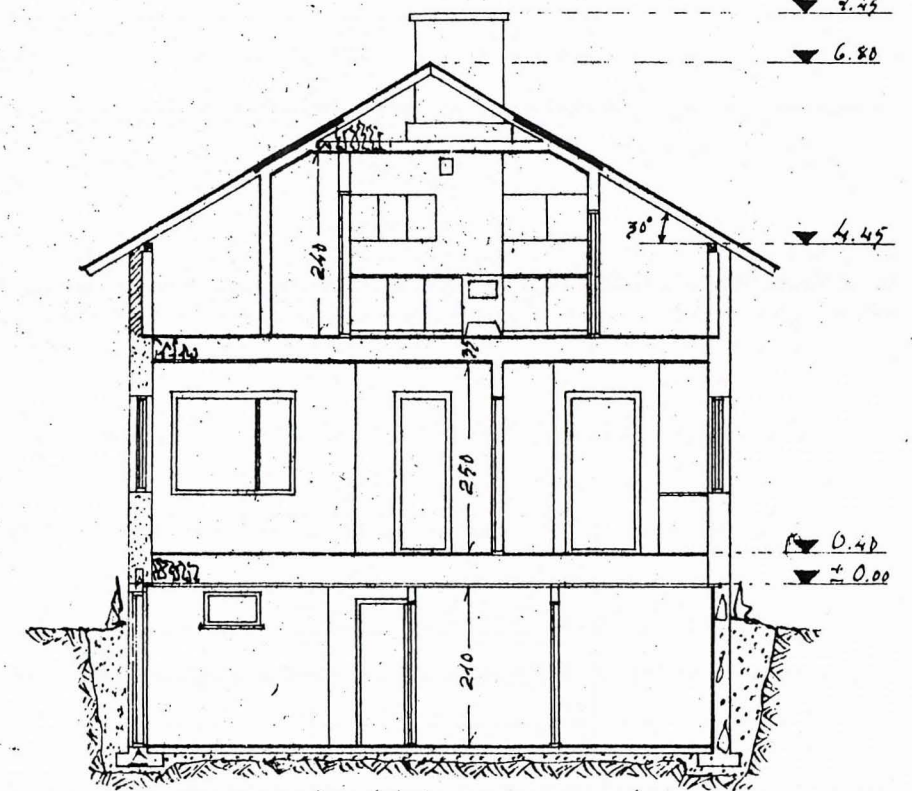
Liittyy rak.lup. No 7/55, itummela
vihti 19/11-55
Munskunranta
Rak.tark.

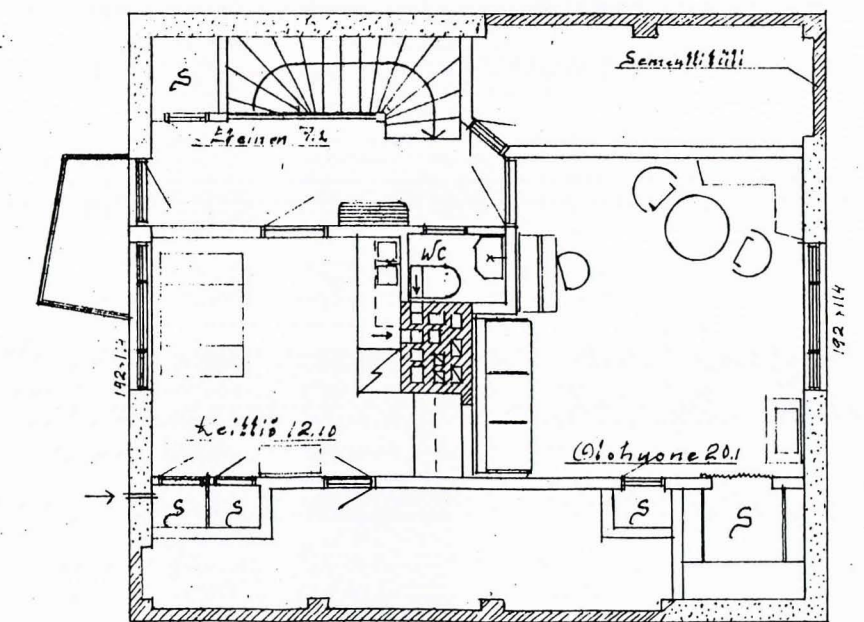
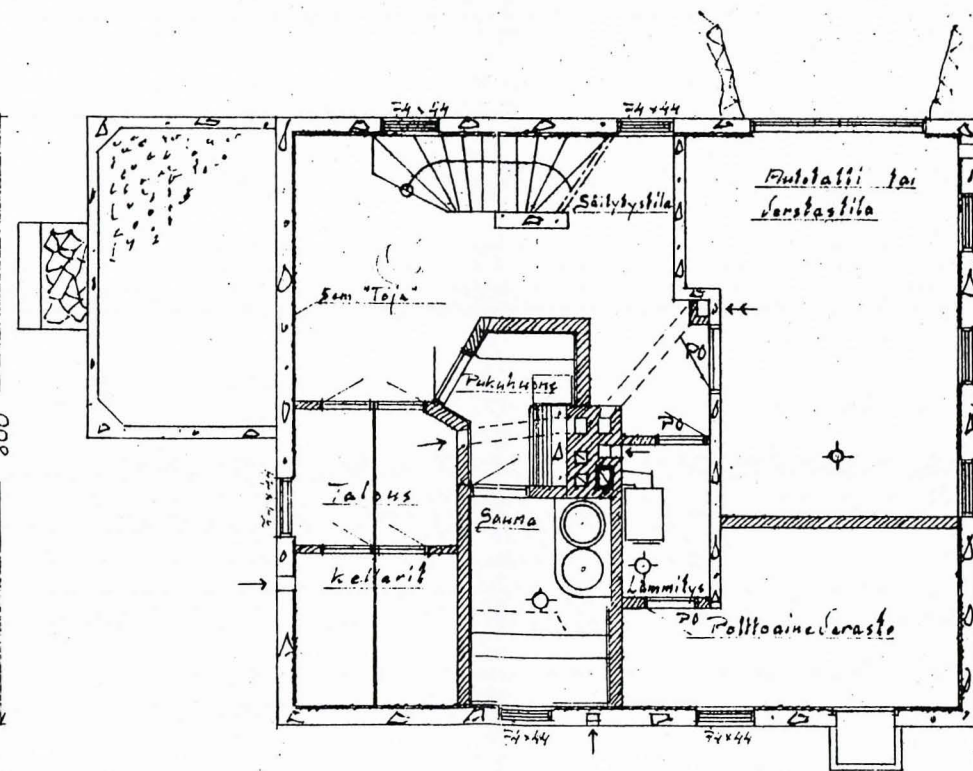
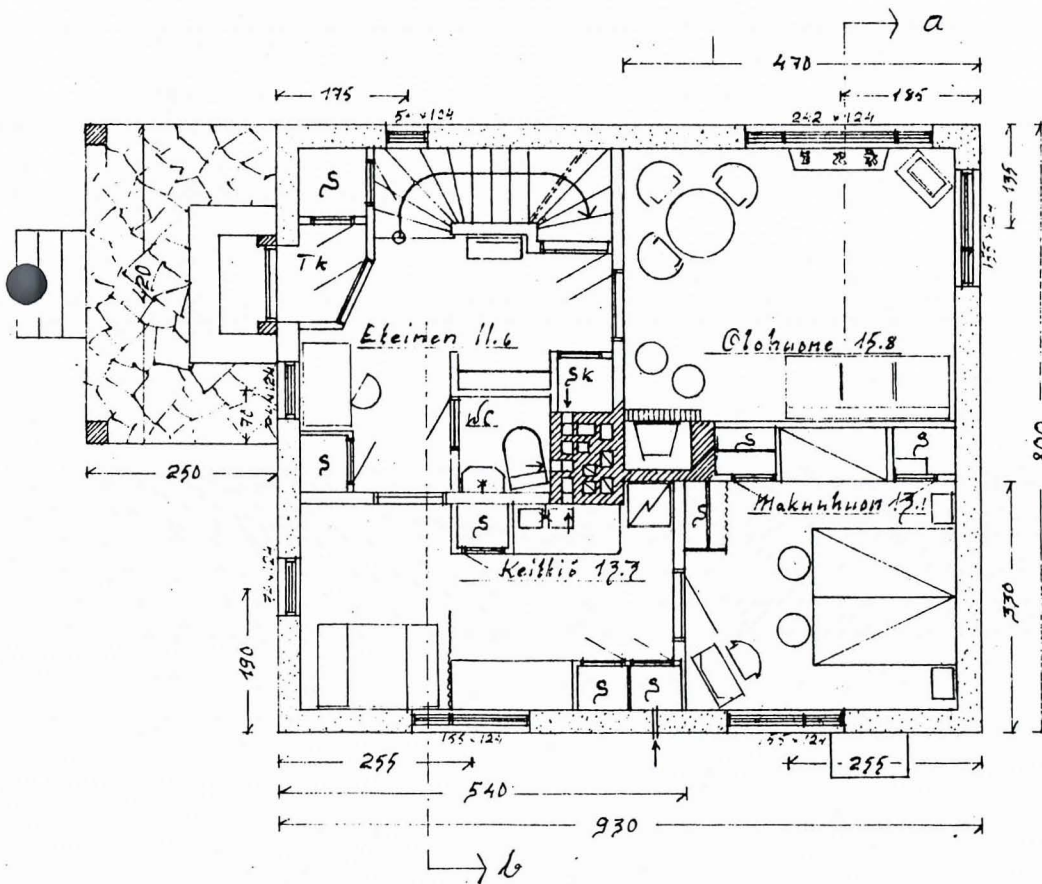
Länteen

Pohjoiseen

Leikkaus a-b

huoneistopinta-ala 54.6 m² ja 39.5 m²
 P-a 74 m²
 H-a 94 m²
 Kuvitit.
 54.6
 39.5
 94.1

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO	8.
KOHDEINVENTOINTILOMAKE			
1. Lääni	UUSIMAA	3. Kohde	
2. Kunta	VIIHTI		
4. Kylä/Rekisterinumero	3:12	5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	6. Kohdetyyppi
		Pasila	Asuinrakennus
7. Peruskartta/Koordin.		8. Osoite	9. Omistaja ja omistajan osoite
		Mäntytie 2, 00310 NUMMELA	Eino Salenius Mäntytie 2, 00310 N:LA
10. RAKENNUKSEN KUVAUS			
Rakennus n:o			
Nyk. käyttö	Asuinrakennus		
Alkup. käyttö	Asuinrakennus		
Rak. aika	1952		
Suunnittelija	Rum. Erkki Salenius		
Kerrosluku	1,5 + kellari		
Perusta	Betoni		
Runko	Lauta		
Kattomuoto	Satula		
Kate	Pelti		
Vuoraus	Rapattu Pystyrima		
Ulkovärit	Kellertävä		
Kunto	Hyvä		
Eriyispiirteet	Jkkuna kattolapessa		
11. RAKENNUSHISTORIA			
12. LÄHIYMPÄRISTÖ			
Omakoti- ja kerrostaloaluetta, myös liiketiloja. Puustoympäristö			
13. SÄILYMEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)			
Omistajalla ei erityisiä suunnitelmia. Tontti kaavoitettu kerrostaloalueeksi			
14. LUETTELOINTIPERUSTE			15. Rakennus- historiallinen ☐
Nummelan rakennusinventointi			16. Historiallinen ☐
			17. Maisemallinen ☒

KOHTIEN NUMERO

KOHDE

KUNTA

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

F. 2

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

22. LIITTEET

24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

M. Piipponen
marraskuu 1998

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Eino Salenius, omistaja ja rakentaja

Vihdintien varressa oleva talo valmistui vuonna 1952. Ympäristö oli lähinnä metsää. Tontin koko oli 2500 neliometriä ja vuosien mittaan se on pienentynyt, sillä osa on mennyt kunnan tekemiin katurakennuksiin. Viereisellä tontilla (kerrostalon paikalla) oli saunamökki. Tonttia oli katseltu eri puolilta Nummelaa. Mm. "markan seurakunnan" alueelta. Se oli Lohjalle menevän tien varressa oleva alue, jolta Pajulan isäntä(?) myi maata. Neliö maksoi markan.

Talon piirustukset teki Eino S:n veli rkm. Erkki Salenius. Rakennustarvikkeet saatiin omista puista, joista sahattiin lautaa Härköilän sahalla. Lisäpuita ostettiin takana olevalta tontilta. Listoja ja paneelia hankittiin kaupasta. Lattialaudat ovat Olkkalayhtiön puuta ja ovet, lasit, karmit lähellä toimineesta Laakson puusepänverstaasta. Vaneriovet on hankittu Helsingistä. Ne ovat Enso-Gutzeitin tuotantoa ja ne ostettiin lehti-ilmoituksen perusteella. Rakennustarpeita oli vaikea saada. Erityisen hyvin on jäänyt mieleen katonvalmistus olympialaisten aikaan, sillä myös E. Salenius seurasi kisoja ja kävi niitä katsomassakin. Lautarunkoinen talo rapattiin, koska se oli helppohoitoinen ja kestävä ratkaisu. Eristeenä käytettiin Laakson puusepänverstaalta saatua purua. Kellariin tehtiin ajan tavan mukaan sauna, kellari ja pannuhuone (joka ei ollut aluksi käytössä). Alakerrokseen tuli kaksi huonetta ja yläkerrassa oli myös lämmintä tilaa. Yläkerrassa oli oikeastaan toinen asunto puuhelloineen vuodesta 1958 lähtien. Muihin huoneisiin paitsi nurkkahuoneeseen tehtiin pystyuunit ja keskuslämmitys on tehty vasta myöhemmin. Eristeenä on huokoinen insuliitti ulkoseinässä. Sisäseiniin pontattiin halteksit n. viisi vuotta sitten. Kaksinkertaisia ikkunoita ei ole uusittu ja ne "falskaavat".

Apuna rakentamassa oli Toivo Laine, jonka kanssa rakennettiin muutenkin paljon yhdessä, mm. molempien talot vuoron perään vesikattoon asti. Ensin tehtiin Saleniusten talo.

Koska kaavaa ei vielä ollut, Tuusan Laustio lupasi, että rakennuksen sai tehdä tontin reunaan kiinni. Se oli hyvä, koska toiselle puolelle saatiin lisätilaa tien tultua. Nimeksi tontille annettiin pojan mukaan "Pasila".

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

1. Lääni 2. Kunta	UUSIMAA Vihä	3. Kohde
4. Kylä/Rekisterinumero 3:85	5. Kaup.osa/Kortteli/Talo Aarnela	6. Kohdetyyppi Asuinrakennus + versta
7. Peruskartta/Koordin.	8. Osoite Vihdintie 7 03100 NUMMELA	9. Omistaja ja omistajan osoite Anna-Lisa Rosengvist

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o

Nyk. käyttö	Asuinrakennus	Sauna	Autokorjaamo
Alkup. käyttö	Asuinrakennus	Sauna	Paja / Versta
Rak. aika	1946	1951	1958-1959
Suunnittelija	Rkm. Säiläkivi	?	
Kerrosluku	Kellari (pannuh.) + 2	1	1
Perusta	Betoni	Betoni	Betoni
Runko	Lauta	Lauta	Ns. muotivahvu
Kattomuoto	Hanja	Hanja	Hanja
Kate	Tiili		Tiili
Vuoraus	Mineriitti		Rapattu
Ulkovärit			Ruskeanharmaa
Kunto	Kohtalainen		Hyvä
Erityispiirteet			

11. RAKENNUSHISTORIA

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Suurehko tontti; ympärillä 1950-luvun omakotitaluasutusta ja 1970-1980-l. kerrostaloja.

13. SÄILYSEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)

Näköalasta omistajalla ei suunniteltavia muutoksia.
Kaavassa merkintä AK-4

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Nummelan rakennusinventointi

- 15. Rakennus-historiallinen
- 16. Historiallinen
- 17. Maisemallinen

KOHTIEN NUMERO

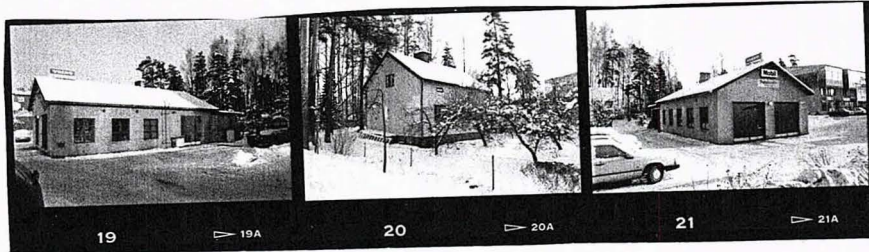
KOHDE

KUNTA

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

Filmi 4.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Rak. luvat / KA
101/1959

22. LIITTEET

24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

M. Piipponen
marraskuu 1998

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Anna-Liisa Rosengvist, s. 1923
Reijo Rosengvist
Eino Salenius, ollut rakennusmiehenä

Talo sijaitsee alueella, jossa on useita samaan aikaan ja myöhemmin 1950-luvulla rakennettuja omakotitaloja. Osa samanikäisistä naapuritaloista on jo purettu ja korvattu liikekerrostaloilla.

Kun taloa rakennettiin, se oli reunimmainen talo Vihtiin päin mentäessä ja ympäristö oli paljolti metsää. Metsässä leiriytyivät kiertävät mustalaiset. Taloa varten kaivettiin koko alue käsin. Rosenqvist olisi halunnut talon kauemmaksi tiestä, mutta Tuusan isäntä ei sitä sallinut ja vasta, kun kuoppa oli valmis isäntä muutti mielensä. Tontti oli erotettu Tuusan maista, sillä Tuusan isäntä myi tontteja. Muuten omia tontteja oli vaikea ostaa.

Rkm. Säiläkiven suunnittelema talo valmistui vuonna 1946. Talon rakensi Eino Salenius rakentajan ja Jani Sievisen isoisan isän Lauri Sievisen avustuksella. Talon materiaaleja hankittiin mustasta pörssistä. Aluksi tehtiin puulämmitys, mutta se on myöhemmin vaihdettu öljylämmitykseen. Myös vesijohdot ja WC on tehty jälkikäteen. Alkuperäinen pystyvuorilaudoitus on muutettu mineriittilaudoitukseen. Huoneissa on edelleen alkuperäiset panelikatot (+kaakeliuuni). Talo oli aluksi peiterimoitettu, mutta siinä oli huono maali ja se levytettiin mineriittilevyillä ns. suomuttamalla eli panemalla pystypanuja rinnakkain. Alla oli huopasuikale.

Talon rakennuttaja seppä Aarne Rosenqvist oli toisen polven seppä, sillä hänen isänsä Jalmari R. oli toiminut seppänä Herrakunnalla. Aarne R. aloitti toimintansa ensin vuokratiloissa, ensin lautarakenteisessa pajassa, joka alunperin oli kuulunut seppä Helanderille ja sitten naapurissa asuneelle seppä Sieviselle, jonka tontilta rakennus siirrettiin tälle tontille. Rakennus kävi kuitenkin liian pieneksi ja 1950-l. puolivälissä tehtiin uusi ja suurempi paja, jossa toimii nykyisin Rosenqvistin autokorjaamo. Paja oli toiminnassa 1990-l. alkuun ja vanhat pajatarvikkeet ovat edelleen olemassa. (Uusi Suomi 18.12.1958 juttu pajasta).

Uusi verstaas on tehty muottivaluna ja välissä on eristeenä saha-jauhoa. Noin 1 metrin ?? valu tehtiin kiertämällä. Välikatto on betonia.

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

Filmi 4.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

22. LIITTEET

24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

M. Piipponen
marraskuu 1998

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Veikko Helle, omistaja

Helteiden talo on rakennettu sodan varjossa vuosina 1941-1945. Talvisota oli sodittu ja elettiin välirauhan aikaa, Toini ja Veikko Helle olivat avioitumisestaan lähtien (v. 1934) ajatelleet tehdä "oman mökin" ja tonttejakin katseltiin sieltä täältä, myös harjun toiselta puolelta. Rakentamisen esteenä ei kuitenkaan ollut sen kummempi asia kuin se, että rahaa ei ollut tontin ostamiseen mistään.

1941 asemasodan aikana kotiutettiin vanhempia ikäluokkia talven ajaksi marraskuusta kesäkuuhun, jolloin täytyi palata palvelukseen. Kotiutuksen aikana oli aikaa ryhtyä myös talon tekoon. Tontti ostettiin Tuusalta, Martti Ali-Rostilta ostettiin puita pystyyn Turun tien läheltä ja ne sahattiin laudoiksi Ali-Rostin sahalla. Kunnan rkm. Juho Aarni oli tehnyt Vihdin alueelle tyyppipiirustukset, jotka hän lahjoitti tai möi Helteen taloa varten. Niiden mukaan ryhdyttiin taloa rakentamaan. Kun Veikko Helle kaivoi lomalla ollessaan sokkeliä, tuli suojeluskunnan esimies Jaakko Merinen ja käski isompiin (sota)hommiin. Niin jäi rakennushomma Toinin huoleksi.

Vaikka rakennuslupa ja puutavaraa oli, talon teko tapahtui äärimmäisen vaikeissa oloissa; rakennusaineita ei ollut, sementtisäkkiäkin sai rukoilla, myös timpurit olivat sodassa ja vain vanhimpia timpureita oli saatavilla. Heidän avullaan talo syntyi, rakentamassa olivat mm. Velin ja Tapaninen-nimiset timpurit. Kun Veikko Helle palasi sodasta talossa oli asuttavat, joskin kesken-eräiset, huone ja keittiö. Talon laajennus ja asuttava yläkerta tehtiin myöhemmin, kun vaurastuttiin ja elämä vakiintui. Silloin Veikko Helle oli jo eduskunnassa. Muutokset tehtiin kunnanrkm. Virrankosken mukaan 1950-1960-l. Yläkerran sauna on vielä uudempi.

Talon paikan valinnassa ratkaisivat se, että paikka ~~se~~ ei saanut maksaa paljon eikä olla kaukana työväentalosta. Hankittu tontti oli vähän kuin kaatopaikka. Alueella oli 1. maailmansodan aikaisia juoksuhautoja ja talon kulman allekin on jäänyt "plintaasi", korsumainen kalliokuoppa. Paikka oli kesäisin kylässä majoittuvien mustalaisten leiripaikka. Vihdintien puolella oli seppä Sievisen tontti. Paikan nimeksi tuli Pohjanrinne sijainnin mukaan. Aluksi oli ajateltu Joukolaa vanhimman pojan mukaan, mutta koska vieressä oli jo kaksi sen nimistä tonttia, nimeä ei hyväksytty.

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO
KOHDEINVENTOINTILOMAKE		
1. Lääni	UUSIMAA	3. Kohde
2. Kunta	VIHTI	
4. Kylä/Rekisterinumero	5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	6. Kohdetyyppi
3:319	Omapohja	
7. Peruskartta/Koordin.	8. Osoite	9. Omistaja ja omistajan osoite
	Vihdintie 1 03100 NUMMELA	Vihdin hallintokünsteistöt
10. RAKENNUKSEN KUVAUS		
Rakennus n:o		
Nyk. käyttö	Asuinrakennus	
Alkup. käyttö	Asuinrakennus + liiketiloja (mm. kelloseppäliike)	
Rak. aika	1920-l.	
Suunnittelija	?	
Kerrosluku	Kellari + 2	
Perusta	Betoni	
Runko	Hirsi	
Kattomuoto	säterimäinen	
Kate	Kones. pelti (vihreä)	
Vuoraus	Pystyräma	
Ulkovärit	Ruskea, vihreä vuorilaud.	
Kunto	Hyvä	
Eriyispiirteet	Pienet frontonit katolla.	
11. RAKENNUSHISTORIA		
12. LÄHIYMPÄRISTÖ		
Kiinteistö sijaitsee vilkkaasti liikennöidyn Vihdintien varrella ja talon ympärillä on 1970- ja 1980-l. rakennettuja liike- ja toimistokerrastoja.		
13. SÄILYMEDELITYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)		
Kaavassa K-merkintä		
14. LUETTELOINTIPERUSTE		
Nummelan rakennusinventointi		
		15. Rakennus-historiallinen ☒
		16. Historiallinen ☐
		17. Maisemallinen ☒

KOHTEN NUMERO

KOHDE

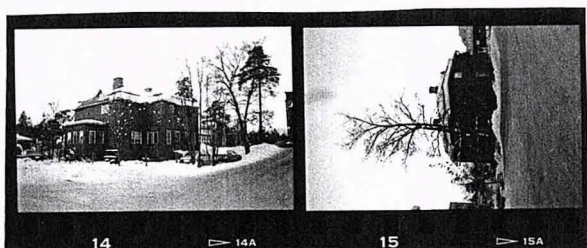
KUNTA

11,

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

F. 4

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Ketola Eino: Viikkin Sähkö
Uudenmaan künsteistöresterin asiakirjat

22. LIITTEET

24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

M. Piipponen
marraskuu -98

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Veikko Helle, Eino Salenius, Taisto Virta
Maissi Laakso
Katava, kiint. omistaja; Juhonen, vuokralainen

Rakennus on yksi Vihdintien vanhimmista taloista, tosin rakennuksen ulkonäkö on olennaisesti alkuperäisestä muuttunut. Rakennuksessa on erikoinen kattomalli, jossa on myös pienet frontonit.

Talon on rakennuttanut nummelalainen yrittäjä kelloseppä Bergman, "bärimanni", ilmeisesti 1920-luvulla. Tämän talon arvellaan olleen hänen itsensä suunnittelema. Sitä ei tiedetä, mistä hän sai vaikutteet rakennuksiin. Hän oli varakas mies ja hänellä oli jo aiemmin hyvin koristeellinen, tavallisuudesta poikkeava rakennus Nummelan pisteellä (myöh. Työväen osuuskauppa).

Tämä rakennusta vanhat nummelalaiset muistelevat talona, jossa parveke kiersi yläkerrosta ympäri talon siten, että yläkerran seinät olivat sisäänvedetyt ja parveke reunusti seiniä. Talon erikoinen kattomalli on alkuperäinen.

Talossa oli asuintiloja ja siinä sijaitsi erillinen kelloseppäliike, joka oli vuosisadan alkupuolella harvinainen kaupanala niin pienessä paikassa kuin Nummela oli. Rakennuksessa oli myös pankin (Länsi-Suomen Osakepankki/ KOP?) toimitiloja.

Kun Bergman kuoli v. 1928, rouva myi talon ja Oma pohja-nimisen tilan ilmeisesti ensin KOP:lle, jolta rakennus siirtyi Vihdin Sähköille 1930-l. (1936). Talossa oli henkilökunnan asuntoja. Rouva Bergmanilla oli ollut asumisoikeus, jonka hän myi 12 500 markalla.

Rakennukset korjattiin ja annettiin vuokralle ja vuonna 1937 taloon tehtiin toimistotiloja ja yläkertaan toimistusjohtajan asunto. Vuonna 1969 Oma pohja-niminen tila yhdistettiin osaksi useasta eri tontista koostunutta Sähkötalo-tilaa. Vuonna 1988 koko kortteli myytiin KOP:lle 17 mmk:lla. (Ketola 1994, 35, 114 ja 118). Rakennus on ollut nykyisen näköinen ainakin 1940-l. lopulla, joten seinien oikominen tasalevyisiksi on tapahtunut ennen sitä. Ilmeisesti 1950-luvulla tehtiin sisäremontti ja talossa oli mm. Sähkön johtajan huoneisto sekä kaksi tai kolme muuta asuntoa. Remonttia oli tekemässä mm. Almus Metso.

Useiden omistajanvaihdosten jälkeen (KOP, Merita) 1990-l. (1997?) talo siirtyi nykyiselle omistajalle ja se on vuokra-asuntona. Alakerrassa on yksi ja yläkerrassa kaksi asuntoa.

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO
1. Lääni		3. Kohde
2. Kunta		
4. Kylä/Rekisterinumero		6. Kohdetyyppi
5. Kaup.osa/Kortteli/Talo		9. Omistaja ja omistajan osoite
7. Peruskartta/Koordin.		
8. Osoite		
10. RAKENNUKSEN KUVAUS		
Rakennus n:o		
Nyk. käyttö	Urheilu- ja valokuvausliike, studio, toimistotiloja	
Alkup. käyttö	Kahvila, maitokauppa, asuintiloja	
Rak. aika	1928-1929	
Suunnittelija		
Kerrosluke	Kellari + 2 + kylmää vintttilaa	
Perusta	Betoni	
Runko	Tiilirunko	
Kattomuoto	Auma (ollut kattoikkunoita)	
Kate	Pelti	
Vuoraus	Alaosaa laatta, yläosa	
Ulkovärity	Vihertävänkeltainen	
Kunto	Hyvä	
Erityispiirteet		
11. RAKENNUSHISTORIA		
12. LÄHIYMPÄRISTÖ		
Sijaitsee näkyvällä paikalla aivan Nummelan pisteen tuntumassa. Naapureina 1930-l. funktitalo ja 1970-l.(?) rakentamista. Yksi katseenvangitsija.		
13. SÄILYMEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)		
Omistaja pyrkii säilyttämään. Tällä hetkellä ei muutossuunnitelmia. Rakennuskaavaan rakennus on merkitty liike- ja asuinkorttelialueelle (K-1)		
14. LUETTELOINTIPERUSTE		15. Rakennushistoriallinen ☒
Nummelan rakennusinventointi		16. Historiallinen ☐
		17. Maisemallinen ☒

KOHTIEN NUMERO

KOHDE

KUNTA

12.

KALLEN KAUPPATALO

Aivan Nummelan keskustassa, Pisteellä, on säilynyt muutamia 1900-luvun alkupuolen rakennuksia, jotka luovat historian kerroksellisuutta uudisrakennettuun Nummelan keskusta. Nämä talot myös tuovat muistoja entisajan Nummelan elämästä. Niistä vanhin on nykyisin Kallen kauppatalona tunnettu liikerakennus, joka on elänyt Nummelan muutosten mukana säilyttäen myös alkuperäistä ilmettään.

Talon rakennutti Matilda Vilhelmiina Lindgren vuosina 1928-1929 liiketaloksi ja se on tiettävästi Nummelan ensimmäinen tiilitalo. Tiilet valmisti Fabian Lindroos, jolla oli pieni tiilitehdas Varkaanon tienvarressa. Talossa oli 6-ruutuiset ikkunat, pienet kaarevat kattoikkunat ja aumakatto. Väriltään rakennus oli harmahtava. Uuteen liiketaloon sijoittui monta liikettä; Lohjantien puoleisessa päädyssä oli Vihdin kirjakauppa Oy, sen vieressä oli Rauni Kansanahon kahvila ja Haapakyläntien puolella oli maitokauppa/elintarvikeliike. Rakennus edusti myös modernia aikaa, sillä siinä oli kylän ensimmäiset sisä-WC:t.

Myöhemmin kahvilaa piti Helvi Helle. Eräänä kesänä kun kahvilatiloihin uusittiin kumimatot, kahvila toimi talon takapihalla (ks. kuva). Kahvilan toiminnasta on liitteenä Aune Miilumiehen kuvaus. Kahvilan takahuoneessa toimi Nummelan matkahuolto, josta saattoi varata lippuja Helsinkiin meneviin linja-autoihin. Kun kahvila lopetti toimintansa, tiloissa toimi Väätäisen kangaskauppa ja Sirkka Niemisen (o.s. Kallio) vaatekauppa. Siellä oli myös Lea Randellin kampaamo, joka oli kylän parhaita.

Yläkerrassa asuivat 1930- ja 1940-luvulla Helvi ja Niilo Helle perheineen. Heillä oli yläkerrassa iso olohuone, lastenhuone ja pihan puolella keittiö ja makuuhuone. Isoäiti Matilda Lindgren asui talon toisessa päässä (ks. piirros). Matilda Lindgren oli ollut Sepän talon emäntä. Sieltä hän muutti Nummelaan "papan", Akusti Lindgrenin kanssa. He asuivat ns. Sähköyhtiön talossa (purettu).

Helteet muuttivat pois v. 1947, ja talo siirtyi Nummelan osuuskassan omistukseen vuonna 1948. Tällöin Osuuskassan toiminta voimistui, sillä siirtokarjalaisten mukana tullut Ristseppälän osuuskassa fuusioitui paikalliseen osuuskassaan. Sen kassanhoitajana aloitti Johannes Jaarinen. Nummelan osuuskassa oli perustettu vuonna 1923. Vuonna 1956 osuuskassa laajensi rakennuksen takaosaan L-kirjaimen muotoisen siiven ja sisäänkäynti muutettiin talon etukulmaukseen ja ikkunat vaihdettiin 2-ruutuisiksi. Uudistukset suunnitteli Tuomas Väyrynen, joka teki paljon osuuspankkien keskuspankin rakennusten suunnittelutöitä. Vuonna 1970 rakennuksen julkisivua muutettiin kattamalla rakennuksen takana uuden ja vanhan osan välinen alue. Osuuskassa/myöh. Vihti-Karkkilan Osuuspankki oli kiinteisön omistajana vuoteen 1980, jolloin Vihtkarit ostivat talon.

Vihtkarit tekivät aluksi vain välttämättömiä pintaremontteja, mutta 1980-luvulla rakennusta jatkettiin. 1990-l. alussa vanha osa uusittiin (1992) ja tehtiin talon runkorakenteen ulkopuolelle rappuset ja sisäänkäynti, kellarin sauna muutettiin sosiaaliloiksi ja studio aloitti siellä toimintansa. 1998 uuden osan sisäpuoli remontoitiin. Yläkerrassa on erillisiä toimitiloja ja

vintti on avonaisena tilana. Kattoikkunat on poistettu. Talon ulkovuoraus on muutettu vihertävään peltiin.

Vihtkarien aikana talossa on toiminut mm. kemikalio ja pankin kiinteistövälitys. Vuodesta 1983 rakennuksessa on "Urheilukaksiko"-niminen urheiluliike, jota edelsi "Kallen urheilu". Foto Vihtkari aloitti toimintansa rakennuksessa 1980-l. alussa. Nykyisin kiinteistössä on kauppojen lisäksi hieronta- sekä toimistotiloja.

Nummelan nimismiehenä toimineen V. Jokisuun mieleen on jäänyt talon takapihalla v. 1946 tapahtunut tappo, jossa pahamaineinen hevoshuijari ja mustanpörssin kauppias Nestori Heinonen (?) puukotti nahistelun jälkeen Yrjö Wikmanin. Heinonen sai ne~~o~~jä vuotta vankeutta pikaistuksissa tehdystä taposta.

1980-l. lopulla suunnitelmissa oli liikeliikenteen laajentaminen ja julkisivun muuttaminen. Lii~~te~~teenä kaupunkisuunnittelun osan tekemät piirustukset, joita ei toteutettu.

Ks. valokuvat kahvilasta seuraavan kortin (jouluisen) lii~~te~~teenä.

KAHVILA

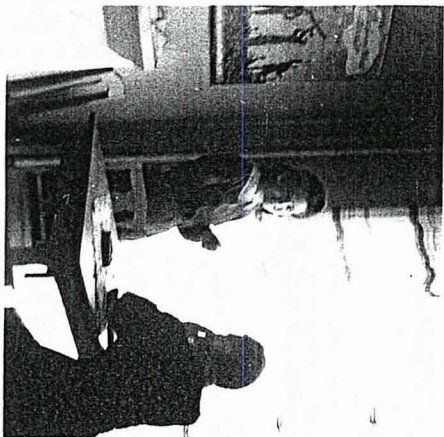
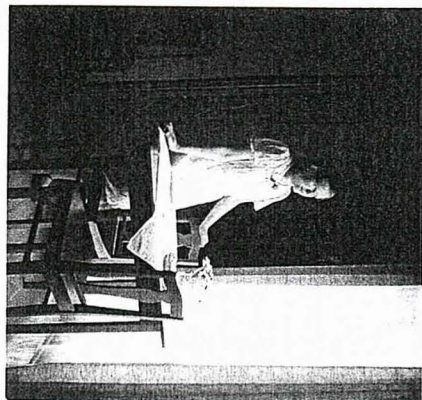
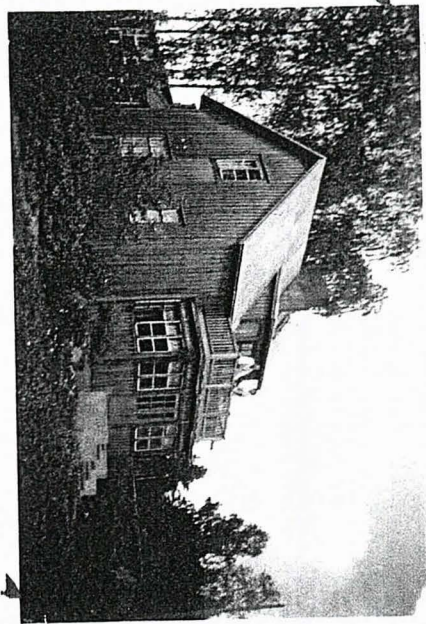
Aune Miilumies meni n. 16-vuotiaana n. 1932 työhön Rauni Kansanahon kahvilaan (nykyinen Kallen kauppatalo (Vihtkari)). Kahvila oli perustettu jo aiemmin. Se toimi ensin yhdessä huoneessa talon etupuolella ja myöhemmin toinen huone laajennettiin kahvilaksi. Rakennuksessa oli myös maito- ja leipäkauppa. Talon omisti Matilda Lindgren, joka oli sen rakennuttanut. Rauni Kansanaholta kahvilan osti Helvi Helle.

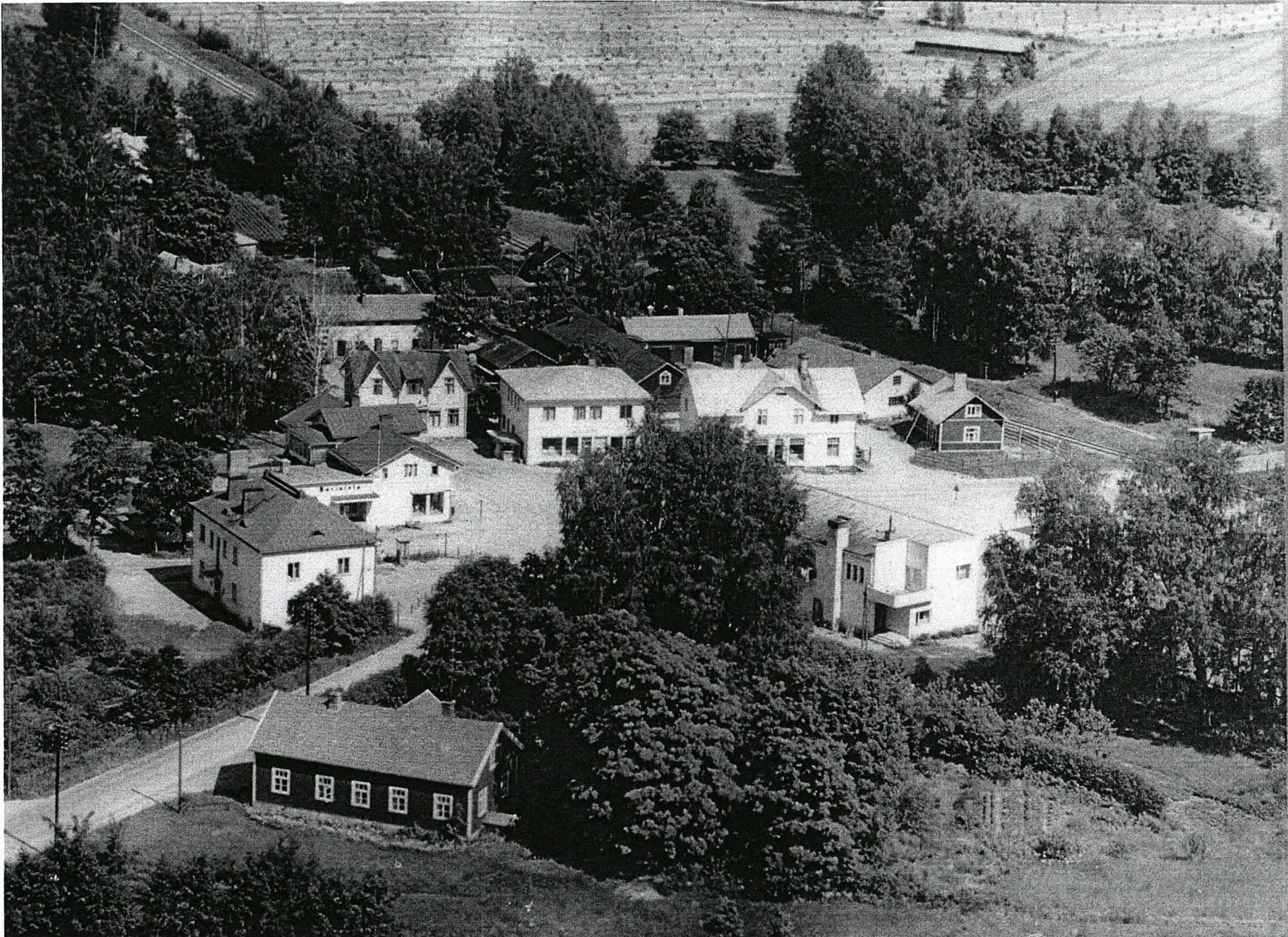
Kahvila oli siisti ja siellä oli muutama pöytä. Kahvi keitettiin korkealla erikoispannalla, johon kahvi ja vesi laitettiin erikseen. Kahvileivät tulivat valmiina Lohjalta Sumppeelta/Sundmannin leipomosta (?). Suosittu leivonnainen oli omenaleivos, lisäksi tarjolla oli Aleksanterin leivoksia ja bebeleivoksia ja wienereitä. Myytävänä oli karamelliä ja tupakkaakin. Voileivät tehtiin ranskanleivästä. Niihin pantiin vain voita päälle. Hemmilän vanha isäntä (Sellgren) Härköilästä kävi aina isossa kylässä (Nummelassa) käydessään kahvilassa ja hänen vakioannokseensa kuului kahvi ja ranskanleipä. Kahvilan asiakkaina oli paikallista väkeä ja varsinkin iltaisin Nummelan pojat istuivat kahvilassa. Päivölän ja Luontolan hoidokit tekivät retkiä Nummelaan ja myös he nauttivat kahvilan antimista. Heille kahvia keitettiin erillisellä pikkupannulla. Talon kellarissa valmistettiin limonadia. Jäätelöannokset tulivat tarjolle myöhemmin. Jäätelö tehtiin jäätelökoneella. A.M. muistaa kuinka Helvi Helle keitti kermaa ja vaniljatankoa jäätelöä varten. Jäätä saatiin ulkona talon yläpuolella olleesta jääsuovasta. Se oli maan päällä, mutta se oli peitetty purulla.

Työpäivä alkoi kello 7 ja se kesti kello 21.30, koska kahvila siivottiin sulkemisen jälkeen. Aune Miilumiehen töihin kuului aluksi tiskaaminen, myöhemmin hän työskenteli päivällä leipäkaupassa ja illaksi hän meni kahvilaan. Joka kolmas ilta oli vapaa. Työntekijät saivat kahvilasta ruuan. Muutenkin kahvila oli hyvä työpaikka nuorelle. Kahvilassa hän työskenteli 22-vuotiaaksi.

Kokkokallio oli Nummelan nuorten kokoontumispaikka A.M:n lapsuudessa. Se oli vanha tanssipaiikka, jossa nuoret tanssivat piirileikkiä helatorstaisin ja juhannuksena.

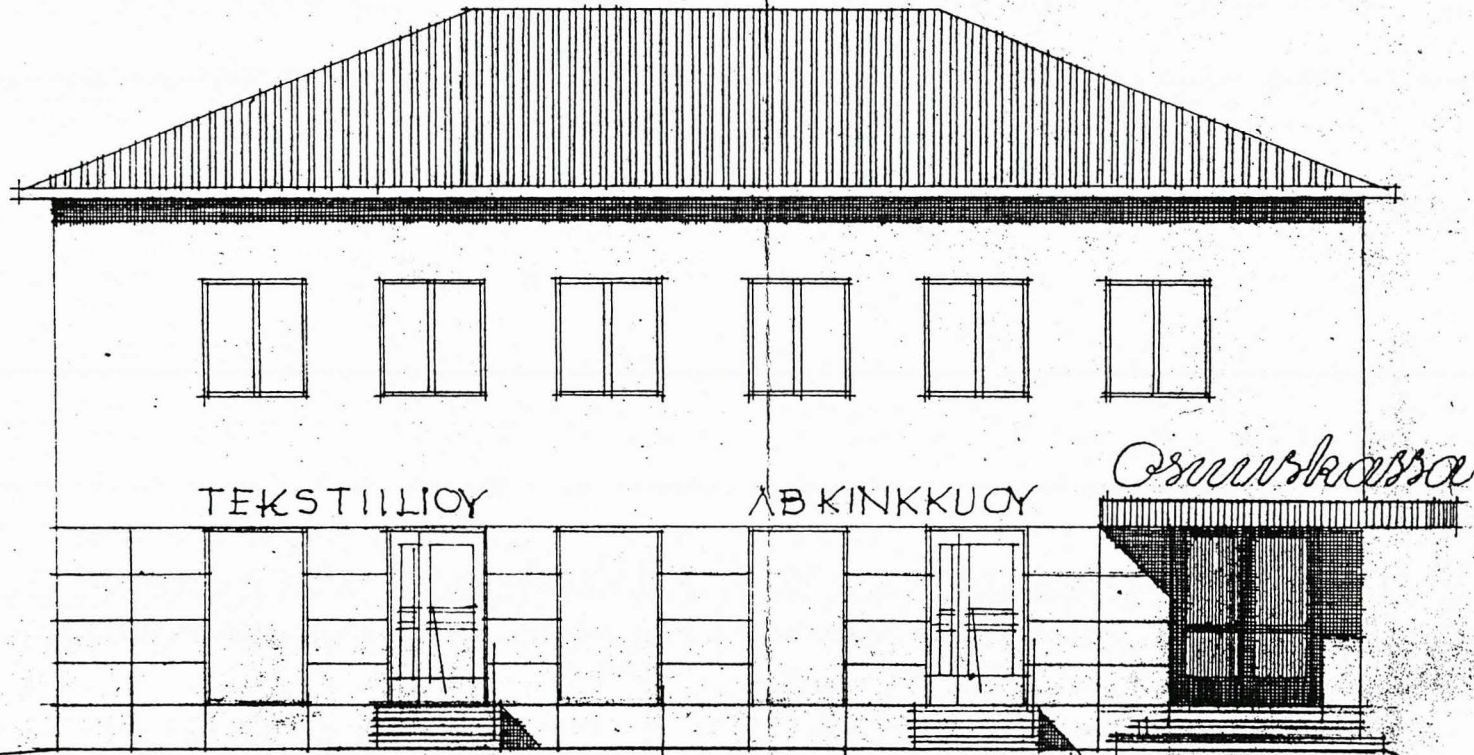
Vanha tori sijaitsi vanhaa kansakoulua vastapäätä musiikkiopiston lähellä "Louhen tontin" reunassa. Siellä oli pysyvät kojut, jotka avattiin ja suljettiin. Torilla oli myynnissä mm. lihatuotteita. Niitä myi mm. teurastaja Kankaanpää. Niitä myytiin myös suoraan hänen kellaristaan. Lähialueen maatalojen maitoa oli myös kaupan.

NUMMELAN OSUUSKASSA

kaav. 1/100

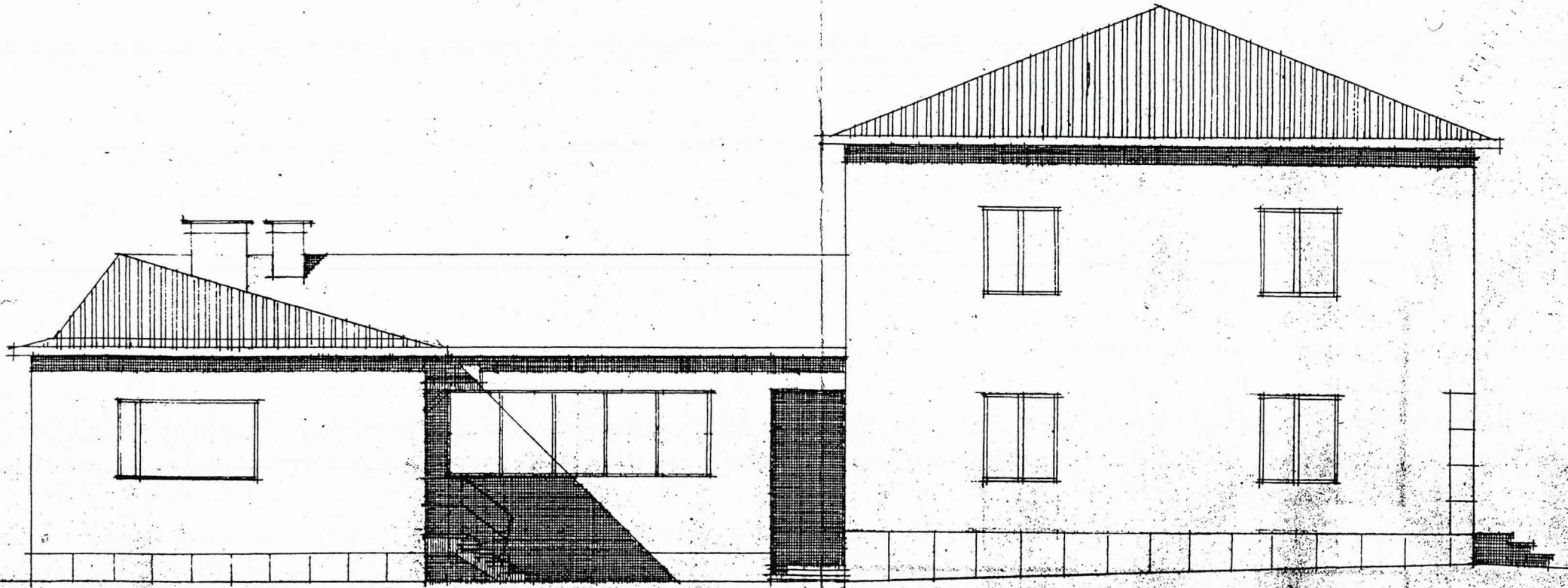
TEKSTIILIOY

LÄBKINKKUOY

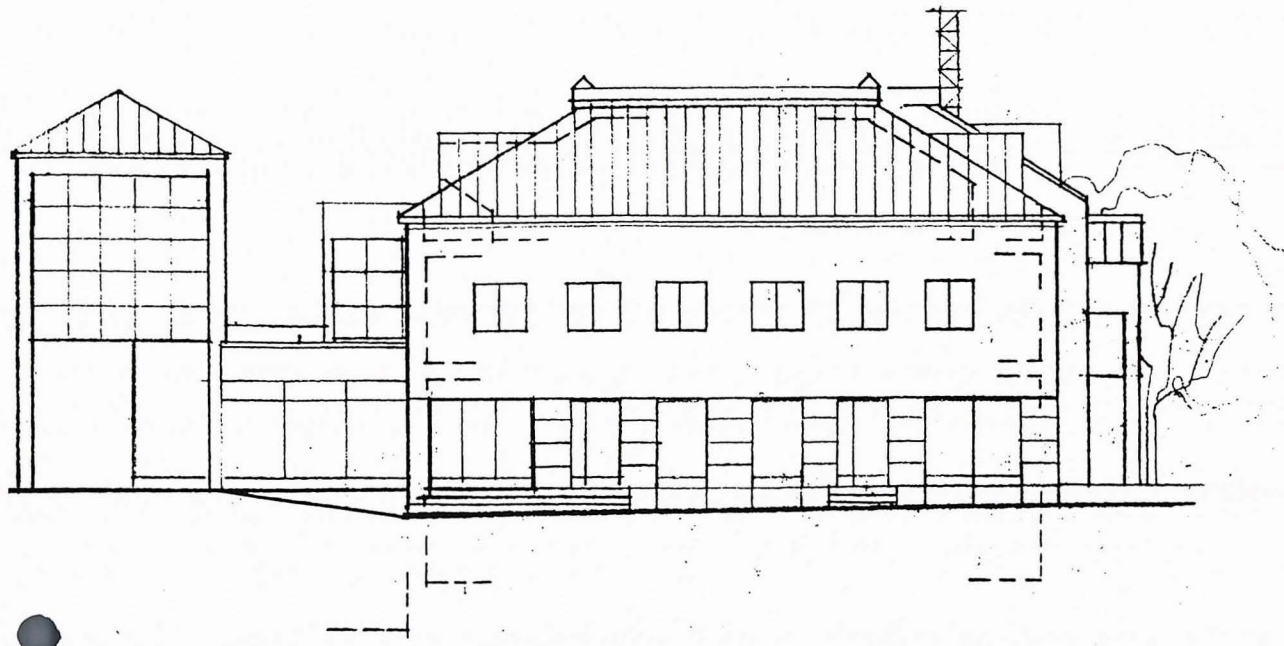
Osuuskaassa

AKKONEN JULKISYU

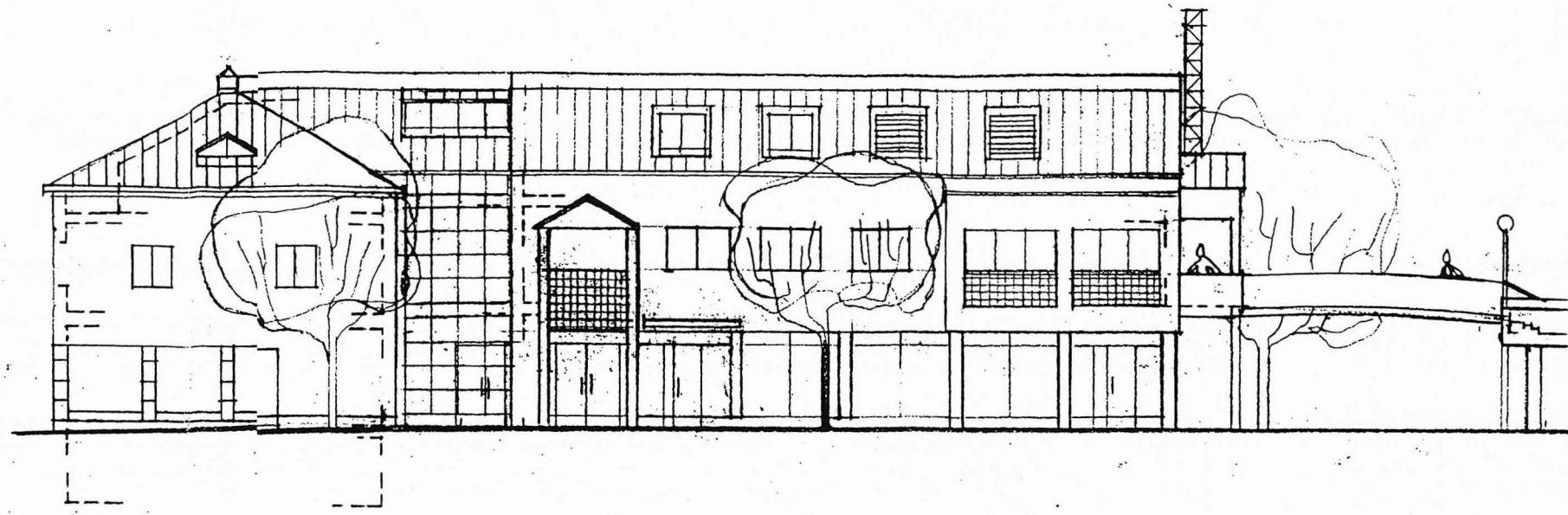
1/4-58 Tuomas Väärinen

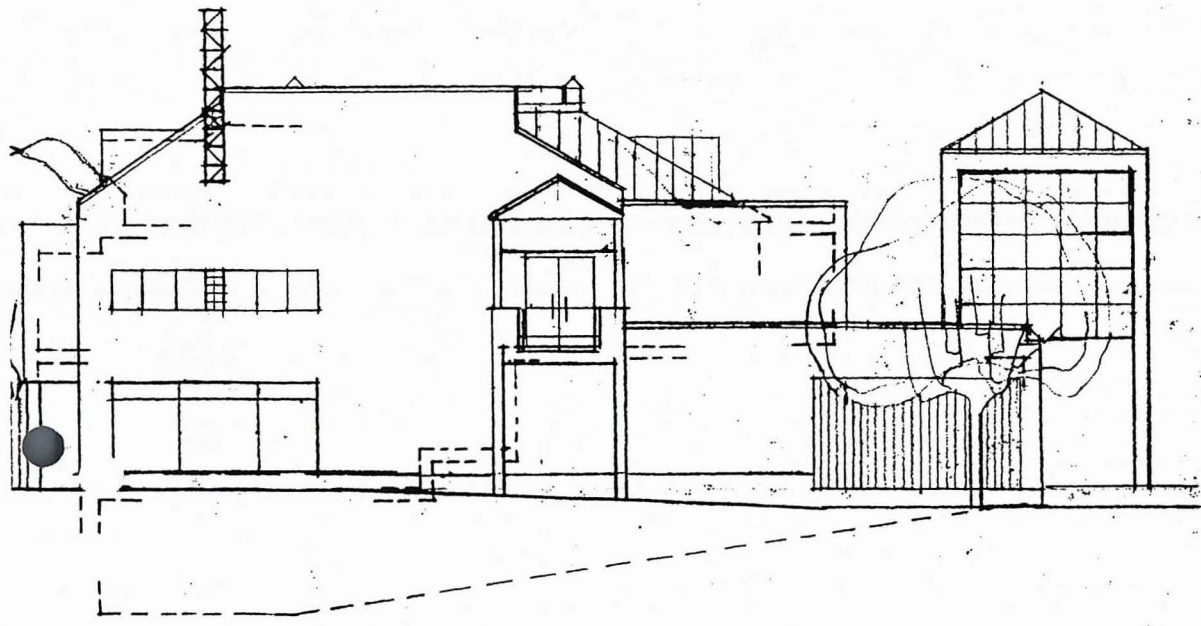
JAINEN JULKISIYU

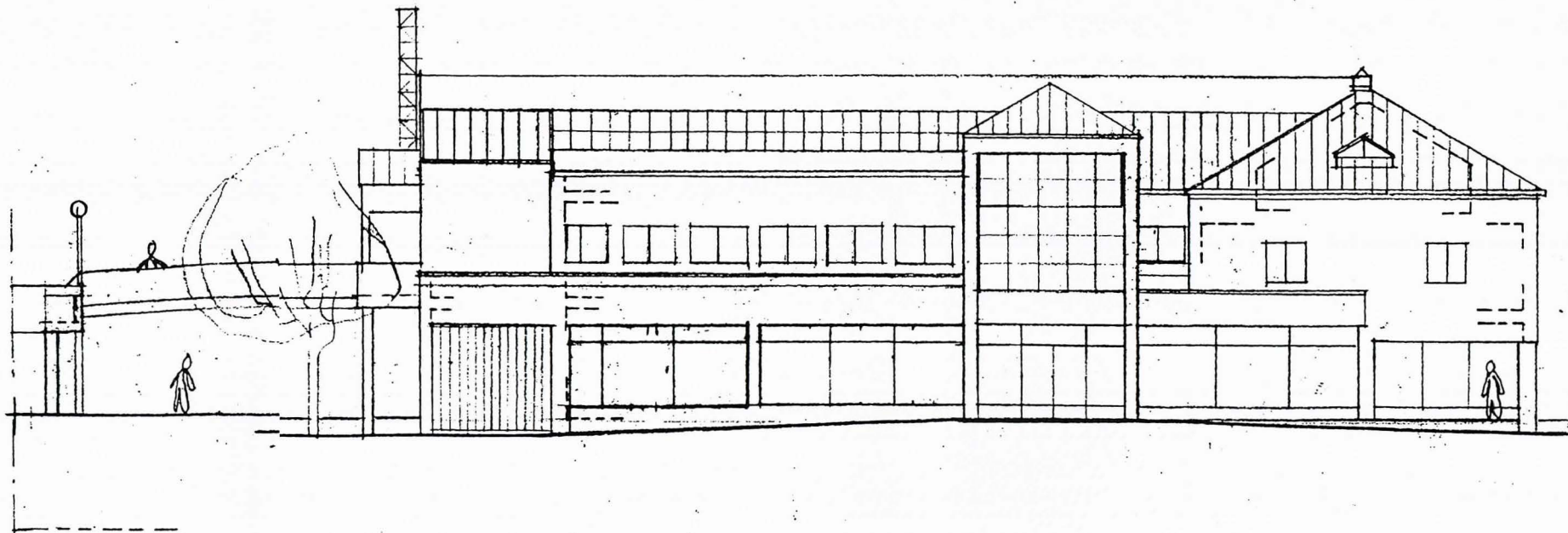
JULKISIVU KAAKKOON PISTEELLE

JULKISIVU KOILLISEEN PISTEENPOLULLE

JULKISIVU LUOTEESEEN ERDITAJALLE

JULKISIVU LÖUNAAASEEN PILKKUPOLULLE

K.osa/Kylä	Kortteli/Tila	Tontti/Rn:o
Rakennustoimenpide		
Rakennuskohteen nimi ja osoite		
KIINT. OY PISTEEN TÄHTI		
JULKISIVUT		1:200
 Arkkitehtitoimisto Kaupunkisuunnittelu Oy Töölönkatu 11 SF-00100 Helsinki		
		Puh. (90) 440721 Telefax (90) 495478
20.9.1989		

5.05

358 495478

07 KAUPUN SUUNNITTELU AB

10:11

1996-04-07

EMILIESSÖ OY PUISTEN TÄÄN
6.4. -92 / 1992

1:500
KÄSINKO
1992

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO			MUSEOVIIRASTO
KOHDEINVENTOINTILOMAKE			13.
1. Lääni	UUSIMAA		3. Kohde
2. Kunta	VIHTI		
4. Kylä/Rekisterinumero	5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	6. Kohdetyyppi	
Ridal 1:60	Kansanaho	Asuin- ja liiketalo	
7. Peruskartta/Koordin.	8. Osoite	9. Omistaja ja omistajan osoite	
	Keskikuja 2 A-B 03100 NUMMELA	Valfrid ja Arto Jokinen Keskikuja 2 A-B	
10. RAKENNUKSEN KUVAUS			
Rakennus n:o			
Nyk. käyttö	Asuinrakennus + liiketiloja		
Alkup. käyttö	Asuinrakennus + matkustajakoti		
Rak. aika	1939, laaj. 1970-l.		
Suunnittelija			
Kerrosluku	2		
Perusta	Valettu betoni (+muurattu sisäp.)		
Runko	Lauta		
Kattomuoto	Vähän kalteva		
Kate	Saumattu pelti		
Vuoraus	Rappaus		
Ulkovärit	Vihertävänkeltainen		
Kunto	Hyvä		
Eryispiirteet	Laajennettu v. 1969		
	V. 1973 tulipalon jälkeen sisäosat uusittu		
11. RAKENNUSHISTORIA			
12. LÄHIYMPÄRISTÖ			
Nummelan liikekeskusta. Tontti rajautuu 3 sivulta katuun.			
13. SÄILYMISEDELITYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)			
Kaavassa rakennus sijaitsee yleisten liikerakennusten korttelissa.			
14. LUETTELOINTIPERUSTE			
Nummelan inventointi			
			15. Rakennus-historiallinen ☒
			16. Historiallinen ☐
			17. Maisemallinen ☒

KOHTEN NUMERO

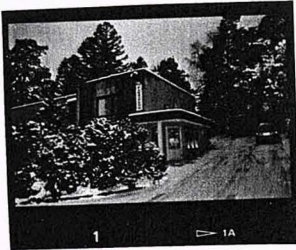
KOHDE

KUNTA

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

Filmi 3.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kauppakirjat
R. Miettisen valokuvamateriaalit
Arvo Aho Pöytäkirja

22. LIITTEET

24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Mervi Piipponen
marraskuu 1998

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Valfrid Jokinen, s. 28.9.1916 (omistaja)
Ritva Miettinen (0400-489708)
Annikki Pirhonen

Nummelan liiketalokorttelissa sijaitseva kiinteistö on harvoja funktionalistista tyyliä ja 1930-luvun rakentamista edustavia rakennuksia alueella. Taloa ympäröi vihreä tontti.

Liike- ja asuintalona toimiva rakennus on rakennettu 1938-1939. Talon suunnittelijaa ei tiedetä ja on paljon mahdollista, että se on tehty tyyppipiirustusten mukaan, sillä Ritva Helle muistelee isänsä maininneen talon aina "tyyppitalona". Aluksi se on ollut puuverhoiltu, mutta rappaus on tehty varsin pian valmistumisen jälkeen. Tontti oli lohkottu Eroittajan tontista. (Ain. tiedot +1944).

Rakennus tunnetaan myös "Kansanahon talona", sillä se oli rouva Kansanahon rakennuttama ja sen toinen kerros oli tehty paikkakunnalla asioivien tarpeisiin matkustajakodiksi. Talossa oli 8 majoitushuonetta, jotka olivat 1-2 hengen huoneita. Yläkerrassa oli yksi yhteinen WC. Peseytymistä varten huoneissa oli lavuaarit. Pohjakerroksessa oli sauna, varastotiloja ja autotalli. Rouva Kansanaholla oli kaksi taksia. Liitteenä matkustajakodin pohjakaava.

Asiakkaat olivat kiertäviä kauppiaita ja muita Vihdissä asioivia. Ritva Helteen mieleen ovat jääneet mm. vertausperusviivaa tutkinut professori ja näyttelijät, jotka olivat kuvaamassa Nummelassa elokuvaa "Herra ja ylhäisyys". He asuivat matkustajakodissa. Kulmahuoneessa, joka oli talon paras huone, asui mm. Tauno Palo. Matkustavaisille saatettiin viedä aamiainen huoneisiin ja Ritva Helle sai viedä päivän sanomalehden myös Tauno Palolle. Alkuvuosina Auran henkilökunta kävi ruokailemassa matkustajakodilla.

Herra Kansanaho ajoi ainakin 1920-luvulla linja-autoliikennettä Helsingin ja Vihdin välillä. Kun rouva Kansanaho solmi uuden avioliiton pyhäjärveläisen maanviljelijän Väinö Melinin kanssa (n. v. 1951) matkustajakotia tulivat pitämään Almus ja Anni Nyman ja myöhemmin 1950-luvulla Annikki Pircklén. Hänen tullessa majatalon johtoon huoneet olivat olleet ruskeansävyiset ja vaatimattomat, mutta A. Pircklén ryhtyi sisustamaan huoneita enemmän. Mm. matkustajakodissa kävivät aamuöisin nukkumassa liikkuvan poliisin miehet.

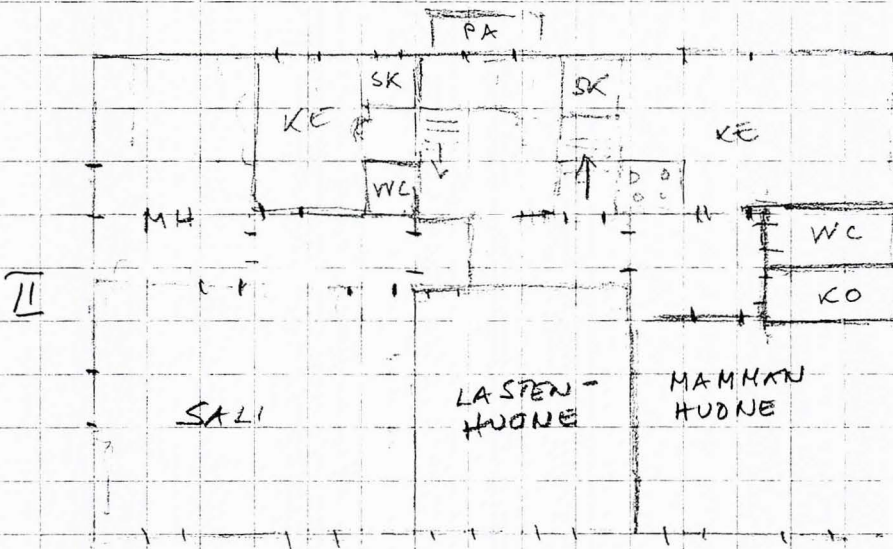
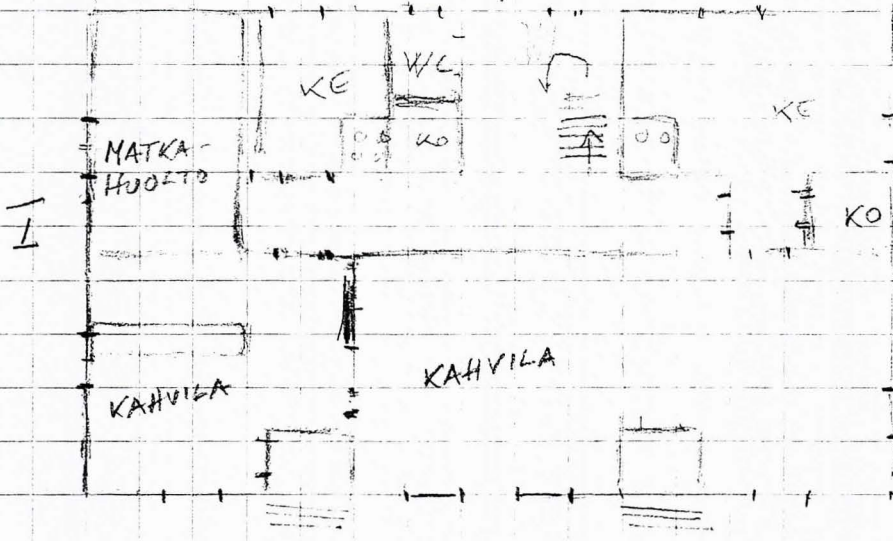
10.1.1957 talo myytiin Martta Johanssonille, joka oli liikkeenharjoittaja Lahdesta. Hän kuitenkin luopui pian kiinteistöstä ja jo 23.8.1957 Valle Jokisuu osti sen. Jokisuut tulivat Nummelaan vuonna 1944. He asuivat ensin Asemantielle rakentamassaan talossa ja muuttivat 1957 asumaan tähän taloon. Matkustajakoti jatkoi edelleen toimintaansa ja vuonna 1964 rakennusta laajennettiin (sitä että käytössä oli 2 x 100 neliometriä, joihin sisältyi 1 asunto ja liikehuoneisto). Syksyllä 1964 rakennuksessa aloitti toimintansa Einessalon elintarvikeliike, joka oli Nummelan ensimmäinen valintamyymälä.

1.9.1973 talon ylimmässä kerroksessa oli tulipalo, jossa matkustajakodista paloi 7 huonetta ja 15 vuodepaikkaa. Palo saattoi syttyä asiakkaan tupakasta, sillä matkustajakotiin oli majoittunut mieshenkilö, joka tuli illalla ja läksi aamulla klo 5 -ehkäpä mennäkseen junalle. Kello kuusi oli tuli jo irti. Miehellä ei ollut asiakaskorttia. Yläkerta rakennettiin uudelleen tulipalon jälkeen. Runko ja rappaus olivat säilyneet, kaikki muu tehtiin uudelleen. Remontin suunnitteli rakennustarkastaja Viljo Saarikko. Tulipalon jälkeen matkustajakodin toiminta päättyi.

Sisäosat uusittiin kokonaan ja rakennukseen tuli asunnon lisäksi neljä vuokrahuoneistoa. Nykyisin tiloissa toimii hammaslääkäri, hieroja, Kädenjälki-taideteollisuusmyymälä (vuodesta 1997), jota edelsi musiikkiliike noin 10 vuoden ajan. Yksi kerros on asuntona. Nykyisin rakennuksesta 2/3 omistaa Arto Jokisuu ja 1/3 Valle Jokisuu.

Jokisuiden tullessa taloa ympäröi puutarha, jossa oli paljon erikoisia kasveja ja puita. (mm. marjakuusia, hevoskastanjoita). Tontti oli erotettu Ridalin maista.

Vastapäätä oli Hirnin kemikaliokauppa (Henrikki). Talon ympärillä oli iso puisto ja paljon vaahteroita.

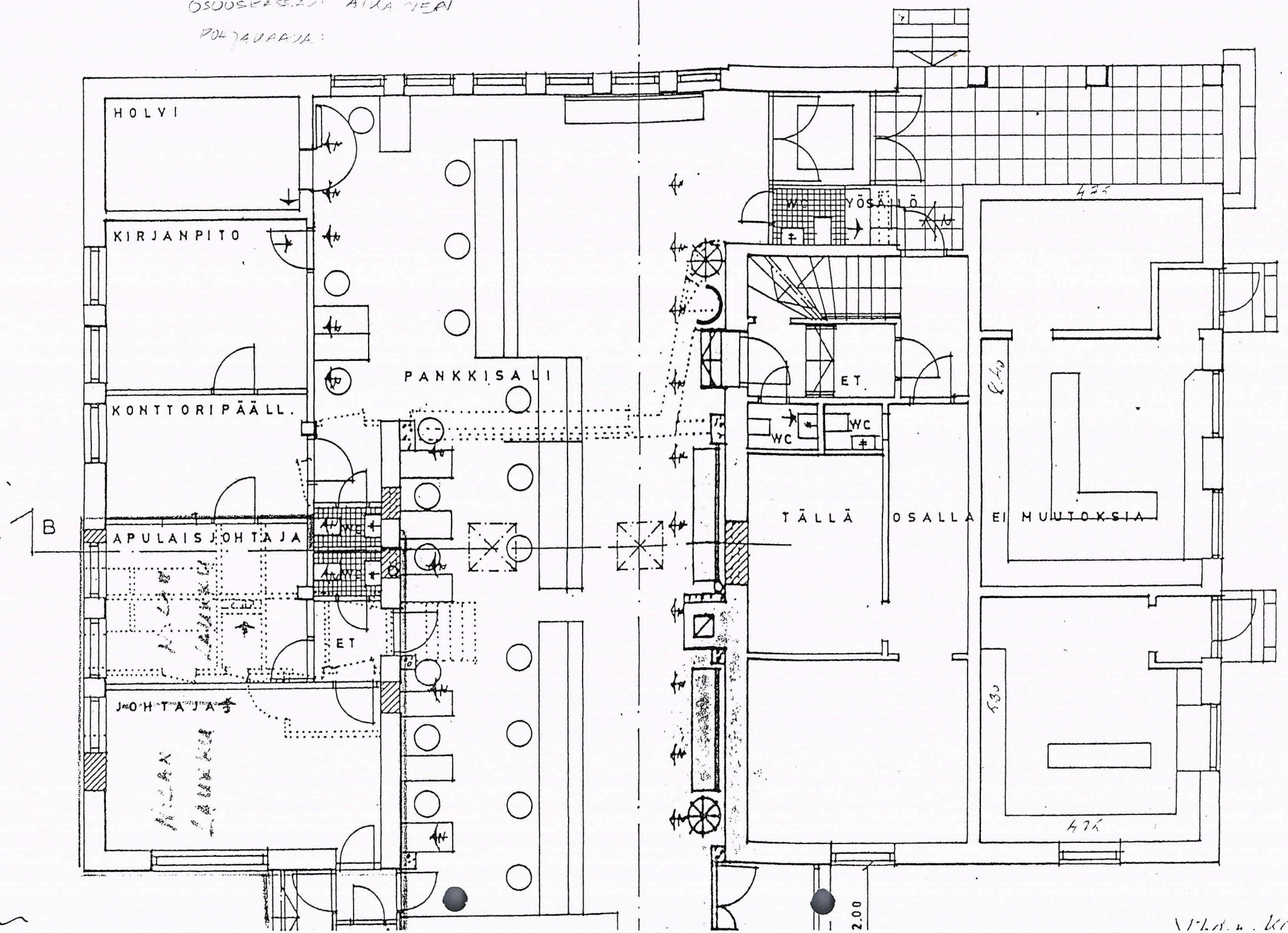

EI OIKEASSA
MITTAKAAVASSA /
SUHTEESSA

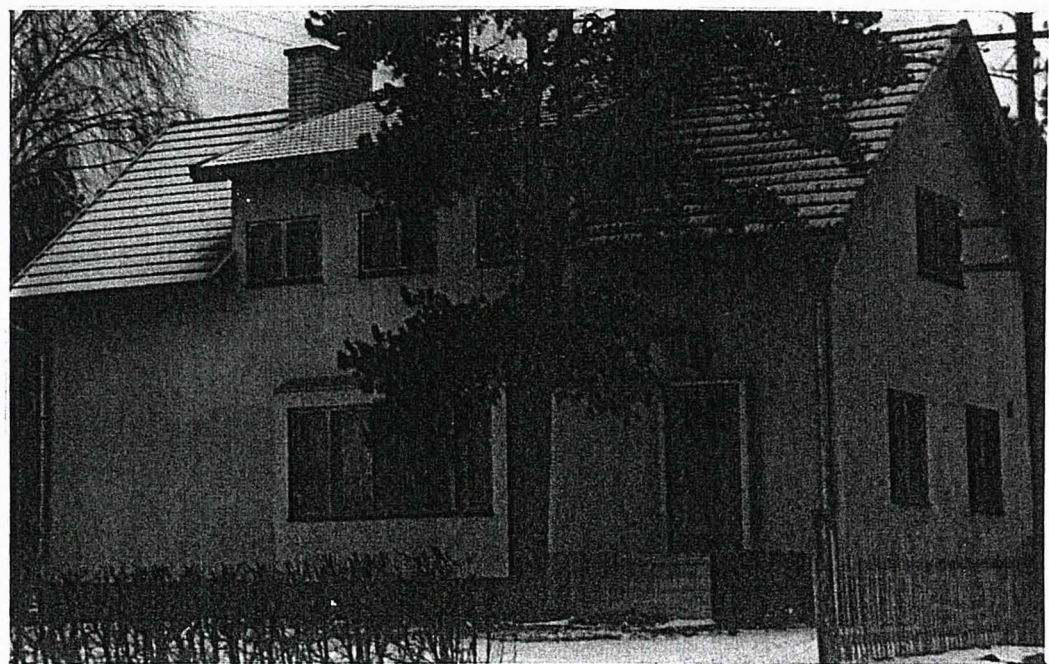
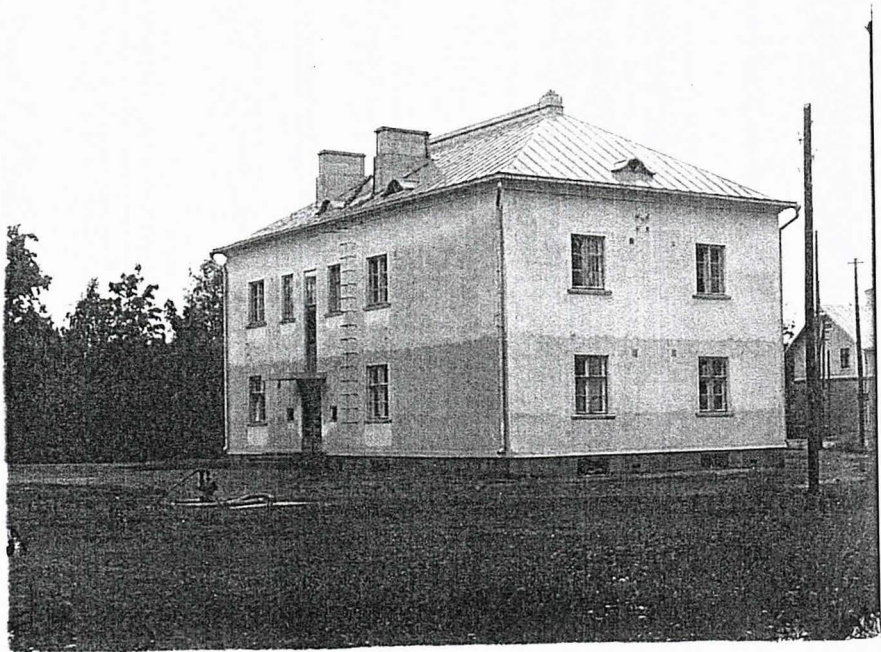
EROITTAJA I (1935-1940-1. Piirusti Heikki Miettinen)

OSUUSKASSAN AIKA NEUV

POLJAVUUNIA

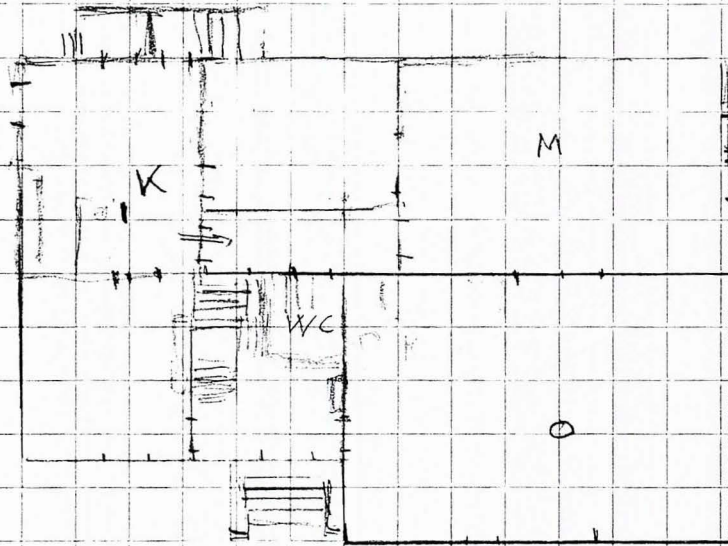

V. H. K.

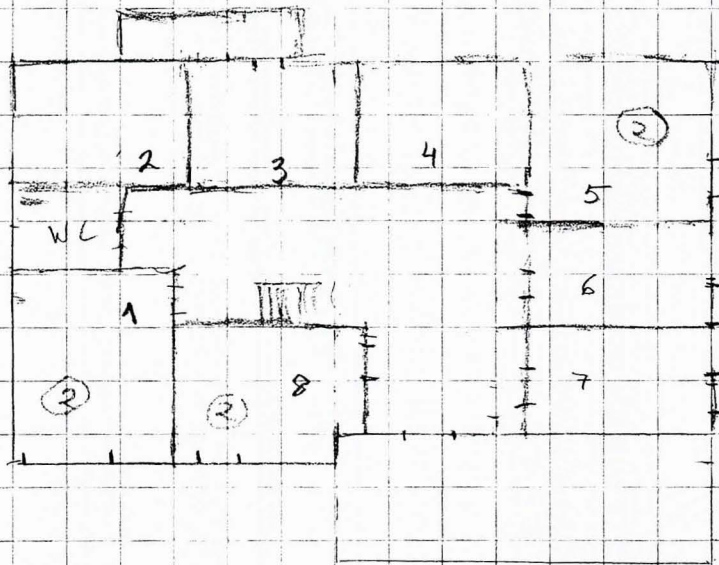

MATKUSTAJA KODIN POHJAPIIRROS 1940-1950-1. (RITVA MIETTISEN
 MUISTIKUVAN POHJALTA TEHTY)

K = KEITTIÖ
 M = MAAKUVA
 O = OLOHUONE

1-8 = MAJOI-
 TUSHUONEITA

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO

MUSEOVIRASTO

14.

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

1. Lääni	UUSIMAA	3. Kohde
2. Kunta	VIHTI	
4. Kylä/Rekisterinumero 1:18	5. Kaup.osa/Kortteli/Talo Kuoppamäki	6. Kohdetyyppi Asuinrakennus
7. Peruskartta/Koordin.	8. Osoite Pisteenkaari	9. Omistaja ja omistajan osoite Aune Miilumies Lohjantie 56, 03100 NUMMELA

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o

Nyk. käyttö	Tyhjillään	Varasto + liitern
Alkup. käyttö	Asuinrakennus	Varasto
Rak. aika	1907	
Suunnittelija	?	
Kerrosuku	1	1
Perusta	Betoni (alla luonnonle.?)	Betonitolpat
Runko	Hirsi	Lauta
Kattomuoto	Hanja	Hanja (matala)
Kate	Kones.pelti (punainen)	Pelti
Vuoraus	Pystyrimoitus	Vaaka (vinovuoril.
Ulkovärit	Vihreä / valkea	Ruskea / valkoinen
Kunto	Hyvä	Hyvä
Erytispiirteet	yläosassa leveämpi vuoril.	

11. RAKENNUSHISTORIA

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Rakennukset sijaitsevat torin reunalla, ympärillä keskustan liiketiloja ja joitakin omakotitaloja. Talon ympärillä vihreä puutarhatontti.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)

Tällä hetkellä tyhjiillään
Kaavassa tontti sisältyy yleisten liikerakennusten kortteliin (K-1)

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Nummelan rakennusinventointi

15. Rakennus-historiallinen	☒
16. Historiallinen	☐
17. Maisemallinen	☒

KOHTEEN NUMERO

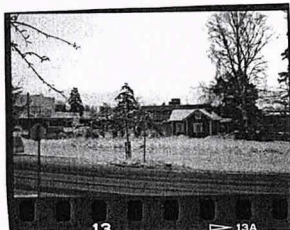
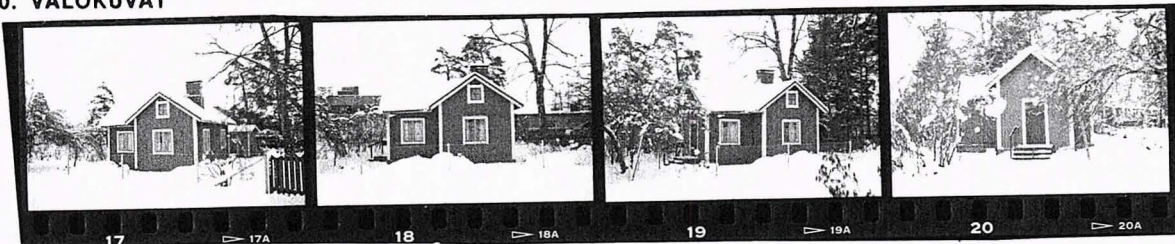
KOHDE

KUNTA

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

Filmi 7.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Omistajalla olevat kaupunkikartat

22. LIITTEET

24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Mervi Piipponen
marraskuu-98

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Aune Miilumies, s. 1916

Nummelan torin laidalla sijaitseva talo, "mökki", on esimerkki 1900-luvun alun vaatimattomammasta asuinrakennuksesta, joita ei Nummelassa juuri enää ole. Rakennus on säilyttänyt alkuperäisen kokonsa, vaikka se on nykyaikaistettu.

Viktor Aleks Wiman osti perheelleen talon, joka on ilmeisesti valmistunut vuonna 1907. Aikaisempi omistaja oli Johan Sjöberg. Hänen aikanaan mökki oli pienempi ja V. Wiman laajensi sitä saatuaan talon omistukseensa. Taloa kunnostettiin ja Aune Miilumies muistaa, kun hän oli lapsena tilkitsemässä seiniä. Talo on osittain hirttä ja osittain lautaa. Laajennuksen jälkeen mökissä oli huone ja "kyökki" ja siellä asuivat Wimanin neljä lasta ja vanhemmat. Seinissä oli paneelit ja tapetit.

Isä työskenteli Vihdin maanviljelijäin kaupassa ja myöhemmin Ol. Aurassa, jossa hän oli varastonhoitajana. Lapsena ikkunoista oli mukava katsella isän töihinmenoa ja sitä, koska hän tuli takaisin kotiin. Hän oli hyvin säästäväinen mies, eikä halunnut ottaa velkaa.

Tontti, jolla talo on, ulottui aiemmin tiestä tiehen -Varkaano-rontiestä vanhalle Lohjantielle. Tontti oli Ridalin maista erotettu ja se sai nimensä "Kuoppämäki" Ridalin perunakuopista, jotka sijaitsivat nykyisen päiväkodin tienoilla Jokisuun taloa vastapäätä. Tontti oli hankittu kahdessa osassa. Suurimmillaan se oli 3000 neliometriä.

Helmi Wimanin (omistajan sisar) aikana se oli noin 1000 metriä, josta meni 1980-luvulla 500 neliometriä torialueeksi ja kunnan maaksi.

Saunan isä rakensi myöhemmin talon yläpuolelle (ent. Purjeen ja Kilven talon väliin). Ennen omaa saunaa oli käyty naapurin saunassa, mikä oli muutenkin tavallista. Myös Wimanien saunassa kävi saunomassa tuttavaperhe, jolla ei omaa saunaa ollut. Saunarakennuksessa oli pienehkö kamari, joka oli Helmi Wimanin asuntona niin kauan kun vanhemmat asuivat talossa. Sauna jäi Pisteenskaaren alle.

Helmi Wimanilla oli hallintaoikeus taloon ja vanhempien kuoltua hän siirtyi siihen asumaan ja kunnosti sen. Taloon tehtiin sisä-WC ja vesijohdot. Hänen kuoltuaan helmikuussa 1998 talo on ollut tyhjillään, eikä sen tuleva käyttö ole vielä selvinyt.

Kaivoa ei talossa ollut, ja vesi haettiin vastapäätä (?) sijainneesta isosta Eklundin talosta.

Torin puoleisella sivulla oli lapsuudessa navetta ja liiteri. Navetassa pidettiin sikaa. Rakennuksen vintillä oli työhuone. Rakennus purettiin isän kuoltua.

Aune Miilumiehen isä oli syntynyt Kiskossa 22.3.1881 ja kuoli Nummelassa 25.3.1964. Vaimo oli vihtiläinen Ida Wilhelmiina Forsström s. 18.5.1882, k. 8.11.1951. Naimisiin he menivät 1911.

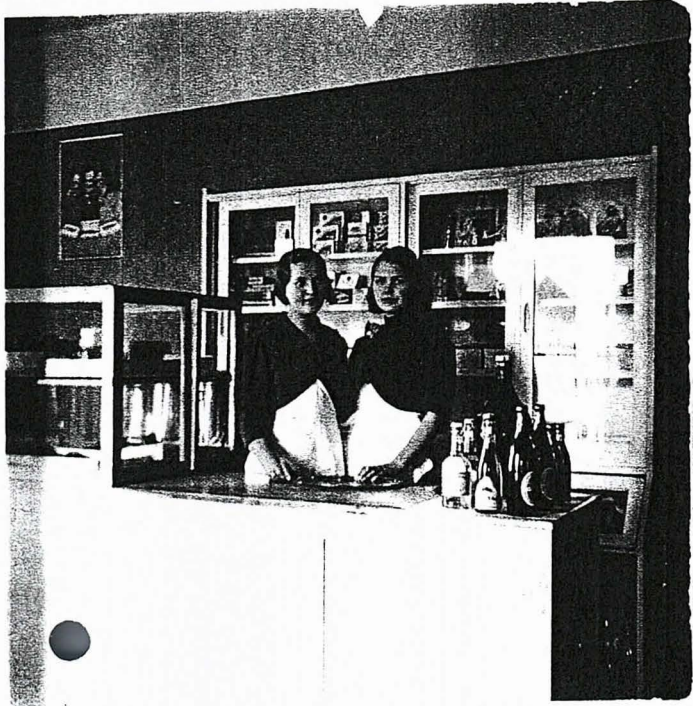
Vanhassa kauppakirjassa ilmoitetaan kauppahinnan olleen neljäsataa markkaa. Summa on maksettava siten, että 100 markkaa Tammikuun ajalla 1914 ja loppu 300 markkaa asjanosaisten erisuostumuksen mukaan ynnä siitä vuosittain tulevan koron 6 prosenttia. Härköilässä kirjoitettu kauppakirja, allekirj. A. Lindén (Ridal)

Johan Wilfrid Sjöbergin ja Erika Sofia Sjöbergin ... vainajan perillisten omaisuudeksi jättämä huvilan seuraavan vuokratrahdin käsittävällä maa-alueella työmies Aleksander Wimanille ja hänen oikeutensa omistajille. Ostajalle ei ole oikeutta myydä rakennuksia eikä siirtää vuokratrahdin myyjää kuulematta ennen kuin kauppahinta on täysin suoritettu.

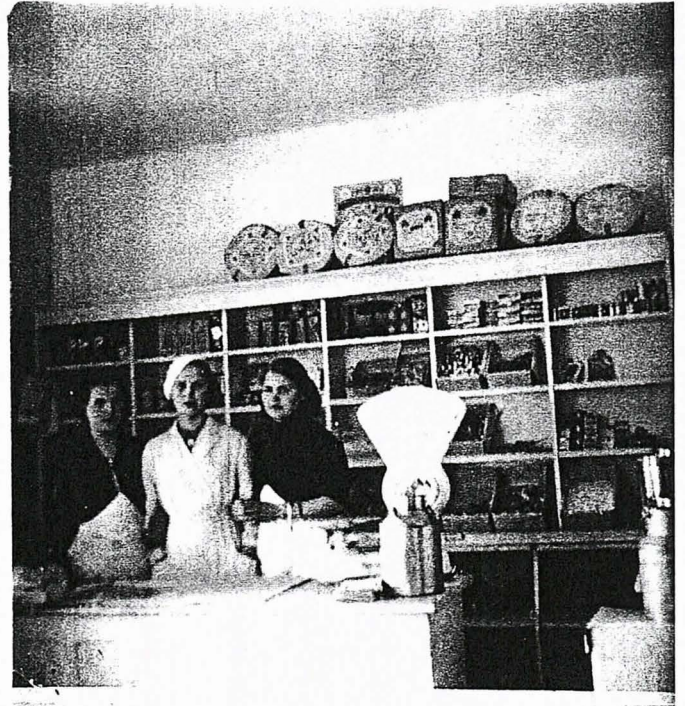
Loppusumma ilmoitetaan maksetuksi 10.1.1918

Täten vuokraan minä allekirj. itselliselle Erika Sjöbergille tai sille hyvämaineiselle henkilölle jolle hän oikeuden siirtää 40 vuoden ajaksi omistamastani Ridalin yksinäisestä tilasta Vihdin pitäjässä niin sanotun Haapkyllän maantien lounaispuolelta 9 kapanalaa suuruisen maapalstan tontti ja perunamaaksi. Tämän maapalstan, jonka (?) läntisessä kulmassa vuokraajan omistama rakennus on, koillisen rajan rakennus on... Haapkyllän maantie Tuusan tilan rajalta ja on tämän sivun pituus 32 metriä. Kaakkoonpäin oleva sivu on 45 metriä, lounaaseen 32 metriä ja luoteeseen 45 metriä. Vuokra-aika alkaa 8.11.1906. 1906 maapalstan vuosiveroa 10 Smk.
Vuokraaja A. Lindén (Ridal)

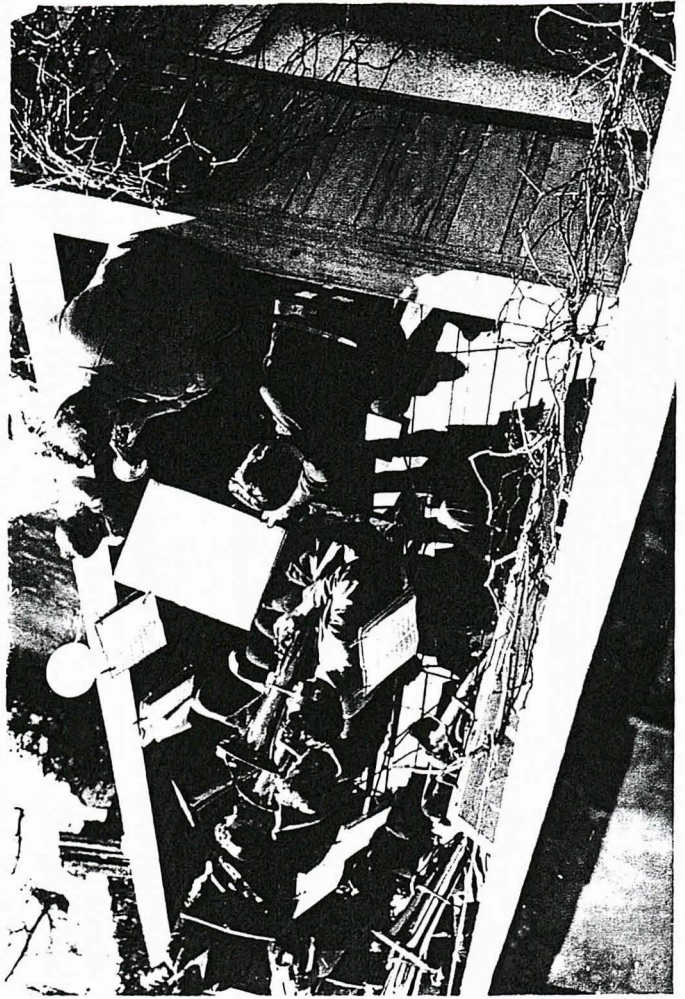
Lisäksi Kiinnekirjassa (?) mainitaan:
Minkäänlaista häiritsevää esiintymistä tai huonoa elämää ei vuokraajien tai hänen luonaan asuvien puolelta tämän vuokratrahdin rikkimenemisen uhalla saa tapahtua.

A/P
1/11/11

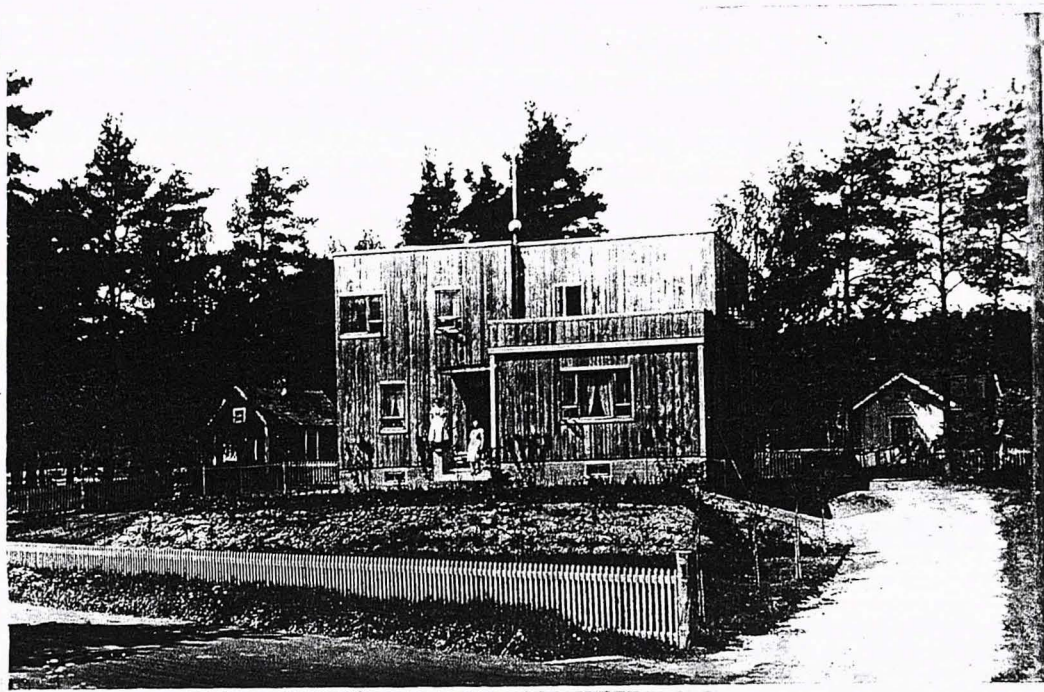
1/11/11

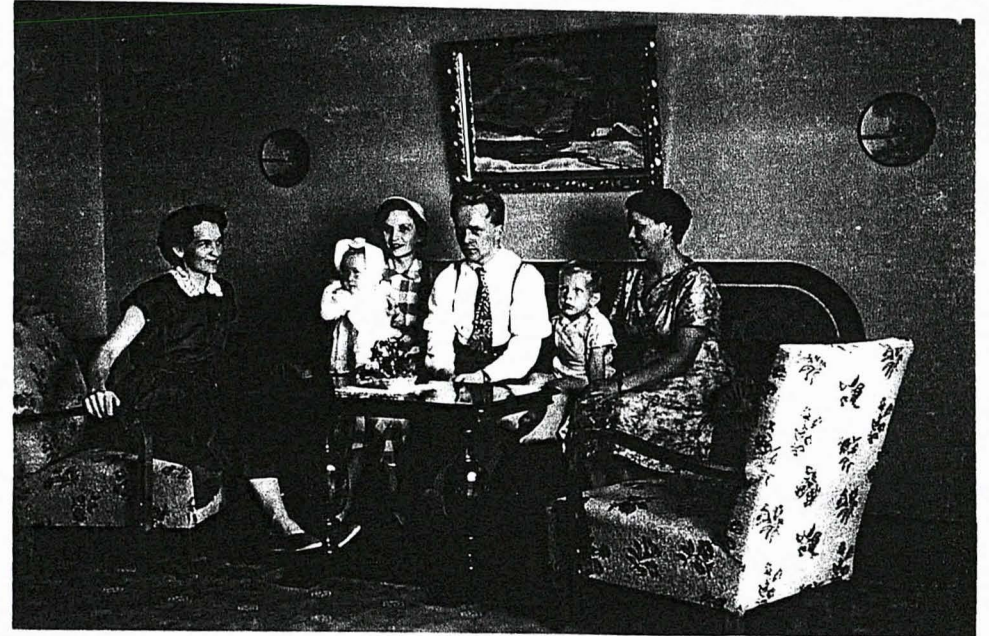
J. J. P. Lehtinen
LOHJA

Tekni. Veski
o.s. Helander
Seppä Heikkinen & työt
on Pöytäkirjan työ.

(Kansanahan) MATEKUSTAJAKO 1

MATKUSTAJAKODIN ISSOSA
 SARAN ANNA
 SUKURAINEN
 RAUNI KANGAS
 LISOTAVI

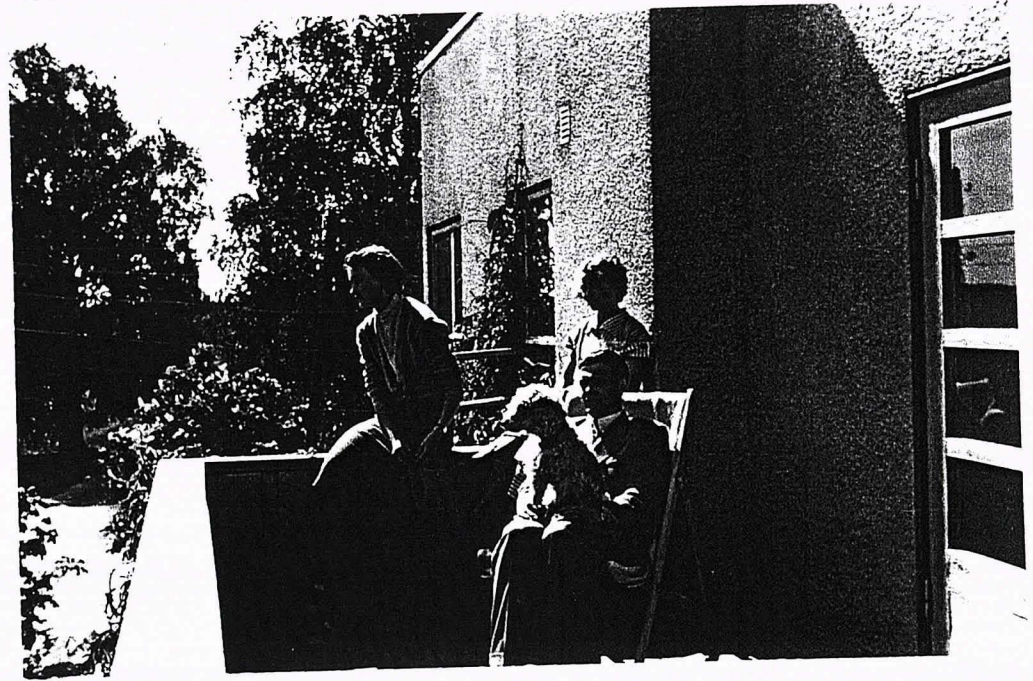
MATKUSTAJAKODIN PARVEKKEELLA

ANNIKKI PIICALEN TAUSTALLA LOHJANTIE
 SELLIN HOKKAUPPA

KUUSI SUKUNNEN SUKUNNEN SUKUNNEN

LOHJANTIEDELLÄ
 SIUNTOINEN
 PENTTILÄIN →
 ERIKKI
 VÄIKÄKARU
 RISSAN

PARVEKKEILLA: RITVAHELLE, ANNIKKA PIETILÄ, ERKKI ISOKANGAS

EROTTI ANEALSSA

PARVEKKEILLA: ERKKI ISOKANGAS JA
 ORETTAJA KOSKINEN TALO ARI HELLE

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO
KOHDEINVENTOINTILOMAKE		15.
1. Lääni	UUSIMAA	3. Kohde
2. Kunta	VIHTI	
4. Kylä/Rekisterinumero	5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	6. Kohdetyyppi
Ridolal 1:78	Seppola	Asuinrakennus / "Pysäkkikahvila"
7. Peruskartta/Koordin.	8. Osoite	9. Omistaja ja omistajan osoite
	Pisteenkaari	Vihain seurakunta
10. RAKENNUKSEN KUVAUS		
Rakennus n:o		
Nyk. käyttö	Kahvila	
Alkup. käyttö	Asuinrakennus	
Rak. aika	1949	
Suunnittelija	Jtse rakentaja	
Kerroslukku	1,5	
Perusta	Betoni	
Runko	Lauta	
Kattomuoto	Satula	
Kate	Kones. pelti	
Vuoraus	Pystyp. rima	
Ulkovärit	Vihertävänkelt.	
Kunto	Kohtalainen	
Erytyspiirteet	Tasakentoinen umpikaudsti (ollut parvelec)	
	Kattolappeseen tehty lippa	
11. RAKENNUSHISTORIA		
12. LÄHIYMPÄRISTÖ		
Pisteenkaari vieressä, talosen reunassa, tori tien toisella, joitakin omakoti-taloja ympärillä		
13. SÄILYMEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)		
Sijaitsee yleisten rakennusten kaava-alueella (Y). Seurakunnalla ei toistaiseksi selkeitä muutossuunnitelmia.		
14. LUETTELOINTIPERUSTE		
Nummelan inventointi		
		15. Rakennus-historiallinen ☐
		16. Historiallinen ☐
		17. Maisemallinen ☒

KOHTTEEN NUMERO

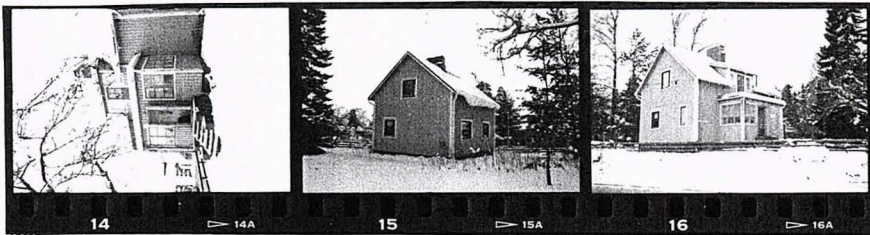
KOHDE

KUNTA

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

22. LIITTEET

24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Mervi Piipponen
marraskuu 1978

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Jarmo Keusa, srl:n talouspäällikkö C
Eeva Purje, ent. omistaja

PYSÄKKIKAHVILA

Talo oli yksityisomistuksessa vuoteen 1990, jolloin kunta useiden valitusten jälkeen osti talon itselleen. Vuonna 1992 talo siirtyi kunnan ja SRK:n vaihtokaupalla SRK:n omistukseen, jolle se nykyisin kuuluu. Talossa on nykyisin "Pysäkkikahvila".

Talo on asiakirjojen mukaan rakennettu v. 1949 ja talon vuoteen 1990 omistaneet Purjeet ostivat sen v. 1962 Vilho Laukkaselta. Seppola-niminen talo on hyvin tehty ja olisi entisen omistajan mukaan kelvannut edelleenkin asuinkäyttöön. Tätä rakennusta on ilmeisesti edeltänyt asuinrakennus samalla paikalla. Tontti on ollut Ridalin maata.

Purjeiden aikana talo maalattiin kaksi kertaa. Aikaisempi väri oli harmahtava. Myös katto on maalattu kerran. Alakerrasta poistettiin yksi väliseinä, joten sinne jäi kaksi huonetta aiemman kolmen sijaan. Vesijohdot ja sisä-WC tulivat myöhemmin. Myös ikkunamalli muuttui remontin yhteydessä. Ulkomuoto on pysynyt muuten samana paitsi seurakunnan seurakunnan omistajana ollessa on purettu parveke ja uusittu portaita.

Taloa ympäröi tontti, joka ulottui nykyisen päiväkodin ja Wimanin tonttiin asti ja talon alapuolella oli talousrakennus, jossa oli sauna ja liiteri. Tontteja erotti pensasaita. Nykyinen Pisteenskaari oli perunamaana, eikä mitään tietä ollut. Pisteenskaari halkaisi tontin vinottain ja vei siitä suurimman osan ja talo jäi tientöyrään reunalle.

Arvo Purje oli linja-autonkuljettaja ja hän ajoi mm. Thoreniuksen liikenteen linja-autoja. Nummelaan Purjeet tulivat v. 1956.

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO	16.
KOHDEINVENTOINTILOMAKE			
1. Lääni	UUSIMAA	3. Kohde	
2. Kunta	VIHTI		
4. Kylä/Rekisterinumero	5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	6. Kohdetyyppi	
3:45	Rientola	Työväentalo	
7. Peruskartta/Koordin.	8. Osoite	9. Omistaja ja omistajan osoite	
	Pisteenkaari 3 03100 NUMMELA	Nummelan Työväen- yhdistys	
10. RAKENNUKSEN KUVAUS			
Rakennus n:o			
Nyk. käyttö	Työväenyhdistyksen ym. harrastus- ja toimitilat		
Alkup. käyttö	Työväentalo		
Rak. aika	valm. 1908, laaj. 1916, 1983		
Suunnittelija			
Kerrosluku	2 + v		
Perusta	Lohkokivi		
Runko	Hirsi		
Kattomuoto	Mansardi, ositt. satula		
Kate	Kones. pelti		
Vuoraus	Pystyp. rima		
Ulkovärit	Punainen + valk.		
Kunto	Hyvä		
Erityispiirteet	Muotoillut ikkunoiden vuorilaudat		
	Kaaruvat peltikatoukset ovien päällä		
	Kattolappesiin upotetut ikkunat		
11. RAKENNUSHISTORIA			
12. LÄHIYMPÄRISTÖ			
Nummelan keskustassa, lähistössä omakotitalojen ja puistoa.			
13. SÄILYMISEDELITYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)			
Rakennuskaavassa YVK : 1 (puistoalueen)			
Rakennuksen muutostyöt suoritetaan Museoviraston ohjeiden mukaan.			
14. LUETTELOINTIPERUSTE			
Nummelan rakennusinventointi			
			15. Rakennus- historiallinen ☐
			16. Paikallis- historiallinen ☒
			17. Maisemallinen ☒

KOHTTEEN NUMERO

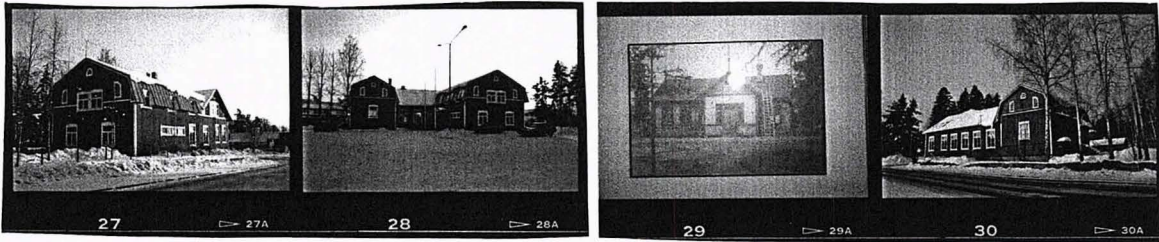
KOHDE

KUNTA

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Nummelo-lehti (Nummelan Työväentalo 90 v.)
Olavi Hurri 1998: Työn ja aatteen talot
Ketola Eino 1975: Kestäväällä tiellä
TY:n kuva-arkisto

22. LIITTEET

24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Veikko Helle
Richard Juhonen
Kenttu

Ministeri Veikko Helteen antamia tietoja työväentalosta:

Siitä, kuka on suunnitellut työväentalon alkuperäisen 1908 valmistuneen osan, ei ole tarkkaa tietoa. Ehkä rakennus on ajan tavan mukaan tehty "tupakka-askin kanteen". Se kuitenkin tiedetään, että Edvard Helle on laatinut suunnitelmat v. 1916 valmistuneeseen näyttämöosaan. Tarvetta lisärakentamiseen tuli elintason kohotessa ja varustetason kehittyessä. Työväentalon käymälät olivat pihanperällä ja etenkin talvella ne olivat erityisen hankalat. Niinpä ryhdyttiin suunnittelemaan sisävessoja ja päätettiin, että sellaiset voidaan tehdä ajan tavan mukaan erilliseen lisäsiipeen. Siihen tulivat sauna (?), käymälät, johtokunnan kokoustilat ja vaatesäilö. Varojen hankkimiseksi oli keksittävä erilaisia keinoja ja hyväksi keinoksi osoittautuivat erityiset "vessa-tanssit", joiden avulla varoja kartutettiin. Niitä veti erityisesti Aarno Aaltonen.

Toisen siipirakennuksen ensimmäinen vaihe tehtiin 1960-luvun lopulla kunnanrakennusmestari Saarikon piirustusten mukaan. Se oli ajalle tyypillinen matala, tasakattoinen mineriitillä vuorattu lisäosa, joita näkee edelleen joka puolella. Se erottui selkeästi muusta rakennuksesta, eikä sen ulkonäköä voinut pitää erityisen onnistuneena. Valmistuttuaan se sai myös paljon arvostelua osakseen. Jo alunperin oli kuitenkin ollut ajatus, että lisärakennusta korotetaan varojen salliessa. Se oli mahdollista 1980-luvulla, jolloin kunnanrkm. Tauno Pöyhönen teki piirustukset lisäsiiven toisen kerroksen rakentamiseen, joka noudattelee talon aikaisempaa muotokieltä. Oli hyödyllistä käyttää apuna kunnan rakennusmestareita, sillä siten tiedettiin, mitä ehtoja ja vaatimuksia kunnalla on rakentamiselle ja voitiin toimia hyvässä yhteisymmärryksessä. Yläkertaan tehtiin talonmiehen asunto, ylimääräinen kokoushuone ja johtokunnan kokoushuone entiseen talonmiehen asuntoon.

Suunnitelmissa on vanhan peltikaton uudistaminen kesällä 1999. Se kuten monet muutkin kunnostukset tehdään Opetusministeriöltä saatavalla avustuksella ja Museoviraston valvonnassa. Siten rakennus on MV:n "silmätikkuna", kun korjauksia tehdään, sillä vaatimuksena on mm. entisten työtapojen käyttö. Joskus se aiheuttaa myös ongelmia, mikä tuli esille mm. ikkunoiden uusimisen yhteydessä. Lupaa ikkunoiden uusimiseen ei annettu, vaan käskettiin paikata vanhat. Pokat olivat jo aivan lahot, minkä olivat useammat työväenyhdistyksen rakennustoimikunnan vanhat ammattitimpurit todenneet. He eivät suostuneet vanhojen korjaamiseen ja vasta MV:n paikanpäällä käynnin jälkeen uudet ikkunat teetettiin tilauksesta. Rahaa on saatu useampana vuonna, mm. v. 1997 näyttelyvalaistuksen uusimiseen. Rahansaannilla on moninainen vaikutus; se tulee tarpeeseen ja sen saaminen toisaalta innostaa ihmisiä tekemään töitä talolla. Työväentalon liittyvässä rakentamisessa ja kunnostamisessa tyypillistä on toimiminen talkooperiaatteella. Jäsenistössä on hyvin monen alan ammattimiehiä- ja naisia.

Tänä päivänä talo on moninaisessa käytössä ja V. Helle arvelee, etteivät talon pystyttäjät voineet kuvitella millaisia toimintoja aerobic-ryhmistä lähtien työväentalon katon alla tulee olemaan.

Pisteenkaarella sijaitseva työväenydistyksen talo on Nummelan huomattavimpia paikallis- ja rakennushistoriallisia rakennuksia.

Sen vanhin osa on rakennettu v. 1908 ja laajennukset v. 1916, 1960- ja 1970-l. vaihteessa ja 1980-luvulla (1986?). Rientolaniminen tontti on erotettu Tuusan tilan maista. Talon ympäristössä on toistaiseksi paljon puistomaista omakotitaloasutusta, joskin tulevaisuudessa ne korvattaneen kerrostaloasutuksella. Työväentalon vieressä on mm. Satupirtti-niminen kiinteistö, jonka henkilöhistoria liittyy olennaisesti työväentalon toimintaan. Rakennus oli työväentalon talonmiehen ja yhdistysaktiivi Vihtori Tammilahden talo.

Laajennuksista huolimatta talon alkuperäisiä piirteitä on saatu säilymään. Hirsirakenteiselle talolle on ominaista punainen väri, koristeelliset ikkunoiden vuorilaudat ja 7-ruutuiset ikkunat. Vuonna 1997 on järjestetty suunnittelukilpailu pihaympäristön uudistamiseksi. Sen voitti arkkitehti Maisa Luhtasela.

Työväentalon historia on vaiherikas; se oli monitoimitalo edellä aikaansa ja edelleen talo on mitä erilaisemmassa käytössä. Vuosien mittaan sitä on kunnostettu ja nykyaikaistettu monella tavoin. Uudistukset on pitkälti saatu aikaan talkootyöllä.

Työväentaloa koskevia tietoja on mm. Veikko Helteen kirjassa "Puuseppä Suomen eduskunnasta", Eino Ketolan "Kestävällä tiellä" ja V. Hurrin työväentaloja esittelevässä teoksessa.

Jo purettu seuratalo oli tehty 1913 tienoilla. Siellä toimivat mm. raittius-, eläinsuojeluyhdistys, nuorisoseura ja urheiluseura. Työväenyhdistys olisi ollut halukas yhteisenkin talon tekoon, mutta porvarit eivät suostuneet. Talojen välillä ei kumminkaan ollut erityistä kitkaa ja esim. seuratalolla toimineessa elokuvateatterissa käytiin aatteesta riippumatta. Vain kerran Veikko Helle muistaa tulleen selkeätä sanaharkkaa taloilla toimimisesta. Urho Karhumäki oli tehnyt näytelmäkapaleen "Hermannin pojat", jota esitettiin seuratalolla. Siihen tarvittiin paljon miehiä ja näytelmään olivat lupautuneet myös Helteen vanhemmat pojat. Pojat olivat aktiivisia Kisaajien jäseniä ja siellä porvarilliseen (?) näytelmätouhuun osallistuminen aiheutti närää ja riitaa ja siitä tehtiin jopa kirjallinen selvitys. Vähitellen asia kuitenkin hautautui, kun esityksiäkin oli vain muutama. Enemmänkin tuli myöhemmin ristiriitoja kommunistien kanssa. Kuitenkin talojen koko ja sijainti korostivat niiden luonnetta. Porvarien seuratalo oli suuri ja korkealla mäellä, kun taas työväentalo oli pienempi ja alhaalla.

VIHTI

Vihti on vuosisadan alkuvuosista lähtien ollut ja on edelleenkin sangen merkittävä työväenyhdistysten ja työväentalojen kunta. Viidellä yhdistyksellä on ollut oma talo, joista neljä on edelleen käytössä, vieläpä erittäin hyväkuntoisina.

Varhaisin työväenyhdistys perustettiin Vihdin kirkonkylässä myöhäissyksyllä 1902. Vihdin työväenyhdistyksen toimialueeksi tuli koko kunta, jota varten se jakaantui kuuteen "piiriin" eli alaosaan.

Kylän alaosaat itsenäistyivät jo muutaman vuoden kuluttua, jolloin Nummelan, Ojakkalan ja Otalammen työväenyhdistykset virallisesti aloittivat toimintansa. Haimoon työväenyhdistyksen perustaminen tapahtui vuonna 1909.

Haimoon työväenyhdistyksen 20-vuotishistoriikissa kerrottu tieto, että myös Vihtijärven työväenyhdistyksellä olisi ollut työväentalo, on todennäköisesti virheellinen. Tästä on tarkempi maininta Haimoon työväentalon kohdalla.

Työväentalojen rakentamiseen turtuttiin pian, jotta viriävälle toiminnalle olisi ollut riittäviä mahdollisuuksia. Vuosina 1907-1909 rakennettiin työväentaloja tai hankittiin talot, joita muunneltiin palvelemaan yhdistystoiminnan tarpeita. Taloja on vuosikymmenten ajan korjailtu, muunneltu ja kohennettu vastaamaan uusien olojen ja uusien käyttäjien vaatimuksia.

Merkittävää on, että 1970-luvun lopulta lähtien myönnettyjen valtion rakennusavustusten turvin Vihdissä on voitu toteuttaa sangen vaatimattomia korjauksia.

Vihdin kunta on antanut talonkokoisista taloista työväenyhdistyksille kunnallista vuokria. Vuokrien lisäksi on annettu myös talon alkuvuosi- ja vuokrien lisäksi kunnallista vuokria.

Otalammella ja Vihdin kirkonkylässä edustavat kunnallista vuokralaista työväentalo- ja yhdistys-

Haimoon työväentalo

Vihdin Haimoossa "alettiin perustaa työväenyhdistystä" - kuten yhdistyksen 20-vuotishistoriikissa myöhemmin sanottiin - jo vuonna 1905, jolloin oli jo järjestetty iltamia.

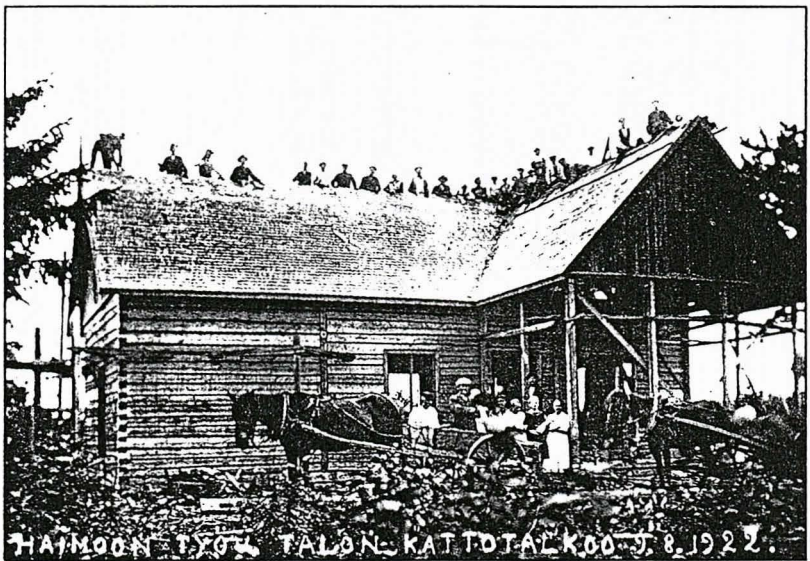
Kun Otalammelle perustettiin itsenäinen työväenyhdistys vuonna 1906, haimoolaiset päättivät liittyä siihen.

Otalampelaisten ja haimoolaisten kesken syntyi riitaa työväentalon sijaintipaikasta. Kun se monien vaiheiden jälkeen päättyi otalampelaisten voittoon, haimoolaiset erosivat ja lähtivät omille teilleen. He saivat takaisin osan Otalammen työ-

väenyhdistyksen hyväksi käyttämistään rahoista ehdolla, että perustavat oman yhdistyksen.

Näin tapahtuikin helmikuun 7. päivänä 1909. Oma talo ei ollut, mutta kulissit kuitenkin valmistettiin esityksiä varten. Kokoonnuttiin torppareiden pienissä tiloissa. Kesäkuussa 1912 päätettiin ryhtyä oman talon rakentamiseen, mutta hankkeen toteuttamiseen päästiin vasta 10 vuotta myöhemmin.

Kansalaissodan jälkeen Haimoon työväenyhdistyksen toiminta käynnistyi uudelleen lokakuun 10. päivänä 1919. Syyskuun 13. päivänä 1921 hyväksyttiin kauppakirja, jolla yhdistys osti 1 500 markalla 60 x 40 metrin suuruisen tontin pienvil-

Haimoon työväentalon rakentamiseksi on runsaasti yläkotiä talo valmistui 10. 8. 1912. Keskusteltiin vuokralaista kunnallista vuokralaista työväentalo- ja yhdistys-

Jetta W.J. Myrbergiltä, yhdistyksen jäseneltä ja myöhemmältä vahvistarilta.

Työväenyhdistyksen asiakirjoissa on mainittu, että Haimoon työväenyhdistys olisi ostanut Vihtijärven työväenyhdistykseltä Kuomijoelta työväentalon 3 300 markalla ja että talon hirret olisi tuotu talkoilla 27.12.1921. Tätä tietoa ei ole syytä muutoin kiistää, mutta ei ole saatu mistään vahvistusta, että Vihtijärvelläkin olisi ollut työväentalo. Saattaa olla, että kysymyksessä oli jokin Vihtijärven työväenyhdistyksen omistama muu rakennus, josta haimoolaiset saivat hirsitä oman talonsa rakentamiseen.

Syyskuun 10. päivänä 1922 Haimoossa oltiin joka tapauksessa koolla ensi kertaa omassa talossa. Talo päätettiin myös vakuuttaa "omassa yhtiössä Turvassa" 30 000 markasta. Syyskuun kokous pidettiin osittain keskeneräisessä talossa, jossa ei ollut vielä lattiaakaan.

Vihkiäisjuhla voitiin kuitenkin viettää jo lokakuun 1. päivänä 1922. Pöytäkirjaan kirjoitettiin:

"Sen päivän merkitys olkoon aina muistissa yhdistyksen historiassa."

Työväentalossa piti vallita hyvä järjestys eikä siellä sopinut elää miten tahansa. Kun muuan nuori mies oli ilmeisesti kännipäissään rikkonut talon ikkunan ja aiheutta-

nut muutakin häiriötä, hänen oli tultava työväenyhdistyksen kokoukseen "anomaan armoa". Sitä annettiin, mutta hänelle saneltiin kovat ehdot ja pöytäkirjaan kirjattiin uhka päälle: "muussa tapauksessa nostetaan syyte uudesta ja vanhasta rikoksesta".

Haimoon työväenyhdistys ilmoitui Sos.dem.puolueen tilastoihin vuonna 1909. Siinä oli silloin 40 jäsentä. Seuraavana vuonna jäseniä oli alle kaksikymmentä, kesäkuussa 1912 taas 21. Vuoden 1919 tilastossa jäseniä ilmoitettiin olleen 44 ja vuonna 1920 45. Vuoden 1928 tilastossa jäsenmääräksi on ilmoitettu 23. Silloin Haimoossa toimi jo oma talokin vilkkaasti, mutta jäsenmäärään se ei näyttänyt vaikuttavan.

Talon laajentamistakin Haimoossa kaavailtiin ja maaliskuussa 1935 hyväksyttiin muutospirustuksetkin. Helsingin Työväen Säästöpankilta pyydettiin lainaa 35 000 markkaa maksavaan hankkeeseen. Lainaa ei saatu, mutta rakentamisesta saatettiin joutua luopumaan myös heikentyneen toiminnan takia.

Haimoossa toimi kuitenkin hyvin virkeä Työväen Sivistysliiton opintokerho useiden vuosien ajan. Kerhossa opiskeltiin lausuntaa ja juhla-kulttuuria sekä mm. kunnallisoppia. Jäseniä oli vaihteleva määrä 8:n ja

28:n välillä aiheen kiinnostavuudesta riippuen.

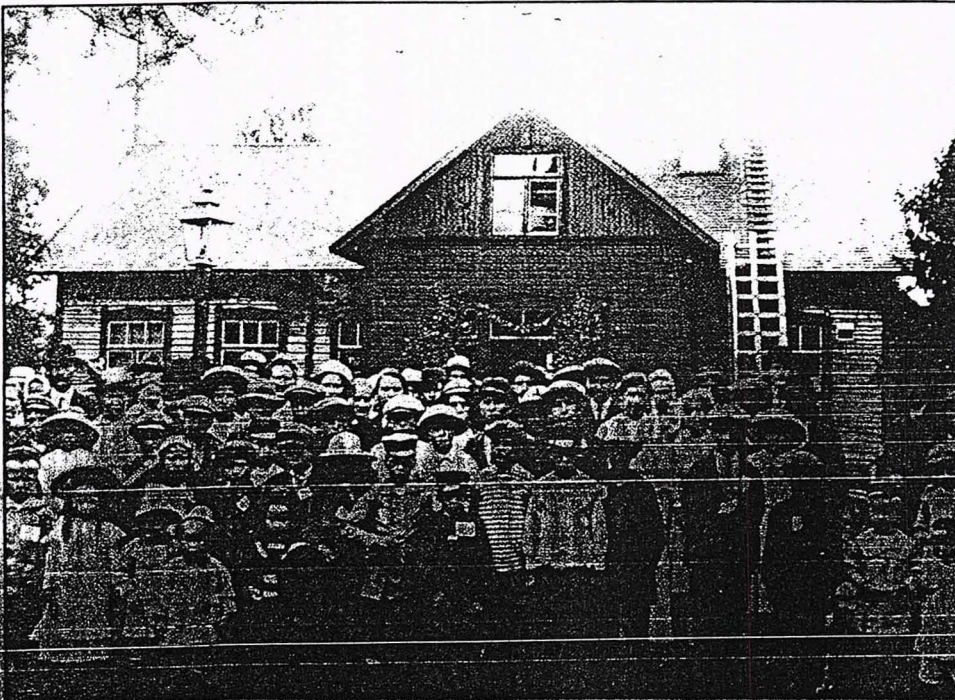
Haimoon työväenyhdistys piti kokouksen samana syyskuun 1. päivänä 1939, jolloin toinen maailmansota alkoi. Seuraava pöytäkirja on vasta tammikuun 20. päivästä 1945. Runsas vuosi myöhemmin kirjoitettiin pöytäkirjaan:

"Työväenyhdistys aloitti 17.2.1946 uuden toimintavuoden toiveikkain mielin. Kyllä meidän yhdistyksemekin hitaasti ja varmasti nousee monivuotisesta lepotilastaan."

Niin se nousikin, ja yhdistys järjesti mm. 40-vuotisjuhlan elokuun 10. päivänä 1949. Kun oli saatu varoja arpajaisista ja työväentalon hyväksi järjestetystä juhlasta, rahat päätettiin merkitä perustettavaan rakennusrahastoon. Nämä rahat olivatkin ilmeisesti tarpeeseen ja käytettiin vuonna 1951 talkoilla toteutettuun katon korjaukseen.

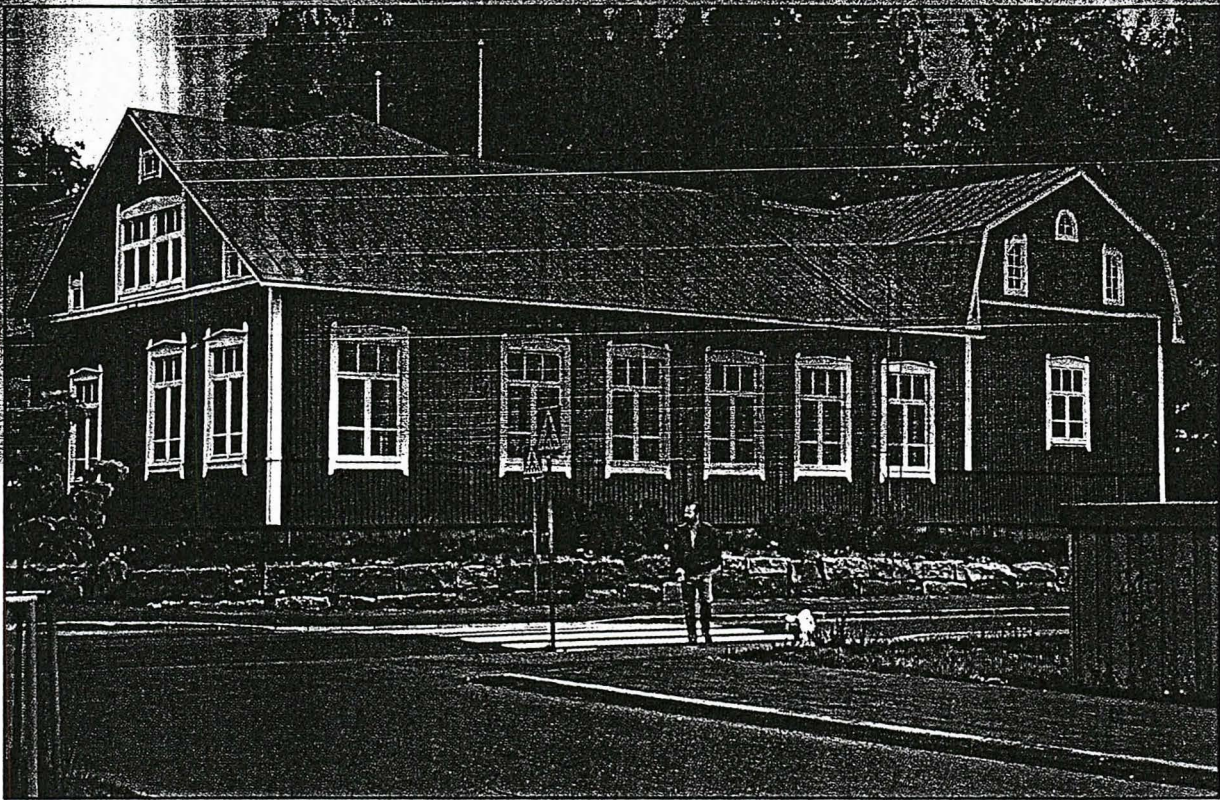
1950-luvun puolivälin jälkeen toiminta kuitenkin näyttää päässeen herpaantumaan. Huhtikuun 27. päivänä 1975 pidettiin Viljo Lepistön luona yhdistyksen kuuden jäsenen voimin kokous, missä "jo 20 vuotta toimintaa vailla ollut" Haimoon työväenyhdistys päätettiin purkaa.

Työväentaloa yhdistyksellä ei enää siinä vaiheessa ollut. Se oli myyty 28.5.1967 Vilho ja Terttu Vanhaselle purettavaksi.

Tässä ensimmäisen maailmansodan alkuvuosina 1914 tai 1915 otettu kuva on kokonaisuudessaan

muuttanut suomen työväentalolle joka on ollut aliperästä lähtien samalla paikalla kuin silloin. Tässä kuvassa on nähtävissä talon rakentamisaikana.

Nummelan työväenyhdistys Elon vuonna 1908 rakentama työväentalo Rientola sijaitsee nykyisin kaupunkimaiseksi kasvaneen kylän keskustassa Työväentien varrella. Talo on pidetty hyvässä kunnossa ja se on vilkkaassa käytössä.

Nummelan työväentalo

Nummelassakin oli ensin Vihdin työväenyhdistyksen alaosasto, jonka toiminta alkoi toukokuussa 1903. Joulukuun 3. päivänä 1905 pidettiin puuseppä August Sjelfmanin, myöhemmin Saarni, huvilassa kokous, jossa alaosastosta päätettiin muodostaa itsenäinen Nummelan työväenyhdistys Elo.

Vuoden 1908 sos. dem. puolueen tilaston mukaan yhdistys on liittynyt puolueen jäseneksi 4.7.1906.

Jäsenmäärä kasvoi nopeasti, ja vuosina 1906-1907 yhdistyksessä oli 232 jäsentä. Näistä 63:n ammattina oli "työmies". Lisäksi oli työmiehen vaimoja, 22 torpparia sekä torpanemäntiä, poikia ja tyttöjä.

Nummelassa oli jo silloin huomattavan paljon puuseppiä, mutta yhdistyksen ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin kuitenkin räätälimestari Heikki Louhi. Puuseppä sensijaan oli Edvard Helle, entinen Hällfors, joka valittiin ensimmäiseen eduskuntaan vuonna 1907, sen jälkeen usein uudestaan ja vielä vuosiksi 1919-1921.

Työväentalon hankkiminen kuului suunnitelmiin ensi hetkistä lähtien. Ratkaisuun päästiin marraskuussa 1907, kun Tuusan tilan omistaja K. Sammalkari, ensin epäroityään, suostui vuokraamaan työväenyhdistykselle sen pyytämän tontin.

Noin neljänneshehtaarin kokoisien alueen vuokra oli 45 markkaa vuodessa. Sopimus tehtiin 50 vuodeksi, mutta vuonna 1928 tontti päätettiin 10 000 markalla ostaa omaksi.

Taloa käytiin rakentamaan pääasiassa työväenyhdistyksen omien jäsenten tekemällä tuntityöllä.

Kirvesmiehille maksettiin 45 penniä tunnilta. Talon kivijalka ja muuri teetettiin urakalla. Talosta tuli alun perin melkoisen suuri, 18 x 10 metriä. Juhlasalin mitat olivat 11 x 10 metriä ja lisäksi talossa oli näyttämötilat, ravintola ja parveke sekä yläkerrassa pieni vahtimestarin asunto.

Rakennuskustannukset nousivat lähes 10 000 markkaan. Jäseniltä pyydettiin lainoja eikä turhaan tarvinnut pyytääkään, sillä esimerkiksi kirvesmies Frans Örnberg lainasi 3 600 markkaa ja Juho Elo-maa 2 000 markkaa.

Talo sai nimekseen "Rientola", jolla nimellä se edelleenkin tunnetaan. Vihkiäiset pidettiin heinäkuun 26. päivänä 1908. Uudessa talossa alkoi monipuolinen toiminta. Koukusten ja iltamien ohella pidettiin häitä ja hautajaisia, nimipäiväkestejäkin, sekä usein myös lähtiäisiä.

Rientolassa esitettiin suuriakin näytelmiä. Vuonna 1916 taloa jatkettiin Edv. Helteen laatimien piirustusten mukaan 7 x 12,5 metrin suuruisella näyttämöosalla, johon tulivat mm. pukuhuoneet ja jota voitiin myös erikseen lämmittää.

Talolla harrastettiin muutakin työväenkulttuuria - sekä viihteellistä että aatteen sävyttämää. Vuonna 1913 yhdistyksen kirjastossa oli jo 137 nidettä. Vuoden 1928 tilaston mukaan Nummelan T.y.:n kirjaston nidemäärä oli Uudenmaan piirin suurimpia, 426. Kirjaston käyttömahdollisuudet laajenivat, kun Elo teki kunnalle esityksen piirikirjastosta, joka hyväksyttiin - ja myi vuonna 1936 kirjastonsa sille.

Puhujaseurassa pohdittiin monia asioita, esimerkiksi sitä, "onko tanssista mitään hyötyä sosialisdemogradiselle liikkeelle".

in
lei-
en
e.
t-
n-
la
in
aa.
a-
a-
ut
ma-

n-
:
tteri -
eis-
koset

ja
yhdis-
e ovat
nnalla
a.

r-
t
iatteen
me-
in
tyttä-
o
okkaiden

-Hurri

Urheiluseura Kisaajat perustettiin työväenyhdistyksen kokouksessa marraskuun 22 päivänä 1917. Helmikuussa 1917 työväentalo otettiin venäläisen sotavaen majoitukseen, jossa se oli koko kesän kintun huonoon kuntoon kunnian teettämien korjausten jälkeen jalo palautui yhdistyksen omaan käyttöön lokakuussa.

Nummelassa oltiin rauhallisella kannalla, mutta silti punakaarti otti Vihdissä kunnallisen vallan. Punaisia veritekoja seurasi valkoinen terrori, jonka kautta Vihdistä tuli Uudenmaan toiseksi suurin teloituspitäjä.

Kesällä 1918 työväentalo oli Pelastusarmeijan lastensiirtolana. Kuntalo vuonna 1919 saatiin takaisin, irtaimisto oli suurelta osalta kadonnut. Kansalaissodan jälkeisenä aikana kommunistit pyrkivät häiritsemään Nummelan työväenyhdistyksen toimintaa, mutta Elo piti vahvan sosialidemokraattisen suuntansa.

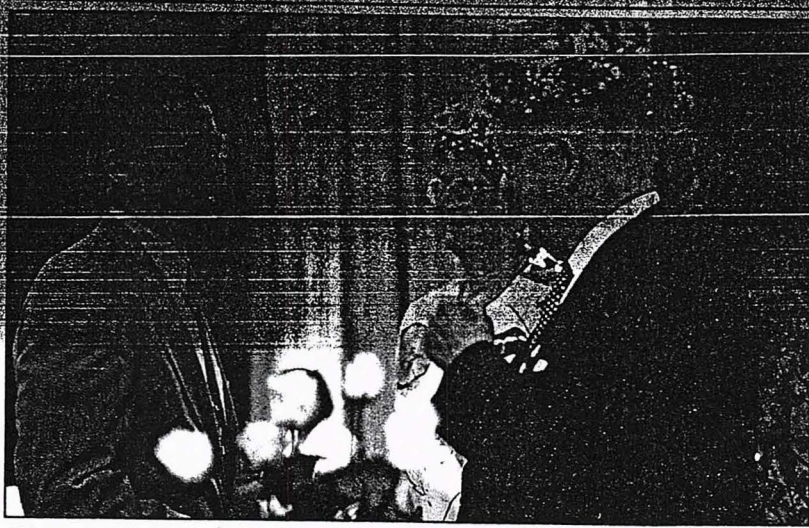
Vuoden 1930 vappujuhlassa työväentalon katolle oli nostettu punainen lippu. Kun yhdistys ei suostunut sitä poistamaan, poliisi otti lipun palauttaen sen jälkepäin.

Vuonna 1932 työväenyhdistys järjesti lapualaisilkeivallan varalta talolleen yövartioinnin. SOK-lainen Osuusliike Aura kielsi henkilökuntaansa toimimasta aktiivisesti työväenjärjestöissä. Vielä 1930-luvun lopulla yhteiskoulussa oppilaita kehoitettiin eroamaan työväen urheiluseuroista, mutta työväentaloissa sentään oli lupa käydä.

Työväenliikkeen toiminta Nummelassa oli 1930-luvulla tavattoman voimallista. Nuoriso-osasto oli hyvässä vedossa, opintokerhot tiiviissä ja Kisaajat näyttävässä toiminnassa. Näyttämön toiminta kohosi korkealle tasolle. Eino Ketola on kirjoittanut Elon historiassa:

"Huomattavin saavutus maailmansotien välisenä aikana oli näyttämötoiminnan kehittäminen harrastuksesta teatteriksi."

Sota-aikana työväentalo oli sotilasmajoituksessa. Vuodesta 1943 se toimi inkeriläisten pakolaisten sijoituspaikkana. Pakolaisten vaatetarve oli ymmärrettävästi suuri. Ilmeisesti

Eduskuntaryhmän onnitellut timanttihääpäri Helteelle toi Antti Kalliomäki.

Toini ja Veikko Helle - ja Nummelan työväentalo

Tätä kirjaa Uudenmaan työväentaloista ei olisi syntynyt, ellei Veikko Helle olisi tehnyt siitä esitystä Uudenmaan sos.dem.piiirille.

Nummelalaisen Veikko Helteen kuvaan tällainen aloite luontuu erinomaisesti. Puusepän perheeseen joulukuussa 1911 syntynyt poika imi itseensä Nummelan työväentalon tunnelmat jo pienestä pitäen, kun Edvard ja Alina Helle ottivat lapset mukaansa työväentalolle. Siitä tuli, kuten monille muillekin on tullut, niisanotusti "toinen koti".

Toiminta ensin urheiluseura Kisaajissa ja iän salliessa Nummelan sos.dem. työläisnuoriso-osastossa tuli merkitsemään hänelle jatkuvaa hyörintää työväentalon tiloissa.

Toini Laakso ja Veikko Helle istuivat samalla luokalla kansakoulussa. Myöhemmin tjet yhtyivät Nummelan työväentalon erilaisissa riennöissä - he esiintyivät mm. samoissa näytelmissä.

Kesällä 1934 Nummelan työväentalossa vietettiin Toinin ja Veikon kesähäitä. 60 vuotta myöhemmin kesällä 1994 vietettiin samassa paikassa heidän timanttihäitään suuren sukulais-, ystävä- ja toverijoukon osallistuessa parin juhlaan.

Helteen nuoripari oli pitänyt välttämättömänä, että tuleva koti olisi lähellä työväentaloa. Näin tapahtuikin, eikä tie Jäähykujalta Num-

melan työväentalolle ole koskaan päässyt sammaloitumaan.

Isänsä tavoin puusepän ammatin valinnut Veikko Helle valittiin vuonna 1938 Nummelan Elon puheenjohtajaksi. Sitä pestiä hän hoiti 53 vuotta, kunnes vuonna 1991 tuli nimetyksi kunniapuheenjohtajaksi - ja saman tien kiinteistötoimikunnan puheenjohtajaksi, jossa virassa on siitä lähtien toiminut ja vetää edelleen aktiivista talkooporukkaa talon vaatimiin korjaustöihin.

"Emme me täällä ole mitään poikkeuksellisia sankaritekoja talomme ylläpitämisessä tehneet - samantilaista vastuunkantoa kaikkialla on tunnettu. Vartuneempi polvi on kasvanut työväentaloihinsa kiinni ja se yhteys on kestänyt. Omista taloista on huolehdittu, mutta on ollut erinomainen asia, että yhteiskuntakin on ymmärtänyt työväentalojen kulttuuriarvon ja merkityksen. Se kuitenkin on tajuttava, että vastuu työväentalojen tulevaisuudesta kuuluu edelleen meille itsellemme", Veikko Helle sanoo.

Toini Helle teki elämäntyönsä oman perheen ja Nummelan kirjaston piirissä. Puuseppä Veikko Helle toimi kansanedustajana vuodet 1951-1983, oli eduskunnan puemiehenä ja varapuhemiehenä, valittiin useaan otteeseen ministeriksi, toimi pitkään SDP:n varapuheenjohtajana ja Uudenmaan sos. dem. piirin puheenjohtajana. Hänelle myönnettiin vuonna 1986 ministerin arvonimi.

siitä lähtien mullon kokonaisu-
mön pukuväestö. Nämistä hakka-
myöten katosi.

Rauhan palattua alkoi entinen vilka-
toiminta. Vuonna 1969 Rientola ja
Nummelan ainoaksi kokous-
huvitaloksi, kun sähköyhtiö osti
käyttöönensä Seurantaloon.

Työväentaloon rakennettiin 1970-
luvulle tultaessa ns. elintasosiipi,
joka sopi huonosti talon olemuk-
seen. Myöhemmissä rakennusvai-
heissa tyylikko korjattiin.

Nummelan työväentalo on lukuisten
kaltaistensa tapaan ollut läpi vuosi-
kymmenien jatkuneiden muutosten
alaisena.

Yli 10 000 asukkaan taajamaksi
kasvaneen Nummelan keskustassa
sijaitseva työväentalo on pidetty
jatkuvilla korjauksilla hyvässä kun-
nossa. Remontointityöt on tehty
talkoilla, eikä talkooväestä ole ollut
puutetta. Talon alakertaan on re-
monttien yhteydessä rakennettu
mm. viihtyisät saunatilat. Vuosina
1983-1997 talon kunnostamiseen
on saatu valtion rakennusavustuksia
yhteensä 345 000 markkaa.

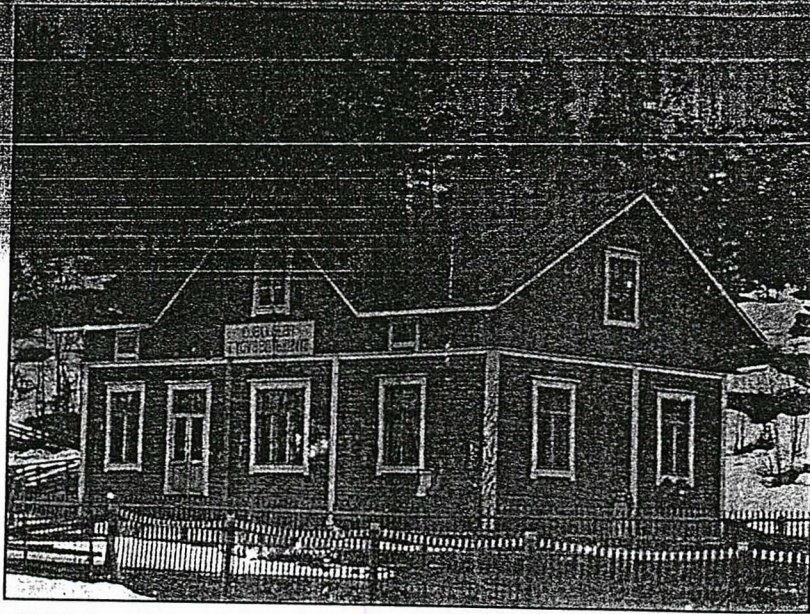
Rientola on jatkuvasti monipuoli-
sessa käytössä. Siellä pidetään yhtä
hyvin huutokauppakamaria kuin
houspiirin hiljaisia hetkiä.

Ennen kaikkea se on kuitenkin
Työväenyhdistys Elon, Nummelan
Kisaajien, Nummelan Eläkkeensaa-
jien sekä talon monien muidenkin
vakiokäyttäjien tarpeita palveleva
"oma talo".

Ojakkalan työväentalo

Ojakkala kuuluu niihin lukuisiin
Vihdin kyliin, joissa työväenliik-
keen toiminta alkoi jo 1900-luvun
ensimmäisinä vuosina. Ojakkalalai-
set kuuluivat Pietilän alaosaan
vuonna 1902 perustettuun Vihdin
työväenyhdistykseen.

Alaosastosta tuli kuitenkin itsenäi-
nen Ojakkalan työväenyhdistys
Alku toukokuun 8. päivänä 1906
pidetyssä kokouksessa. Vuoden
1907 puoluutilastossa Ojakkalan
yhdistys mainitaan perustetun 5.5.

Ojakkalan työväentalo on peräisin vuodelta 1907. Se on rakennettu vanhan lasitehtaan paikalle. Yllä oleva kuva julkaistiin Työväen Kalenterissa 1910.

ja "oma talo". Vuoden 1908 tilas-
tossa yhdistyksen perustamisajaksi
on merkitty 12.5.1906.

Kun oli kevät, perustava kokous -
olkoonpa päivämäärä mikä tahansa
noista edellämainituista - voitiin
pitää Pietilän kentällä "luonnon
avarassa salissa". Saman vuoden
syksyllä saatiin vuokrata huone
Marjaojasta, ja yhdistys perusti
myös alaosaan Tervalammelle.

Häätökäskey Marjaojasta johti oman
torpan ostamiseen, mutta siitäkin
tuli lähtö, kun vuokramaan omistaja
ei hyväksynyt kauppaa. Saatiin
kuitenkin keskeltä kylää ostaa H.
Törnströmiltä talo 5 500 kultamar-
kan hinnasta. Talo sijaitsi Ojakkala-
n entisen, vuosina 1843-1872
toimineen lasitehtaan paikalla. Siinä
talo on edelleenkin, joskin alkupe-
räisestä paljon muuttuneena.

Vuonna 1908 järjestettiin arpajaiset
talovelkojen lyhentämiseksi. Kirjas-
tokin perustettiin. Vuoden 1908
puoluutilastossa yhdistyksellä on
mainittu olleen kirjastossaan jo
peräti 115 kirjaa.

Taloon rakennettiin pieni juhlasali.
Vuonna 1914 suunniteltiin jo talon
laajennusta, mutta ensimmäisen
maailmansodan syttyminen kariutti
hankkeen.

Kansalaissodan jälkeen talon juhla-

Lapualaisvuosina oltiin valppaina ja
vartioitiin kolmimiehisin ryhmän
työväentaloa. 1930-luvun myöhem-
mät vuodet olivat yhdistyksen toi-
minnassa hyvin aktiivista aikaa.

Vilkaasti toimivan näyttämön
näyttelijät olivat ahkeraan liikkeel-
lä. Vihdin työväenyhdistysten väli-
sissä näytelmäkilpailuissa ojakkala-
laiset tulivat vuonna 1932 toiseksi
esittämällä "Nokikolarin rakka-
us"-näytelmällä.

Uusmaan Kunnallislehdellä oli
aktiivinen kirjeenvaihtaja Ojakkala-
ssa, ja lehdessä oli usein uutisia
työväenyhdistyksen asioista.

Toukokuun 28. päivänä 1946 lehti
kerto, että "yhdistyksellä on oma
tontti ja talous kunnossa. Uuden
toimipaikan saaminen on ajan ky-
symys, joka vaatii ratkaisua".

Niin vaatikin, mutta sitä ei silti
aiotussa muodossa tullut. Kunnallis-
lehden haastattelussa heinäkuussa
1949 Jalo Rodas kertoi, että yhdis-
tyksen pienessä talossa ei kannata
tehdä suuria remonteja, "koska
yhdistyksen päätettävänä on uuden
talon rakentaminen". Sitä varten
yhdistyksellä oli jo uusi tonttikin
ostettuna.

Silloista tulevaisuuden uskoa kuvasi
sekin Rodaksen lausuma, että kun
"Huopalahti-Ojakkala-rata toden-

ssa

l

ei-

n

.

.

r-

a

n

ia.

a-

i-

it

na-

n-

n-

teri -

eis-

koset

ja

tyhdis-

e ovat

nnalla

la.

ja

tyhdis-

e ovat

nnalla

la.

ja

tyhdis-

e ovat

nnalla

la.

ja

tyhdis-

e ovat

nnalla

la.

ja

tyhdis-

e ovat

nnalla

la.

ja

tyhdis-

e ovat

nnalla

la.

ja

Työväentalo ja työväenyhdistys

Kuten tuhansille muille myös minulle ja perheelleni työväentalo on ollut toinen koti. Ensimmäistä käyntiäni Nummelan työväentalossa en voi muistaa, sillä arvaan äidin ja isän kiikuttaneen minut, niin kuin muutkin lapsensa mukanaan sinne niin pian, kuin se yleensä oli mahdollista. Niin kauan kuin muistan, olen tuossa samassa työväentalossa käynyt. Kertoja en ole voinut laskea ja turhaa on arvuutella, kuinka paljon aikaa sen talon suojissa on tullut vietetyksi. Elämässäni on paljon pitkäaikaisia asia- ja henkilösuhteita, mutta suhteeni työväentaloon tai paremminkin sen suhde minuun on ylivoimaisesti pisin. Se on elämän pituinen. Kaltaisiani "elinkautisia" on tässä maassa ollut ja on edelleen paljon. Työväenliikkeessä on edelleen elossa varhaisimpien työväentalojemme rakentajia ja niitä, joiden ponnistuksin näitä taloja on aikaansaatu myöhempinä aikoina. Itse kuulun jo valmiiden työväentalojen käyttäjiin ja niiden remonttimiehiin. Mutta sellaisiakin aina ajan mittaan tarvitaan.

Varhaisimmat työväentalot pystytettiin hyvin pian työväenyhdistysten perustamisen jälkeen. Jo 1890-luvulla rakennettiin useita, mutta raju rakennusvaihe sattui 1900- ja 1910-luvuille. Silloin oli kilkettä ja kalketta talkootyömailla. Vuoden 1905 suurlakko ja seuraavan vuoden äänioikeisuusudistus antoivat vauhtia omien talojen rakentamiselle. Monet noista taloista ovat vieläkin olemassa. Mitä kaikkea ne ovatkaan kokeneet!

Varhaisimpia muistikuviani työväentalosta oli havainto ja tieto, että isä ja äiti kävivät siellä yhtenäin. Heidän mukanaan

me lapsetkin olimme talolla käynnit. Iltamiin meno oli hauskaa, mutta kotiinpaluu usein vasta puolenyön aikaan olikin jo hankalampaa. Olimme saattaneet ottaa jossain talon nurkassa pikku torkutkin. Vaikka matkaa ei kotoa työväentalolle ollutkaan kuin kilometrin verran, niin esimerkiksi talvipakkasella nuo öiset kotimatkat olivat vähemmän miellyttäviä.

Muistan, miten isän puusepänerstaalta vietiin karbiinilamppuja iltamiin. Lamput pakattiin suuriin koreihin ja vietiin ennen iltamien alkua työväentalolle. Siellä ne asetettiin näyttämön rampille riviin, jossa ne valaisivat sekä salia että varsinkin näyttämöä. Iltamien päätyttyä lamput oli jälleen kuljetettava verstaalle, jossa niitä aamulla tarvittiin.

Työväentalo on vaikuttanut Toinin ja minun elämään monin tavoin. Naimisiin mentyämme rupesimme etsimään tonttia oman mökin rakentamista varten. Ehdottoman tuntuinen perusedellytys oli se, että tontti ei saanut olla kaukana työväentalosta.

Pitkän matkan hankaluudet Toini oli joutunut kokemaan tyttövuosinaan. Hänhän asui Haapakylässä harjun toisella puolella ja kävi sieltä päivittäin parikin kertaa Nummelassa. Päivällä ensin töissä ja sitten iltasella työväentalon monissa harrastuksissa.

Löysimme tontin aivan tien toiselta puolen, joten matka työväentalolle ei enää merkinnyt kuin pyräystä. Mutta onpahan tuolla jokusen kerran vuosien mittaan pyrähdettykin.

Rientola rakennetaan

Nummelan työväenyhdistys perustettiin joulukuussa 1905. Pöytäkirjojen mukaan jo seuraavan kesäkuun 18. päivänä sen

johtokunta pohti oman talon rakentamista. Joko varovaista realismia tai hyvää yhteistoimintahenkeä tai ehkä molempiakin kuvasti päätös, jolla yhdistys ehdotti nuoriso- ja raittiusseuralle ja silloin merkittävälle eläinsuojeluyhdistykselle yhteisen toimipaikan rakentamista.

Esitykseen ei saatu vastausta, mutta asiaa kysyttiin seuraavana vuonna vielä toiseen kertaan. Yhteinen hanke ei tuntunut kiinnostavan. Siksi päätettiin ryhtyä toimiin pelkästään omin voimin.

Kunnollisten tilojen tarve oli tosiasia sanelema. Yhdistys oli pitänyt kokouksia puuseppä Saarnin verstaassa, jossa kokoukset kyllä luonnistuivat, mutta iltamille ja perhetilaisuuksille paikka oli pieni. Niitäkin järjestettiin, vaikka ahtaus häittäsi.

Talohankkeen rahoittamiseksi järjestettiin onnistuvia arpajaisia arpajaisjuhlineen, kuten siihen aikaan ja paljon myöhemminkin oli tapana. Tontin saannissa kuuluu ensin olleen vaikeuksia, mutta sitten Tusan tilan omistaja K. Sammalkari empimisen jälkeen suostui vuokraamaan yhdistyksen ajatteleman 2 500 m²:n tontin 50 vuodeksi. Vuokra oli 45 markkaa vuodessa. Myöhemmin tontti on lunastettu omaksi.

Näin oli tontti vain taloa vailla, mutta ei ollut kauan. Kun tontin vuokrasopimus oli tehty joulukuussa 1907, niin heinäkuun 26. päivänä 1908 pidettiin jo uuden talon vihkiäisjuhla. Tontin ja talon nimeksi tuli Rientola.

Työväentaloa toteuttamaan yhdistys oli asettanut juhlavasti oikein rakennuskomitean, joka näyttää tehneen hyvin puuhakasta työtä. Se oli ensin suunnitellut tiilitaloa, mutta päätynt kuitenkin 1810 metrin suuruiseen hirsitaloon. Siihen tuli juhlasali, näyttämö ja ravintolahuone ja yläkertaan juhlasalin parveke ja vahtimestarin asunto. Pihalle tuli ulkorakennus huusei-

neen ja mu. aman vuoden kuluttua myös kaivo.

En osaa arvioida, mikä talkootyön osuus Nummelan talossa on ollut, sillä rakennuskomitea teetti töitä yhdistyksen jäsenillä myös tuntipalkalla. Kirvesmiehelle määrättiin enimmäispalkaksi 45 penniä tunnilta.

Sen sijaan ainakin puutavaran ajossa on ollut vapaaehtoisia ajomiehiä, joille on päätetty tarjota "kahvia leivän kanssa ynnä tupakkaa". Ajomies Eljassonin kanssa oli sovittu tuotavaksi Kaukoilan sahalta 50 kuormaa sahanpurua hintaan kaksi markkaa korilta. Rakennuskomitea piti kuitenkin Eljassonin korialian pienenä. Kun tämä ei suostunut koriaan suurentamaan, urakka annettiin torppari Ekholmille.

Rakennushankkeen rahoitusta varten ajateltiin pyytää mm. Vihdin Säästöpankilta lainaa, ja takaajien nimiäkin esiintyi rakennuskomitean pöytäkirjoissa. Mutta asiasta ei kaiketi tullut mitään, koskapa rahat hankittiin yksityisiltä ihmisiltä eri suuruisina lainoina. Kaikkiaan talon rakentaminen maksoi silloistarahaa 10 000 markkaa.

Yhdistyksen historia kertoo uudesta työväentalosta näin: "Uusi talo tarjosi ennen kokemattoman mahdollisuuden erilaisen työväen yhteisten tilaisuuksien järjestämiseen. Kokousten ja iltamien lisäksi siellä pidettiin nummelalaisten perhejuhlia, häitä ja hautajaisia, jopa nimipäiväkestejä ja läksijäisiä. Taloa vuokrattiin myös paikkakunnan muille yhdistyksille. Nuoriso-seura piti siellä arpajaisiltamia, raittiusseura esitelmätilaisuuksia ja voimisteluseura Pyry harjoituksiaan. Työväentalolla saattoi esiintyä myös yksityisiä 'keinottelijoita' ja elokuvateatteri Pohjola esitti siellä 'eläviä kuvia'."

Keinottelijoilla tarkoitettaneen sirkusseurueita tai muita kiertäviä taiteilijaryhmiä, joille taloa myös oli 1911 päätetty vuokrata.

Uuden talon innokkaita käyttäjiä oli siis vaikka millä mitalla. Yhdistyksen näyttämöseuralle se tarjosi ihan uudet mahdollisuudet. Vuoden kuluttua näyttämöä jo suurennettiin, ja 1916 koko taloa laajennettiin rakentamalla siihen erillinen näyttämöosa.

Jo talvella 1906 yhdistykseen oli perustettu puhujaseura. Siellä yhdistyksen jäseniä opastettiin paitsi puheiden pitoon myös järjestötoimintaan yleensäkin. Puhujaseurassa keskusteltiin suurista ja pienistä elämänskysymyksistä aatteista tansseihin saakka.

Iltamat kuuluivat suomalaisen työväenkulttuurin perinteisiin aivan alusta alkaen, niin myös meidän kylässämme ja talossamme. Ensimmäinen huvitoimikunta oli valittu jo huhtikuussa 1906.

Työväentalon käyttäjiin ovat kiinteästi liittyneet myös työväenhenkiset urheiluseurat. Nummelassa työväenyhdistyksenkin jäseniä kuului voimisteluseura Pyryyn, joka myös käytti työväentaloa harjoituspaikkanaan. Vuosien pohtimisten seurauksena kylään kuitenkin perustettiin oma työväenseura Kisaajat marraskuussa 1915. Nyt Kisaajat otti työväentalon tukikohdaksi ja on siellä sen jälkeen pysynyt.

Kisaajat on mielestäni aina ollut aito ja hieno urheiluseura ja moitteeton tavoiltaan, vaikka sen säännöissä ei enää olekaan perustamisajan määräystä:

"Harjoituksissa tulee jokaisen jäsenen totella seuran valitsemman johtajan komentoa, sekä osottaa kohteliaisuutta ja toverillisuutta kaikkia seuran jäseniä kohtaan."

Vuonna 1917 Nummelan työväentalo oli venäläisen sotaväen majoituspaikkana, jatkosodan aikana puolestaan inkeriläisten

evakkojen asunona. Se on siis kokenut monenlaisia vaihteita.

Lapualaiskaudesta työväentalo selvisi miltei säikähdyksellä. Siihen ei koskettu muutoin kuin vappuna 1930, jolloin poliisi poisti työväentalon lippusalossa olleen punaisen lipun. Yhdistyksen omat ihmiset eivät sitä poliisiin käskystä kukaan tehneet. Yhdistys lähetti nimismiehelle kyselyn tapahtuman johdosta ja lippu palautettiin.

1920-luvulla yhdistys puolestaan päätti, että Suomen lippua ei työväentalon salkoon vedetä. Kansalaissodan aikana ja 1920-luvulla siniristilippu oli Vihdissäkin kytkeytynyt niin voimakkaasti valkoisten voittajien toimintaan, että tällainen päätös rauhalliseksi tunnetun Nummelan työväenyhdistyksen piirissä on hyvin ymmärrettävä.

1932 yhdistyksen jäsenet vartioivat öisin työväentaloa. Karkkilan työväentalo oli poltettu, ja aihetta pelkoon oli Vihdissäkin, vaikka kotipitäjäni ei lapualaiskiihkossa ollutkaan kärkitoilla.

Minunkin sukupolveni on päässyt osallistumaan työväentalon ylläpitoon ja kunnostamiseen, ja työtä siinä on riittänyt. Sotavuodet rasittivat taloa. Koko sisäkatto oli pahoin pehmennyt, ja se oli uudelleen laudoitettava. Talo oli myös maalattava. Vuosi vuodelta olemme taloa aina jostain kohdasta kohentaneet. Keskukslämmityksen saimme aikaan talkootyöllä, salin lattian olemme päällystäneet parketilla. Myöhemmin on uusittu näyttämön lattia, ja ravintolatilat on rakennettu uuteen ehompaan uskoon. Taloustiloiksi on tehty erillinen siipirakennus, elintasiipi, kuten yhdistyksen jäsenet sitä ovat kutsuneet. Käymälätilat ovat siirtyneet pihan perältä sisälle. Vaatimustaso on niin paljon noussut. Työväenyhdistykselle se on kuitenkin merkinnyt melkoista rahanmenoa, johon varat on pitänyt löytää.

Monitoimitaloja edellä aikaansa

Värikästä on elämänmeno ollut sadoilla Suomen työväentaloilla. Emme me Nummelassa mitään poikkeuksellisia sankaritekoja ole tehneet, vaikka työtä ja vaivaa on toiminta useimmiten ollut. Itse asia, oma talo ja sen suojissa harjoitettu toiminta, on tämän kaiken reilusti korvannut.

Kaiken hälisevän touhun keskellä olen silloin tällöin koettanut miettiä, mikä tämän kaiken on aikaansaanut. Mikä sai työväenyhdistyksen jäsenet niin valtavalla ponnella rakentamaan omia taloja silloin vuosisadan vaihteessa ja sen alkuvuosikymmeninä? Mikä sai heidät ilta toisensa perään tulemaan niihin taloihin pitkien työpäivien jälkeen ja usein myös pitkien matkojen takaa? Mistä he ammensivat sen ajoittain ehtymättömältä tuntuvan innostuksen ja taidon, jolla he näyttelivät, soittivat, lauloivat, urheilivat tai puuhasivat kokousasioittensa parissa?

Yhtä lailla voidaan tietysti kysyä, miksi tilanne nyt on olennaisesti toinen. Mikä on sammuttanut tuon innostuksen? Mikä on vienyt ihmisiä pois työväentaloista?

Näitä asioita on käsitelty työväenliikettä koskevissa kuvauksissa ja historiankirjoituksessakin, mutta niihin kannattaa palata jatkuvasti. Siksi olennainen osa kotoista työväenliikettä työväentalot toimintoineen ovat. Eivätkä vain työväenliikettä, vaan koko suomalaista yhteiskuntaa. Työväentalothan ovat olleet kulttuurikeskuksia ja monitoimitaloja aikoja ennen, kuin näitä hienoja sanoja oli keksittykään.

Omien toimitilojen rakentamisen tarve nousevassa työväenliikkeessä johtui arkisesti myös siitä, että muita kokoontumistiloja ei ollut tai ettei niitä työväenyhdistyksille vuokrattu. Voi olla, että rakentamiseen liittyi myös liikkeelle lähdön antama voima ja halu näyttää, että pystytään tekemään omia taloja.

Sitten kun ne olivat valmiina, niissä viihdyttiin. Ne olivat kaikessa yksinkertaisuudessaankin puhtaita ja kauniita, usein verrattomasti parempia kuin niiden rakentajien omat asumukset. Tämä seikka näyttää usein unohtuvan niiltä, jotka nyt arvostelevat talojen tyhjyyttä. Nyt on työväenyhdistyksen jäsenillä yleensä korkeatasoiset ja viihtyisät kodit nojatuoleineen, televisioineen ja kaikkineen. On mukava olla kotona.

Televisio ei ollut ensimmäinen, joka vieroitti ihmisiä työväentaloista. Se on kuitenkin tainnut olla pahin vaurioittaja. Sodan jälkeen koitti yleinen elintason nousu ja siitä johtunut elintapojen muutos. Päästiin liikkumaan yleisillä ja omilla kulkuneuvoilla, matkustamaan omassa maassa ja ulkomaille. Työväentaloille tuli väkeviä kilpailijoita, jotka liian usein voittivat kamppailun ihmisten suosiosta. Kun tähän sitten tuli vielä televisio, jonka kautta voitiin saada kotiin esimerkiksi korkeatasoista teatteria ja nykyaikaista viihdetoimintaa, moni työväentalo sai pistää ovensa kiinni. Amatöörit eivät uskaltaneet enää esittämään taitojaan eivätkä halunneet tulla vertailluksi ammattilaisten kanssa.

Nyt työväentalot ovat tekemässä paluutaan ja varmistamassa asemiaan myös tulevaisuuden toimipaikkoina. Niitä ehti murentua ja maatua kymmenittäin, joukossa monia sellaisiakin, joiden olisi toivonut ehdottomasti säilyvän.

Viime vuosina työväentalojen korjauksiin ja kohennuksiin on saatu jonkin verran valtion ja eräitten kuntien varoja, kuten myös nuorisoseura- ym. vastaavien talojen tarpeisiin. Myös meillä Vihdissä on varattu vuotuinen määräraha tähän tarkoitukseen. Muutamilla valtion myöntämällä miljoonilla on saatu lähes ihmeitä aikaan. Taloja omistavat työväenyhdistykset ovat saaneet aivan kuin uutta henkeä. Talkoita on järjestetty kuin vanhoina hyvinä aikoina. Valtion rahan lisäksi on uskaltauduttu

ottamaan omaakin velkaa.

Uskon, että tämän jälkeen yhdenkään säilyttämisen arvoisen työväentalon ei välttämättä tarvitse tulla puretuksi, jos seudulla vain vähänkään on väkeä ja vaalijoita. Kaikkein syrjäisimmiltä seuduiltahan nämä tärkeät tekijät saattavat puuttua. Yhteiskunnalle tämä lopultakin omaksuttu linja on hyvin edullinen. Varaamalla yhteiskunnan varoja jokusia miljoonia vuosittain turvataan kymmenillä paikkakunnilla erilaisten yhdistysten toimintaedellytykset. Ne ovat halpoja neliöitä ja kuutioita. Työväentaloitan ovat usein lujatekoisia hirsitaloja, joiden runko kyllä kestää, kunhan vain katto ei vuoda. Käyttämällä nykyaikaisia rakennusmateriaaleja saadaan vanhoista kylmistä, nykyisin katsottuna kolkoistakin työväentaloista erinomaisen viihtyisiä ja käytännöllisiä.

Vahtimestarit kulttuurityöntekijöinä

Muuatta työväentalojen elämään ja toimintaan liittyvää ihmisryhmää en lakkaa ihailemasta ja kunnioittamasta. Tarkoitin talojemme talonmies-vahtimestareita ja heidän perheitään. He ovat melkoisia legendoja jo eläessään, vaikka usein jäävätkin unohduksiin.

Useimpiin työväentaloihin rakennettiin kaiketi jo alunperin pieni, nimenomaan pieni, asunto vahtimestarille. Se oli sijoitettu lähelle ravintolaa. Usein vahtimestarin keittiö sai luvan palvella myös ravintolan keittiönä.

Noihin alkeellisiin ja ennen kaikkea rauhattomiin asuntoihin oli tulossa innokkaita, toimintahaluksia pariskuntia pitämään talosta huolta. He ovat olleet talonmiehiä, vahtimestareita ja sen ohella joskus myös näyttämönohjaajia, kuoronjohtajia yms.

Tehtiinpä talolla mitä tahansa, vahtimestari oli aina mukana. Nämä ihmiset tekivät työtä usein pelkkää asuntoetua vastaan, jos tuollaisen levottoman läpikulkuasunnon hallintaa voitiin pitää minään etuna. Pientä tuloa saattoi tulla narikasta tai kanista, kuten vaatenaulakkoa kutsuttiin. Samoin ehkä ravintolanpito saattoi osittain olla vahtimestariperheen tulolähteenä. Mutta kaikkineenkin korvaukset olivat pieniä alituisen työmäärään nähden.

Kun työväentaloja joskus läheisemmin tutkitaan — uskon, että niin pian tapahtuu — niin muistettakoon vetää esiin myös nämä vahtimestarit ja heidän perheensä. He ovat olleet todellisia uurastajia ja kulttuurityöntekijöitä.

Minulle on matkan varrella jäänyt mieleen muuan herrtainen tarina eräästä maaseututyöväentalon vahtimestarista. Joku teatterikiertueen johtaja oli kirjoittanut työväentalon vahtimestarille ja tiedustellut erinäisiä teatteriesitykseen liittyviä asioita. Vahtimestari kirjoitti vastauksen.

— Kysytten, onko meidän työväentalomme silloin vapaana. Vastaan kyllä on. Kysytten, kuka levittää ilmoitukset. Vastaan minä levitan vaimoni kanssa ilmoitukset. Kysytten, kuka hankkii nimismiehen luvan. Vastaan minä itse hankin luvan. Kysytten, onko talollamme valaistusta. Vastaan kyllä on. Etten kysy, onko talollamme näyttämöä. Vastaan: ei ole...

Vihtori Tammilahti oli Nummelassa ja koko Vihdissä tällainen työväenliikkeen klassinen edustaja. Hän toimi pitkät ajat vahtimestarinamme. Työväentalon yläkerrassa olevassa yhden huoneen asunnossa oli Tammilahden myöhempinä vuosina aikamoinen ahtaus, sillä lapsia karttui melkoinen määrä. Vihtori oli työväenliikkeen mies henkeen ja vereen. Hän oli raittiusmies, ehdoton ja peräänantamaton. Hän oli niin ikään väsymätön kokousihminen, eräänlainen jokapaikan mies niin kuin puo-

luen remmissä maaseudulla olevalta yleensäkin edellytettiin.

Työväenyhdistys Elon puheenjohtajana hän oli vaikeana vuonna 1917, varapuheenjohtajana 1921 ja johtokunnassa miltei yhtämittäisesti vuoteen 1940 saakka. Ammatiltaan Vihtori Tammilahti oli kirvesmies, taidoiltaan aivan parhaasta päästä. Ellei hänen käsissään jotain syntynyt, niin ei sitä sitten syntynyt muutoinkaan. Hän rakenteli taloja, suuriakin taloja eri puolille pitäjää. Hän oli urakoitsijanakin ja samaan ammattiin kasvoivat hänen poikansa. He olivat jo isäänsä auttamassa myöhempinä vuosina, joskin Vihtori sitten jäi töineen taas yksikseen — kolme hänen pojistaan kaatui sodassa.

Vihtorilla oli omat tehtävänsä työväentalolla vahtimestarina, mutta niitä riitti sen jälkeenkin, kun hän oli rakentanut talon naapuriin Satupirtiksi ristityn omakotitalonsa. Vihtorin vakiohommiin kuului tervehdyspuheiden pitäminen. Ei siitä asiasta tehty edes mitään päätöksiä iltamia valmisteltaessa. Oli itses-tään selvää, että olipa muu ohjelma mitä tahansa, niin Vihtori Tammilahti pitää tervehdyspuheen.

Muistan nuorisoliittolaisvuosiltani, että osastolla oli jälleen kerran ilmat, mutta olimme unohtaneet kertoa tervehdyspuheesta Vihtorille. Juhlat olivat jo alkamassa, kun minun piti Alenin Topin kanssa mennä naapuriin Vihtoria hakemaan.

Oli syksyinen ilta ja Vihtori oli jo mennyt nukkumaan Johannansa viereen. Ovet eivät kuitenkaan olleet lukossa ja niin me pääsimme esittämään asiamme. Vihtori pomppasi ylös, veti housut jalkaansa ja tuli työväentalolle pitämään tervehdyspuheen ja palasi sitten sänkyynsä. Ei siinä sen enempää tarvittu. En usko, että hänen mieleensäkin olisi tullut kieltäytyä tästä tehtävästä, vaikka se niin myöhään hänelle tiedoksi saatettiinkin.

Eräissä vappujuhlassa Vihtori oli niin ikään pitämässä terveh-

dyspuhetta. Hän kuvaili niin kuin asiaan kuului vapun merkitystä työväenliikkeelle, sen kansainvälistä luonnetta ja ajankoh-taista tilannetta. Puhe oli kaikin puolin sujuva. Tuskinpa ketään sen pahemmin häiritsi sekään tapa, jolla Vihtori puheensa lopetti: "Arvoisa yleisö, en minä teitä tällä puheellani enem-pää kiusaakaan, vaan jätän sen toveri Kedon tehtäväksi". J. W. Keto oli niihin aikoihin puolueen johtomiehiä ja hänet oli saatu yhdistyksen vappujuhlan nimekkääksi juhlapuhujaksi.

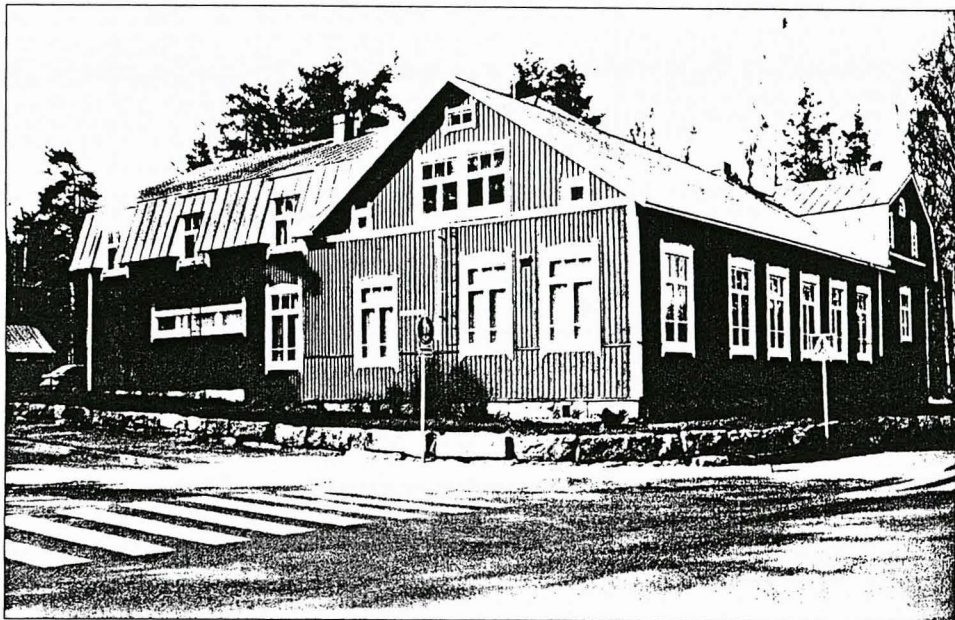
Vihtori Tammilahti oli myös kunnallismies. Hän oli valtuus-tossa ja monien lautakuntien jäsenenä. Elämä oli usein kiireistä, kun kirvesmiehen hommatkin oli hoidettava. Kerrotaan, että kun Vihtori tuli työmaalta ja vaihteli kokoukseen mennäkseen työkampeita vähän parempiin vaatteisiin, niin Johanna-emän-tä jo kaateli moneen kuppiin kuumaa kahvia. Ne saivat kotvan aikaa jäähtyä, minkä jälkeen kovana kahvinjuojana tunnettu Vihtori hörppäsi kylmemmästä päästä aloittaen 5—6 kupillista kahvia vedellen samalla takkia päälleen.

Vihtorin ammattitaito ei rajoittunut pelkästään kirvesmiehen työhön. Muuraustyöt kävivät häneltä vaikeuksitta, samoin kai-vonteko. Muistan tapauksen, jolloin olimme puhdistamassa työväentalon kaivoa. Vihtori laskettiin vaijerin varassa kaivon pohjaan. Ensin nostettiin vesi pois ja sitten oli kaavittava kaivon pohja mudasta puhtaaksi.

Nymanin Almus oli eräs meistä ylhäälläolevista miehistä. Hänellä oli rautakanki ja jostain syystä se kirposi hänen kädes-tään kaivoon, jossa Vihtori kumarassa lapioineen hääri. Onni onnettomuudessa oli, että vaikka kanki olisi mitä suurimmalla varmuudella voinut osua Vihtorin selkään, niin se kuitenkin meni hänen viereensä.

Vihtori ei tästä pahemmin säikähtänyt, huusi vain helpotuk-seksemme:

— Olipa hyvä kun oli tilaa niin paljon, että kanki mahtui.

Nummelan uuden kaavan ja Pisteenskaaren toteutuminen ovat tuoneet Veikko Helteen toisen kodin, Nummelan työväentalon Nummelan liikekeskustaan esiin metsän kätköistä. Kesällä 1992 talon ulkovuoraus peruskorjattiin, talkoilla tietenkin.

Elo marssii eturivissä

**Työväenyhdistys Elon 80-vuotisjuhla 8.12.1985
Nummelassa**

Näin se alkoi. Äsken nähdyn kuvaelman esittämästä tapahtumasta, Nummelan työväenyhdistys Elon perustamisesta tuli viime tiistaina tämän kuluvan joulukuun kolmantena päivänä kuluneeksi tasan 80 vuotta.

Perustaminen tapahtui, kuten jo kävi ilmi A. Saarnin puusepänerstaassa muutaman kymmenen metrin etäisyydessä tältä paikalta jossa nyt olemme aloittamassa juhlaamme.

Yhdistyksen perustamisen aika oli historiallisesti merkittävä. Elettiin suurlakon ja punaisen julistuksen aikaa. Venäläinen tsaarinvalta ja suomalainen kansanvalta kävivät taistelua suunnasta johon Suomen oli määrä omaa tietänsä kulkea.

Kansanvaltaa ajavat voimaa, niistä eturivissä järjestäytyvä työväenliike, saavuttivat voiton. Vuonna 1906 saatiin aikaan eduskunnan uudistamista koskevat lait: yleinen, yhtiöläinen ja salainen äänioikeus miehille ja naisille. Vuonna 1907 suoritettiin vaalit joissa valittiin säätyvaltiopäivien jälkeen ensimmäinen yksikamarinen eduskunta. Sosialidemokraatit saivat 80 edustajaa kahdestasadasta ja vihtiläisten työläisten edustaja oli niiden 80 joukossa.

Voimme kuvitella, että työväenyhdistys Elon perustajien Emma Anderssonin, Nanni Lundenin, Kustaa Vilenin, Kalle Stenroosin ja muiden, luvultaan yli neljäkymmentä, mieli oli näiden voittojen myötä täynnä tulevaisuuden uskoa ja toivoa.

Se kansanosa, joka siihen saakka oli suljettu täysin kaikkinaisen vaikuttamisen ulkopuolella, oli nyt valmis tarttumaan kohtalonsa kulkuun.

Tuskinpa puuseppäverstaan joulukuisessa hämärässä istunut kirvesmies Vilen tai työläisvaimo Nanni Lunden, enempää kuin muutkaan, rohkenivat päästää mielikuvitustaan sentään pitemmälle kuin niihin haavekuvilta tuntuviin asi-

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO

MUSEOVIRASTO

17.

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

1. Lääni	UUSIMAA	3. Kohde
2. Kunta	VIHTI	
4. Kylä/Rekisterinumero	3:30	5. Kaup.osa/Kortteli/Talo
		Satupirhti
		6. Kohdetyyppi
		Asuinrakennus
7. Peruskartta/Koordina.	8. Osoite	9. Omistaja ja omistajan osoite
	Aatteenpolku	Osuuspankki

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o

Nyk. käyttö	Tyhjillään
Aikup. käyttö	Asuinrak.
Rak. aika	1923-1924
Suunnittelija	
Kerrosluku	1,5 + kellari (ositt.)
Perusta	Betoni
Runko	Hirsi
Kattomuoto	Hanja
Kate	Pelti
Vuoraus	Pystyrimoitus (3 nyllykettä)
Ulkovärit	Ruskehtava/valkea
Kunto	Kohtalainen?
Erityispiirteet	Umpikuisti, jossa puup.katto

11. RAKENNUSHISTORIA

12. LÄHIYMPÄRISTÖ
Vieressä työväentalo ja vanhempaa (1940-50-l.) omakotitaloasutusta
Metsikellä

13. SÄILYMEDELLETTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)

Tontti kaavoitettu kiertotalovaluuelessi (Ale-2) ja osittain puistoksi.

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Nummelan rakennusinventointi

15. Rakennus-
historiallinen
16. Paikallis-
historiallinen
17. Maisemallinen

KOHTEEN NUMERO

KOHDE

KUNTA

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

Filmi 2

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Luoteis-Uusimaa 26/27.4.1988

22. LIITTEET

24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

M. Piipponen
marraskuu 1988

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Maissi Laakso; lapsuudenkoti s. 1916

Kiinteistö sijaitsee keskustan tuntumassa metsikön keskellä. Ympärillä on omakotitaloasutusta ja vieressä työväentalo, jonka historiaan tämäkin talo liittyy. Siten sillä on myös paikallis-historiallista merkitystä. Paikalle on kaavoitettu kerrostaloja ja viereen puistoalue. Pitkälti alkuperäisen ilmeensä säilyttänyt rakennus on jyrkkäkattoinen ja sen ulkovuoraus on jaettu useampiin kenttiin.

Talon rakennutti työväenyhdistyksessä aktiivisesti toiminut Viktor Tamminlahti. Hän tuli Nummelaan noin vuonna 1915, kun hän siirtyi talonmieheksi työväentalolle, jonne perhekin muutti. Asunto oli työväentalon yläkerrassa. Elämä työväentalolla oli lapsille jännittävää; he pääsivät seuraamaan mm. Porin Jussin elävien kuvien esityksiä työväen talon vintiltä, parvelta, jonne muut eivät päässeet.

Perheen omaa taloa alettiin pikkuhiljaa rakentaa viereiselle tontille, joka oli ostettu Tuusan isännältä (Sammalkari). Talon isä-Viktor suunnitteli itse. Rakennuspuita veistettiin oman tontin puista ja isä istutti tontille uutta puustoa, sillä hän oli puiden ystävä. Hän teki myös ikkunat ja ovet. Naapurissa "tiili-tehtailijana" toiminut Fabian Lindroos lainasi tiilikehykset ja isä Tammilahti teki itse tiilet. Lapsilla oli suuri houkutus mennä leikkimään tiilillä, vaikka se oli kiellettyä. Lapsille isä teki oman kirjoituspöydän ja myös taloon tulevat huonekalut olivat hänen tekemänsä. Höyläpenkki oli työväentalon tiloissa.

Omaan kotiin muutettiin "pikkujouluaattona" 1924 Maissi Tammi-lahden ollessa 8-vuotias. Hänen mieleensä on jäänyt uuden tuvan suuruus ja puuntuoksu. Talolle annettiinkin nimeksi "Satu-pirtti". Alakertaan tuli iso keittiö ja kaksi isoa huonetta. Keittiössä oli iso leivinuuni, joka on myöhemmin korvattu puuhellalla. Yläkerran huoneen veljet rakensivat asuttavaksi myöhemmin. Talossa on myös kellari, jossa mm. marjoja voitiin säilyttää.

Aluksi pihapiirissä ei ollut omaa kaivoa ja vesi haettiin työväentalon kaivosta. Myöhemmin Viktor Tammilahti kaivoi itse kaivon työväentalon tontin rajalle. Syvään kaivoon ei pantu renkaita, vaan seiniä tuettiin muuten sementillä.

Sodan aikana talossa oli helsinkiläisiä "pakolaisia". Vain saunaan johti vesijohto, muuten vesi oli kannettava sisälle. Alkuaikoina talo oli hirsipintainen, mutta vuorauksen jälkeen se maalattiin ja se on ollut aina keltainen. Isä kuoli 1940 joulukuussa 60-vuotiaana ja äiti Johanna Vilhelmiina asui talossa kuolemaansa asti (1976).

Vuonna 1986 Mirja Tammilahti ja Työväenyhdistys ehdottivat kiinteistön saamista suojelluksi rakennukseksi, mutta sekä kunnanhallitus että lääninhallitus hylkäsivät esityksen. Museoviraston lausunto sen sijaan korosti rakennuksen paikallis- ja kulttuurihistorian lisäksi siihen liittyvää henkilöhistoriallista arvoa.

Maissi T. oli viides lapsi. Hänen erikoinen etunimensä oli äidin antama, myös muilla lapsilla oli erikoiset nimet. Isä Viktor Benedikt Tammilahti (ent. Markelin) oli kotoisin Pusulasta, äiti Johanna Vilhelmiina Boman (Puumanni) oli vihtiläinen. (Fammu Hulda Ulrika Stenberg oli syntynyt Vihdissä). He menivät naimisiin vuonna 1909. Häät pidettiin kunnalliskodilla, jonne fammu teki "piroogereita". Vanhemmat asuivat Pääkslahden Koikkalassa, josta vanhemmat muuttivat kirkonkylään. Isä teki kirvesmiehen hommia ja oli mukana työväenyhdistyksen toiminnassa.

Maissi Laakso (o.s. Tammilahti) on s. 1916

Satupirtin tilaa ei voida jakaa

Työväentalon tuntumassa Nummelassa sijaitsevaa Satupirtin tilaa ei ole mahdollista halkoa neljään osaan eikä lohkoa siitä määräälää omaksi tilakseen. Voimassa oleva kaava ei anna tähän mahdollisuutta, toteaa kunnanhallitus maanantaisessa päätöksessään.

Vihdintien varrella työväentalon ja helluntaiseurakunnan talon välisellä alueella sijaitseva Vihtori Tammilahden 1920-luvulla rakentama talo jää aikanaan rakennuskaavaa toteutettaessa asuinkerrostalon alle.

Konttoripäällikkö Mirja Tammilahti on tiedustellut, voidaanko tilalla olevalle rakennukselle myöntää rakennusoikeutta 150 neliötä, voidaanko rakennukselle tarpeellinen noin 1170 neliön maa-alue erottaa omaksi tontiksi kaavaan merkitylle rakennuspaikalle, voidaanko kulku näin muodostetulle tontille osoittaa Aatteenpolun kautta.

Asianajaja Jari Niinimäki puolestaan on tiedustellut muiden pesänosakkaiden

puolesta, onko Satupirtin tilaa mahdollista jakaa yhteisomistajien kesken neljään osaan lohkomalla.

Kunnanhallituksen käsitellyn pohjana oli kaavoituspäällikön lausunto, jossa todetaan, että vastaus kaikkiin esitetyihin kysymyksiin on kielteinen voimassa olevan rakennuskaavan perusteella. Tiedustelun tarkoittamat toimet edellyttävät kaavan muuttamista tai lääninhallituksen poikkeuslupaa.

Nummelan työväenyhdistys Elo ja Mirja Tammilahti hakivat toissa vuonna Tammilahden asuintalolle suojelua. Kunnanhallitus vastusti suojelua ja kielteinen päätös tuli aikanaan myös lääninhallituksesta.

Museoviraston lausunnoissa oli tuolloin todettu, että talon kulttuurihistoriallinen arvo perustuu rakennushistoriallisen arvon lisäksi henkilöhistoriaan, joten talolla on merkityksensä myös Nummelan paikallishistorian kannalta.

Satupirtin tilaa koskeviin tontin lohkomistiedusteluihin vastasi kunnanhallitus maanantaina kielteisesti viiltaten voimassa olevaan rakennuskaavaan. Sen mukaan Tammilahden talo Nummelan työväentalon lähellä joutuu aikanaan väistymään kerrostalon tieltä.

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO
KOHDEINVENTOINTILOMAKE		18.
1. Lääni	UUSIMAA	3. Kohde
2. Kunta	VIHTI	
4. Kylä/Rekisterinumero	5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	6. Kohdetyyppi
3: 77	Uusi-Nummela	
7. Peruskartta/Koordin.	8. Osoite	9. Omistaja ja omistajan osoite
	Vihdentie 14 03100 NUMMELA	VIHDIN KUNTA
10. RAKENNUKSEN KUVAUS		
Rakennus n:o		
Nyk. käyttö	Kirpputori, helluntaiskölin toimitila	
Alkup. käyttö	Puusepän verstaas + as. rak.	
Rak. aika	1940-l. loppu	
Suunnittelija		
Kerrosluvu	2 + kellari	
Perusta	Betoni	
Runko	Lauta	
Kattomuoto	Satula	
Kate	Pelti	
Vuoraus	Pystyp. rima	
Ulkovärät	Vihreä + valkoinen	
Kunto	Hyvä / kohtalainen	
Erityispiirteet	2 ^o ja 3-ruudnikkaunat	
11. RAKENNUSHISTORIA		
12. LÄHIYMPÄRISTÖ Lämpärillä omakotitaloja suurilla tonteilla, puustoa		
13. SÄILYMEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset) Kaavassa alue on merkitty perustoa-alueeksi		
14. LUETTELOINTIPERUSTE Nummelan rakennusinventointi		15. Rakennus-historiallinen ☐
		16. Historiallinen ☐
		17. Maisemallinen ☒

KOHTEEN NUMERO

KOHDE

KUNTA

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

Filmi 2.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

KA / Rak. luvat 104/59

22. LIITTEET

24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

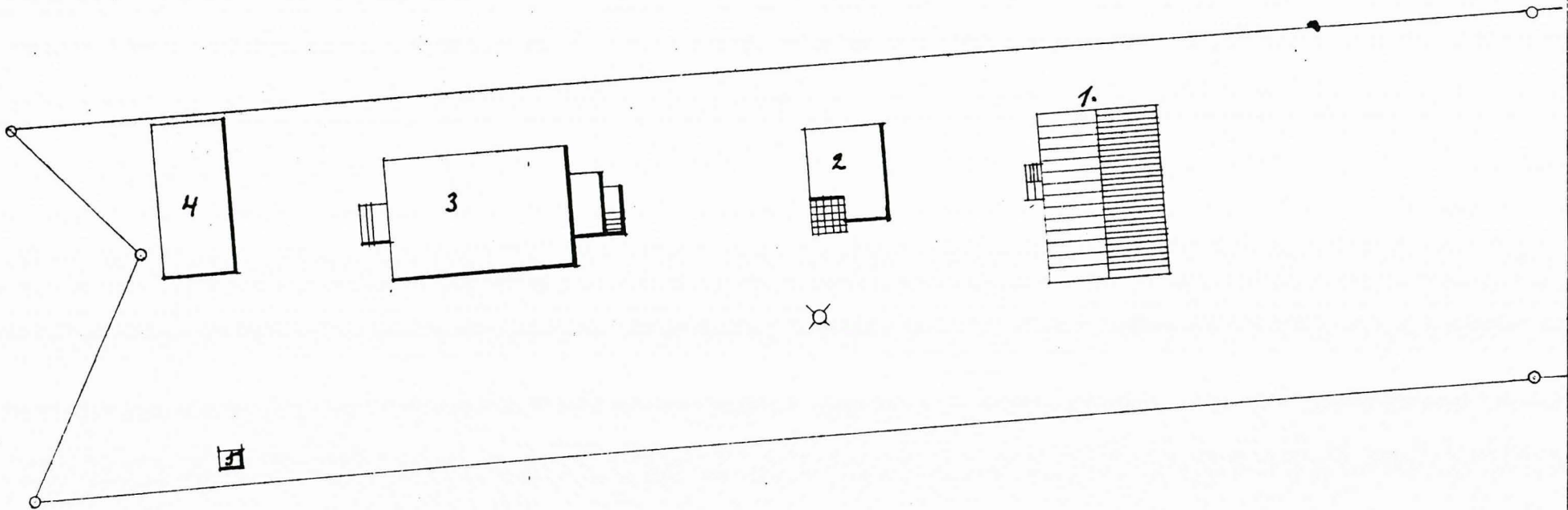
23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Maissi Laakso, ent. omistaja
Eino Salenius,

104/59

- 1 suunniteltu asuinrak.
- 2 autotalli ja sauna
- 3 tehdasrakennus
- 4 vaja
- 5 käymälä

Härköilän kylän Uusi Nummelan RN^o 3^{II} asemapiirros
omistaja Antti Laakso Vihti Nummela. mtk 1:500.

piirräsi 16.6.1959
L. K. Viraaltonen

maantie Nummela - Vihti kirkonkylä

Talo edustaa paikallista 1940-luvun asuin- ja verstasrakentamista. Talo sijaitsee puistomaisessa ympäristössä ja sen ympärillä on omakotitaloasutusta. Alue on kaavoitettu puistoalueeksi.

Tätä rakennusta ryhdyttiin rakentamaan, kun Maissi Tammilahti ja Antti Laakso olivat menneet naimisiin. Maissi Tammilahden lapsuudenkoti oli naapurissa ja tämä tontti oli erotettu Satupirtin tontista. Sille taloa tehtiin kuin "Iisakin kirkkoa". Aluksi pariskunnan asuntona oli neiti Bergmanin talo Albertinkadun varressa. Kun Maissi sai tarpeekseen neidin häijystä luonteesta, muutettiin rakenteilla olevaan talo vintille, jonne ei ollut vielä portaitakaan.

Talo rakennettiin puusepänverstaaksi, jossa toimi Laakson Huonekalu Oy. Aiemmin liiketoimintaa oli harjoitettu Hirnin (?) ulkorakennuksessa, pienessä verstaassa. Uuden verstaan kellarissa tuotteet lakattiin ja alakerrassa oli konehuone ja talon mittainen verstassali. Vinttiasunto ei ollut missään vaiheessa hyvä asunto, koska verstaan ja maalaamon hajut tulivat yläkertaan. Muistot talosta liittyvätkin paljolti työntekoon. Verstaassa valmistettiin mm. TV-laitteiden kuoria, joita myytiin eteenpäin. Rakennus oli aluksi vaalea ja vasta 1960-luvulla se maalattiin vihreäksi. Antti Laakso kuoli 1963 ja sittemmin verstaas oli vuokralla, kunnes se myytiin. Ennen vuokrausta taloa kunnostettiin uusimalla katto ja maalaamalla seinät. Ensimmäisenä vuokralaisena oli VK-paino useiden vuosien ajan. Eskolan Sähkö toimi tiloissa konkurssiin asti ja sitä seurasi putkifirma. Helluntaiseurakunta tuli vuokralle 1980-luvulla (vuosi?). Vuonna 1988 talo myytiin Osuuspankille, jolta se on vaihtamalla siirtynyt kunnalle (ilm. 1995). Kunta on vuokrannut talosta tilat Rihmankiertämä-kirpputorille ja helluntaseurakunnalle.

Talon viereen rakennettiin vähän myöhemmin matala rakennus, johon tuli "kiillottamo".

Verstaasta tulevien melu- ym. haittojen takia päätettiin rakentaa erillinen talo viereiselle tontille (Uusi Nummela) ja se valmistui 1950- ja 1960-lukujen vaihteessa. Lautarunkoisessa talossa on kolme makuuhuonetta, keittiö ja olohuone. Yhteensä siinä on noin 130 neliometriä. Kellarissa oli valokuvalaboratorio ja varastotilaa. Talon suunnitteli rkm. Virrankoski. Tontti oli erikseen Sammalkarilta ostettu, joka oli sitä mieltä että tämänkoinen tontti riittää, vaikka tontti ei kovin suuri ollutkaan. Mineriiittipintainen talo oli Tammilahden omistuksessa vuoteen 1988, jolloin sen osti Osuuspankki. Tontilla on myös autotalli ja saunarakennus. (kuva 22)

Kolmelle tontille (TY, Tammilahti, Uusi Nummela) tuli yhteinen rajakivi työväentalon ulkorakennuksen yläpuolelle. Tontille tuli nimeksi "Uusi-Nummela".

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

1. Lääni	UUSIMAA	3. Kohde
2. Kunta	VIHTI	
4. Kylä/Rekisterinumero	3:78	5. Kaup.osa/Kortteli/Talo
		"Metsäpirtti"
6. Kohdetyyppi	Asuinrakennus	
7. Peruskartta/Koordin.	8. Osoite	9. Omistaja ja omistajan osoite
	Vihdintie 16, 00310 NUMMELA	Arsenal - Merita

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o

Nyk. käyttö	Asuinrakennus	Liiteri + vaja
Alkup. käyttö	Asuinrakennus	Liiteri
Rak. aika	1940-l. jälkipuoli	?
Suunnittelija	Maad. valmiit tyyppi- ja piirustukset	?
Kerrosluvu	Kellari + 2	1
Perusta	Betoni	Betoni
Runko	Hirsi	Lautta
Kattomuoto	Satula	Satula
Kate	Kones. pelti	Pelti
Vuoraus	Vaakavinovuorilaud.	Pystyrimoitus
Ulkovärit	Kellertävänvihreä	Tumma petsi
Kunto	Hyvä	
Eriyispiirteet	Isö avokuisti	

Kuuluu Vihdintien 1940- ja 1950-luvulla rakennettujen talojen ryhmään. Talossa on iso avokuisti.

11. I

Talon rakennutti puuseppä Jaakko Helle ja paikka erotettiin Tuusan maista v. 1945. Kooltaan 2800 neliometriä olleen tontin annettiin nimeksi Metsäpirtti. Sillä kasvaa isoa puustoa. Eino Saleniuksen antamien tietojen mukaan talo rakennettiin v. 1946. Eino Salenius oli itse sitä rakentamassa setänsä M. Saleniuksen kanssa vesikattoon asti. Se tehtiin tyyppi- ja piirustusten mukaan, ilmeisesti kysymyksessä oli ASON talomalli. Talo on lautarunkoinen ja siihen on jälkeempään lisätty takasivulla kadun puolella oleva "frontti", katosta tehty ikkunallinen lippa. Alakerrassa on 4 huonetta ja keittiö ja yläkerrassa on kahden huoneen ja keittiön asunto. Rakennuksessa on keskuslämmitys.

Nykyisin rakennus on vuokralla ainakin 1980-luvun lopulta. Sen omistaa Merita tai rakennusfirma (Meritalta ei ole saatu varmistusta asiaan?). Alue on kaavoitettu kerrostaloalueeksi.

Pihapiirissä on tummaksi petsattu ja peiterimoitettu varastorakennus.

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Vihdintien varressa, ympärillä omakotitaloasutusta, suuret tontit.

13. SÄILYMEDELLETTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)

Alue kaavoitettu kerrostaloalueeksi (AK-2)

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Nummelan rakennusinventointi

15. Rakennus-historiallinen 16. Historiallinen 17. Maisemallinen

KOHTEEN NUMERO

KOHDE

KUNTA

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO			MUSEOVIRASTO
KOHDEINVENTOINTILOMAKE			20
1. Lääni	UUSIMAA	3. Kohde	
2. Kunta	VIHTI		
4. Kylä/Rekisterinumero	5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	6. Kohdetyyppi	
3:140	Pitkälä	Asuinrakennus	
7. Peruskartta/Koordin.	8. Osoite	9. Omistaja ja omistajan osoite	
	Lohjantie 2, 03100 N:la	Viljo Manströmin perheenta Lohjantie 2	
10. RAKENNUKSEN KUVAUS			
Rakennus n:o			
Nyk. käyttö	Asuinkäyttö		
Alkup. käyttö	Asuinkäyttö		
Rak. aika	1950-l. loppu		
Suunnittelija	?		
Kerrosluvu	1,5		
Perusta	Betoni		
Runko	Lauta		
Kattomuoto	Harja		
Kate	Pelti		
Vuoraus	Mineriitti		
Ulkovärit	Harmaanruskea		
Kunto	Hyvä		
Erityispiirteet			
11. RAKENNUSHISTORIA			
<p>Yksi Vihdintien varressa olevista 1950-luvun taloista. Tontti rajautuu kahteen tiehen, naapuritonteilla 1940- ja 1950-luvun omakotitaloasutusta. Rakennus on ajalle tyyppilinen omakotitalo.</p> <p>Puhelinasantaja Vilho Manströmille Lääninhallitus on myöntänyt rakennusluvan 12.6.1958 ja talon tiedetään valmistuneen 1950-luvun lopulla. Talo tehtiin sen ajan materiaaleista ja mm. eristeenä käytettiin sahanpurua. Rakennusta ei ole peruskorjattu, koska kaavasuunnitelmissa alueelle suunnitellaan kerrostaloasutusta.</p> <p>Tontti erotettiin Tuusan maista ja sen nimeksi annettiin "Pitkälä" sen pitkän ja kapean muodon mukaan. Osa tontista jouduttiin antamaan jalkakäytäväksi. Tontilla on jonkin verran korkeaa puustoa ja omenapuita.</p>			
12. LÄHIYMPÄRISTÖ			
Tontti rajoittuu Vihdintiehen ja Lohjantiehen. Pitkälä tontti, pienennetty Vihdintien puolelta ympärillä muita samanikäisiä asuinrakennuksia			
13. SÄILYMEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)			
Pankki (Arsenal?) omistaa naapuritalot, osa tyhjiillään Alueelle kaavoitettu kerrostaloja (AK-1)			
14. LUETTELOINTIPERUSTE			
Nummelan rakennusinventointi			
			15. Rakennus-historiallinen ☐
			16. Historiallinen ☐
			17. Maisemallinen ☒

KOHTTEEN NUMERO

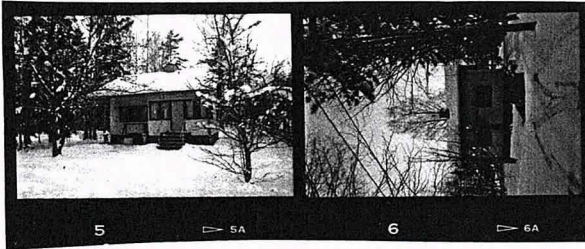
KOHDE

KUNTA

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

F.2.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Kunnan arkisto / Rak. luvat 1958 LH Y.3.1958 n:o 2151

22. LIITTEET

24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

M. Piipponen
marraskuu 1998

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Antti Manström, asukas, lapsuudenkoti

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO
1. Lääni 2. Kunta		21.
UUSIMAA VIHTI		3. Kohde
4. Kylä/Rekisterinumero 3:139	5. Kaup.osa/Kortteli/Talo Nummikoto	6. Kohdetyyppi Asuinrakennus
7. Peruskartta/Koordin.	8. Osoite Lohjantie	9. Omistaja ja omistajan osoite Oskari Rantala (ei tullut varmistushk)
10. RAKENNUKSEN KUVAUS		
Rakennus n:o		
Nyk. käyttö	Tyhjillään	
Alkup. käyttö	Asuinrakennus	
Rak. aika	1958	
Suunnittelija	Erkki Salenius	
Kerrosluke	Kellari + 1	
Perusta	Betoniperusta	
Runko	Lauta	
Kattomuoto	Satula	
Kate	Kones. pelti (punainen)	
Vuoraus	Vaaka vinovuorilaudoitus	
Ulkovärit	Kellertävä	
Kunto	Hyvä	
Erytispiirteet	Avoluisti	
11. RAKENNUSHISTORIA		
<p>Nykyisen Lohjantien varressa oleva talo on tyhjillään ja se on rakennuskaavassa alue on merkitty kerrostaloalueeksi.</p> <p>Tuusan maasta erotettiin 2550 neliometriä oleva tontti, jolle rkm. Erkki Salenius suunnitteli tämän lautarakenteisen talon, jolle on ominaista kattolappeesta jatkuva kuisti, joka on tuettu ulospäin vinoilla pylväillä. Talo valmistui v. 1958. Puuseppä Aarne Rantasen talon teki vesikattoon vuonna 1959 Eino Salenius ja omistaja teki itse loput. Talossa on öljylämmitys ja vesijohdot. Sauna, autotalli, kellari ja lämpökeskus ovat pohjakerroksessa. Talossa on 58 neliötä, jotka koostuvat kahdesta huoneesta ja keittiöstä.</p> <p>Vuodesta 1997 Meritapankin omistama talo on ollut tyhjillään, joten vaarana on, että se rappeutuu ja joutuu ilkeivallan kohteeksi.</p>		
12. LÄHIYMPÄRISTÖ		
Omakotitaloasutusta. Metsikköä		
13. SÄILYMEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)		
Kaavassa AK-2 Kerrostaloalueeksi merkitty		
14. LUETTELOINTIPERUSTE		15. Rakennus-historiallinen ☐
Nummelan rakennusinventointi		16. Historiallinen ☐
		17. Maisemallinen ☒

KOHTEEN NUMERO

KOHDE

KUNTA

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

F. 2

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Suomen omakotiasutus (1971)
KA /rak. luvat 4/57

22. LIITTEET

24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

M. Piipponen
marraskuu 1998

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Eino Salenius

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

1. Lääni	UUSIMAA	3. Kohde
2. Kunta	VIHTI	
4. Kylä/Rekisterinumero	5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	6. Kohdetyyppi
3:138	Marjala	Asuinrakennus
7. Peruskartta/Koordin.	8. Osoite	9. Omistaja ja omistajan osoite
	Lohjantie 03100 NUMMELA	Merita ?

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o

Nyk. käyttö	Tyhjillään
Alkup. käyttö	Asuinrakennus
Rak. aika	1957
Suunnittelija	Erkki Salenius
Kerrosluke	2 + kellari
Perusta	Betoni
Runko	Tiili
Kattomuoto	Satula
Kate	Kones. pelti
Vuoraus	Rapattu
Ulkovärit	Ruskean harmaa
Kunto	Kohdalainen
Erytispiirteet	Pihalla pieni aidattu patio
	Avokulsti

11. RAKENNUSHISTORIA

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Omakotitaloja. Metsikköä. Työväentalo lähistöllä

13. SÄILYSEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)

Talo on tyhjillään.

Tontti kaavoitettu kerrastalo- ja puistoalueeksi

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Nummelan rakennusinventointi

15. Rakennus-
historiallinen
16. Historiallinen
17. Maisemallinen

KOHTEEN NUMERO

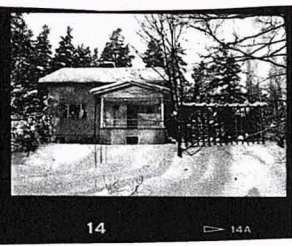
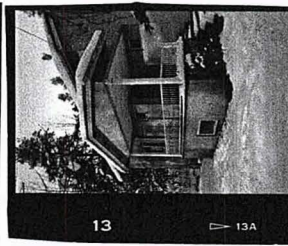
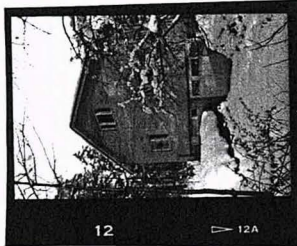
KOHDE

KUNTA

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

F. 2

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Suomen omakotiasutus /Uusimaa (1971)
KA / Rak. luvat

22. LIITTEET

piirustukset

24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

M. Piipponen
marraskuu 1998

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Eino Salenius

Tyhjillään oleva talo on kerrostalo- ja puistoalueeksi kaavoitettussa korttelissa. Talo on 1,5-kerroksinen ajalleen tavanomainen rakennus.

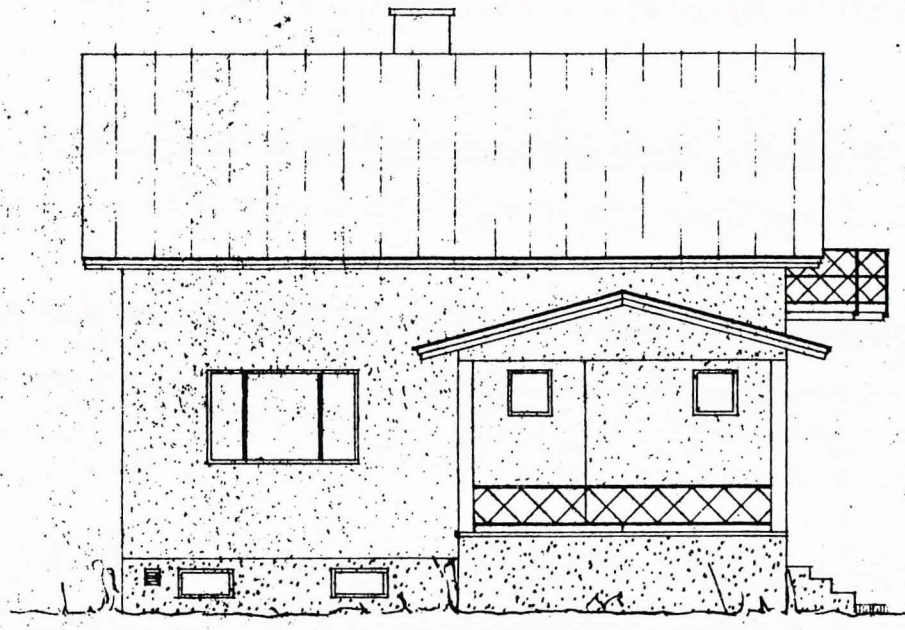
Tontti on erotettu Tuusan tilasta ja alunperin se on ollut kooltaan 2400 neliömetriä. 1960-luvulla osa tontista oli puutarhana ja osa viheralueena. Talon rakennutti viilaaja Arvo Vaajoki ja se on suunnitellut nummelalainen rakennusmestari Erkki Salenius ja sitä on ollut rakentamassa kirvesmies Eino Salenius. Sisustustyöt teki rakennuttaja. Tiilirakenteinen talo valmistui v. 1957 ja se on päältä rapattu. Talossa on 82 neliötä ja neljä huonetta ja keittiö. Kellarikerroksessa on sauna ja pesutilat, kellari ja autotalli. Piirustukset liitteenä. Talossa on tilava avokuisti ja pieni pengerrytetty piha-alue, jota reunustaa köynnöskasveja varten oleva seinä.

Rakennusluvassa rakennettavan tontin sanotaan sijaitsevan Nummelan asemanseudun rakennussuunnitelman takaisella alueella. Lisäksi luvassa mainitaan, että naapurit puuseppä Aarne Rantanen ja vaimonsa Irja Rantanen jotka omistavat määräalueen ynnä Aarne ja Vuokko Laustio suostuvat siihen, että viilaaja Arvo Vaajoki rakentaa asuinrakennuksen kahden metrin etäisyydelle heidän välilään olevasta rajasta. (15.5.1956)

Vuodesta 1997 (?) talo on ollut tyhjillään, koska se on purkuuhan alainen. Talon ikkunoita on rikottu. Talo on Merita-pankin omistuksessa (tai on jo siirtynyt rakennusliikkeen omistukseen).

17110 Saajoki
Nummela

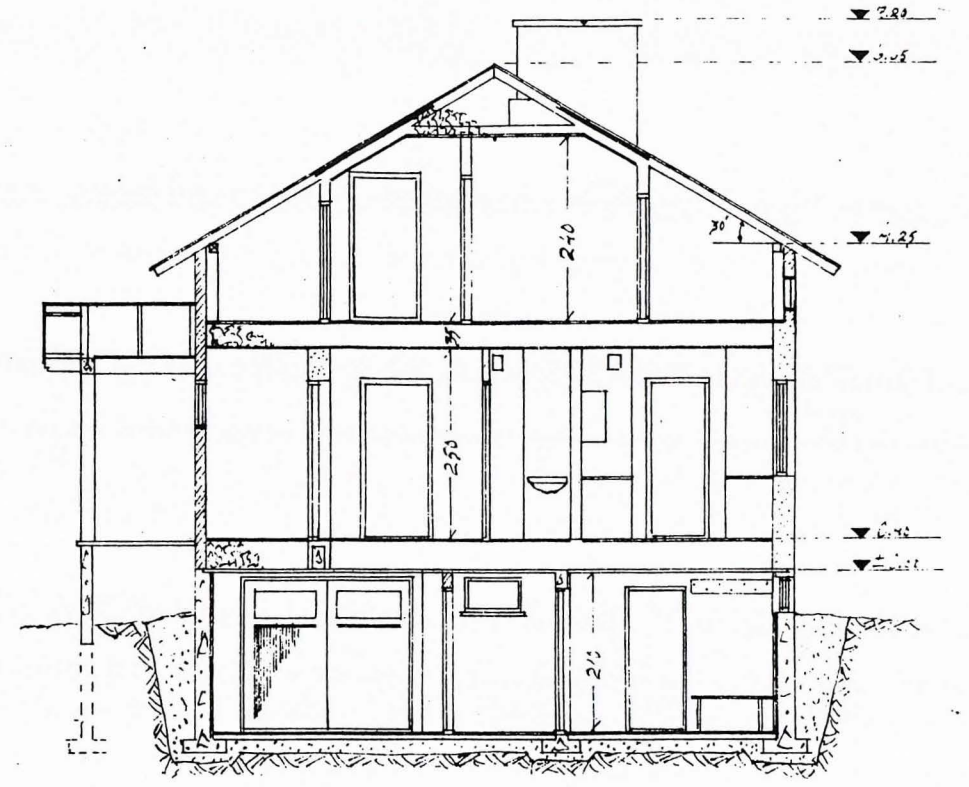
HK 1:100

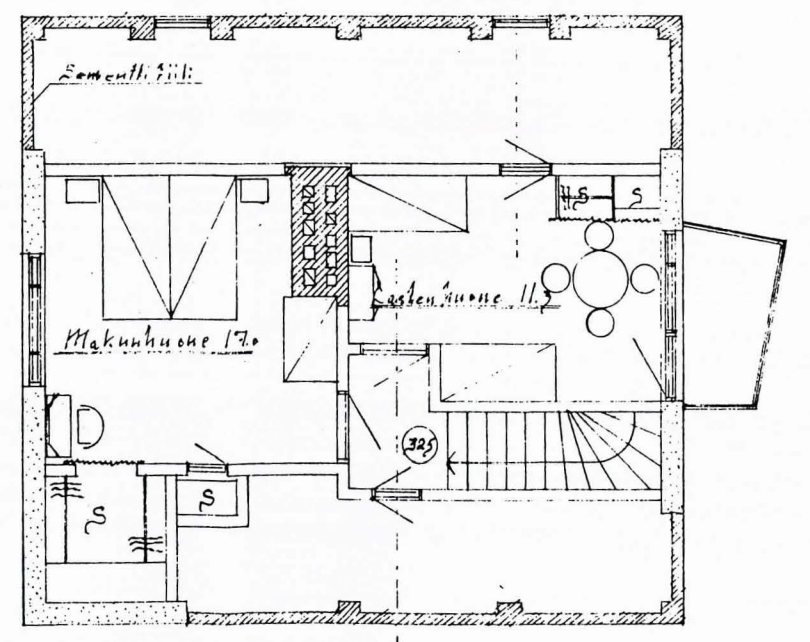
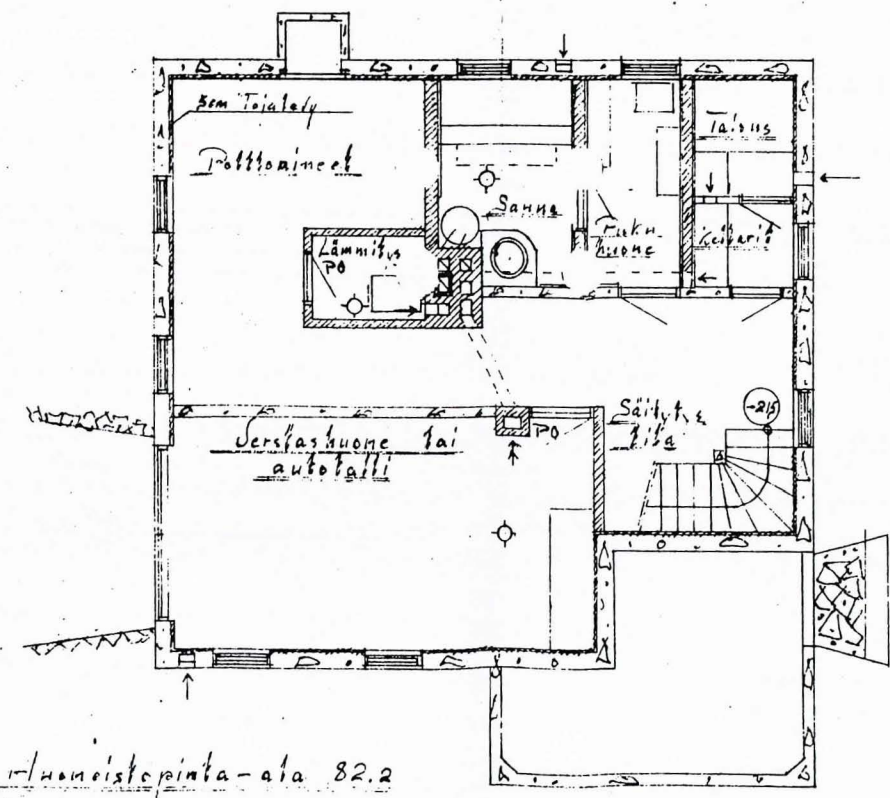
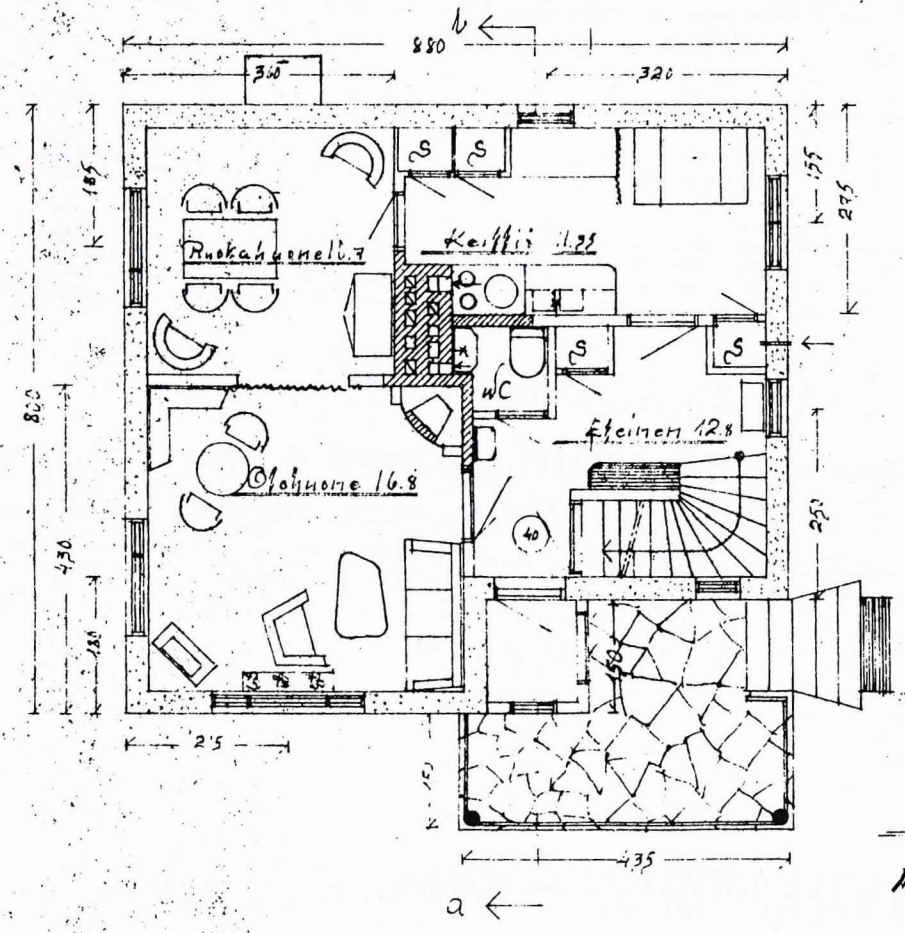
Kaakkoon

Koitteeseen

Leikkaus a-b

Huoneistopinta-ala 82.2
 Pohja 70 m²
 Huoneistotilaa 455 m³
 H h + R.

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO			MUSEOVIRASTO
KOHDEINVENTOINTILOMAKE			23.
1. Lääni	UUSIMAA	3. Kohde	
2. Kunta	VIHTI		
4. Kylä/Rekisterinumero	5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	6. Kohdetyyppi	
Ridal 1:99	Ahteela	Asuinrakennus	
7. Peruskartta/Koordin.	8. Osoite	9. Omistaja ja omistajan osoite	
	Kappelitie 7 00310 NUMMELA	VIHDIN SEURAKUNTA	
10. RAKENNUKSEN KUVAUS			
Rakennus n:o			
Nyk. käyttö	Asuinrakennus		
Alkup. käyttö	Asuinrakennus + hammaslääkärin vastaanotto		
Rak. aika	1949		
Suunnittelija			
Kerrosluku	1,5		
Perusta	Betoni (ruskehtava)		
Runko	Lausta		
Kattomuoto	Satula		
Kate	Tiili		
Vuoraus	Vaaka /vinovuorilaudoitus		
Ulkovärit	tumman sinertävänvihreä		
Kunto	Hyvä /kohtalainen		
Erityispiirteet	Katto jyrkkä		
11. RAKENNUSHISTORIA			
<p>Talo sijaitsee tähän erillään muista Lohjantien taloista. Se on tavallista jyrkkäkattoisempi malliltaan ja siksi hieman eri näköinen kuin muut 1940-luvun talot. Rakennuksessa on kellari (sauna ja varasto) ja 1,5-kerrosta. Talo on vinovuorilaudoitettu ja siinä on kaksi- tai yksiruutuiset ikkunat. Sitä ei ole peruskorjattu.</p> <p>Ahteela-niminen tontti on erotettu Ridalin maista v. 1951. Tontin koko oli 4000 neliömetriä. Tälle tontille hammaslääkäri Sonja Maria Hagman rakennutti omakotitalon joko 1940-luvun lopulla tai 1950-luvun alussa. Asiakirjoissa rakennusvuodeksi on merkitty 1949. Hän myös piti vastaanottoa talon yläkerrassa ainakin 1950-luvulla.</p> <p>Onko alkuperäisen ja nykyisen omistajan välissä ollut muita omistajia, ei ole käynyt ilmi. Seurakunnalle talo on siirtynyt v. 1975 joko vaihdon tai kaupan kautta, jonka jälkeen se on ollut vuokralla.</p>			
12. LÄHIYMPÄRISTÖ			
Lohjantie kulkee aivan vieressä, iso tontti. Ympäriillä metsikköä.			
13. SÄILYMEDELLETTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)			
Sijaitsee yleisten rakennusten kaava-alueella (4) Seurakunnalla ei toistaiseksi muutossuunnitelmia.			
14. LUETTELOINTIPERUSTE			
Nummelan rakennusinventointi			
			15. Rakennus-historiallinen ☐
			16. Historiallinen ☐
			17. Maisemallinen ☒

KOHTEN NUMERO

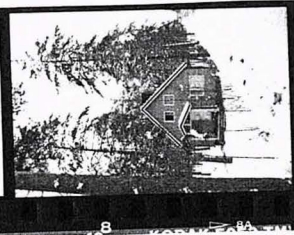
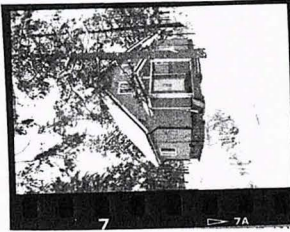
KOHDE

KUNTA

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Uudenmaan kiinteistörekisteri: Vihti / Ridal aslakirjat
35/39.

22. LIITTEET

24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Mervi Piipponen
marraskuu 1998

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Jarmo Kuosa, srl:n talouspäällikö
Hanna Pullinen, vuokralainen
Kirsi Kuusela; v. Joulukuun

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO			MUSEOVIRASTO
KOHDEINVENTOINTILOMAKE			
1. Lääni	UUSIMAA		3. Kohde
2. Kunta	VIHTI		
4. Kylä/Rekisterinumero	5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	6. Kohdetyyppi	
RIDAL 1:89	Erkkilä	Asuinrakennus	
7. Peruskartta/Koordin.	8. Osoite	9. Omistaja ja omistajan osoite	
	SENTRAALIPOLKU 2 00310 NUMMELA	VIHDIN SEURAKUNTA	
10. RAKENNUKSEN KUVAUS			
Rakennus n:o			
Nyk. käyttö	Asuinrak.		
Aikup. käyttö	Osa saunarak. (huvi)		
Rak. aika	1953, saunaosa ilm.aik.		
Suunnittelija			
Kerrosluku	1,5		
Perusta	Betoni		
Runko	Lauta		
Kattomuoto	Sattula		
Kate	katetili		
Vuoraus	Pystyrinointi		
Ulkovärit	Kermankeltainen		
Kunto	Kohdalainen/hyvä		
Erityispiirteet	Kulmitin oleva saunaosa matlamppi; avokuisi		
11. RAKENNUSHISTORIA			
12. LÄHIYMPÄRISTÖ			
Joitakin omakotitaloja suurehkoilla tonteilla.			
13. SÄILYMEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)			
Kaavassa rakennus sijaitsee yleisten rakennusten korttelialueella (Y). Seurakunnalla ei toistaiseksi varmoja muutussuunnitelmia.			
14. LUETTELOINTIPERUSTE			
Nummelan rakennusinventointi			
			15. Rakennus-historiallinen ☐
			16. Historiallinen ☐
			17. Maisemallinen ☒

KOHTEN NUMERO

KOHDE

KUNTA

24.

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

Filmi 7.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

KA:n Rek. kuvat KYMRO 370/57.

Kiinteistörekisteri: Asiakirjat vihti/rieni 35:34. (1998)
(uudenmaan piirustuskokous)

22. LIITTEET

24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Mervi Piipponen
marraskuu 1998

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Jarmo Kuosa, erik. talouspäällikkö
Tuula Kuisli, vuokralainen
v. Jolissuu

Nummelan keskustan tuntumassa oleva omakotitalo, joka poikkeaa jonkin verran muista saman ajan taloista.

Erkkilä-niminen tontti on lohottu Ridalin maista vuonna 1947. Tontin suuruus oli 1900 neliömetriä. Vuonna 1947 Ol. Auran johtaja ja rintamamies Toivo Lintumaa anoo KYMROlta rakennuslupaa lautarakenteisen saunan ja leivintuvan rakentamiseen (67 neliömetriä).

Hakemuksen perusteluissa mainitaan, että rakentaja asuu vuokrahuoneistossa, jonka yhteydessä ei ole saunaa eikä pyykinpesumahdollisuutta. Perhe käsittää viisi henkeä, joista kaksi lasta, joiden kylpeminen ja pyykinpesu nykyisin Nummelassa vallitsevissa olosuhteissa, vieraissa saunoissa on varsin hankalaa ja kiusallista. Kaikki saunat, jotka yleensä ottavat vierasta väkeä saunaan ovat rasitettuja ja varsinkin lapsien käyttäminen niissä on perin epämukavaa. Allekirjoittanut omistaa tontin välittömästi nyt asumansa tontin naapurina, joten saunan rakentaminen omalle tontille poistaisi edellämäin hankaluudet. Anoja ei omista mitään kiinteistöjä eikä aiemmin ole mitään lupaa anonut, ja hän toivoo että hänellekin suotaisiin tilaisuus yllämainittujen epäkohtien poistamiseen ja vähitellen oman kodin perustamiseen. Lohkomisluvan myöntäjät toteavat ettei lohkominen tuota huomattavaa haittaa alueen vastaisille yksityiskohtien järjestämiselle.

Rakentajana on Martti Salenius.

Rakennuttamaansa rakennusta Lintumaa laajensi ilmeisesti 1950-1. alkupuolella. Asiakirjojen mukaan huvilarakennus valmistui v. 1953. Tällöin talosta tehtiin ilmeisesti nykyisen näköinen *Lin muotoinen* kulmikas rakennus.

Vuonna 1978 seurakunta on ostanut huvilana yksityiseltä ja se on ollut vuokralla. Taloa ympäröi avara tontti.

Samalle tontille T. Lintumaa ja muutamat muut nummelalaiset herrat suunnittelivat elokuvateatteria. Hanke ei kuitenkaan koskaan toteutunut.

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

1. Lääni	VUOSIMAA	3. Kohde
2. Kunta	VIHTI	
4. Kylä/Rekisterinumero	1:76	5. Kaup.osa/Kortteli/Talo (Auhia?)
		6. Kohdetyyppi NÄYTTELYTILA (ent. paloasema)
7. Peruskartta/Koordin.	8. Osoite KARHUMÄENPOLKU	9. Omistaja ja omistajan osoite VIHDIN KUNTA

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o

Nyk. käyttö	Galleria Pictor
Aikup. käyttö	Autokorjaamo, paloasema
Rak. aika	1922 laaj. 1950-l.
Suunnittelija	laaj. Rkm. Saitälävi
Kerroslukku	2
Perusta	Betoni
Runko	Tiili
Kattomuoto	Loiva peltipetti; näyttää tasakatolta
Kate	Pelti
Vuoraus	Rappaus
Ulkovärit	Harmahtava
Kunto	Hyvä
Erytispiirteet	Isot ikkunat

11. RAKENNUSHISTORIA

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Nummelan uuden kirkon naapurissa, ympärillä omakotitalo- ja kerrostaloasutusta

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)

Kaavassa yleisten rakennusten alueella Y-1

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Nummelan rakennusinventointi

15. Rakennus-historiallinen
16. Historiallinen
17. Maisemallinen

KOHTEEN NUMERO

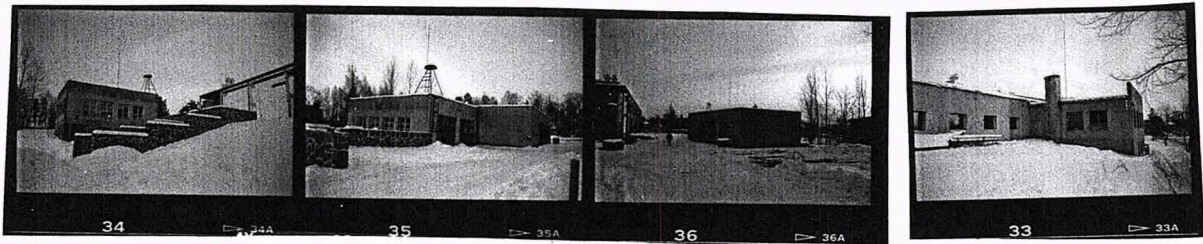
KOHDE

KUNTA

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

Filmi 4.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Uudenmaan kiinteistörekisteri / Ridal

22. LIITTEET

24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Mervi Piiipponen

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Eino Salenius

Järvensivu, ollut mukana VPK:ssa yli 30 v.

Taisto Iitta, auton asentajan korjaamolle 1930-1-1960-1

Kunniakas, tehokas, vapaaehtoinen palokunta

Nummelan VPK:n 50-vuotisjuhlassa 7.5.1978
Nummelassa

Tässä alkavaa ohjelmanumeroa on arvokkaasti kutsuttu juhlapuheeksi. Tämähän tosin pidetään juhlassa, mutta minulla on ollut vaikeuksia saada tähän juhlallista sävyä, vielä vähemmän oikein juhlapuheen sävyä. Syynä siihen lienee sekin, etteivät palokuntalaiset yleensä ole koreasanaisia eikä -tapaisia. Juhlapukuun tietenkin sonnustaudutaan silloin, kun siihen on tarvetta, juhlailmeeseen varaudutaan ainakin paraatimarssissa, mutta taas jo juhلاميeli on palokuntalaisilla omintakeinen, eduksensa omintakeinen.

Olemme nyt kuitenkin palokunnan juhlassa ja juhlimisen aiheena on se, että Nummelan VPK on tullut toimineeksi puolen vuosisadan ajan. Siinä onkin juhlan aihetta ja ilo todeta, että näin runsain joukoin olemme juhlan aiheen näin arvioineet.

Touko- ja kesäkuu 50 vuotta sitten olivat sitä vuodenaikaa, jolloin palokunta-aate tässä kylässä heräsi. Kenties siitä oli ennenkin puhuttu ja sen tarpeellisuutta korostettu varsinkin tulipalojen sattuessa, mutta nyt pantiin toimeksi.

Palokunnan hallituksen ensimmäinen kokous pidettiin, kun itse perustaminen oli jo tapahtunut, kesäkuun lopulla vuonna 1928. Tässä kokouksessa valittiin palokunnan puheenjohtajaksi Edvard Helle, paikkakuntalainen puusepäntiikkeen harjoittaja, jolla oli tämän puhujankin niminen poika. Sihteeriksi tuli maanviljelijä John Hänninen, hänkin jo edesmennyt, mutta kuitenkin viimeksi palokunnan ensimmäisen hallituksen jäsenistä. Muiksi jäseniksi valittiin Hemming Blomqvist ja J. G. Heikkilä, edellinen Yli-Rostin ja jälkimäinen Nissolan isäntä Härköilästä. Monitoimisia miehiä molemmat. Vielä valittiin hallitukseen kirvesmies Vihtori Tammi-lahti, jota ilman ei oikeastaan mikään hyvä hanke paik-

kakunnalla lähtenytkään liikkeelle. Edelleen tulivat jäseniksi hallitukseen Toivo Rautell ja Niilo Lehtonen. Edellinen oli puseppien klassikoita, mies, joka oli mukana mitä moninai-
simmissa riennoissa urheilusta teatteriin asti, ja jälkimmäinen oli kyläkunnan nuohoojamestari. Hän sillä kertaa toi Nummelaan palokunta-ajatuksen ja sellaisin seurauksin, että olemme nyt tämän palokunnan 50-vuotisjuhlassa. Hän oli eräs tehokkaimmista perustajista.

Nummelan VPK:n ensimmäinen hallitus, kuten jo oikeas-
taan tuli todetuksikin, on jättänyt kalustonsa ja päättänyt viimeisenkin kokouksensa. Miehet ovat jo pitkään olleet Irjalan nummella, paitsi isäntä Heikkilä, jonka lepopaikka on muualla.

Nummelan VPK on perustamisestaan lähtien toiminut tehokkaasti ja merkittäviä tuloksia saavuttaen. Niitä on saatu jopa vieraisissa maissa käydyissä kilpailuissa, joista todistus-
kappaleina on merkittävät palkinnot ja osanottajien mieles-
sä unohtumattomat muistot. Niitä on saavutettu myös täällä kotoisella kamaralla, tietenkin palokunnan omalla varsinaisella alalla, mutta myös milloin taloja rakennellen, milloin romuja keräillen, milloin minkäkinlaista toimintaa ylläpitäen, koskaan kuitenkaan unohtamatta, että ollaan palokunta ja palokuntalaisia. Lyhyesti sanoen Nummelan VPK:lla on erittäin merkittävä osuus ollut kautta vuosikymmenien oman toimensa ohessa kaikissa niissä toiminnoissa, joilla tätä rakasta kyläkuntaamme on tavalla tai toisella rakennettu.

Pyydän jo tässä yhteydessä paikkakuntalaisten nimissä kiittää siitä esimerkillisestä aherruksesta ja toiminnasta, jota olette harjoittaneet ja ylläpitäneet. Miespolvet ovat vaihtuneet, puuhamiehet ovat tulleet ja menneet, ja aina on ollut uusia nuoria voimia astumassa tilalle. Toivoisimme tämän jatkuvan.

Minun sallittaneen näiden kotoisten asioiden lisäksi kiinnittää huomiota myös eräisiin palo- ja pelastustoimen yleisiin kehityspiirteisiin maassamme.

Palo- ja pelastustoimen kehittäminen ei kaikilta osin näytä tällä hetkellä kovin valoisalta, talouden heikko tila kosket-

taa myös tätä toimialaa. Vaikeuksissa ovat sekä valtio että kunnat. Silti ei pidä jäädä tuijottamaan vain vaikeuksia, myös näissä oloissa tulee ja voidaankin palo- ja pelastustointa kehittää.

Tiedämme kaikki täällä Vihdissä hyvin, että kuntien talous on tällä hetkellä kovan paineen alaisena. Kaikki kunnat ovat myös palo- ja pelastustoimensa kehittämisessä vaikeassa asemassa. 1-3 kantokyläluokkien kuntia, jotka jo saavat alan kulutusmenoihin valtionosuutta, säätelee valtiontalouden huonontunut tilanne. Valtion tulo- ja menoarviossa säädellään muiden muassa uusien virkojen ja toimien perustamista.

Kaikkia kuntia rasittaa kunnallistalouden viime vuonna alkanut ja ensi vuonna vielä mahdollisesti huonontuva tilanne, mistä aiheutuu kaikkia hallinnonaloja koskeva tarve voimakkaasti jarruttaa kulutusmenojen kasvua. Kuntien investointeja tulisi jo työllisyystilanteen parantamiseksi kasvattaa, mutta palo- ja pelastustoimi ei kuulu ns. painopistealoihin, joten tällä alalla jatkuvat vaikeat vuodet.

Tässä tilanteessa onkin tärkeätä tarkkaan tutkistella palo- ja pelastustoimen sisäisiä kehittämismahdollisuuksia ja niitä kehittämislinjoja, joilla mahdollisimman pienellä panoksella saavutetaan mahdollisimman suuri ja joka tapauksessa palo- ja pelastustoimilaisissa tarkoitettu riittävä valmius.

Palo- ja pelastustoimilain mukaan kunnalla tulee olla palokunta, joka voi olla vakinainen, puolivakinainen tai sopimuspalokunta. Palo- ja pelastustoimen kunnalle aiheuttamat kustannukset riippuvat olennaisesti siitä, kuinka paljon päätoimista henkilöstöä tämän hallintokunnan palveluksessa on.

Maamme kunnissa hoidettiin vuonna 1977 palo- ja pelastustoimi siten, että 43 kunnassa oli vakinainen palokunta, 153 kunnassa puolivakinainen ja 229 kunnassa toiminta oli järjestetty yhden tai useamman sopimuspalokunnan varaan. Palo- ja pelastustoimilain edellyttämä palokunta puuttui vielä 19 kunnasta. Sopimuksin toisen kunnan kanssa asia oli hoidettu 4 kunnassa.

Miten on sitten asia hoidettu tässä meidän alueellamme Lohjan hälytys-alueella, Lohjan yhteistoiminta-alueella? Lohjan kaupungissa on vakinaiseen palokuntaan verrattava puolivakinainen palokunta ja Karkkilassakin suunnilleen vastaava. Lohjan kunnassa ja Vihdissä on palo- ja pelastustoimi perustettu sopimuspalokuntapohjalla, mutta molemmissa näissä kunnissa on kuitenkin useita päätoimisia virkoja, palopäällikön viran lisäksi palotarkastajan ja kalustonhoitajan-palomiehen virkoja. Alueen pienemmissä kunnissa Pusulassa, Nummella, Sammatissa ja Karjalohjalla palo- ja pelastustoimi on hoidettu sopimuspalokuntapohjalla. Näissä kunnissa ainoastaan Pusulassa on päätoiminen palopäällikkö. Missään mainituissa kunnissa ei ole muita päätoimisia virkoja.

Kun tarkastellaan, mitä palo- ja pelastustoimen hoitaminen maksaa esim. asukasta kohden laskettuna, voidaan todeta, että viime vuonna olivat palo- ja pelastustoimen käyttömenot asukasta kohti Lohjan kaupungissa noin 90 mk ja Karkkilassa noin 77 mk, kun ne Lohjan kunnassa olivat vain noin 31 mk ja Vihdissä noin 28 mk. Alueen pienemmissä kunnissa oli vaihtelu hyvin suuri. Pusulassa ja Karjalohjalla nämä menot olivat 350 markkaa, Nummella alle 10 mk ja Sammatissa 20 mk.

Perustana kuntien palo- ja pelastustoimen hoitamiselle on palo- ja pelastustoimilain 16 §:n määräys. Sen mukaan kunnallisen palokunnan henkilövalvuuden, palo- ja pelastustoimeen tarvittavan kaluston sekä palokunnan hälytysvalmiuden pitää olla riittävä ottaen huomioon kunnan olosuhteet, jotka vaikuttavat palo- ja pelastustoimen valmiuteen. Kun kuitenkin tällä hetkellä, kuten aikaisemmin olen esittänyt, näyttää siltä, että kovin paljon uusia virkoja ei voida perustaa eikä menoja muutenkaan kasvattaa, tulee etsiä ja löytää kaikki ne keinot, joilla nykyisillä resursseilla tai niitä vain vähäisessä määrin kasvattamalla päästään mahdollisimman hyvään tulokseen.

Sellaisissa kunnissa taikka alueilla, missä toimintavalmiutta ei tarkoituksenmukaisesti eikä ilman suuria kustannuksia

pystytään saamaan pelkästään kunnan toimenpitein, on pyrittävä asia hoitamaan yhteistoimin toisen kunnan tai toisten kuntien kanssa. On otettava huomioon myös yhteistoimintamahdollisuus muiden viranomaisten, laitosten ja yhteisöjen esim. teollisuuden kanssa. Erityisesti tämä koskee pieniä kuntia joissa asukkaita on alle kaksi tuhatta. Tällaisia kuntia Lohjan yhteistoiminta-alueella ovat Sammatti ja Karjalohja.

Mutta entistä kiinteämpää yhteistoimintaa tulisi varmasti kehittää myös sellaisten kuntien kesken, jotka muutenkin ovat kiinteästi toistensa kanssa yhteistoiminnassa. Kun asioita tällä tavalla kehitellään olisi ilmeisen tarkoituksenmukaista, että koko yhteistoiminta-alueen palo- ja pelastustoimen operatiivinen valmius tutkittaisiin kokonaisuutena ja kehitettäisiin yhteistoiminta-alueen palokuntajärjestelmä. Tässä järjestelmässä tulisi ottaa huomioon alueen vakinaisten, puolivakinaisten ja kaikkien sopimuspalokuntien toiminta sillä tavalla, että jokaiselle tulee omat tehtävänsä.

On selvä, että näin pitkälle menevä yhteistoiminnallinen suunnittelu ei ole helppoa. Siitä meillä kaikilla on kokemuksia kuntien välisestä yhteistoiminnasta muilla aloilla. Näyttää kuitenkin siltä, että tämä on paras ratkaisu siinä mielessä, että olemassa olevat voimavarat saadaan mahdollisimman hyvin hyödynnetyiksi.

Kun uutta palo- ja pelastustoimilakia valmisteltiin kuului huhuja, että tämä laki merkitsisi vapaaehtoisuuden merkityksen vähentymistä palo- ja pelastustoimen hoidossa.

Nyt on kuitenkin jo selvästi nähtävissä, että ilman vapaaehtoisuutta, ilman vapaaehtoisia palokuntia, ei maamme palo- ja pelastustointa kyettä hoitamaan. Tämä johtuu ennenkaikkea siitä, että maamme on harvaan asuttu, taajamat ovat yleensä pieniä ja kaukana toisistaan. Erittäin suuri merkitys on sillä pitkällä vapaaehtoisuuteen nojaavalla palokuntaperinteellä, mikä maassamme on, erityisesti näillä Etelä-, Lounais- ja Länsi-Suomen rannikkoseuduilla samoin kuin eräillä teollisuuspaikkakunnilla. Näin ollen tulee kaikilla tasoilla sekä valtion keskushallinnossa, lääninhallituksissa, kunnal-

lishallinnossa samoin kuin vapaaehtoisissa palokunnissa pitää huolta siitä, että palokuntahenki säilyy ja edelleen kehittyy.

Toisaalta on myös pidettävä vapaaehtoisten palokuntien piirissä huolta siitä ja huomattava, että jokainen vapaaehtoinen palokunta on osa kokonaisuudesta ja että palokunnan toiminta on sovitettava tähän kokonaisuuteen. Näitä linjoja noudattaen, niin uskon, voidaan palo- ja pelastustointia kehittää maassamme ja kotiseudullamme tarkoituksenmukaisella tavalla. Tasapuolisesti tulee ottaa huomioon sekä päätoimisen että sivutoimisen ja vapaaehtoisen henkilöstön toiminta, heidän näkemyksensä ja etunsa, mitkä kaikki ovat yhdistettävissä saman päämäärän saavuttamiseen.

Puheenvuoroni lopuksi palaan vielä tähän kotoiseen piiriin ja tahdon vieläkin korostaa sen vapaaehtoisen toiminnan merkitystä, jota Nummelan VPK on toimiaikanaan, taaksejääneiden vuosikymmenien kuluessa harjoittanut. Jotkut tässä toiminnassa johtavilla paikoilla olleet ovat siinä tehneet suorastaan elämäntyönsä. Eikä yhtään vähempiarvoiseksi ole arvioitava sitä osaa, jota tässä yhteisessä harrastuksessa ovat olleet tekemässä tavalliset palokuntalaiset pojat ja nuoret miehet, jotka ovat harrastuksissaan suuntautuneet tälle yleishyödylliselle ja arvostetulle alalle. On kunniakasta olla palokuntalainen. Ja sitä kunniakkaampaa, jos tai kun jokainen uusi palokuntalaispolvi pitää tärkeänä hoitaa osaansa niin, että tämä kunniakkuus edelleen kasvaa, eikä vähene. Kun olen puhunut palokuntalaisista, pojista ja miehistä, en tietenkään ole unohtanut palonaisten asemaa ja osuutta koko VPK:n toiminnan ylläpitämisessä. Ei palokuntatyössä enempää kuin missään muussakaan toiminnassa saavuteta pysyviä ja arvokkaita tuloksia ilman naisia. Heillä ja heidän mukanaolollaan on aina erittäin tärkeä merkityksensä, tämän me hyvin tiedämme.

Arvoisat entiset, nykyiset ja tulevat palokuntalaiset. Käytän tilaisuutta hyväkseni ja esitän teille korostetusti rehdit ja vilpittömät kiitokset hyvin suoritetusta työstä sekä parhaat onnen ja menestyksen toivotukset lähtiessänne nyt uudelle

vuosikymmenelle. Uskon, että näihin sanoihin yhtyy koko paikkakunta, sen jokainen asukas. Kannustakoot nämä hyvät ja yhteiset toivotukset teitä edelleenkin vireillä pitämään ja edelle kehittämään toimintaanne, joka on tälle kotiseudulenne niin monella tavalla tärkeä.

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

1. Lääni	UUSIMAA	3. Kohde
2. Kunta	VIHTI	
4. Kylä/Rekisterinumero	5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	6. Kohdetyyppi
1: 106		Asuinrakennus
7. Peruskartta/Koordina.	8. Osoite	9. Omistaja ja omistajan osoite
	Karhumäenpolku 8 03100 NUMMELA	Jimmu Niemelä → VIHDIN KUNTA → SKANSKA

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o

Nyk. käyttö	Asuinrak.
Alkup. käyttö	Asuinrak
Rak. aika	1939
Suunnittelija	
Kerrosluke	Kellari+1,5
Perusta	Betoni
Runko	Lauta
Kattomuoto	Harja
Kate	Konés. pelti
Vuoraus	Pystyrima
Ulkovärit	Kellertävä
Kunto	Hyvä
Erytispiirteet	Kulmaikkuna
	Lankku lattiat
	Kapeahko portaikko avoimeen halliin

11. RAKENNUSHISTORIA

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Ympäristöön on rakennettu pienkerrostaloja ja omakotitaloja.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)

Tontti on kaavoitettu kerrostaloalueeksi
Talo tullessaan purkamaan talvella 1999. Kaavamerkintä Ak-2.

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Nummelan rakennusinventointi

15. Rakennus-
historiallinen 16. Historiallinen 17. Maisemallinen

KOHTEEN NUMERO

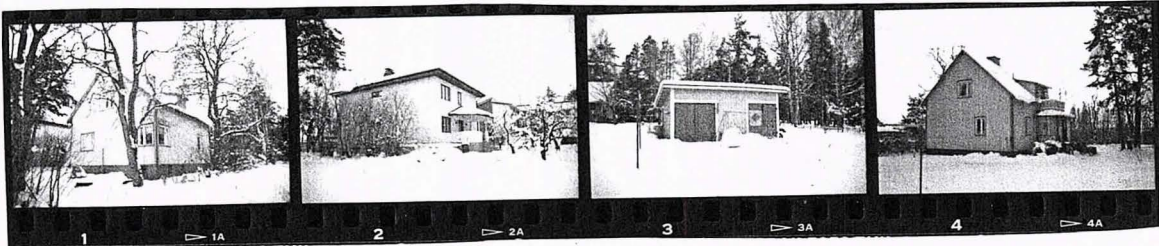
KOHDE

KUNTA

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

F. 7

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

22. LIITTEET

24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

M. Piipponen
marraskuu 1998

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Rauli Himan, vuokralainen
Eikoo Himan

Toinen Karhumäenpolun varressa olevasta 1930-luvun omakotitalosta. Muut vanhemmat rakennukset on jo purettu uusien pienkerrostalojen alta. Tämä talo on ulkonäöltään Vihdissä tavanomainen 1930-luvun omakotitalo.

Lautarunkoinen talo on valmistunut 1939. Se on pysty-laudoitettu 1,5-kerroksinen talo, jossa on umpikuisti ja sen päällä parveke. Ilmeikkyyttä talolle antaa kulmaikkuna ja sisätiloissa avotakka ja yläkerran pieni porrashalli. Talon kellarissa on sauna ja pesutilat sekä varasto. Huonepinta-alaa on noin 140 neliometriä ja sekä ala- että yläkerrassa on 2 huonetta. Alakerrassa on myös keittiö. Ilmeisesti alkuperäiset lankkulattiat ovat jäljellä.

Taloon on liittynyt tilava tontti, josta on enää jäljellä pieni piha-alue talon edustalla ja sivulla ja jonkin verran entistä omenatarhaa. Pihalla on pieni lautarakenteinen liiterivarastorakennus.

Talon on rakennuttanut autokorjaamo lähellä pitänyt (Galleria Pictor) seppä Lauri Långström. Talon paikalla oli entinen sokkeli, sillä aiemmin tontilla oli ollut 1900-l. alussa muurari Kontion talo. Se saattoi palaa. Talon pohjalle L.L. teki oman talon, joka oli aikaisempaa suurempi. Kontiolla oli ollut kaivoelevaattori ja pihalla oli yksi Nummelan syvimmistä kaivoista.

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

1. Lääni	UUSIMAA	3. Kohde
2. Kunta	VIHTI	
4. Kylä/Rekisterinumero	1:125	6. Kohdetyyppi
	Honkala	
7. Peruskartta/Koordin.	8. Osoite	9. Omistaja ja omistajan osoite
	Karhumäenpolku 8 C	Jimmu Niemelä →
	03100 NUMMELA	VIHDIN KUNTA → RAK. VICE

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o

Nyk. käyttö	As. käyttö
Alkup. käyttö	As. käyttö
Rak. aika	1956
Suunnittelija	Rkm. E. Salenius
Kerrosluke	Kellari + 1,5
Perusta	Betoni
Runko	Tiili
Kattomuoto	Hanja
Kate	Korhes. pelti
Vuoraus	Roiskerappaus
Ulkovärit	Harmaa
Kunto	Hyvä
Erytispiirteet	Pylväsavaulkus

11. RAKENNUSHISTORIA

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Vanhempaa (1930-l.) ja omakotitaloasutusta, uusia pienkerrostaloja
Metsikköä.

13. SÄILYMEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)

Puretaan ilmeisestä helmikuussa 1999.
Paikalle suunniteltu pienkerrostaloja

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Nummelan rakennusinventointi

15. Rakennus-
historiallinen
16. Historiallinen
17. Maisemallinen

KOHTEEN NUMERO

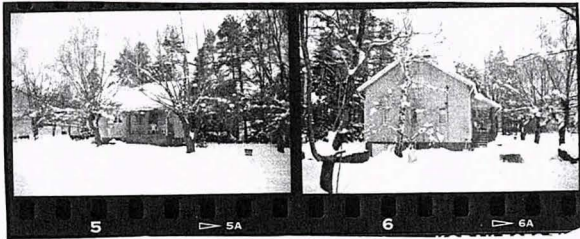
KOHDE

KUNTA

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

Filmi 7.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

22. LIITTEET

24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Mervi Piipponen

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Rauno Tulonen, vuokralainen
Taisto Virta, ent.-omistaja, rakennuttaja

(VIRTA)

Lauri Långström erotti omasta tontistaan työntekijälleen tontin, jolle auton asentaja Taisto Virta rakennutti talon 1950-luvun jälkipuolella (1956). Talo rakennettiin talkoilla. Kuten monet muut tämän ajan talot sen suunnitteli rkm. Erkki Salenius.

Talossa on kellari ja kaksi kerrosta. Kellariin tehtiin sauna, WC, autotalli ja myöhemmin keskuslämmitys. Aluksi lämmitettiin puu-uuneilla. Rakennuksen ulkoasu on alkuperäinen; seinät ovat rapatut ja sen edustalla on tilava avokuisti.

Honkala-nimi tontille annettiin, koska sillä kasvoi paljon honkapuita.

Talo tullaan purkamaan talvella 1999.

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

1. Lääni	UUSIMAA	3. Kohde
2. Kunta	VIIHTI	
4. Kylä/Rekisterinumero	1:65	5. Kaup.osa/Kortteli/Talo
		Arvola
6. Kohdetyyppi		
7. Peruskartta/Koordin.	8. Osoite	9. Omistaja ja omistajan osoite
	Karhumäenpolku	Långström ?

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o

Nyk. käyttö	Asuinrakennus	Varasto
Alkup. käyttö	Asuinrakennus	Autotalli + aitta + käymälä
Rak. aika	1930-1940-l. vaihe	1940-l. jälkip.
Suunnittelija		
Kerrosluke	1,5	1
Perusta	Betoni	Betoni
Runko	Lauta	Lauta
Kattomuoto	Satula	Satula
Kate	Tiili	Pelti (?)
Vuoraus	Pystyrima	Pystyrima
Ulkovärit	Kermankelt.	Kermankelt.
Kunto	Hyvä	Hyvä
Erityispiirteet	Umpikuisti; parveke päällä	(Tilat useammalle autolle)
	Kulmaikkunat	
	Ikkuna katonlappessa	

11. RAKENNUSHISTORIA

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kandén tien välissä, viereisellä tontilla uusi kerrostalo
Toisella sivulla puistoaluetta.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)

Kaavassa AK-2 merkintä. Muut lähialueen omakotitalot tullaan purkamaan.

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Nummelan inventointi

15. Rakennus-historiallinen
16. Historiallinen
17. Maisemallinen

KOHTIEN NUMERO

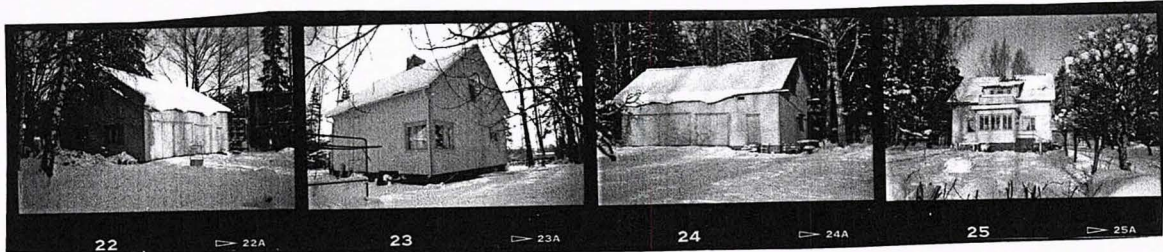
KOHDE

KUNTA

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

F. 4.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

KA / Rakennusluvasta (KYMRD)
Määritysrekisteri: Uudenmaan kiinteistöviraston

22. LIITTEET

24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

M. Piipponen
marraskuun 1998

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Eino Salenius
V. Helle
T. Virta

Uuden kirjastorakennuksen vieressä sijaitseva kiinteistö on yksi harvoista tasakattoisista 1930-luvun rakennuksista. Rinteessä sijaitseva kiinteistö on nykyisin galleria Pictorin näyttelytilana ja sillä on monipuolinen ja paikallisesti kiinnostava historia autokorjaamosta paloasemaksi ja edelleen taidegalleriaksi. Asiakirjojen mukaan alunperin Ridalin maista erotetulta tontilta seppä Karl Långström lohkaisi Lohjantien varrelta "Autola"-nimisen palstan pojalleen v. 1931. Ilmeisesti kysymyksessä on juuri tämä tontti. Tontilla olevassa rakennuksen matalassa ja vanhimmassa osassa sijaitsi Nummelan ensimmäinen autokorjaamo, jonka rakennutti v. 1922 Lauri Långström. Hän oli autonkuljettaja ja lähes itseoppinut automekaanikko. Perustaitoja hän oli käynyt hankkimassa Helsingissä sijainneessa "Auto-Taito"-firmassa muutaman kuukauden ajan. Kun autoja alkoi paikkakunnalla olla riittävän paljon, kannatti perustaa erillinen korjaamo. Siinä oli tilat kolmelle autolle. Hän oli kylässä tärkeä yrittäjä, koska hän edusti uutta "automobiiliaikaa" ja hän myös koulutti useita nummelalaisia autonkorjaajia. Pajassa korjattiin mm. "Viiksi-Hoppa"-autoja, kuten Fordeja nimen vaikeuden ja niiden erikoisen rakenteen vuoksi (T-malli Ford) paikallisesti kutsuttiin.

Betonitiilestä valmistettu verstaas oli siisti ja sitä mm. lämmitettiin nurkassa olleella uunilla. Rakennuksen toisessa päässä asui aluksi Lauri Långström ja myöhemmin L. Lindfors.

Kun autot suurentuivat ja tilat kävivät muutenkin ahtaiksi, korjaamo oli laajennettava. Uusi osa tehtiin 1930-luvulla. Talon rappasi muurari Jalonen. Laajennusosaan tehtiin kaksi kerrosta. Alakerta oli maalaamona ja yläkerta oli isojen autojen mm. Ol. Auran autojen korjaustilana. Rakennus oli Siporex-tiiltä rungoltaan ja siinä oli keskuslämmitys. Se oli muutenkin tilavampi ja valoisa entiseen verrattuna. Sisätiloissa oli portaat alakertaan. Korjaamon ovia jouduttiin suurentamaan ja ovien mitat Långström käski rakennusmiesten mittaamaan linja-autoista. Laajennuksen oli suunnitellut rkm. Säiläkivi, joka oli jo töissä Polarilla, mutta hän teki joskus tällaisia piirustustöitä. Hän myös seurasi tarkkaan töiden edistymistä. Vanhempi osa on betonitiiltä. Aiemmin rakennuksen vanhimmassa osassa oli aumakatto.

1938 korjaamolle töihin mennyt Taisto Virta aloitti siellä auton asentajan uran juoksupoikana ja autojen rasvaajana. Siten opeteltiin tuntemaan auton osat. Silloin töissä oli mestarin lisäksi Topi Lindfors ja hän. Korjaamo oli valtuutettu Fordin merkkikorjaamo, joten Ford antoi myös hyviä työkaluja käyttöön. Autojen lisäksi korjattiin mm. traktoreita ja korjattavia ajoneuvoja tuli kauempaakin. Långströmin korjaamo oli 1930-l. arvostettu ja hyvin varustettu huoltamo. 1950-l. korjaamoon mahtui jo neljä autoa ja työssä oli Långströmin lisäksi auton asentaja Taisto Virta, Leo Lindfors ja Järvensivu.

1960-luvulla korjaamo vuokrattiin Tarhosille ja toiminta päättyi kun tilat myytiin 1970-l. puolivälissä Vihdin kunnalle. Sen jälkeen Nummelan VPK muutti tiloihin. Rakennus soveltui hyvin paloasemaksi siksikin, että se oli tehty raskasta kalustoa silmälläpitäen. Rakennuksen alakertaan tehtiin talkoilla kokoustilat, sauna ja keittiö. VPK on myös uusinnut vanhan osan katon ja uuden puolen ovet. Muuten rakennus on ulkonäöltään samannäköinen kuin 1950-luvulla.

Kun uudet toimitilat saatiin, saatiin myös yksi hyökkäysauto ja miehistöauto. Kalustot VPK hankki itse. Aiemmin varusteita oli säilytetty "ladossa" (uuden kirjaston tienoilla) ja autokorjaamon tiloissa. Paloautoja ei silloin vielä ollut, vaan käytössä oli Ol. Auran autot. Koska korjaamon katolla oli sireeni, korjaamon väki oli ensimmäisenä lähdössä sammutuksiin.

Vakituisia VPK:laisia ~~oli~~ 1970-l. lienee ollut noin 30 henkeä. Erityisesti kauan palokunnan päällikkönä ollut Heikki Louhi edisti VPK:n toimintaa ja nosti sen kukoistukseen. Kesäaikaan oli myös päivystykset, jotka alkoivat lauantaiaamuna ja jatkuivat sunnuntai-iltaan. Lähinnä uhkana olivat metsäpalot. Vuonna 1998 VPK vietti 70-vuotisjuhlia ja sai myös uudet toimitilat. Uuden kirjastorakennuksen vuoksi paloautot eivät enää päässeet ajamaan asemalle, joten toiminta oli siirrettävä muualle.

Syksyllä 1998 entisessä autokorjaamossa alkoi uusi vaihe, kun rakennus siirtyi kulttuuritoimen käyttöön ja siihen tehtiin mm. taidenäyttelytila galleria Pictor.

Seppä Långströmin oma paja sijaitsi aivan korjaamon tuntumassa.

1920- ja 1930-l. ^{Yhdessä} Länsi-Uusimaassa on myös Långströmin korjaamon mainoksia. Yhdessä niissä houkutellaan asiakkaita seuraavasti:
"... tänne tällaisen autoparkain matka johtaa, mutta ei rangaistuksen uuniin vaan puhdistuksen kiirastuleen, kuin ainakin sairastuneen lääkäriin. Eikä niitä täällä pahoinpidellen kostotoimiin ärsytetä, vaan varman avun kaikki saavat. Ylimontööri on taitava ja kokenut autoteknikko, joka pahimmatkin viat älyää, ja alimestareita ja apulaisia on riittävästi. Niinpä kangistuneet nivelet täällä pian notkistuvat, seisattuneet pyörät hyrisemään rupeavat ja auto herää uuteen elämään. Kuuliaisena palvelemaan tottelee se jälleen ohjaajaansa pienimpiäkin viittauksia ja jälleen sujuu matka ajatuksen nopeudella. Nummelan autopajan, jonka jo ennestään tilavia suojia paraikaa laajennetaan, omistaa seppä Långström. (2.7.1929)

Talo on Lohjantien ja Karhumäentien välissä sijaitsevalla tontilla.

Talon ulkoasu on 1930-l. Vihdissä yleinen rakennustyyppi. Talon rakennutti autoilijana toiminut Arvo Långström ilmeisesti 1930-luvun lopulla tai 1940-l. alussa (välirauhan aikana ?).

Ridalin mailta erotetulle maa-alueelle on kiinteistörekisteriin merkitty erotetuksi Arvola-niminen tontti vuonna 1941. Tontin koko on 2000 neliömetriä ja se on 40 metriä leveä ja 50 metriä pitkä. Omistaja on aitausvelvollinen ja hänellä on oikeus käyttää kaivoa ja tontille johtavaa tietä.

Vuonna 1946 Arvo L. on hakenut KYMROlta rakennuslupaa autotalille, jossa on lisäksi navetta, pesutupa, aitta ja käymälä. Rakennus on rkm. Hyvärisen suunnittelema. Talousrakennuksessa on pohjapinta-alaa 104 neliömetriä viidessä huoneessa. Sen kustannusarvio on 135 000 markkaa ja rakentamisen aloitusaika 1.4.1947.

Hakemuksen perusteluissa kerrotaan: Koska autoni on tähän asti ollut Niilo Helteen autotalissa ja kun se nyt puretaan jää auto ilman suojaa. Minulla on pihassa vanha rakennus josta laajentamalla ja korjaamalla saa hyvän autotalin, joten jään odottamaan työasiamiehen suosiollista päätöstä anomalleni rakennuskorjaukselle. Säännöstelyn alaisten rakennustarvikkeiden määrä ostettu 2 vuotta sitten puutavarana, nauvoja on vanhoja ja oiottuja 12 kiloa.

Talo on nykyisin vuokralla.

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO
29.		
KOHDEINVENTOINTILOMAKE		
1. Lääni	UUSIMAA	3. Kohde
2. Kunta	VIHTI	"Kivikoulu"
4. Kylä/Rekisterinumero	5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	6. Kohdetyyppi
1:3		kuvataidekoulu / ala-aste
7. Peruskartta/Koordin.	8. Osoite	9. Omistaja ja omistajan osoite
	Väinämöisentie 9	Vihain kunta
10. RAKENNUKSEN KUVAUS		
Rakennus n:o		
Nyk. käyttö	ala-aste + kuvataidekoulu	
Aikup. käyttö	kansakoulu "Kivikoulu"	
Rak. aika	1930	
Suunnittelija	Z + kellari Arkkiteit. Veitti Niemi (+ J. Armi?)	
Kerrosluku	Z + kellari	
Perusta	Betoni + Lohkotievi	
Runko	Tiili	
Kattomuoto	Auma	
Kate	Pelti	
Vuoraus	Rapattu	
Ulkovärit	Rosa (punertava)	
Kunto	Hyvä	
Erityispiirteet	Seinäpintaa jakeavat pystypalkit	
	Suuret 10-r. ikkunat	
	Kaarevia valeikkunoita, lyhyet räystäät	
	Sisäportaikon kaiteet ja pylväät (rautaa)	
11. RAKENNUSHISTORIA		
12. LÄHIYMPÄRISTÖ		
Pihapiirissä uusi ala-asteen rakennus. Ympäristössä omakotitaloja		
13. SÄILYSEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)		
Kaavamerkintä 40-1		
14. LUETTELOINTIPERUSTE		
Nummelan rakennusinventointi		
15. Rakennus-historiallinen	☒	
16. Historiallinen	☐	
17. Maisemallinen	☒	

KOHTIEN NUMERO

KOHDE

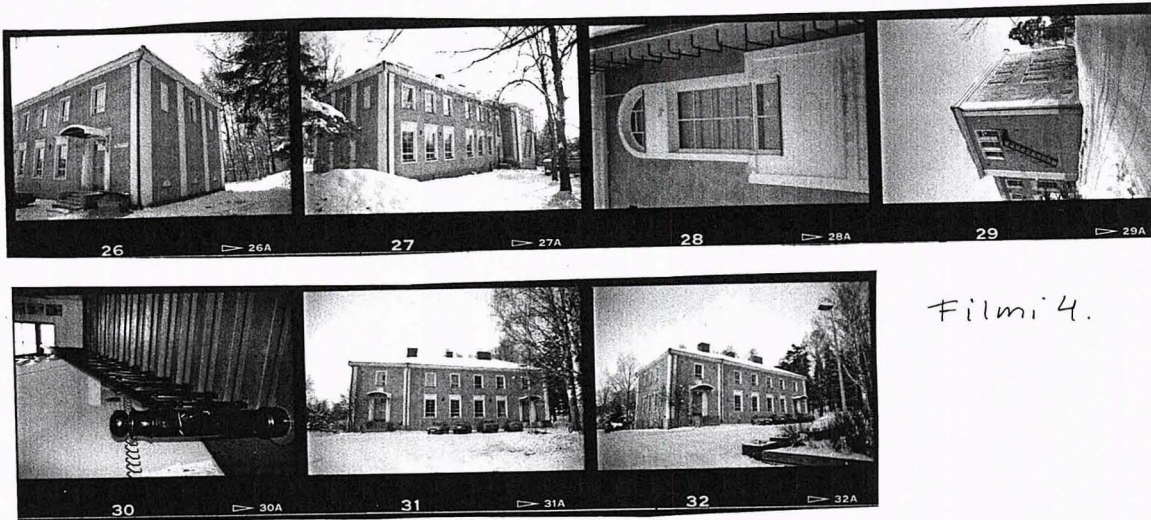
KUNTA

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

Ks. liite

20. VALOKUVAT

Filmi 4.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Ketola Eino: Vihdin historia

Vihdin kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakennukset

KA/Kunnanvaltuuston pöytäkirjat

Helmi Salmisen haastattelukasetti (TY:n arkisto
(H-Salminen oli pitkäaikainen keittäjä)

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Simo Hirvelä
Kirsti Kuusela

22. LIITTEET

Piirustukset

24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

M. Piipponen
marraskuu 1998

Kivikouluna tunnettu rakennus on valmistunut v. 1930 ja se on vanhimpia julkisia rakennuksia Nummelassa. Se on ilmeisesti myös vanhimpia tiili-/kivirakenteisia kouluja Vihdissä. Sen suunnittelijaksi mainitaan arkkitehti Veitti Niemi, mutta mahdollisesti vihtiläinen rakennusmestari J. Aarni on myös vaikuttanut rakennuksen ulkoasuun.

Uusi koulurakennus tarvittiin, koska oppilasmäärät olivat lisääntyneet. Uudesta koulusta tehtiin kaksikerroksinen; alakerrassa oli luokat ja yläkerrassa oli opettajien asunnot. Siellä toimi myös koulun keittola 1940-1950-luvulla. Rakennuksessa toimi myös kirjasto, joka muutettiin ruokasaliksi. Tällöin koulussa oli jo keskuslämmitys ja lämmitys tapahtui puulla ja koksilla. 1940-1950-l. keittolatoiminnasta ja kouluoloista kertoo keittäjänä toiminut Helmi Salminen v. 1992 tehdyssä haastattelussa.

1960-luvun lopulla (1967?) rakennuksessa tehtiin sisäremontti, jolloin mm. lautalattiat poistettiin. Myös eteisen katto on alkuperäisestä laskettu. Tällöin oli käytössä neljä luokkahuonetta. Myöhemmin myös asunnoista tehtiin luokkahuoneita ja talonmiehen asunto muutettiin luokaksi ja talonmies ja keittäjä asuivat keittolatiloiissa. Koulutoiminta jatkui vuoteen 1987, jolloin rakennuksessa aloitti toimintansa kuvataidekoulu. Se syntyi yksityisten ihmisten, lähinnä Kaiju Haanpään ansiosta. Kuvataidekoulun aikana rakennuksen sisällä on tehty itse pintaremonttia ja ikkunat on uusittu, mutta niiden malli on säilytetty alkuperäisenä. Luokkahuoneita muutettiin taideopetukseen sopivaksi ja mm. opettajainhuoneesta tehtiin valokuvalaboratorio.

Rakennuksen ulkoväri on uusittu 1990-luvun alussa (1992) vanhan roosan punaiseksi. Aiemmin väri oli kellertävä. Silloin ovien päälle myös lisättiin kaarevat lipat.

Vuonna 1998 koulu on jälleen otettu ala-asteen opetuskäyttöön ja v. 1999 siellä tullaan tekemään remontti mm. homevaurioiden takia.

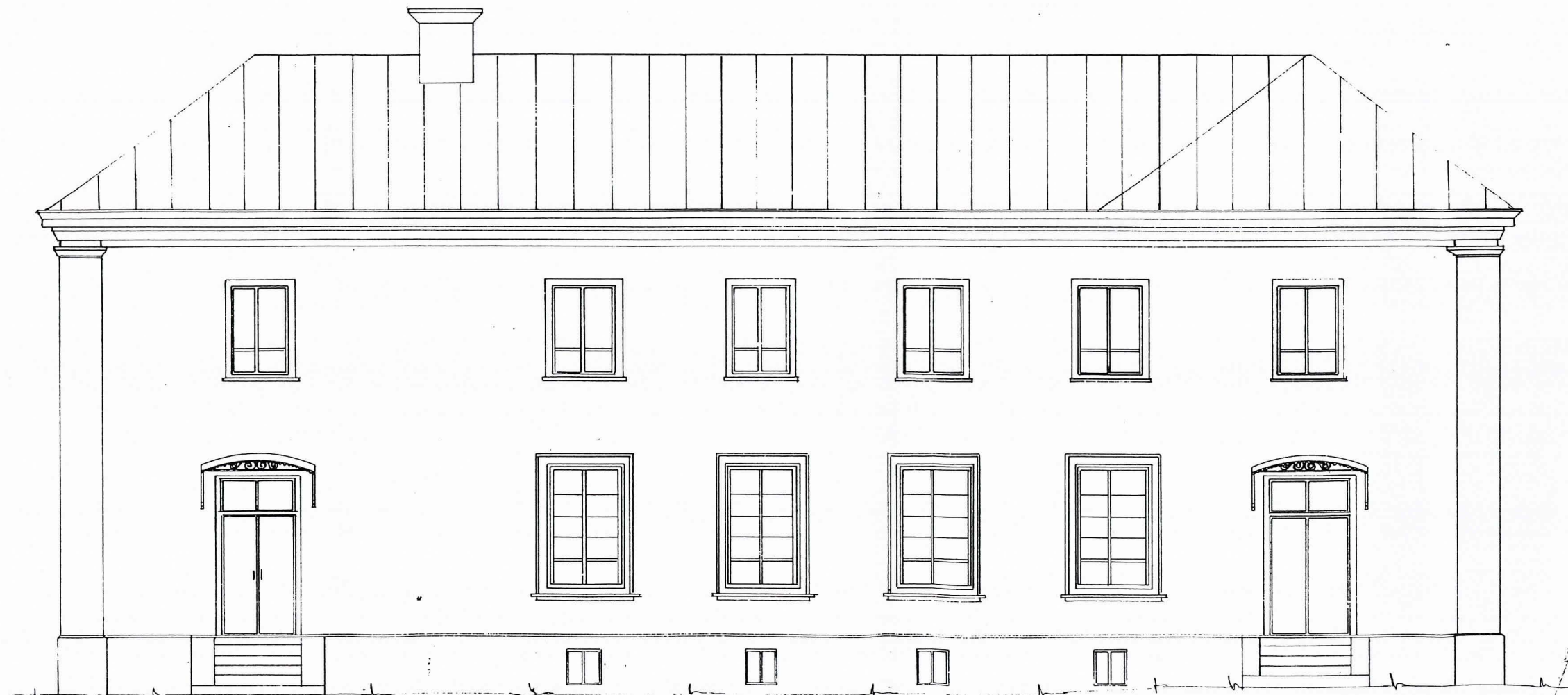
Vuonna 1978 järjestettiin piha-alueen kunnostustalkoot, jolloin piha uusittiin mm. tasoitettiin koululaisten ja vanhempien avustuksella.

Tämä koulurakennus tehtiin samaan pihapiiriin, jossa jo sijaitsi vanhan puukoulun nimellä tunnettu kansakoulu. Se purettiin v. 1969, kun uusi koulurakennus valmistui.

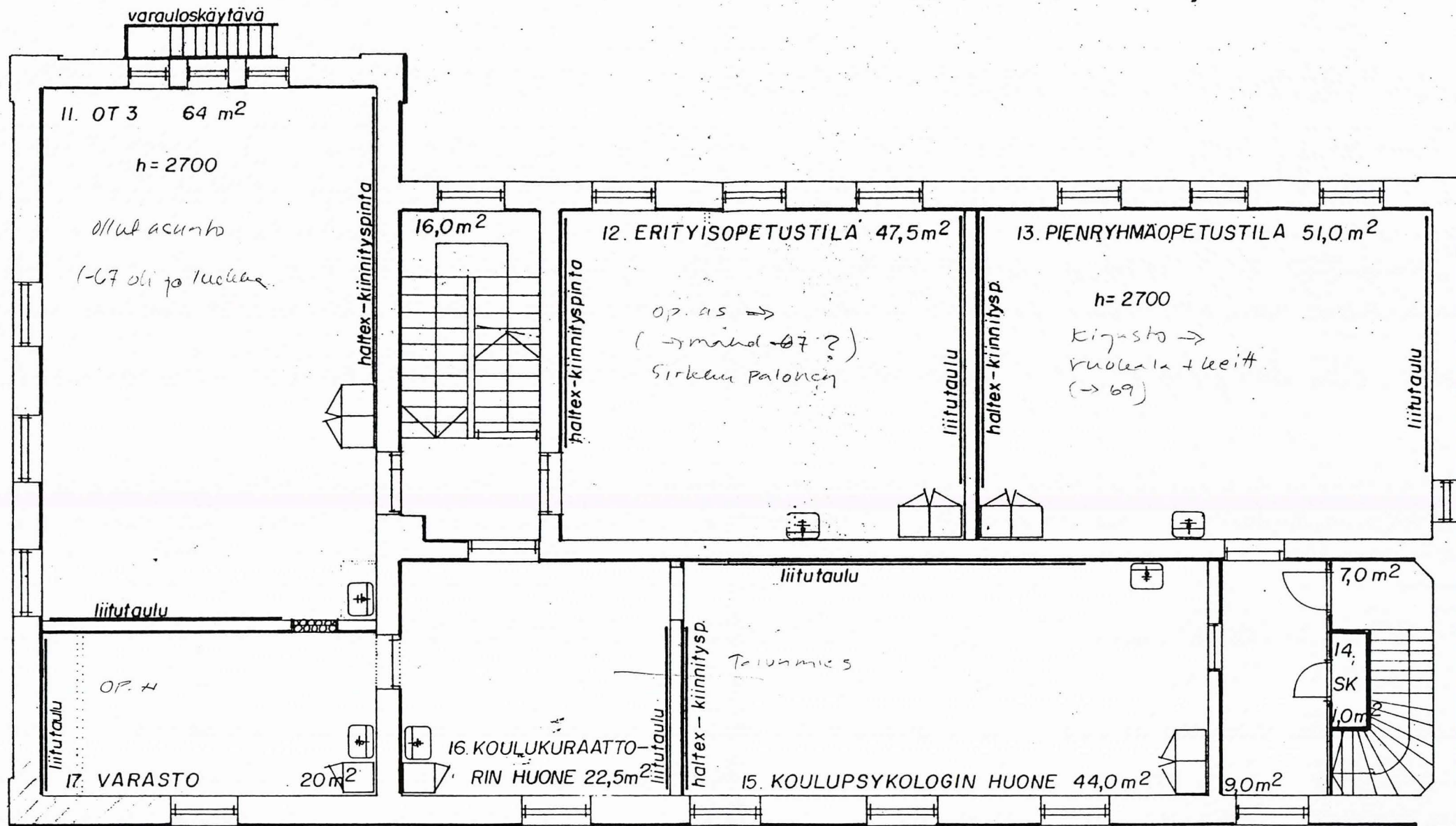

pelti, väri peltikaton punainen

ETELÄÄN

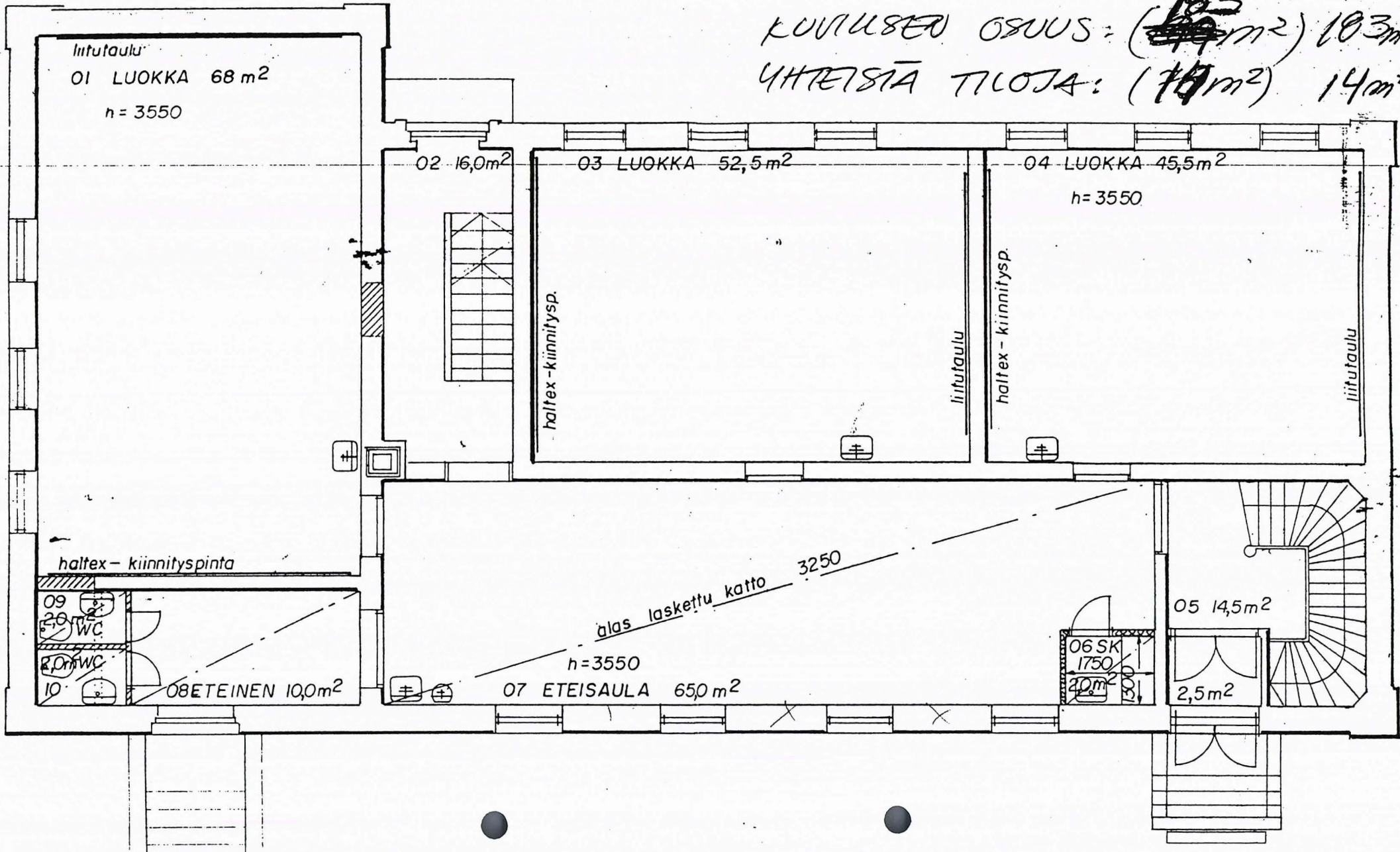

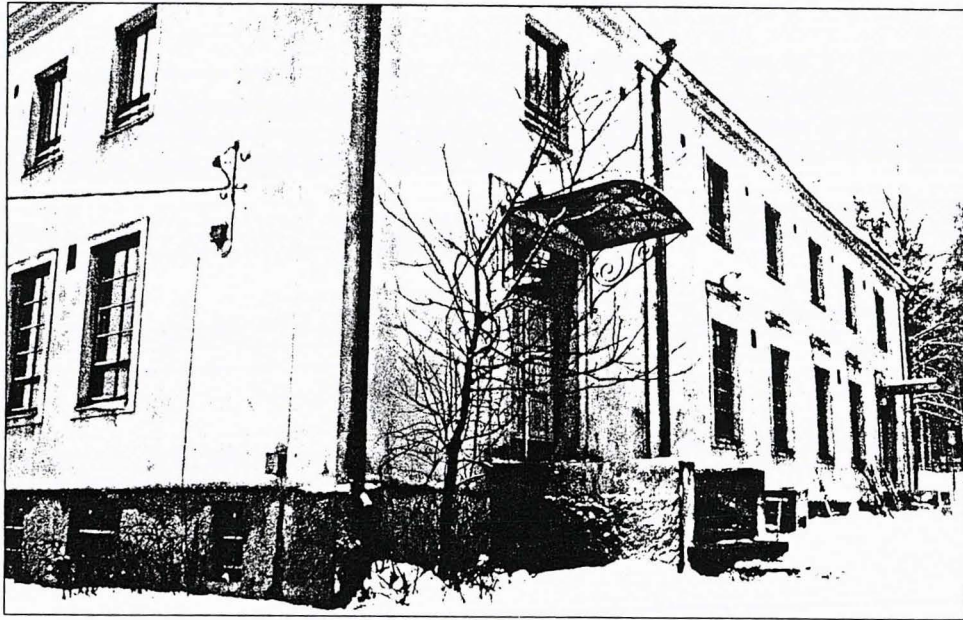
ITAÄN

F. L. 1983

KUULUSTEN OSUUS: (~~147~~¹⁸³ m²) 183 m²
YHTEISTÄ TILOJA: (~~78~~ m²) 14 m²

Veikko Helle on esittänyt Nummelan ala-asteen nimeksi Karhumäen koulua. Se kuvaisi historiaa ja olisi persoonallisempi kuin 20 vuotta sitten alulle pannun peruskoulun "pakollinen" ala-aste -nimitys.

Galleria Pictor on Vihdin taidegalleria, joka toimii yhdessä yksityisen yhdistyksen pitämän kuvataidekoulun kanssa Nummelan vanhassa kivikansakoulussa. Tämä vanha rakennus (kuva vuodelta -88) on peruskunnostettu ja maalattu antiikinpunaiseksi.

Opettaja, kirjailija, olympiavoittaja

Urho Karhumäen 100-vuotisnäyttely Galleria Pictorissa Nummelassa 7.6.1991

Päivälleen 100 vuotta sitten syntyi Multialla maanviljelijä Taavetti Karhumäen perheeseen poika, joka sai kasteessa nimekseen Urho Johannes. Hänestä kasvoi se opettaja ja kirjailija, jonka muistoa ja elämäntyötä olemme nyt täällä, tässä koulussa ja koulunmäellä kunnioittamassa.

Tätä tapaamista valmistelemissa olleena ja yhtenä Karhumäen oppilaista, lausun teidät, Elin ja Urho Karhumäen jälkipolvi, entiset oppilaat ja muut kutsuvieraat tervetulleiksi tämän 100-vuotissyntymäpäivän johdosta rakennetun näyttelyn avajaistilaisuuteen.

En oikein osaa sanoa mitä Urho Karhumäessä, tässä ja nyt, eniten korostaisin, opettajaa, kirjailijaa tai olympiavoittajaa siinä urheiluhengessä, jonka juuri hän meihin oppilaisiinsa lähtemättömästi juurrutti.

Silloin vuonna 1936, Berliinin olympialaisten aikaan, ei vielä ollut tapana osoittaa kultamitalin voittajalle kunnioitusta ja kiitollisuutta lahjoittamalla hänelle omakotitalo rantapalstoinen.

Ei sellaisen huomion kohteeksi joutunut myöskään ensimmäinen vihtiläinen olympiavoittaja Teodor Koskenniemi, joka toi kultamitalin tullessaan Amsterdamin olympialaisista vuonna 1920.

Muutoinkin ovat vihtiläiset kultamitalimiehet mielestäni tarpeettoman usein jääneet unohduksiin. Koskenniemellä voisi olla nimikkotiensä Jokikunnalla ja tämän nummelalaisen kouluyhdistelmän nimenä voisi olla Karhumäen koulu. Pieni senniminen puisto meillä sentään jo tässä koulua vastapäätä on. Kiitos siitä.

Opettajaa ja hänen kouluansa korostaisin sittenkin Urho Karhumäessä eniten. Niin paljon muuta mitä hän olikin,

opettajana me monet hänet ja heidät kummankin, niin Urho kuin myös Elin Karhumäen sittenkin muistamme. Tosin oppilaina yhä harvenevassa joukossa, koska noista ajoista on jo niin pitkä aika.

Opettajissamme ja koulussamme olisi paljonkin muistele- mista, paljon enemmän mihin tässä yhteydessä on mahdol- lisuutta. Se aika oli monessa kohtaa toisenlaista kuin tämä. Se oli toisenlaista myös koulussa. Ja toisenlainen taisi silloin olla myös opettajan ja oppilaan keskinäinen suhde. Joka tapauksessa sieltä kouluvuosilta ovat peräisin monet elä- mänasenteemme ja sieltä saatuja ne tärkeät eväät joita matkallamme olemme tarvinneet.

Se oli vakavan luokassa istumisen lisäksi ykskaks harjun laelle kipaisemista pientä pitkäpalloa varten. Se oli kolmiottelua koulun vähäisellä ja juurakkoisella kentällä ja talvella hiihtämistä keskenämme tai koulujen välisissä kil- pailuissa. Se oli myös hiihtovälineiden hankkimista opetta- jan toimesta niille, joilla ei niitä ollut.

Meidän mieleemme jäi sellainen koulu ja opettajat.

Sitten alkoi opettajalta ilmestyä kirjoja ja näytelmiä. Ensimmäinen henkilökohtainen muistikuva minulla on näytel- mästä, jonka nimi oli Herpmanin pojat. Se oli suuri, moni- osainen historiallinen näytelmä, joka kylän yhteisin voimin esitettiin käsikirjoitusvaiheessa Seuratalon näyttämöltä.

Monet muutkin hänen näytelmänsä esitettiin ikään kuin kokeilu- ja katsastustarkoituksessa jo käsikirjoituksina, en- nen painattamista. Työväentalolla esitetyistä muista ainakin Kilpakihlit, Muotilääkäri, Elämännälkä, Vortuuna ja Tia- poolo, kenties niitä oli muitakin.

Opettajatkin tulevat ja menevät. Jotkut ovat pitempäänkin, jotkut vain lyhyen ajan. Joillakin heistä on enemmän aikaa kylän yhteisille riennoille, joillakin vähemmän. Nykyisin on kylämme kouluissa opettajia jo niin runsaasti, että sekin vaikuttaa suhteiden syntymiseen.

Karhumäkien aikaan, silloin aluksi, opettajia oli vain kaksi, lähes suoraan seminaarista tänne tullut nuori aviopari. Kou- lurakennuksiakin oli vain yksi, ns. puukoulu, joka nimitys

jouduttiin ottamaan käyttöön, kun uusi koulu, tämä raken- nus jossa nyt olemme, rakennettiin kivistä.

Noina aikoina olivat opettajat enemmän koulutusta saanei- na koko kyläkunnan kulttuurin voimanlähteitä ja muuten- kin monella tavalla johtavassa asemassa. Täällä katseet koh- distuivat Elin ja Urho Karhumäkeen moninaista vastakaikua saaden. He olivat monessa aloitteentekijöinä tai kannusta- jina. Noilta ajoilta ovat tässä kylässä peräisin monet hyvät asiat. Jolleivät tarvinneet enää perustamista, niin saivat osak- seen ainakin voimakasta asiantuntevaa tukea niin laulukuo- ro, soittokunta kuin urheiluseuratkin.

Kiitollisuuden osoittamisen tarvetta on kerääntynyt monel- ta alalta ja monesta asiasta.

Olkoon tämä nyt avattava näyttely pienenä osoituksena tuosta kiitollisuudesta ja muistamisen tarpeesta Urho Kar- humäkeä kohtaan hänen syntymänsä 100-vuotispäivänä, unohtamatta hänen puolisoaan Elin Karhumäkeä. Yhdessä hekin olivat enemmän kuin kumpikaan yksin.

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO			MUSEOVIRASTO
KOHDEINVENTOINTILOMAKE			
1. Lääni	UUSIMAA		3. Kohde
2. Kunta	VIHTI		
4. Kylä/Rekisterinumero	5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	6. Kohdetyyppi	
2:152	Tuiskula	Asuinrakennus	
7. Peruskartta/Koordin.	8. Osoite	9. Omistaja ja omistajan osoite	
	Hannankatu 14, 03100 N:LA	Aimo Laihon perikunta Hannank. 14	
10. RAKENNUKSEN KUVAUS			
Rakennus n:o			
Nyk. käyttö	Asuinrakennus		
Alkup. käyttö	Asuinrakennus		
Rak. aika	1957		
Suunnittelija	Rkm. Erkki Salenius		
Kerrosluku	1,5		
Perusta	Betoni		
Runko	Lauta		
Kattomuoto	Satula		
Kate	Pelti		
Vuoraus	Rappaus		
Ulkovärit	Harmahtava		
Kunto	Hyvä		
Erityispiirteet			
11. RAKENNUSHISTORIA			
<p>Tontti on erotettu Lindströmin tontista, jolta myytiin maata markan neliöhintaan. Alkuaan tontin koko oli 2500 neliometriä ja nykyinen koko 1500 neliötä.</p> <p>Laihot tulivat Nummelaan vuonna 1942 ja asuivat ensin vuokralla, mutta päättivät sitten tehdä oman talon. Sen suunnitteli rkm. Erkki Salenius. Rakentamisessa käytettiin lautaa ja siporexlevyä. Talo vuorattiin rappauksella. Taloon tehtiin patterivesikiertoinen keskuslämmitys ja aluksi lämmitettiin koksilla, sitten öljyllä ja nykyisin sähköllä. Vesijohtoja ei ollut, ne tehtiin vasta myöhemmin. Yläkerta tehtiin jälkikäteen asuttavaksi ja sitä pidettiin vuokralla. Takan teki rappari Jalonen.</p> <p>Tuiskula-nimi johtuu siitä, että paikka sijaitsee entisellä pellolla, jossa oli usein kova tuisku talvisin. Tontti nimettiin sen mukaan.</p>			
12. LÄHIYMPÄRISTÖ			
<p>Omakotitaloalue, eri-ikäisiä asuinrakennuksia</p> <p>Naapuritalo (Hannank.) pari vuotta myöhemmin rakennettu.</p>			
13. SÄILYMISEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)			
<p>Kaavassa merkitty omakotitaloalueeksi, jota ei ole pakko säilyttää (AO I 1/2)</p>			
14. LUETTELOINTIPERUSTE			
<p>Nummelan rakennusinventointi</p>			15. Rakennus-historiallinen ☐
			16. Historiallinen ☐
			17. Maisemallinen ☒

KOHTEN NUMERO

KOHDE

KUNTA

30.

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

Filmi 4.

Nauha 1/56

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

KA / Rakennuslupa 1/56

22. LIITTEET

24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Mervi Piipponen
marraskuu 1998

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Thyne Laiho, omistaja (s. 1920)

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

1. Lääni	UUSIMAA	3. Kohde
2. Kunta	VIHTI	
4. Kylä/Rekisterinumero	2:37 ?	5. Kaup.osa/ Kortteli/Talo
		Koivula (?)
6. Kohdetyyppi	Vapaa-ajan asunto	
7. Peruskartta/Koordin.	8. Osoite	9. Omistaja ja omistajan osoite
(2:9 ; 2:10?)	Ainonkatu 2 03100 NUMMELA	Tuori (Toivanen) Juslin (HUK)

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o

Nyk. käyttö	Vapaa-ajan asunto
Alkup. käyttö	Asuinrakennus
Rak. aika	?
Suunnittelija	?
Kerrosluke	1
Perusta	Betoni (alla luonnokk.?)
Runko	Hirsi ?
Kattomuoto	Hänjä
Kate	Aaltopeltti
Vuoraus	Pystup. rima (osittain leveämpikaud.)
Ulkovärit	Punainen
Kunto	Kohdal. ?
Erityispiirteet	n. 2 x 6 m
	Oven päällä pulpetti-
	kattolippa
	frontonilla tuettu

11. RAKENNUSHISTORIA

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Sijaitsee aivan tien tuntumassa
ympäristössä uutta omakotitaloasutusta

13. SÄILYMEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Nummelan rakennusinventointi

15. Rakennus-
historiallinen
16. Historiallinen
17. Maisemallinen

KOHTEEN NUMERO

KOHDE

KUNTA

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

f. 4

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Uudenmaan maaseudun historia 1910

22. LIITTEET

24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Maria Piipponen

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

*Ahti Helle, s. 1910
Bva (osasto)*

"Tiltan mökki"

Aivan Aionkadun reunassa oleva talo on harvoja enää jäljellä olevia "mökkejä" koko Nummelan keskustassa. Mahdollisesti punaista rakennusta on joskus jatkettu ja lisäksi sen kylkeen on tehty kapeampi vaja tai varasto.

Mökin omisti ja mahdollisesti myös rakennutti "tontin plättille" Tilda Toivonen, nykyisen omistajan isoäiti. Hän oli "työnainen", joka toimi apulaisena taloissa. Lisäksi hän elätti itseään kutomalla talon kamarissa kangasta.

Vuonna 1924 maarekisteriin on merkitty Tilda Johanna Toivosen nimelle Koivula-niminen palsta, joka on erotettu Hemmilän maista. Tilusala on 0,0464 ha.

Nykyisin kesäpaikka.

Tilta hyödynnettiin myös Toivosen ilmoitustalolla.

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO

MUSEOVIRASTO

32.

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

1. Lääni

UUSIMAA

3. Kohde

2. Kunta

VIHTI

4. Kylä/Rekisterinumero

2161

5. Kaup.osa/Kortteli/Talo

Nummensyrjä

6. Kohdetyyppi

7. Peruskartta/Koordin.

8. Osoite

Väinämöisentie 22
03100 NUMMELA

9. Omistaja ja omistajan osoite

Eino Luoto
Väinämöisentie 22

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o

Nyk. käyttö

Asuinrakennus

Aikup. käyttö

Asuinrakennus

Rak. aika

1946-1947

Suunnittelija

paik. tiimunt

Kerrosluke

Kellari + 2

Perusta

Betoni

Runko

Lautarunko

Kattomuoto

Satula

Kate

Kones. pelti

Vuoraus

Rapattu

Ulkovärit

Harmahtava

Kunto

Hyvä

Erityispiirteet

11. RAKENNUSHISTORIA

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Tontti rajautuu kahteen tiehen; ympäristössä eri-ikäistä omakotitalo-
asutusta

13. SÄILYSEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)

Sijaitsee alueella, jossa omakotitaloasutusta, myös kaavassa
AO 1/2 I -merkintä

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Nummelan rakennusinventointi

15. Rakennus-
historiallinen 16. Historiallinen 17. Maisemallinen

KOHTEEN NUMERO

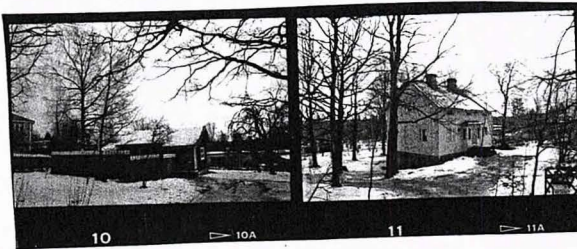
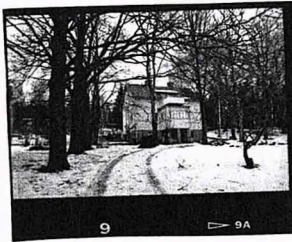
KOHDE

KUNTA

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

Filmi 4

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

22. LIITTEET

24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Mervi Piipponen

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Eino Luoto (1916)

Talo on yksi harvoista 1940-luvulla rakennetuista ja vielä purkamatta olevista omakotitaloista Nummelan keskustassa. Se sijaitsee kahden tien kulmauksessa ja on ulkonäöltään varsin tavallinen aikansa edustaja.

Taksiautoilijana Nummelassa toimineen Eino Luodon talo valmistui 1946-1947. Taloa varten oli haettu lupa ja tehty piirustukset, jotka olivat paikallisten timpurien suunnittelemat. Ympäristössä oli rintamamiestontteja myytävänä, mutta Luodot ostivat "vapaaehtoisesti" tontin Lohjantien varrelta. Nummensyrjä-niminen tontti on erotettu Hemmilän (2) maista.

Nummelan taloista poikkeavasti talon puuraaka-aine on Karjalan honkaa, jota Eino Luoto toi sota-aikana paikallisen metsänvartijan luvalla junavaunullisen. Mukana tuli myös kranaatinsirpaleita. Puut sahattiin laudaksi Vihdissä. Materiaaleista oli kova pula ja nauvoja irroteltiin kerran käytetystä materiaalista. Sitä teki erityisesti Laineen pappa (?). Tiilet hankittiin Olkkalan tiilitehtaalta.

Kaikki työt tehtiin käsityönä. Taloa oli rakentamassa mm. Martti Salenius, uunin muurasi muurari Salo. Karmit ja ovet tehtiin Helteen verstaassa. Myös ikkunat ovat alkuperäiset. Aluksi käytössä olivat puu-uunit, joista yksi oli messinkikuorinen. Peltiseppä Kuula oli sen tehnyt. Materiaaliksi oli valittava messinki, koska muuta ei ollut saatavilla. Kuula valmisti myös rännit. Alkuperäinen huopakatto on vaihdettu myöhemmin peltikatteeseen. Öljykeskuslämmitys asennettiin v. 1963. Rappaus tehtiin vasta noin 10 vuoden kuluttua, kun laudoitus oli paikoillaan. Kellarikerrokseen tehtiin sauna, pesuhuone, pannuhuone ja autotalli. Yläkerta rakennettiin jälkeempään valmiiksi.

Sisäpihan puolella olevan umpikuistin päälle on tehty myöhemmin parveke (1973). Se tehtiin maassa valmiiksi ja viisi miestä nosti sen paikoilleen.

Pihalla kasvaa suuria pihapuita. Tontti ulottui tullessa alemmaksi (Ainonkadulle) ja siitä on myyty osa naapurille. Tontin alareunassa oleva liiteri-varastorakennus on tehty 1960-luvulla.

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO
KOHDEINVENTOINTILOMAKE		33.
1. Lääni	UUSIMAA	3. Kohde
2. Kunta	VIHTI	
4. Kylä/Rekisterinumero	5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	6. Kohdetyyppi
2:60	Hietala	
7. Peruskartta/Koordin.	8. Osoite	9. Omistaja ja omistajan osoite
	Lohjantie 24 03100 NUMMELA	Kerttu ja Kauko Jaskari Lohjantie 24
10. RAKENNUKSEN KUVAUS		
Rakennus n:o		
Nyk. käyttö	Asuinrakennus	Sauna + liiteri
Alkup. käyttö	Asuinrakennus + verstaas	Sauna + liiteri
Rak. aika	1936	1930-l. loppu
Suunnittelija	Jimari Jakobsson + Virtanen	Jimari Jakobsson
Kerrosluku	1,5	1
Perusta	Betoni (valettu)	Betoni (sauna)
Runko	Lauta	Lauta
Kattomuoto	Harja	Harja
Kate	Pelti (auk. torni)	Pelti?
Vuoraus	Pystyrimoitus	Pystyrima
Ulkovärit	Keltainen	Keltainen
Kunto	Hyvä	Huono
Erityispiirteet	Oven päällä harjakattoinen lippa; muotoillut vuorilaudat 1-ruutuiset ikkunat	
11. RAKENNUSHISTORIA		
12. LÄHIYMPÄRISTÖ Rinnetontti, talo pengerryksen päällä, ala puolella kasvitarha ja sauna. Yläpuolella Lohjantie, viereisillä tonteilla 1940-luvulta 1998 rakennetut talot.		
13. SÄILYMISEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset) Omistaja pyrkii säilyttämään Kaavassa omakotitaloaluetta AO 1/2 I		
14. LUETTELOINTIPERUSTE Nummelan rakennusinventointi		15. Rakennus- historiallinen ☐
		16. Historiallinen ☐
		17. Maisemallinen ☒

KOHTEN NUMERO

KOHDE

KUNTA

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

Filmi 3.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

22. LIITTEET

24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

M. Piipponen
marraskuu 1998

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Kerttu Jaskari (s. 1933), o.s. Jakobsson

Pihapiiri on Lohjantien varren vanhempaa rakennuskantaa, mutta talon ulkonäkö on muuttunut alkuperäisestä.

Jakobssonin perhe oli ostanut vesikattoon asti rakennetun talon vuonna 1936 (Virtaselta). Heidän muuttaessaan vain keittiö oli asuttava. Kamarissa oli vain ulkokatto ja aluksi lapset nukkui-
vat toisessa pienessä kamarissa, johon heille oli tehty yhteinen lava. Ilmari Jakobsson oli nummelalainen puuseppä ja kirvesmies ja hän rakensi itse talon valmiiksi. Se on lautarakenteinen ja jätemateriaaleista tehty. Talossa oli lapsuudessa kuten siinä on vieläkin kaksi huonetta ja keittiö ja yläkerrassa kaksi huonetta. Isä Ilmarilla oli yläkerrassa pieni verstashuone. Hän kuoli vuonna 1949 ja Aili-äiti jäi kuuden lapsen kanssa kunnan huollettavaksi, koska talosta oli vielä velkaa.

16-vuotiaana Kerttu Jakobsson (nykyinen omistaja) meni junalla Nummelasta Hyvinkäälle kenkätehtaalle töihin ja sieltä saamansa pienen palkan hän toi kotiin, että jotenkin selvittäisiin. Äiti jäi pitämään taloa ja teki siinä myös korjauksia. Taloon lisättiin eristeitä, vanha leivinuuni purettiin ja korvattiin puuhel-
lalla. Toisessa huoneessa on edelleen pystyuuni. Äiti oli myös laittanut vesijohdot.

1980-luvulla Kerttu Jaskari miehineen osti lapsuudenkodin itselleen ja teki siinä kunnostustöitä; sisä- ja ulkovuorausta kohennettiin, kuusi- ja seitsemänruutuiset ikkunat muutettiin yksiruutuisiksi ja moninkertaisiksi, oven eteen tehtiin pieni harjakattoinen lipppu. Viemäri ja WC saatiin vuonna 1997. Sisällä ei pesumahdollisuuksia toistaiseksi ole. 1930-luvulla rakennettu pihasauna on lähinnä kesäkäytössä. Korjauksista huolimatta lattiat ovat edelleen kylmät ja vetoiset. Talon alla oleva kellari on pantu umpeen.

Tontti on ollut suurempi aiemmin ja mm. maantien kunnostus vei siitä osan, vaikka tien puolella olevan osan ilmoitettiin kuulu-
vankin tonttiin. Tonttia on jonkin verran pengerrytetty ja se on rajattu pensasaidalla. 1950-luvulla tontille on istutettu omenapuita.

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

1. Lääni	UUSIMAA	3. Kohde
2. Kunta	VIHTI	
4. Kylä/Rekisterinumero	2:7	5. Kaup.osa/Kortteli/Talo
		Rintelä
6. Kohdetyyppi		
7. Peruskartta/Koordin.		8. Osoite
		Lohjantie 28 (?) 03100 NUMMELA
		9. Omistaja ja omistajan osoite
		Aili Helle Lohjantie , 03100 NUMMELA

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o

Nyk. käyttö	Asuinrakennus
Alkup. käyttö	Asuinrakennus, laaj.
Rak. aika	1900-l. alku
Suunnittelija	?
Kerrosluku	2
Perusta	luonnonkivi betonili
Runko	Hirsi
Kattomuoto	harja
Kate	Pelti
Vuoraus	Mineritti
Ulkovärit	Vaalea
Kunto	Hyvä
Erityispiirteet	

11. RAKENNUSHISTORIA

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Ympäristössä on uutta ja vanhaa omakotitaloasutusta

13. SÄILYMEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)

Omistaja pyrkii säilyttämään
Kaavassa alue on merkitty omakotitaloalueeksi

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Nummelan rakennusinventointi

15. Rakennus-historiallinen
16. Historiallinen
17. Maisemallinen

KOHTEEN NUMERO

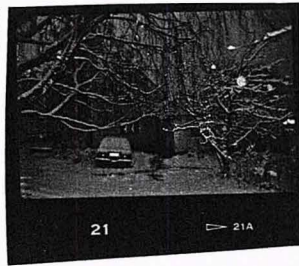
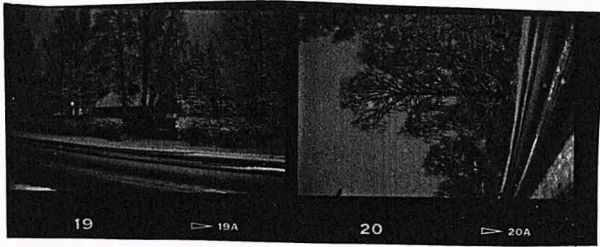
KOHDE

KUNTA

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

Filmi 3.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

22. LIITTEET

24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

M. Piipponen
marraskuu 1998

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Aili Helle, omistaja (s. 1916)

Lohjantien vanhimpia taloja, joskin ulkoasu on muuttunut. Rakennus ei juuri näy tielle puiden varjosta.

Talo on omistajan lapsuudenkoti. Hänen vanhempansa, Vihdistä kotoisin olleet Aleksander ja Aleksandra Ekman ilmeisesti ensin vuokrasivat ja myöhemmin ostivat sen omistukseensa. Isä teki sekalaisia töitä mm. rautateilla ja rakennuksilla. Talo oli jo heidän tullessaan olemassa ja siinä oli yksi huone. Tontti on erotettu Hemmilän maista ja se oli Sellgrenin mäkitupalaispaikka. Aili Helle oli taloon muuttaessaan 3-4 vuotias (1920). Hänen mieleensä on jäänyt Nummelassa meneillään olleet patterityöt.

Isä kuoli keuhkokuumeeseen/-tautiin v. 1927 44-vuotiaana. Juuri silloin oli saatu tehtyä lisähuone talon pätyyn. Samoihin aikoihin muutettiin sisäänkäynti talon toiselle puolelle. Ulko-ovi oli aluksi tien puolella, mutta se jäi liian lähelle tietä. Myös vintille valmistui asuinhuone. Vanha uuni on vielä osittain olemassa.

A. Helteen lapsuudessa tontti oli suuri jatkuen Ainontielle asti. Muuten ympäristö oli lähinnä peltoa. Pihalla kasvoi katajia ja pikkuhiljaa sinne istutettiin "ringblommaa" ja vaahteroita. Nykyisin pihalla on vielä yksi erittäin suuri ja vanha koivu. Vuonna 1934 Aili Ekman solmi avioliiton Esko Helteen kanssa. Hän oli Helteen puuseppäveljeksiä. Esko Helle oli innokas puutarhahiminen ja istutti mm. hedelmäpuita. Aili ja Esko Helle laajensivat taloa lisää ja siihen tuli pihan puolelle lisärakennuksia, "paiseita" kuten Aili Helle ulokkeita kutsuu. Niissä on pesutilat, lisähuoneita ja alkovi. T-malliset ikkunat uusittiin nykyisiksi 2-ruutuisiksi ja talo vuorattiin mineriittilevyillä. Yläkertaan tuli lisähuoneita.

Aiemmin pihalla oli sauna, joka oli tehty ennen sota-aikaa. Ennen omaa saunaa käytiin naapurin saunassa saunomassa.

Lapsuudessa taloudessa kasvatettiin sikaa ja sitä pidettiin piharakennuksessa. Sodan jälkeen pihapiiriin rakennettiin navetta, joka oli kulmittain tyttären talon puolella (Lohjantien läheisyydessä). Se oli ainakin 16 metriä pitkä. Lehmille ei ollut erityistä laidunta. Heiniä koottiin tien pientareilta.

*iti Aleksandra asui loppuun asti kotonaan. Hän kuoli 1960-luvun alussa (1962?).

Viereisellä tontilla oli seppä Nordströmin talo, sauna ja paja olivat toisella puolella tietä. Nordström oli kiertävä seppä. Paja saattoi toimia vuoteen 1941 (?). Sepästä perheineen on kopioitu valokuva talon edustalla.

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO
KOHDEINVENTOINTILOMAKE		35.
1. Lääni	UUSIMAA	3. Kohde
2. Kunta	VIHTI	
4. Kylä/Rekisterinumero	5. Kaup.osa/Kortteli/Talo Vieremä	6. Kohdetyyppi
7. Peruskartta/Koordin.	8. Osoite Lohjantie 50	9. Omistaja ja omistajan osoite P. Tiilikainen Lohjantie 50, 03100 NUMMELA
10. RAKENNUKSEN KUVAUS		
Rakennus n:o		
Nyk. käyttö	Asuinrak.	Sauna
Alkup. käyttö	Asuinrak.	Sauna
Rak. aika	1960	1960-l.
Suunnittelija		
Kerrosluke	Kellari+1+avovintti	1
Perusta	Betoni	Betoni
Runko	Lauta	Hirsi
Kattomuoto	Hanja	Hanja
Kate	Pelti	Tiili
Vuoraus	Pystylaud.	Hirsi, yläosa pystyp.rima
Ulkovärit	Turkeosäi	Tumma petsi
Kunto	Kohtalainen	Hyvä
Erityispiirteet	Kuusi	Huono
11. RAKENNUSHISTORIA		
12. LÄHIYMPÄRISTÖ Tontti rajautuu Lohjantiehen ja Juhanintiehen ja naapuritontteihin, joilla uudet (1980-90-l.) rakennetut omakotitalot. Tontilla korkea ja tävis kuusiaita, omenapeuita,		
13. SÄILYMEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset) Omistajalla ei muutossuunnitelmia		
14. LUETTELOINTIPERUSTE Nummelan rakennusinventointi		15. Rakennus-historiallinen ☐
		16. Historiallinen ☐
		17. Maisemallinen ☒

KOHTIEN NUMERO

KOHDE

KUNTA

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

Filmi 5

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

22. LIITTEET

24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Mervi Piipponen

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

P. Tiilikainen

Taloa ryhdyttiin rakentamaan vuonna 1956 ja se valmistui 1960. Tontilla oli jo aiemmin pieni mökki, jota omistajat olivat pitäneet kesäpaikkanaan 1950-l. alusta. Nummelaan he päättivät muuttaa kokonaan, koska Helsingissä oli rauhatonta. Malli rakennettavaan taloon saatiin Hiidenvedeltä, jossa (tuttavilla) oli samanlainen talo.

Tullessa tontti oli metsää ja puita täynnä. Niistä saatiin rakennustarpeita. Laudat sahattiin Lohjan ylikäytävän luona olevalla sahalla. Tontti oli etupäässä hiekkamaata ja siihen piti kaivaa lapiolla kuoppa talon perustaksi. Rakentaja oli töissä Betonilla ja sieltä saatiin rakennusmateriaalia perustukseen. Kellarikerrokseen tuli varasto ja kellariki sekä autotalli. Taloon tehtiin yksi asuinkerros ja avovintti. Noin 65 neliötä sisältävä asuinkerros käsittää keittiön, olo- ja makuuhuoneen. Talon oven edessä on avokuisti, jossa on ohuet vinot pylväät. Kattolape jatkuu kuistin katoksi.

Tontilla on edelleen pieni mökki, joskin se on huonokuntoinen. Mökissä on uunilämmitys. Se on lautarakenteinen ja pystypeiterimoitettu. Vanha kaivo on tyhjentynyt ja noin 1965 hankittiin vesijohto.

Pihapiirin sauna on alaosastaan hirsirunkoinen ja ylhäältä lautaa. Se on tehty betoniperustalle ja petsattu tummaksi. Sauna on siirretty Otalammelta (Oksaselta ?).

Tontilla kasvoi aiemmin paljon omenapuita. Niiden istutukseen siirrettiin maata. Osa tontista on myyty naapurille ja osa on mennyt kunnan tienrakennukseen.

Tien toisella puolella (N:laan päin) oli Kukon saha ja toisella puolella Väreen mökki.

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO

MUSEOVIRASTO

36.

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

1. Lääni	UUSIMAA	3. Kohde
2. Kunta	VIHTI	
4. Kylä/Rekisterinumero	5. Kaup.osa/Kortteli/Talo Kaartela	6. Kohdetyyppi
7. Peruskartta/Koordin.	8. Osoite Lohjantie 56, 03100 NUMMELA	9. Omistaja ja omistajan osoite Aune Miihimies Lohjantie 56

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o

Nyk. käyttö	Asuinrak.	Sauna + pukehu.
Alkup. käyttö	Asuinrak. (2 asjylähtalok.)	Sauna + pukehu.
Rak. aika	1949	1950-1, (1957. kalv. luvun)
Suunnittelija	valmiit piirustukset	?
Kerrosluvu	1,5 + kellarit	1
Perusta	Betoni	Betoni
Runko	Lautarunko	Lauta
Kattomuoto	Hanja	Hanja
Kate	Kohes. pelti	Kohes. pelti
Vuoraus	Pystyrimoitus	Pystyrimoitus
Ulkovärit	Kermankelt. + valk.	Kellertävä
Kunto	Hyvä	Hyvä
Erytispiirteet		

11. RAKENNUSHISTORIA

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Tontti rajoittuu kahdella sivulla tiehen. Ympäristä et-ikäistä ja erityyppistä omakotitalo-alueesta

13. SÄILYMEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)

Omistaja pyrkii säilyttämään.

Kaavassa kuuluu omakotitalo-alueeseen (AO)

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Nummelan rakennusinventointi

15. Rakennus-historiallinen
16. Historiallinen
17. Maisemallinen

KOHTEEN NUMERO

KOHDE

KUNTA

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

Filmi 5.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Suomen omakotiasutus (Uusimaa (1971))

22. LIITTEET

24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

M. Piipponen
marraskuu 1998

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Aune Miilumies

Tämä ja kaksi muuta lähellä olevaa omakotitaloa ovat alueen vanhimpia jäljelläolevia rakennuksia. Ne on rakennettu 1940-1. tai 1950-1. alussa ja ne ovat lähes alkuperäisessä asussaan. (Tuomaantie 3, 7 ja 10). Rakennukset ovat 1,5-kerroksisia ja niiden etupuolella on pieni umpikuisti. Ikkunat ovat 2- tai 3-ruutuisia. Väriltään ne ovat pääosin vaaleita.

Pajulalta ostetulla tontilla sijaitseva omakotitalo on valmistunut vuonna 1949. Sen on rakennuttanut nykyisen omistajan appi-ukko Karl August Miilumies (ent. Malmström) pojalleen Kaarlo Valdemar Miilumiehelle (s. 1917, k. 1971) ja hänen vaimolleen Aunelle, jotka muuttivat asumaan uuden talon alakertaan. Yläkerta oli tehty appivanhempien asunnoksi. Siellä on huone ja keittiö. Karl Miilumies oli kotoisin Vihdistä ja työskenteli Vuorelassa noin 30 vuotta katsastajana. Kaarlo V. Miilumies ajoi Kansanahon takseja, kahta "tötsiä" (dodgea), ja myöhemmin Långströmin kuorma-autoa ja Someron linja-autoa. Hän työskenteli myös Lauri Långströmin autopajalla.

Talon malli on tehty Omakoti-mallipiirustusten mukaan. Naapurustossa on kaksi lähes samanlaista ja suunnilleen samanikäistä asuintaloa (Laine, rak. 1952; laajennettu, levytetty). Puutarpeet saatiin tontilta ja Leppärlästä ja ne sahattiin Vuorelassa. Ovet ja ikkunat ovat alkuperäiset ja ne ovat Karl Miilumiehen tekemät. Kattopellit tulivat Kuulan peltisepäntörmästä. Aikaisemmin talossa oli uunilämmitys ja nykyisin lämmitetään sähköllä. Vesijohto on laitettu 1960-1. Kellari on avonaista tilaa.

Sauna tehtiin myöhemmin 1950-luvulla (rak.lupa v. 1957). Ennen kuin oma sauna valmistui Miilumiehet saunoivat Wimanin saunassa Nummelan nykyisen torin reunalla, jossa oli rouvan lapsuudenkoti. Siitä saunasta on jäänyt mieleen iso-Eeva, Eeva-merkkinen kiuas. Saunassa kävi saunomassa muitakin perheitä. Äiti Wiman sanoikin "ei kaikki sauna seljässä kulje". Hän oli myös sitä mieltä, että "vettä ei saa keneltäkään kieltää".

Yläkerta on ollut vuokrattuna yksityisille, mutta huonojen vuokrakokemusten jälkeen se on jäänyt omaan käyttöön.

(Aune Miilumies, s. 1916)

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO		MUSEOVIRASTO
KOHDEINVENTOINTILOMAKE		
1. Lääni	UUSIMAA	3. Kohde
2. Kunta	VIIHTI	
4. Kylä/Rekisterinumero	5. Kaup.osa/Kortteli/Talo Koivula	6. Kohdetyyppi
7. Peruskartta/Koordin.	8. Osoite Tuomaantie 4	9. Omistaja ja omistajan osoite Raili Eränpö Tuomaantie 4
10. RAKENNUKSEN KUVAUS		
Rakennus n:o		
Nyk. käyttö	Varasto	Varasto
Alkup. käyttö	Asuinrak.	Sauna + varasto + liiteri
Rak. aika	1942	
Suunnittelija		
Kerrosluku	1	1
Perusta	Betoni	
Runko	Lauta	Lauta
Kattomuoto	Satula	Satula
Kate	Lautta	Pelti
Vuoraus	Pystyp.rima	Peiterima
Ulkovärit	Punainen/valkea	Punainen
Kunto	Huono	
Erytispiirteet	2-r. ikkunat	Pitkä ja kapea
	Päässä pieni umpikuisti	
11. RAKENNUSHISTORIA		
<p>Talon on rakennuttanut työnies Kaulo Ala-Martaa(?). Nykyisen omistajan isä ostanut rakentajalta 1960-l. Talossa on 2 huonetta ja alkovi. Viimeksi lämmitetty sähköpattereilla. Pihapiirissä on lisäksi maadekari.</p>		
12. LÄHIYMPÄRISTÖ		
<p>Samalla tontilla uusi asuinrakennus. Tontilla on suuria pihapuita. Omakotitaloasutusta ympärillä.</p>		
13. SÄILYSEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)		
14. LUETTELOINTIPERUSTE		
		15. Rakennus-historiallinen ☐
		16. Historiallinen ☐
		17. Maisemallinen ☐

KOHTEN NUMERO

KOHDE

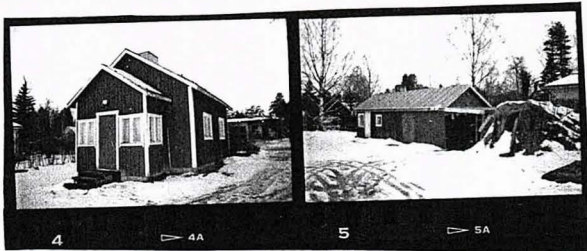
KUNTA

37.

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

F. 5

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

22. LIITTEET

24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

M. Piipponen
marraskuu 1998

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Raili Eränkö

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

1. Lääni	UUSIMAA	3. Kohde
2. Kunta	VIHTI	
4. Kylä/Rekisterinumero	5. Kaup.osa/Kortteli/Talo Metsäpirtti (?)	6. Kohdetyyppi
7. Peruskartta/Koordin.	8. Osoite Juhanintie 14 03100 NUMMELA	9. Omistaja ja omistajan osoite Pavo Tamlander Juhanintie 14, 03100 NUMMELA

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o

Nyk. käyttö	Asuinrakennus	Sauna + liiteri + AT
Alkup. käyttö	Asuinrakennus	Sauna liiteri + A
Rak. aika		omist. tehnyt
Suunnittelija		
Kerroslukku	1,5	1
Perusta	Betoni	Betoni
Runko	Lauta	Lauta
Kattomuoto	Satula	Satula
Kate	Pelti	Pelti
Vuoraus		Pystryrima
Ulkovärit	Keltainen; valkeat vuorilaudat	Punainen
Kunto	Kohtalainen	Kohtalainen
Erytispiirteet		

11. RAKENNUSHISTORIA

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Sijaitsee lolvassa rintessä. Ympäristötonteilla lähinnä uudempaa omakotitaloasutusta

13. SÄILYSEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)

Kaavassa alue merkitty omakotitalovalueeksi AO I 1/2

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Nummelan rakennusinventointi

15. Rakennus-historiallinen
16. Historiallinen
17. Maisemallinen

KOHTEEN NUMERO

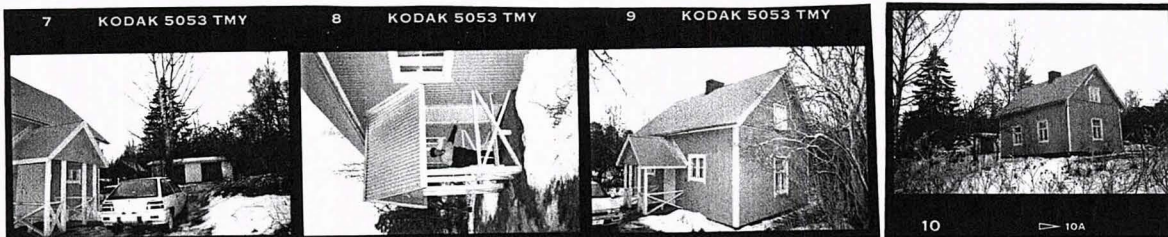
KOHDE

KUNTA

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

Filmi 5

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

22. LIITTEET

24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

M. Piipponen
marraskuu 1998

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Paavo Tamlander (s. 1924)

Yksi Juhanintien vanhemmista taloista. Omistaja ostanut paikan rakennuksineen v. 1968. Edellinen omistaja oli nimeltään Vuorharju. Hän oli ilmeisesti ostanut talon sodan jälkeen. Omistaja ei tiedä rakennuksen ikää, mutta sen mallista päätellen se lienee 1920- tai 1930-luvulla rakennettu.

Talossa on avokuisti ja T-ikkunat. Pihapiirissä on erillinen sauna ja varastorakennus, jossa mm. autotalli. Varasto on omistajan tekemä. Tontilla useita suuria pihapuita. Osa tontista jäi Juhanintien alle.

SUOMEN RAKENNUSKULTTUURIN YLEISLUETTELO

MUSEOVIRASTO

39.

KOHDEINVENTOINTILOMAKE

1. Lääni

UUSIMAA

2. Kunta

VIHTI

3. Kohde

4. Kylä/Rekisterinumero

2:115

5. Kaup.osa/Kortteli/Talo

Leikinranjo / (huoneisto)

6. Kohdetyyppi

7. Peruskartta/Koordin.

8. Osoite

Veljestentie 11, 03100 N:LA

9. Omistaja ja omistajan osoite

Eeva Nuortila
Kai Töthermann

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o

Nyk. käyttö

Asuinrakennus

Alkup. käyttö

Asuinrakennus

Rak. aika

1948

Suunnittelija

Kerrosluku

2

Perusta

Betoni

Runko

Lautarunko

Kattomuoto

Harja

Kate

Pelti (alk. ollut päre)

Vuoraus

Plystymoitus

Ulkovärit

Kermankelt. ; punainen

Kunto

Hyvä

Erityispiirteet

11. RAKENNUSHISTORIA

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Eri-ikäistä omakotitaloasutusta

13. SÄILYSEDELLYTYKSET (uhkatekijät, kaavallinen tms. tilanne, päätökset)

Kaavamerkintä AD I (132) omakotitalovalue

14. LUETTELOINTIPERUSTE

Nummelan rakennusinventointi

15. Rakennus-
historiallinen 16. Historiallinen 17. Maisemallinen

KOHTEEN NUMERO

KOHDE

KUNTA

18. OTE PERUSKARTASTA
TAI ASEMAPIIRROS

19. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA
SISÄTILOISTA

20. VALOKUVAT

Filmi 5.

21. LÄHTEET (kirjallisuus, piirustukset, asiakirjat)

Suomen omakotiasutus (1971): Vihti / Vuosima.
Uudenmaan kirkonkylästä Vihti / Härköillä

22. LIITTEET

24. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

M. Piipponen
marraskuu 1998

23. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Kari Töhermann, omistaja v. 93 lähtien
P. Nyman, naapuri

Vanhan Nummelan alueella sijaitseva talo on valmistunut 1940-luvun lopulla (1948-1950) ja se on malliltaan tavanomainen 1,5-kerroksinen omakotitalo, jonka etupuolella on umpikuisti ja sen päällä parveke. Taloa ympäröivät eri-ikäiset ja -näköiset pien-talot.

Talossa on rossipohja ja se on lautarunkoinen ja purulla eris-tetty. Kellari on kaksiosainen. Asuinterilat ovat kahdessa kerrok-
sessa; alhaalla on kaksi huonetta keittiö ja WC-kylpyhuone ja
yläkerrassa kaksi huonetta. Huoneissa on peltikuoriset pystyuu-
nit. Ikkunat ovat kaksiruutuiset. Talon ulkoasu lienee pitkälti
alkuperäinen, parvekettä on kuitenkin jossain vaiheessa laajen-
nettu. Talon kattorakennetta kannattaa kurkihirsi, eikä katto-
tuoli.

Nykyinen omistaja on ostanut vuonna 1993 kunnalta tontin kiin-
teistöineen. Tontin suuruus on n. 970 neliometriä. Tontille
annettiin nimi "Leikinvarjo" naapurissa toimivan päiväkodin
takia. Ilmeisesti tontin alkuperäinen nimi on ollut Vuokkola ja
alue on kuulunut Hännisen(maihin). Talon rakennuttaja on
todennäköisesti ollut A. Aho ja hänen jälkeensä rakennuksen
omisti sähköasentaja Tauno Vanhanen.

Talo on välillä ollut kunnan työsuhdeasuntona, jolloin siihen on
tehty kylpyhuone, joka nyt kärsii homevaurioista. Muuten omista-
ja toteaa talon rungon olevan hyvin tehty, mutta ulkoasu on ra-
pistunut. Vuonna 1999 talon ulkoasua tullaan kunnostamaan ja mm.
sisäänkäynnin suuntaa muuttamaan.